

STATISTISK HANDBOK

FÖR

FINLAND

AF

K. E. F. IGNATIUS.

ANDRA UPPLAGAN.

UNDER FÖRFATTARENS INSEENDE DELVIS OMARBETAD AF

A. G. FONTELL,

FÖRSTE AKTUARIE VID STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

HELSINGFORS, 1890.

G. W. EDLUND.

FÖRLÄGGARE.

HELSINGFORS,
FINSKA LITTERATUR-SÄLLSKAPETS TRYCKEL,
1890.

Förord till första upplagan.

Den betydelse statistiken i vår tid tillvunnit sig i och för lösningen af de flesta samhällsfrågor har ådagalagt nödvändigheten af allt noggrannare och mera i detalj gående material-samlingar och bearbetningar inom enhvar af denna vetenskaps särskilda grenar. Ju mera den officiela statistiken sökt att sålunda följa med tidens fordringar, ju mera den eftersträfvat att kunna tillfredsställa de anspråk, såväl den vetenskapliga forskningen, som de praktiska behofven ställt uppå densamma, desto mera ha likväl dess arbeten så att säga undandragit sig den stora allmänheten och blifvit inskränkte förnämligast till det ringa antal läsare, för hvilka hithörande ämnen antingen utgjort fackstudier eller på annat sätt stått i samband med deras verksamhet och vitae genus. Att så skett kan äfven i betraktande af de officiela statistiska publikationernas i de flesta länder är för år tillväxandet volymtal och omfång ingalunda förefalla oväntadt. För att emellertid afhjelpa olägenheten af berörde ringa spridning samt på samma gång erbjuda den stora allmänheten tillfälle att inom ett trängre utrymme få en om också endast summarisk öfversigt af de viktigaste statistiska förhållanden, har man i de flesta länder begynt att vid sidan af de officiela publikationerna utgifva smärre statistiska handböcker. Närvarande arbete utgör ett försök till en sådan för Finland. Om också Statistiska Byråns hittills utgifna publikationer hos oss icke äro af det omfång att de ännu påkalla någon sammandragen öfversigt, så torde dock en populär statistisk handbok för Finland oberoende häraf kunna anses vara ett behof, som till fullo motiverar närvarande försök.

För arbetet ligger i det närmaste samma plan till grund, som för den af E. Fåræus utgifna Administrativa och Statistiska handboken för Sverige. Idén att i förening med och såsom inledning till de statistiska tabellerna förutskicka en redogörelse om de offentliga embetsverkens och inrättningarnes i landet uppkomst och organisation har förefallit mig särdeles lyckad. Läsaren erbjudes härigenom icke blott en öfversigt af landets administration och allmänna förhållanden, som lättast försätter honom i tillfälle att äfven bedöma de framställda sifferuppgifternas värde, utan erhåller på samma gång äfven ett slags inblick i statsförvaltningens mekanism, uppkomst och historiska utveckling. Så mycket om arbetets plan. Beträffande dess utförande är nog troligt att felaktigheter och brister icke skola saknas och får jag därför ödmjukast anhålla att de anmärkningar, som kunna framställas, blifva mig delgifna antingen genom någon af de i Helsingfors utkommande tidningarna eller också genom enskild korrespondans, för att rättelserna sålunda i en möjligen framdeles utkommande ny upplaga måtte kunna observeras.

Den förekommande välvilja och det tillmötesgående jag rönt af härvarande embetsverk och myndigheter, hos hvilka jag sökt upplysningar, har i hög grad underlättat arbetets utgifvande. Det är därför en kär pligt för mig att här offentligen uttala min erkänsla till alla dem som sålunda understödt arbetet. Särskildt bör omnämnas min förbindelse till herr biblioteks amanuensen *B. O. Schauman*, som godhetsfullt låtit mig begagna sina handskrifna förteckningar öfver finske embets- och tjänstemän alltsedan 1809, äfvensom till herr magister *P. E. Ervast*, hvilken icke blott såsom föreståndare för jernvägarnes statistiska kontor meddelat utförliga uppgifter om jernvägstrafiken, utan äfven till en del ombesörjt korrekturläsningen af boken.

Helsingfors i Juni 1872.

Förord till andra upplagan.

Sedan första upplagan af detta arbete såg dagen ha sjutton år förflutit. Derunder ha de förhållanden, som påkallade dess utgifvande, delvis i väsentlig grad förändrats. Behovvet af en handbok som i öfverskådlig form tillhandahåller sina läsare statistiska uppgifter öfver landets ekonomiska tillstånd och utveckling samt på samma gång utgör ett slags summariskt compendium af de officiella statistiska publikationerna, tillgodoses numera årligen af de utaf Statistiska Centralbyrån utgifna statistiska årsböckerna. I detta afseende har alltså *Statistisk Handbok för Finland* icke vidare någon uppgift att fylla.

Den nya upplaga af handboken, som nu framträder inför offentligheten, är derföre också försedd med mindre tabellbilagor, än den förra. Endast ett par sifvertabeller, hvilka innehålla uppgifter och sammanställningar, som annorstädes icke anträffas, kvarstå i omarbetad form.

Bokens redaktion likasom äfven insamlingen af det härför nödiga materialet har på några undantag när ombesörjts af D:r *A. G. Fontell*. Underteknads åtgörande har till största delen inskränkts till angifvande af planen och till den slutliga granskningen. Då författareskapet sålunda på sätt och vis handhafs af tvenne, torde det icke förefalla oförklarligt, ifall någon inkonseqvens och ojemnhet i ämnets behandling ställvis skulle kunna uppdagas.

Helsingfors i November 1889.

K. E. F. Ignatius.

INNEHÅLL.

I. Styrelse- och Embetsverk äfvensom öfriga offentliga inrättningar i landet.

	Sid.
Generalguvernören	3
Statssekretariatet för Finland	6
Den vid statssekretariatet tillsatta komitén för finska ärenden.	8
Hans Majestät Kejsarens kansli för Finland	11
Kejsrerliga palatset i Helsingfors.	12
Kejsrerliga Senaten för Finland	13
Prokuratorn i Kejsrerliga Senaten	32
Lagberedningen i Finland	36

I. Till Justitie-departementet hörande öfver- och underdomstolar.

1. <i>Hofrätterna</i>	37
A. Kejsrerliga Åbo hofrätt	39
B. " Vasa "	42
C. " Viborgs "	44
2. <i>Kejsrerliga öfverkrigsdomstolen i Finland</i>	45
3. <i>Underdomstolar</i>	48
A. Häradsrätter	48
B. Ägodelningsrätter	51
C. Rådstufvurätter	52

II. Till Ekonomie-departementet hörande allmänna verk, styrelser och stater.

A. Generalguvernörskansliet	54
---------------------------------------	----

B. Kejslerliga Senatens Expeditioner.

1. Verk och stater lydande under Civil-expeditionen.	
a) Länsstyrelserna och landsstaten	55
b) Städernas styrelser	67
c) Poliskamrar	73
d) Kommunalstyrelser på landet	75
e) Medicinalstyrelsen	78
f) Medicinalstaten	83
g) Statistiska centralbyrån	98
h) Öfverstyrelsen för pressärendena	102
i) Fattigvårds-inspektören	104
2. Till Kansli-expeditionen hörande embetsverk och stater.	
a) Poststyrelsen	106
b) Poststaten	111
c) Postsparbanken	114
d) Fångvårdsstyrelsen	116
e) Fängelserna	119
f) Öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna	122
g) Finlands statsarkiv	126
3. Under Finans-expeditionen stående verk och stater.	
a) Finlands bank	128
b) " statskontor	138
c) Tullstyrelsen	141
d) Tullstaten	146
e) Kartasigillata-kontoret	150
f) Myntverket	151
4. Verk lydande under Kammar-expeditionen.	
a) Allmänna revisionsrätten och revisionskontoret	155
b) Öfverstyrelsen för landtmäteriet	157
c) Landtmäteristaten	159
d) Justeringsverket	160
e) Forststyrelsen och forststaten	164
f) Skogsinstruktörer	169
g) Forstinstitutet å Evois	170
h) Boställsinspektörer	171
5. Verk och stater hörande till Militie-expeditionen.	
a) Finska kadetkorpserna	172
b) Finska militären	178

	Sid.
<i>c)</i> Finska krigskommissariatet	195
<i>d)</i> Uppbåds och länenämnderna	196
6. Verk och stater hörande till Ecklesiastik-expeditionen.	
<i>a)</i> Kejsarliga Alexanders universitet	198
<i>b)</i> Öfverstyrelsen för skolväsendet	211
<i>c)</i> Elementarläroverken	213
<i>d)</i> Abnormskolorna	223
<i>e)</i> Seminarier för bildande af folkskollärare och lärarinnor .	226
<i>f)</i> Folkskolorna	233
<i>g)</i> Ecklesiastikstaten	237
<i>h)</i> Fremmande trosförvandter	247
<i>i)</i> Arkeologiska kommissionen	249
7. Verk och stater hörande under Jordbruks-expeditionen.	
<i>a)</i> Öfverstyrelsen för väg- och vattenbyggnaderna samt inge- niörstaten	252
<i>b)</i> Kanalerna	258
<i>c)</i> Statsjernvägarna i Finland	262
<i>d)</i> Inspektören för fiskerierna	272
<i>e)</i> Kejsarliga finska hushållningssällskapet	273
<i>f)</i> Landtbruksläroverken	276
<i>g)</i> Agronomer, ploginstruktören. statsmejeristen, länedejor, landtbruksingeniörer	282
<i>h)</i> Landtbrukssällskap	284
8. Handels- och Industri-expeditionen underlydande verk.	
<i>a)</i> Öfverstyrelsen för lots- och fyrinrättningen samt lotsstaten	285
<i>b)</i> Industristyrelsen	292
<i>c)</i> Geologiska kommissionen	297
<i>d)</i> Polytekniska institutet i Finland	299
<i>e)</i> Industriskolor	301
<i>f)</i> Handtverksskolor	303
<i>g)</i> Handelsskolor	305
<i>h)</i> Navigationsskolor	306
Finlands ständer	309
Ridderskapet och Adeln	310
Prestaståndet	311
Borgareståndet	311
Bondeståndet	313
Finska Riddarhuset	315

Pensionskassor.

1. Finska civilstatens enke- och pupillkassa	325
2. " militärens " " "	327
3. " ecklesiastikstatens enke- och pupillkassa	329
4. " skolstatens pensionskassa	330
5. Folkskollärarnes i Finland enke- och pupillkassa	331
6. Pensionsanstalten till förmån för befälhafvare och sjöfolk från finska handelsfartyg	332
7. Pensionskassan för statsjernvägarna i Finland	333

Försäkringsbolag.

1. Städernas allmänna brandstodsbolag	334
2. Brandstodsbolaget för landet	336
3. Städernas i Finland brandstodsbolag för löseegendom	338
4. Brandförsäkringsaktiebolaget Fennia	339
5. Försäkringsaktiebolaget Kaleva	340
6. Olycksfall-försäkringsaktiebolaget Patria	341

Privata bankinrättningar.

1. Finlands hypoteksförening	342
2. Föreningsbanken i Finland	344
3. Nordiska aktiebanken för handel och industri	346
4. Vasa aktiebank	347
5. Nylands aktiebank	348
6. Aktiebolaget Helsingfors folkbank	349
7. Kansallis-osakepankki	349

Vetenskapliga föreningar och öfriga allmänna inrättningar.

Finska bibelsällskapet	350
" vetenskapssocieteten	351
Sällskapet pro Fauna et Flora fennica	353
Finska Historiska Samfundet	354
Sällskapet för Finlands geografi	355
Finsk-ugriska sällskapet	356
Finska läkaresällskapet	357
Föreningen Duodecim	358
Finska litteratursällskapet	359
Svenska litteratursällskapet	363
Folkupplysningssällskapet	365

	Sid.
Finska konstföreningen	366
Juridiska föreningen	368
Pedagogiska föreningen	369
Föreningen för konstfliten i Finland	369
Finska fornminnesföreningen	372
„ forstföreningen	373
Geografiska föreningen	373
Fängelseföreningen i Finland	374
Nyκτηrhetens vänner	375
Finska missionssällskapet	376
„ förlagsföreningen	377
„ passexpeditionen	378
Finske handelsombudsmän	378
Kejsarliga Ryska riddarordnarne	380

II. Statistiska tabeller.

Tab. 1. Domsagornas och tingslagens folkmängd vid utgången af 1887.	387
„ 2. Länens indelning i administrativt och judicielt hänseende 1888.	398
„ 3. Finlands ecklesiastika indelning 1889.	399
<i>Register</i>	401

I.

Styrelse- och Embetsverk,

äfvansom

öfriga offentliga inrättningar i landet.

Generalguvernören.

(Helsingfors.)

Under föreningen med Sverige hade Finland tidtals generalguvernörer, i hvilkas händer den civila förvaltningen då var koncentrerad. Detta förhållande var dock endast tillfälligt och ofta beroende af politiska konjunkturer. Det vanliga var att Finland icke egde någon administrativ enhet, utan att de skilda länestyrelserna direkte stodo i förbindelse med regeringen i Stockholm. Sedan Kejsar Alexander I eröfrat Finland och på landtdagen i Borgå beviljat detsamma en egen styrelse, tillsattes här en generalguvernör, för hvars embetsåligganden instruktioner äro utfärdade den 18 Augusti 1809, d. 12 Februari 1812, d. 21 Februari 1816 och d. 2 Juni 1826. Såsom chef för den civila executiva styrelsen i landet tillkommer generalguvernören vården om att allmänna lugnet och säkerheten bibehålles, att kejsarens bud, befallningar och förordningar noga efterleivas och verkställas, samt att landets innevånare skyddas vid lag och sina privilegier, friheter och rättigheter. Generalguvernören har hufvudinseendet öfver polisen, fattigvården, postverket, tullverket, landtmäteristaten och lotsverket m. m., i hvilket afseende generalguvernören eger, i samråd med senatens ekonomie-departement, eller, ifall tiden sådant icke medgifver, omedelbarligen genom vederbörande guvernörer vidtaga alla nödiga mått och steg, som med lag och författningar enliga äro. Han bör tillse att kronans räntor och inkomster samt andra allmänna utskyl-

der riktigt utgå och indrifvas, samt att skattskyldige ej emot lag betungas. Kronans magasin stå samtliga under hans tillsyn, och få inga förråder derifrån utanordnas utan hans hörande.

Generalguvernören är senatens ordförande samt eger att, då beskaffenheten af förefallande ärenden sådant fordrar, kalla senatens begge departement till öfverläggning i gemensamt sammanträde. Är han i något mål af annan tanke än pluraliteten af senatens närvarande ledamöter, låte han sin mening i protokollet införa senast inom fyra dagar; men underskrifve icke dess mindre det beslut, hvarom flertalet varit ense. Honom är dock obetaget, att särskildt till kejsaren inkomma med anmärkningar mot senatens beslut, utan att sådant må hindra verkställigheten deraf, om den eljes utan föregående hemställan eger rum. Förslag till lediga tjenster, som af kejsaren besättas, skola, sedan de efter tjenstens beskaffenhet undergått pröfning af senaten, öfverlemnas till generalguvernören, för att till kejsaren insändas. Om generalguvernören icke öfvervarit befordringsärendet i senaten, bör hans yttrande inhemtas för att åtfölja senatens utlåtande till kejsaren.

Domsrätt tillkommer generalguvernören icke. Han må icke till pröfning upptaga besvär öfver underdomstolars och guvernörers utslag samt ansökningar, hvilka enligt gällande rättegångsordning höra till öfverrätters eller senatens åtgärd och afgörande, utan förvise de sökande till ort som vederbör. Klagomål öfver begångna embetsfel af högre eller lägre tjenstemän skola hänskjutas till prokuratorn. Dock kunna tjenstemän, som höra till landtstyrelsen, äfvensom de hvilka medelst konstitutorial äro tillsatte, intill dess laga åtal mot dem varder afgjort, af generalguvernören skiljas från utöfningen af sina tjenster med bibehållande af half lön. I justitie-departementets sammanträden eger generalguver-

nören sätte och stämman endast då brottmål förehafvas till pröfning och afgörande; men icke när tvistemål förekomma.

Generalguvernören, hvilken jemväl kommenderar de ryska trupper, som kunna vara i landet förlagda, är chef för finska armén och subordinerar i denna egenskap under krigsministern i kejsaredömet.

Generalguvernören eger fri bostad m. m. i det finska staten tillhöriga huset N:o 6 vid södra Esplanadgatan. Hans löneförmåner utgöra i öfrigt 64,000 fmk. Så länge han är stadd i utöfningen af sitt embete tillkommer honom, utan afseende å den militära eller civila värdighet han innehar, rang framför alla i rangordningen upptagne tjänstemän.

Sedan år 1808 ha följande varit generalguvernörer öfver Finland:

Friherre, sedan grefve *Georg Magnus Sprengtporten*, general af infanteriet, 1808—1809, † 1819.

(Furst) *Mikaël Barclay de Tolly*, general af infanteriet, 1809—1810, sedermera generalfältmarskalk m. m., † 1818.

Grefve *Fabian Steinheil*, general af infanteriet, 1810—1823, och t. f. 1823—1824, † 1831.

Grefve *Gustaf Maurits Armfelt*, general af infanteriet t. f. 1812 sept. — 1813 mars, † 1814.

Grefve *Arsenii Zakrewsky*, general af infanteriet, 1823—1831, sedermera krigsgeneralguvernör öfver Moskowska guvernementet, † 1865.

Furst *Alexander Menschikoff*, amiral, 1831—1855, † 1869.

Grefve *Fredrik Wilhelm Rembert Berg*, general af infanteriet t. f. 1854—1855, ord. 1855—1861, sedermera generalfältmarskalk och riksståthållare i Polen, † 1874.

Friherre *Platon Rokassowsky*, general af infanteriet, 1861—1866, † 1869.

Grefve *Nicolai Adlerberg*, general af infanteriet, 1866—1881.

Grefve *Feodor Heiden*, general af infanteriet, 1881

Under tider, då generalguvernören af krigsbefäl, sjukdom eller andra omständigheter varit hindrad att vistas i Finland, eller förhållandena annars sådant påkallat, har honom till biträde förordnats en adjoint. Af dem, som beklädt denna förtroende post, anföras här:

Alexander Amatus Thesleff, general af infanteriet, 1833
† 1847.

(Friherre) *Platon Rokassowsky*, 1848—1854, se ofvan.

Friherre *Berhard Indrenius*, general af infanteriet, t. f. 1873—1881, † 1884.

Friherre *Edvard Gustaf af Forselles*, general af artilleriet, 1885

Statssekretariatet för Finland.

(S:t Petersburg.)

Efter Finlands förening med Ryssland nedsattes i S:t Petersburg en komité för finska ärenden. Komiténs befattning bestod i att granska och bereda de mål, som enligt landets grundlagar och reglementet för Finlands regeringskonselj berodde af kejsarens omedelbara afgörande. Komiténs ledamöter, hvilkas antal icke fick understiga tre, utnämndes af kejsaren. De skulle vara finska infödingar. Vid samma tillfälle (d. 6 Nov. 1811) inrättades också ett statssekreterare embete, hvars innehafvare i berörde komité åtnjöt lika säte och stämma, som öfriga ledamöter, samt egde att inför kejsaren föredraga målen. Genom kejs. manifestet af d. 17 Mars 1826 upplöstes nämnde komité; och endast statssekretariatet bibehölls. Statssekreteraren för

Storfurstendömet Finland, som sedan den 23 December 1834 förer titel af *ministerstatssekreterare* och åtnjuter rang i 3:dje rangklassen, utnämnes af kejsaren ibland Finlands invånare. Han skall vistas å den ort, der kejsaren residerar. Ministerstatssekreteraren är chef för kejsarens kansli för ärenden, som röra Finlands civila styrelse, hvarföre också alla senatens och generalguvernörens skrivelser till Hans Majestät af honom uppbrytas. Undantag bilda endast de bref, som äro försedda å omslaget med anteckning: «att af Hans Kejsarliga Majestät högst egenhändigt emottagas». De årliga statsförslagen äfvensom kejsarliga manifest, grefve-, friherre- och adelsbref samt fullmakter och afskedsbref å embeten, med hvilka är förenad högre värdighet än i sjetta rangklassen, underskrifvas af kejsaren och kontrasigneras af ministerstatssekreteraren.

I afseende å allmänna åtgärder och författningar, som äro vidtagne eller vidtagas i Ryssland och jemväl röra Finland, skriftvexlar ministerstatssekreteraren med kejsaredömet ministerier och myndigheter. Under ministerstatssekreterarens omedelbara lydning stå de finska handelsombudsmännen i Ryssland.

Ministerstatssekreteraren har sig till biträde förordnad en *adjoint*, hvilken eger det närmare inseendet öfver kansliet och under ministerstatssekreterarens frånvaro eller sjukdom förestår hans tjänst.

Ministerstatssekreteraren åtnjuter fri bostad, vedbrand m. m. i finska statssekretariatets hus i S:t Petersburg midt emot kyrkan Nikolai Morskoj. Hans kontanta löneförmåner utgöra 41,600 finska mark. Adjointens löneförmåner utgå med 30,000 fmk.

Minister-statssekreterare embetet har bestridts af:

Mikaël Speransky, geheimeråd, «Hos Hans Kejsrerliga Majestät föredragande af Finska regeringsärender» 1809—1811, † 1839.

Friherre, sedan grefve *Robert Henrik Rehbinder*, verkligt geheimeråd, 1811 † 1841.

Grefve *Alexander Armfelt*, verkligt geheimeråd, 1841 † 1876.

Friherre *Emil Stjernvall-Walleen*, verkligt geheimeråd, 1876—1881.

Friherre *Teodor Bruun*, verkligt geheimeråd, 1881 † 1888.

Johan Casimir Ehrnrooth, generallöjtnant, 1888

Adjoiter hos ministerstatssekreteraren:

Lars Gabriel von Haartman, 1825—1830, sedermera vice ordförande i senaten m. m.

Grefve *Alexander Armfelt*, 1834—1841.

Fredrik Stewen, geheimeråd, 1844 † 1851.

Konstantin Fischer, geheimeråd, 1851—1856, † 1880.

Friherre *Emil Stjernvall-Walleen*, geheimeråd, 1857—1876.

Wolter Casimir Palmroth, verkligt statsråd, t. f. 1876, ord. 1877 † 1880.

Teodor Bruun (se ofvan) 1881.

Johan Casimir Ehrnrooth 1882—1888, se ofvan.

Woldemar Karl von Daehn, generallöjtnant, 1889

Den vid statssekretariatet tillsatta Komitén för Finska ärenden.

(S:t Petersburg.)

Såsom i redogörelsen om statssekretariatet anfördes, tillsattes redan år 1811 en komité i S:t Petersburg för be-

redningen af finska ärenden. Komitén upplöstes år 1826; men behovet af en sådan gjorde sig åter kännbart. Genom kejsrerliga manifestet af den 8 April 1857 tillsattes derföre vid statssekretariatet för Finland en ständig komité, som utom ordföranden, hvilken är ministerstatssekreteraren, består af fyra ledamöter, af hvilka ministerstatssekreterareadjointen är en. De tre öfriga ledamöterna inkallas till komitén för en tid af tre år, sålunda att en utses omedelbarligen af Hans Majestät Kejsaren, och de två andra föreslås för en tid af tre år i sänder af generalguvernören och senaten för Finland gemensamt.

Komiténs åliggande är att granska alla de mål och ärenden, som af kejsaren till dess pröfning öfverlemnas. För hvarje ärende uppsättes ett protokoll, deruti såväl generalguvernörens och senatens i saken afgifna yttranden, som komiténs betänkande eller den i komitén förefallna omröstning införes. Detta protokoll bör sedermera vid ministerstatssekreterarens föredragning af målet inför kejsaren föreläggas.

Komitéledamöterne, som företrädesvis böra utses bland senatorerne, guvernörerne eller andra högre embetsmän i Finland, bibehålla de embeten, löneförmåner eller pensioner de förut innehafva, men skulle deras löneanslag eller pension icke stiga till 24,000 mark om året, åtnjuta de, sålänge de i komitén sitta, af finska statsmedel ett så stort arvode, att detsamma jemte deras förut egande löneförmöner eller pension uppgår till förberörde summa om året. Föredragande-befattningen i komitén indrogs genom kung. af 11 maj 1885, och de göromål, som åtföljde densamma öfverfördes på första expeditions sekreteraren vid 2:dra afdelningen af Hans Majestäts kansli för Finland.

Ordförande och ledamöter i komitén ha varit:

Grefve *Gustaf Mauritz Armfelt*, general af infanteriet m. m., 1811 † 1814, ordförande.

Friherre *Knut von Troil*, geheimeråd, 1814—1821 ordf., † 1825.

Friherre *Robert Henrik Rehbinder*, statssekreterare, 1811—1826.

Friherre *Johan Fredrik Aminoff*, geheimeråd, 1811—1814, † 1842.

Jakob Wilhelm Hisinger, lagman, 1811—1812, † 1843.

Karl Johan Walleen, 1811—1816, sedermera prokurator, geheimeråd m. m.

Friherre *Gustaf von Rosenkamppff*, verkligt statsråd, 1812—1826, † 1832.

Adolf Fredrik von Willebrand, verkligt statsråd, 1814—1822, sedermera president i Åbo hofrätt m. m.

Lars Gabriel von Haartman, statsråd, 1819—1826, sedermera vice ordförande i senaten, verkligt geheimeråd m. m.

Friherre *Axel Gustaf Mellin*, statsråd, 1822—1826, sedermera vice ordförande i senaten, verkligt geheimeråd m. m.

Efter komiténs återupprättande 1857 ha i densamma suttit:

Grefve *Alexander Armfelt*, ministerstatssekreterare m. m. ordförande 1857 † 1876.

Friherre *Platon Rokassowsky*, general af infanteriet, 1857—1861, derefter generalguvernör.

Friherre *Emil Stjernvall-Walleen*, adjoint hos ministerstatssekreteraren m. m. 1857—1881.

Frans Olof af Brunér, senator, geheimeråd, 1857 † 1874.

Friherre *Carl Emil Cedercrutz*, senator 1857 † 1869.

Wasili Stepanoff, geheimeråd, 1867

Friherre *Bernhard Indrenius*, senator, general af infanteriet, 1869—1882.

Wilhelm Forsman, senator, 1874 † 1880.

Carl Gustaf Ehrström, senator, 1880—1882.

Friherre *Teodor Bruun* 1881—1888.

Johan Casimir Ehrnrooth, 1882

Viktor von Haartman, geheimeråd, senator, 1882—1888.

Carl Adolf Teodor Cederholm, senator, 1882—1888.

Christian Teodor Oker-Blom, generallöjtnant, senator, 1888

Robert August Montgomery, president, senator, 1888

Woldemar Karl von Daehn, generallöjtnant, 1889

Föredragande i komitén:

Clas Herman Molander, 1857—1858 (se senatorer).

Fredrik Napoleon Melartin, 1858 † 1861.

Adolf Waldemar Wallensköld, 1862—1870 (se senatorer).

Wolter Kasimir Palmroth, 1870—1877.

Johan Carl Emil af Frosterus, 1877—1882 (se senatorer).

Emil Streng, 1882—1887 (se senatorer).

Friherre *Johannes Gripenberg*, 1887

Hans Majestät Kejsarens Kansli för Finland.

(S:t Petersburg.)

Kejsarens kansli för ärenden, som röra Finlands civila styrelse, står under ministerstatssekreterarens och dennes adjoints inseende. Kansliet består, enligt kejs. instruktionen af den 17 Mars 1826, af två afdelningar, den första för skriftvexlingen på ryska, och den andra afdelningen för skriftvexlingen på svenska språket. Sedan en förste expe-

ditionssekreterare-tjenst i följd af kungörelsen den 9 April 1888 blifvit indragen, förestås begge afdelningarne gemensamt af en förste expeditionssekreterare, som tillika är fördragande vid den vid statssekreteriatet tillsatta komité för finska ärenden. Öfrige ordinarie tjänstemän vid kansliet äro: två andre expeditionssekreterare, en biträdande expeditionssekreterare, en registrator och en kanslist. Dessutom är anställd mot arvode en kassör.

Löneförmånerna utgöra för förste expeditionssekreteraren 15,000 mark, för andre expeditionssekreterare 11,000 mk, för biträdande expeditionssekreteraren 8,000 mk, för registratorn 6,000 mk och för kanslisten 5,000 mk.

Efter 5 och 10 års tjenst tillkommer löneförhöjning hvardera gången åt förste expeditionssekreteraren 750 mk, åt andre expeditionssekreterarne 500 mk och åt registratorn 1,000 mk. Kassörsarvodet är 2,000 mk. Dessutom förfogar statssekreteriatet öfver 6 arvoden å stat à 3,000 mk hvarje, för att efter behof användas till aflönande af extra biträden.

Kansliets lokal är i finska ministerstatssekreterare-huset, gatan Ekaterinowsky prospekt n:o 9.

Kejsrerliga Palatset i Helsingfors.

Sedan Helsingfors blifvit Finlands hufvudstad, uppstod fråga om uppförandet derstädes af ett kejsrerligt palats, och blef i enlighet med nådigt förordnande af d. 10 Maj 1837 kommerserådet Heidenstrauchs vid södra hamnen belägna gård med derå uppförda trevånings stenhus för detta ändamål af finska statsverket inlöst. Palatset blef ånyo inredt, samt har sedan dess äfven blifvit delvis tillbyggt. Det innehåller, utom rum för Hans Majestät Kejsaren, Kejarinnan och deras svit samt bönekapell, äfven rikssalen, dit

ständerna vid landtdagarnes öppnande och afslutande sammankallas. Föreståndare för kejsrerliga palatset ha varit:

Friherre *Otto Wilhelm Klinckowström*, verkligt geheimeråd: 1839 † 1850.

Grefve *Gustaf Magnus Armfelt*, generallöjtnant, 1850—1856, † s. å.

Friherre *Johan Mauritz Nordenstam*, general af infanteriet, 1856 † 1882.

Friherre *Georg von Alfthan*, generallöjtnant, 1882

Kejsrerliga Senaten för Finland.

(Helsingfors.)

Ibland de propositioner, som H. M. Kejsar Alexander I aflät till ständerna vid Borgå landtdag, var äfven en om inrättandet af en allmän öfverstyrelse för Storfurstendömet Finland. Förslaget härtill utarbetades af en komité, i hvilken biskop J. Tengström var ordförande samt i hvars verksamhet dåvarande jurisprofessoren i Åbo M. Calonius, ehuru å orten icke personligen närvarande, på ett framstående sätt deltog. Sedan berörde förslag med några mindre förändringar af ständerna blifvit godkänt, utfärdades i hufvudsaklig öfverensstämmelse härmed den 18 Augusti 1809 *Nådiga reglementet för Regerings-Konseljen i Storfurstendömet Finland*. Regeringskonseljen, som den 21 Februari 1816 erhöill benämningen *Kejsrerliga Senaten för Finland*, fick sitt säte i Åbo, der den trädde i verksamhet den 2 Oktober 1809. Till följd af Kejsar Alexanders nådiga uppdrag hade de första ledamöterna i den nya regeringskonseljen blifvit till sina befattningar föreslagne af landets ständer. Genom kejs. kungörelsen af den 9 Juli 1817 flyttades senaten sedermera till landets nya hufvudstad Helsingfors, hvarest den från och med d. 1 Oktober

1819 fortfarande haft sitt säte. För senatens verksamhet ha förordningar, förutom nyssanförde, tid efter annan utfärdats. De viktigaste deraf äro kejs. förordningarne af d. 2 Juni 1826, d. 28 Nov. 1859, d. 20 April 1863, d. 10 Maj 1869, d. 15 Januari 1883, d. 20 Augusti 1887 och d. 9 Augusti 1888.

Senaten för Finland skall ha sitt säte i landets hufvudstad. Senaten handhar landets civila styrelse, allmänna hushållning och lagskipning i sista instansen, utom i de mål och ärenden, hvilkas afgörande är kejsaren särskildt förbehållet. Alla af senaten fattade beslut utfärdas i kejsarens namn och må ej ändring uti dem sökas. Ansökningar, som af enskilda parter till senaten ingifvas, skola likaså vara ställda till kejsaren. Lag samma gäller äfven embetskrifvelser, hvilka från offentliga myndigheter till senaten ingå. Senatens myndighet är inskränkt inom de stadganden gifven lag innehåller, utan rättighet att upphäfva, förändra eller förklara densamma. Endast till lagförklaringar, som af behovet påkallas, må senaten ingå med förslag till kejsaren. Likaledes är det senaten icke tillåtet att af egen myndighet pålägga ny afgift eller beskattning, eller förordna om andra utgifter än dem, som finnas upptagna å den för hvarje år fastställda stat. Dock eger senaten derutöfver bevilja tillfälliga utgifter för allmänt nyttiga ändamål till ett inskränkt och fastställt belopp.

Med afseende å beskaffenheten af de mål och ärenden, som höra till dess handläggning, är senaten fördelad uti två departement, nemligen *Justitie-* och *Ekonomie-Departementet*, hvilket sistnämnda består af åtta expeditioner: *Civil-Expeditionen*, *Kansli-Expeditionen*, *Finans-Expeditionen*, *Kammar-Expeditionen*, *Militie-Expeditionen*, *Ecklesiastik-Expeditionen*, *Jordbruks-Expeditionen* och *Handels- och Industri-Expeditionen*. Ordförande i senaten är gene-

ralguvernören. Hvartdera departementet har till chef en vice ordförande samt 9 senatorer till ledamöter.

Senatens-plenum. Hans Majestät Kejsarens skrivelser, äfvensom på senatens åtgärd ankommande ärenden, som äro afsedda för behandling af ständerna, föredragas i stort plenum, dervid begge departementen i sin helhet sammanträda. Ordet föres dervid af generalguvernören eller i hans frånvaro af den i tjensten äldre vice-ordföranden. Det mindre eller ordinarie plenum utgöres af generalguvernören såsom ordförande, senatens begge vice ordförande såsom ständige ledamöter, samt tre senatorer från hvartdera departementet, hvilka i den ordning de der ha säte ombytas hvarje år den 1:sta oktober. Senatens plenum är icke domfört med mindre än att åtta ledamöter äro tillstädes, hvarföre vid inträffande förfall för någon ledamot, den närmast i tur varande senatorn inkallas att i plenum taga säte. Vid plenum handläggas de ärenden, som kejsaren öfverlemnar till dess utlåtande, äfvensom frågor om förklaring af gällande lag; anmälan om ny senats tillförordnande, då de hittills varande ledamöternas tjenstetid utgår; ansökningar om tillåtelse för närskylde att ingå äktenskap, eller om äktenskapsskillnad; omyndig persons förklarande för myndig; befrielse från undergående af lärdomsprof, som äro föreskrifna för vinnande af inträde i statens tjenst; frågor om delning af domsagor; förordnande, vid uppkommande tvifvelsmål, huruvida något ärende rätteligen tillhör det ena eller andra departementets handläggning m. m. Kejsarliga reskript angående utnämningar till och afsked från embeten, som underlyda antingen justitie- eller ekonomie departementet, föredragas deremot numera i det departement, hvarunder ifrågavarande embete hörer.

Justitie-Departementet utöfvar högsta domaremakten och tillsynen öfver rättvisans laglikmätiga handhafvande i

landet samt eger förty upptaga och handlägga besvär öfver hofrätts- och öfverkrigsrätts utslag i civila tvister och brottmål; nådeansökningar i brottmål; ansökningar om resning eller återställande af försutten tid; besvär öfver befordringar inom hofrätterne och der upprättade förslag till återbesättande af lediga domaresysslor, m. m.

Hvad i lag är stadgadt angående domfört antal ledamöter i hofrätt, gäller äfven senatens justitie-departement.

Ekonomie-Departementet tillhör att upptaga alla mål rörande landets allmänna hushållning, hvilka efter deras beskaffenhet fördelas på de särskilda expeditionerna. Af departementets ledamöter skola åtta vara chefer för hvar sin expedition och minst två ega erfarenhet och skicklighet i domarevärf. Ärendena äro fördelade på de skilda expeditionerna sålunda att:

Civil-Expeditionen handlägger öfverhufvud alla de mål som angå landets allmänna ordning och civila förvaltning. Under densamma hänföras följande underlydande verk och myndigheter: länestyrelserna och landtstaten, magistrater och poliskamrar, öfverstyrelsen för pressärendena, medicinalstyrelsen och medicinalstaten samt statistiska centralbyrån.

Kansli-Expeditionen handlägger ärenden angående internationela frågor, så framt de ej på grund af sin beskaffenhet höra till annan expedition; frågor om medborgarrätt; fångvården samt skjuts- och postväsendet, telegrafer och telefoninrättningar m. m. Underlydande verk äro: poststyrelsen och poststaten, fångvårdsstyrelsen och fångelsernas direktioner samt öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna. Dessutom stå under kansli-expeditionen jemväl finska statsarkivet, redaktionerna för de officiela tidningarna och för författningssamlingen samt senatstryckeriet.

Finans-Expeditionen handhar vården om landets finanser, allmänna inkomster och utgifter, uppbörden och

räkenskapsväsendet m. m. Under denna expedition hänförs: direktionen för Finlands bank och dess kontor; Finlands statskontor, tullstyrelsen och tullstaten, myntverket och kartasigillatakontoret.

Kammar-Expeditionen handlägger ärenden angående statsrevisionen och kontrollen inom statsförvaltningen, landtmäteriet och forstväsendet, jordeböcker, tionde- och mantalslängder, samt hemmans, o. a. jordlägenheters skattläggning, egostyckning m. m., äfvensom frågor rörande förvaltning af kronans jordegendomar, fiskerier och skogar. Under denna expedition höra allmänna revisionsrätten och revisionskontoret, öfverstyrelsen för landtmäteriet och landtmäteristaten jemte justeringsverket, forststyrelsen och forststaten samt forstinstitutet och boställsinspektörerna.

Militie-Expeditionen handlägger mål rörande finska truppernas organisation, utrustning och ekonomi samt det militära uppbådsverket; militiefondernas förvaltning, trupptransporten och inqvartering m. m. Till denna expedition höra finska militären och kadettkorpsen, krigskommissariatet, läne- och uppbådsnämnderna.

Ecklesiastik-Expeditionen behandlar ärenden rörande kyrkan och skolväsendet samt de grekisk-ryska församlingarnas och främmande trossamfunds inom landet yttre angelägenheter; likasom också frågor om anslag för vetenskap och skön konst. Underlydande verk äro: domkapitlen och ecklesiastikstaten; öfverstyrelsen för skolväsendet, skolstaten, folkskollärare-seminarier jemte folkskolorna.

Jordbruks-Expeditionen handlägger ärenden angående jordbruket och dess binäringar, kommunikationsanstalterna samt sjöfällningar, kanal- och jernvägsbyggnader m. m. Underlydande myndigheter äro: öfverstyrelsen för väg- och vattenbyggnaderna jemte ingenjörstaten; jernvägsstyrelsen; inspektören för fiskerierna; stats- och läne-agronomer samt

landtbruksingeniörer, statsmejerister, landtbruksinstitutet och jordbruksskolor äfvensom hushållnings- och landtbruks-sällskap.

Handels- och Industri-Expeditionen handlägger frågor rörande handeln och sjöfarten, bergverk, fabriks- och handtverkeri-industrin, samt undervisningsanstalter för dessa yrken; patent- och försäkringsväsendet äfvensom legalisering af aktiebolag. Hit hänföras: öfverstyrelsen för lots- och fyrinrättningen jemte lotsstaten, industristyrelsen, polytek-niska institutet, industriskolor, navigations-skolor, handels-skolor och handelsombudsmän.

De ärenden, som i vederbörlig expedition blifvit be-redda, föredragas sedan allt efter deras beskaffenhet, antin-gen i ekonomie-departementets allmänna sammanträden, el-ler i någondera af de tvenne divisioner, hvari berörde de-partement är deladt. Vid ärendets föredragning yttrar sig först chefen för den expedition, som handlagt saken. De flesta rösterna gälla. Före-na sig ordföranden eller vice ord-föranden jemte två senatorer i chefens för den expedition, som handlagt ärendet, åsigt, bör denna, änskönt den icke biträdes af de flesta rösterna, sändas till Hans Majestät, åtföljd af senatens protokoll i ämnet.

Utan föregången anmälan i Senaten eger hvarje ex-pedition rätt att i anledning af inkomna ärenden infordra från vederbörande embetsmyndigheter de förklaringar och utlåtanden, som expeditionen anser nödiga; att vaka öfver verkställigheten af utfärdade författningar och då försummel-ser egt rum erinra vederbörande om skyndsam fullgörelse af deras åliggande, att afgöra ansökningar om tjänstledighet på högst fyra månader för tjänstemän, hörande till de ex-peditionen underlydande verk, med undantag dock af verk-cheferne och tjänstemännen vid Finlands bank; att förordna om mindre nybyggnader och reparationer för kronans räk-ning, ifall kostnaderna ej öfverstiga 3,000 mk; att för till-

fälliga behof bevilja smärre utgifter (till högst 1,000 mk) utöfver stat; att meddela tillstånd till afföring i räkenskaperna af sådana på redovisning och liqvid beroende utgifter, som grunda sig på författningar eller senatens beslut; att pröfva och godkänna anbud vid entreprenad auktioner, hvartill senaten förordnat, i händelse icke härom finnas särskildt föreskrifvet o. s. v. Förutom denna allmänna befogenhet tillkommer hvarje särskild expedition rätt att ensam afgöra vissa smärre till dess handläggning hörande ärenden.

Senatens ledamöter, som enligt kejs. brefvet af d. 2 December 1857 bära titeln af senatorer, samt innehafva rang i 4:de rangklassen, (vice ordförande i 3:dje), utnämnas af kejsaren hvarje gång för en tid af tre år. De böra utses ibland finske medborgare, till ena hälften af adels- och till andra hälften af ofrälsestånd.

Närmast under senatorerna stå såsom souschefer för senatens allmänna kansli samt för de särskilda expeditionernas kanslier *referendariesekreterarne* samt för kontoren *kamrerarne*, hvardera med rang i 6:te rangklassen. Underordnade tjänstemän äro: *protokollssekreterarne*, *förste* och *andra kammarförvandter* och *kanslister*.

Tjänstemännen vid senatens allmänna kansli äro: en allmän referendariesekreterare, en protokollssekreterare, två kanslister, en öfvertranslator, en öfvertranslators adjoint, två äldre- och en yngre translator samt en extraordinarie yngre translator och ett temporärt translators biträde för ryska språket, äfvensom två ordinarie- och tre biträdande translatorer för finska språket.

Justitie-departementets tjänstemannapersonal består af 5 referendariesekreterare, 4 protokollssekreterare, 1 registrator, 4 kanslister och 2 translatorer för finska språket.

Vid ekonomie-departementets särskilda expeditioner tjänstgöra 9 referendariesekreterare, 3 kamrerare, 9 proto-

kollsekreterare, 2 registratorer, 4 förste och 3 andre-kammarförvandter och 10 kanslister förutom yngre extra ordinarie kopister och kammarskrifvare.

Löneförmånerna utgöra för hvardera viceordföranden: lön 15,000 mk och arvode 10,000 mk, eller inalles 25,000 mk, samt för hvarje senator: lön 12,000 mk och arvode 8,000 eller in summa 20,000 mk. Expeditionscheferne åtnjuta dessutom arvode 200 mk i månaden. De öfriga embets- och tjänstemännens löneförmåner äro i ett för allt: allmänna referendariesekreteraren 11,500 mk, öfrige referendariesekreterare, enhvar 10,500 mk, kamreraren vid Finans expeditionen 12,500 mk, vid Kammar expedition 9,500 mk, jemte andel i lösen för skattebref, omkr. 2,000 mk, kamreraren i Militie expeditionen 10,500 mk, protokollsekreterarne och första kammarförvandterne 6,500, kanslisterna och andre kammarförvandterne 3,600 mk, öfvertranslatoren för ryska språket 11,000 mk och öfvertranslatorsadjointen 9,000 mk, äldre translator för ryska språket 6,000 mk; yngre translator 4,000 mk, äldre translator för finska språket 6,000 och yngre translator 5,500 mk, biträdande translator 4,000 mk, registrator 4,000 mk, hvartill kommer en förhöjning i tjänstgöringsarvodet med 500 mk efter 10 års samt ytterligare lika mycket efter 15 års tjänst för öfvertranslatoren, öfvertranslatorsadjointen och äldre translatorerne för ryska språket äfvensom för ordinarie translatorerne för finska språket. Registratorerne åtnjuta ett tillskott af 1,000 mk i tjänstgöringsarvode efter 10 års tjänst, samt ytterligare 500 mk efter 15 års och efter 20 års tjänst, till dess aflöningen utgör 6,000 mk. Till aflöande af extra tjänstemän mot arvoden à 1,800 och 1,200 mk samt af renskrifningsbiträden finnes dessutom å stat anslaget för justitie-departementet 19,200 mk och för ekonomie-departementet 85,400 mk.

Senatens lokal är i senatshuset, öfver hvilken byggnad jemte samtliga dess inventarier vice ordföranden i ekonomiedepartementet utöfvar hufvudtillsynen, dervid biträdd af senatens ekonom. Samtliga expeditioner, äfvensom registratorkontoren för bref-, besvärs- och supplikärendena äro öppna emellan kl. 11 och 2 på dagen.

Sedan senatens grundläggning ha följande varit ledamöter i densamma:

i Justitie-Departementet:

Vice ordförande: Friherre *Karl Edvard Gyldenstolpe*, geheimeråd, 1822 † 1831.

Friherre *Axel Gustaf Mellin*, verkl. geheimeråd, 1831—1854, † 1856.

Friherre *Lars Sakleen*, geheimeråd. 1854—1865, † 1870.

Friherre *Otto af Schultén*, president, 1865—1874, † 1884.

Eugen Theodor von Knorring, 1874 † s. å.

Robert Isidor Örn, geheimeråd, 1874—1877, † 1885.

Friherre *Johan Philip Palmén*, 1877.

Ledamöter: Friherre *Adolf Tandefelt*, president i Åbo hofrätt, 1809 † 1822.

Adolf Fredrik v. Willebrand, statsråd, 1809—1814, sedermera president i Åbo hofrätt m. m., † 1845.

Karl Carp, hofrättsråd, 1809 † 1811.

Hans Henrik Wallerian, hofrättsråd, 1809 † 1810.

Karl Edvard Gyldenstolpe, statsråd, 1809—1817 (se ofvan).

- Ledamöter: *Fredrik Wilhelm Krogius*, adl. *Edelheim*, verkligt statsråd, 1809 † 1833.
- Henrik Ervast*, vice president, 1809—1812 och 1833 † 1838.
- Abraham Öhmann*, lagman, 1811 † 1814.
- Johan Magnus Krook*, verkligt statsråd, 1811 † 1828.
- Karl Adolf Sattler*, kollegiråd, 1812 † 1815.
- Jakob Wilhelm Hisinger*, verkligt statsråd, 1812—1831, † 1843.
- Friherre Axel Gustaf Mellin*, verkligt statsråd, 1816—1822 och 1826—1831, se ofvan.
- Anders Henrik Falck*, hofrättsråd, 1816—1820 (se Ekonomie-Departementet).
- Berndt Fabritius*, statsråd, 1816 † 1835.
- Anders Wilhelm Orraeus*, lagman, 1817 † 1826.
- Karl Fredrik Richter*, statsråd, 1820—1822 och 1831—1834 (se Ekon.-Depart.).
- (Friherre) *Albrecht Fredrik Richard de la Chapelle*, verkligt statsråd, 1822—1856, † 1859.
- Karl Gerhard Hising*, verkligt statsråd, 1822 † 1844.
- Karl Adam Avellan*, adlad *Adlerstjerna*, vice president, 1828—1833, sedan president i Wasa hofrätt, † 1857.
- Johan Petter Winter*, statsråd, 1831—1841, † 1872.
- Friherre Gustaf von Kothen*, verkligt statsråd, 1833 † 1851.
- Johan Gustaf Holmberg*, hofrättsråd, 1834—1836, † 1854.

- Ledamöter:** *Ernst Fredrik Brander*, hofrättsråd, 1836—1841, sedan president i Wasa hofrätt.
August Lohman, statsråd, 1837—1851, † 1863.
Johan William Forsman, verkligt statsråd, 1838—1856, sedan president i Wasa hofrätt.
Friherre Otto Reinhold Rehbinder, statsråd, 1841 † 1855.
Pehr Jonas Törnqvist, geheimeråd, 1841—1862, † 1870.
Paul Henrik Edelheim, statsråd, 1844 † 1855.
Johan Erik Bergbom, 1851 † 1869.
Robert Axel Hisinger, 1851—1854 och 1855 † 1859.
Klas Gabriel Nordenheim, 1854—1869, sedan president i Wiborgs hofrätt.
Lars Reinhold Forssell, hofrättsråd, 1855 † 1857.
Karl Edvard Gadd, 1856 (se prokuratorer).
Robert Trapp, 1856—1857 och 1865—1867 (se Ekonomie-Departementet).
Friherre Karl Emil Cedercreutz, 1856 † 1869 (se komitén för Finska ärendena vid statssekretariatet).
Bror Pehr Peterson, 1857—1867, sedan prokurator.
Adolf Fredrik Munck, 1857—1867, † 1886.
Johan Granlund, 1858—1867, † 1876.
Selim Ekbohm, 1859—1862, sedan president i Wasa hofrätt.
Berndt Federley, 1862 (se Ekon.-Depart.), † 1863.
Gustaf Fredrik Rotkirch, 1862—1868, sedan president i Åbo hofrätt.

- Ledamöter: *Eugen Theodor von Knorring*, 1862—1863
och 1867—1871 (se vice ordförande).
Johan Philip Palmén, 1867—1868 (se Ekon.-
Dep.).
Johan Snellman, 1867—1875, sedan president
i Wiborgs hofrätt, † 1883.
Wilhelm Forsman, 1867 † 1880.
Friherre Frans Richard de la Chapelle, 1868
—1870, sedan prokurator, † 1871.
Johan Daniel Dahl, 1868—1882.
Harald Viktor Wilhelm Furuhjelm. president,
1869 † 1872.
Jakob Viktor Wasastjerna, 1869
Adolf Waldemar Wallensköld, 1870 † 1873.
Albert Werner Nykopp, 1871—1874 (se Ekon.-
Depart.).
Alexander August Brunou, 1872 † 1887.
Frans Emil Lönnblad, 1872—1879, sedan
president i Wiborgs hofrätt, † 1887.
Carl Adolf Theodor Cederholm (Sederholm),
1873—1877 och 1882
Gustaf Fredrik Gejtel, 1874—1885, † 1888.
Lars Teodor von Hellens, 1874—1882 (se
Ekon.-Depart.).
Paul Emil Forsman, 1875—1887, sedan pre-
sident i Wiborgs hofrätt.
Karl Gustaf Ehrström, 1877—1886, sedan
prokurator, † 1886.
Sune Birger Johan Björkstén, 1879
Karl August Nybergh, 1880
Johan Carl Emil af Frosterus, 1882
Alexander Bernhard von Weissenberg, 1885
—1886, sedan prokurator.

Ledamöter: *Gustaf Wilhelm Råbergh*, 1885—1887, sedan president i Wasa hofrätt.

Johan Gustaf Sohlman, 1886—1887, (se Ekon.-Depart.).

Robert August Montgomery, president, 1887

Nikolai Konstantin Hornborg, 1887

Emil Streng, 1887

Gustaf Adolf Krogerus, 1887 † 1889.

Nils Isak Fellman, 1887

i Ekonomie-Departementet:

Vice ordförande: *Grefve Karl Erik Mannerheim*, geheimeråd, 1822—1826, † 1837.

Samuel Fredrik von Born, tjänstförrättande, 1826—1828 (se nedan bland senatorerne).

Anders Henrik Falck, geheimeråd, 1828 — 1833, † 1851.

(Friherre) *Gustaf Hjärne*, geheimeråd, 1833—1841, † 1845.

Friherre *Lars Gabriel von Haartman*, verkligt geheimeråd, 1841—1858, † 1859.

Friherre *Johan Mauritz Nordenstam*, general af infanteriet, 1858 † 1882.

Friherre *Edvard Gustaf af Forselles*, general af artilleriet, 1882—1885, sedan generalguvernörs adjoint.

Friherre *Samuel Werner von Troil*, hofmästare vid H. K. M:ts hof, 1885

Ledamöter: *Grefve Robert Wilhelm de Geer*, geheimeråd, 1809 † 1820.

Friherre *Knut von Troil*, 1809—1814 (se komitén vid statssekreteriatet).

- Ledamöter: *Karl Fredrik Rotkirch*, förste expeditionsskreterare, 1809—1812, sedermera president i Wasa hofrätt, † 1832.
- Friherre (sedan Grefve) *Karl Erik Mannerheim*, 1809—1816 och 1820—1822 (se of.)
- Erik Eriksson Tulindberg*, kammarråd, 1809—1812, † 1814.
- Henrik Kristian Nordensvan*, kammarråd, 1809—1812, † 1822.
- Pehr Johan Bladh*, kansliråd, 1809, tillträdde ej embetet, † 1816.
- Karl Johan Idman*, adlad *Idestam*, referendariesekreterare, 1810—1814, † 1821.
- Heribert Konrad Reuterskjöld*, generalmajor, 1811 † 1821.
- Gabriel Erik von Haartman*, statsråd, 1811 † 1815.
- Gustaf Wilhelm Ladau*, verkligt statsråd, 1812 † 1833.
- August Fredrik Palmfelt*, generalmajor, 1812 † 1814.
- Arndt Johan Winter*, kammarråd, 1812, tillträdde ej tjensten, † 1819.
- Reinhold Wilhelm Stierwald*, referendariesekreterare, 1812 † 1815.
- Nathanael Gerhard af Schultén*, verkligt statsråd, 1814—1822, † 1825.
- Fredrik Lorentz Nyberg*, kammarråd, 1816—1825, † 1831.
- Klas Johan Sacklén*, adlad *Edelsköld*, lagman, 1816—1820, † 1840.
- Erik Wallenius*, referendariesekreterare, 1816—1820, sedan president i Åbo hofrätt, † 1846.

- Ledamöter:** *Johan Albert Ehrenström*, verkligt statsråd, 1820—1825, † 1847.
- Karl Johan Walleen*, landshöfding, 1820—1822, sedan prokurator.
- Anders Henrik Falck*, verkligt statsråd, 1820—1828 (se ofvan bl. vice ordför.).
- Friherre *Gustaf von Kothen*, statsråd, 1820—1833 (se Just.-Depart.).
- Abraham Arvid Finckenberg*, statsråd, 1821—1834, † 1840 (se chefer för lotsstyrelsen).
- Karl Fredrik Richter*, verkligt statsråd, 1822—1831 och 1834—1840, sedan president i Åbo hofrätt.
- Johan Walheim*, verkligt statsråd, 1822—1840, † 1842.
- Friherre *Otto Wilhelm Klinckowström*, generallöjtnant, 1825—1847, sedan verkligt geheimeråd, † 1850.
- Samuel Fredrik von Born*, landshöfding, 1826—1828, † 1850.
- Bengt Detlof Krook*, lagman, 1828—1831, † 1846.
- Lars Gabriel von Haartman*, 1830—1831 och 1840—1841 (se ofvan bland vice ordförande).
- Gustaf Hjärne*, landshöfding, 1831—1843 (se ofvan bl. vice ordförande).
- Karl Klick*, landshöfding, 1731 † 1837.
- Lars Sacklén*, adl. *Sackleen*, geheimeråd, 1833—1854 (sedan vice ordförande i Justitie-Departementet).

- Ledamöter:** *Lars Rutger Jägerhorn*, verkl. statsråd, 1833
— 1853, † 1859.
- Karl August Ramsay*, geheimeråd, 1834—1844,
† 1855.
- Bror Ulrik af Björkstén*, verkl. statsråd, 1837
† 1856.
- Karl Edvard af Heurlin*, statsråd, 1840 †
1844.
- Fredrik Wilhelm Pipping*, statsråd, 1841—
1855, † 1868.
- Otto Reinhold af Schultén*, verkl. statsråd,
1844—1854 (se vice ordförande i Justitie-
Departementet).
- (Friherre) *Karl Olof Cronstedt*, geheimeråd,
1845—1870, † 1883.
- Karl Wilhelm Trapp*, statsråd, 1845—1855,
derefter prokurator, † 1856.
- Grefve Gustaf Magnus Armfelt*, generallöjtnant,
1847—1853, † 1856.
- Johan Mauritz Nordenstam*, generallöjtnant,
1848—1858 (se ofvan bland vice ordförande).
- Friherre *Casimir von Kothén*, generalmajor,
1853—1859, † 1880.
- Axel Ludvig Born*, 1853—1867, geheimeråd,
† 1887.
- Robert Axel Hisinger*, statsråd. 1854—1855
(se Justitie-Departementet).
- Mauritz Wilhelm Nordenheim*, 1854—1869, se-
dermera president i Viborgs hofrätt, † 1872.
- Frans Olof af Brunér*, 1855 (se komitén vid
statssekretariatet) † 1874.
- Berndt Federley*, 1855—1862, † 1863.

- Ledamöter:** *Harald Viktor Wilhelm Furuhjelm*, 1855—1868, sedan president i Wiborgs hofrätt (se Just.-Depart.)
- Robert Trapp*, geheimeråd 1857—1865 och 1867—1871, † 1875.
- Friherre *Karl Fabian Theodor Langenskiöld*, 1857 † 1863.
- Frans Ivar Edelheim*, 1858—1867, † 1884.
- Samuel Henrik Antell*, geheimeråd, 1859—1862 och 1866 † 1874.
- Sten Knut Johan Furuhjelm*, geheimeråd, 1862—1882.
- Friherre *Johan Ulrik Sebastian Gripenberg*, 1861—1866, † 1869.
- Johan Wilhelm Snellman*, 1863—1868, † 1881.
- Friherre *Johan August von Born*, 1865—1873, † 1878.
- Friherre *Bernhard Indrenius*, generallöjtnant, 1866—1882, † 1884.
- Oskar Norrmén*, geheimeråd, 1867—1888.
- Johan Philip Palmén*, 1868—1871, sedan prokurator.
- Henrik Adolf Mechelin*, 1869—1885.
- Friherre *Klas Herman Molander*, geheimeråd, 1869
- Viktor Georg Gustaf Gabriel von Haartman*, geheimeråd, 1870—1888.
- Eugen Theodor von Knorring*, 1871—1874 (sedan vice ordf. i Just.-Depart.).
- Edvard af Forselles*, generallöjtnant, 1871—1882 (se ofvan bland vice ordförande).
- Albert Verner Nykopp*, 1874 † 1882, (från Just.-Depart.).

- Ledamöter:** *Theodor Thilén*, generallöjtnant, 1873—1882, †
1887.
Henrik Wilhelm Johan Zilliacus, 1875 † 1887.
Christian Theodor Oker-Blom, generallöjtnant,
1882
Lars Theodor von Hellens, 1882—1884, sedan
president i Åbo hofrätt.
Leopold Henrik Stanislaus Mechelin, 1882
Georg Zacharias Yrjö-Koskinen, (Forsman),
1882
Fredrik Lerche, 1882
Carl Gustaf Mortimer von Kræmer, 1884—
1885.
Woldemar Karl von Daehn, generallöjtnant,
1885—1889.
Karl Emil Ferdinand Ignatius, 1885
Johan Gustaf Sohlman, 1887 (från Just.-Dep.)
Friherre Georg von Alfthan, generallöjtnant,
1888
Victor Napoleon Prokopé, generalmajor, 1888
Karl Tudeer, 1889

Af förestående senatsledamöter ha följande varit chefer för de särskilda expeditionerna:

Chefer för Civil-Expeditionen, (intill år 1869 benämnd Kansli-Expeditionen).

Friherre K. E. Mannerheim 1809; E. Wallenius 1816;
K. J. Walleen 1820; K. F. Richter 1822; J. Walheim 1831;
L. R. Jägerhorn 1833; K. F. Richter, andra gången 1834;
L. Sackleen 1840; M. W. Nordenheim 1854; Friherre J.
A. von Born 1865; S. H. Antell 1866; A. W. Nykopp

1875; C. T. Oker-Blom 1882; L. T. v. Hellens 1882; C. G. M. v. Kræmer 1884; W. v. Daehn 1885; Karl Tudeer 1889.

Chefer för Kansli-Expeditionen (och före 1888 biträdande chefer för Civil-Expeditionen.

E. F. v. Knorring 1871; A. W. Nykopp 1874; H. W. J. Zilliacus 1875; J. G. Sohlman 1887

Chefer för Finans-Expeditionen.

E. E. Tulindberg 1809; G. E. von Haartman 1812; K. J. Edelsköld 1816; A. H. Falck 1820; L. Sackleen 1833; Friherre L. G. von Haartman 1840; Friherre K. F. T. Langenskiöld 1858; J. W. Snellman 1863; R. Trapp 1868; Friherre K. H. Molander 1871

Chefer för Handels och Industri-Expeditionen, och (före 1888) biträdande chefer för Finans-Expeditionens andra afdelning.

A. L. Born 1863; O. Norrmén 1867; V. v. Haartman 1871; L. H. S. Mechelin 1882

Chefer för Kammar-Expeditionen.

H. K. Nordensvan 1809; R. W. Stierwald 1813; F. L. Nyberg 1816; Friherre G. v. Kothén 1825; K. Klick 1833; K. A. Ramsay 1834; B. U. af Björkstén 1841; K. Trapp 1853; B. Federley 1856; R. Trapp 1862; F. I. Edelheim 1865; R. Trapp 1867; K. Cronstedt 1868; K. H. Molander 1870; O. Norrmén 1871; T. Thilén 1873; G. Z. Forsman (Yrjö-Koskinen) 1882; K. E. F. Ignatius 1885

Chefer för Militie-Expeditionen (indragen 1841 och ånyo upprättad 1858).

Grefve R. W. de Geer 1809; H. K. Reuterskjöld 1820; A. Finckenberg 1821; L. R. Jägerhorn 1834; B. U. af Björkstén 1840; Friherre K. v. Kothen 1858; R. Trapp 1858; K. Furuhielm 1862; C. T. Oker-Blom 1882; Friherre G. v. Alftan 1888; V. N. Procopé 1888

Chefer för Ecklesiastik Expeditionen.

K. F. Rotkirch 1809; K. J. Idman 1812; N. G. af Schultén 1814; J. Walheim 1822; G. Hjärne 1831; J. Walheim 2:dra gången 1833; L. R. Jägerhorn 1840; F. W. Pipping 1841; Friherre K. v. Kothen 1853; H. V. W. Furuhielm 1858; J. F. Palmén 1868; H. A. Mechelin 1871; G. Z. Yrjö-Koskinen 1885

Chefer för Jordbruks-Expeditionen (inrättad år 1860).

Friherre S. Gripenberg 1861; Friherre J. A. v. Born 1866; O. Norrmén 1873; Friherre G. v. Alftan 1888

Prokuratorn i Kejsersliga Senaten.

(Helsingfors.)

Till Kejsersliga Senatens embetsmanna personal räknas äfven prokuratorn, ehuru dennes embetsverksamhet i öfrigt är fullkomligt afskild och i och för sig bestämd genom kejs. reglementet af d. 18 Aug. 1809 och kejs. instruktionen af 12 Febr. 1812. Prokuratorn är landets högsta åklagarmyndighet, samt utöfvar tillsynen öfver att lag och författning af alla embetsverk och myndigheter efterlefvas. Prokuratorn åligger derföre

att biträda generalguvernören med inseendet deröfver att såväl allmän lag, som särskilda stadgar, instruktioner

och privilegier varda vid alla embetsställen i landet efterledda och iakttagna, så att icke någon hög eller låg, rik eller fattig må i sin rätt blifva lidande;

att, så ofta öfriga embetsgöromål medgifva, bevista senatens sammanträden och ha akt derpå, att alla ärenden varda enligt lag och rätt handterade, hvarföre han äfven eger rätt att till genomläsande undfå senatens protokoll och till intagning i desamma anmäla de påminnelser, hvar till han af lag och sakernas beskaffenhet kan finna sig befogad;

att noga genomgå och granska de från hofrätterna vid hvarje sessions slut afgifna förteckningar och berättelser, samt sedan insända dem till generalguvernören med anmälan om, hvad han dervid haft att anmärka och hvilka författningar i anledning deraf blifvit af honom vidtagna;

att på det nogaste tillse att kronans ombudsmän och fiskaler, hvilka skola lyda och efterkomma, hvad han å embetets vägnar dem i tjensten anbefaller, med nit och drift, men likväl beskedligen sina sysslor förrätta;

att utföra eller å vederbörlig ort låta utföra de mål, som af senaten eller generalguvernören till hans embetes handläggning öfverlemnas;

att, derest enskilda personer, med förbindelse till bevisning, angifva lagbrott af embetsmän eller andre, emottaga sådana skriftliga angifvelser, förvisa dem till utförande å behörig ort samt förordna, ifall allmän åklagares åtgärd dervid blifver nödig, ombud, som i sådant afseende skall biträda åklagaren;

att ifall generalguvernören, senatens vice ordförande eller ledamöter skulle vid utöfningen af sina embeten afvika från lag och gällande stadganden, derom göra föreställningar samt, om dessa blifva utan påföljd, saken omständligen till kejsaren inberätta.

Samtliga öfverrätter och guvernörer böra ofördröjligen lemna prokuratorn handräckning i alla de mål, hvori han å embetes vägnar dem derom anlitar.

Prokuratorn utnämnes af kejsaren och åtnjuter rang i fjerde rangklassen. Till sitt biträde har han en adjoint, som ifall af jäf, sjukdom eller annat laga förfall företräder hans ställe. *Prokurators adjointen* utnämnes likaledes af kejsaren och åtnjuter rang i sjetten rangklassen. Till bestridande af göromålen finnas vid prokurators expeditionen dessutom anställda, en *sekreterare*, en *aktuarie* och en *kanslist*, af hvilka de två förstnämnde utnämnas af senatens plenum, sedan prokuratorn blifvit i ärendet hörd, samt *kanslisten* af generalguvernören på prokurators förslag. Aktuariens åliggande är att ordna och bearbeta det statistiska material rörande rättsväsendet i landet, som till prokurators-expeditionen inkommer ifrån domstolar och andra myndigheter.

Löneförmånerna utgöra för prokuratorn 20,000 mark; för prokuratorsadjointen 10,500 mk, för sekreteraren 6,500 mk, för aktuarien 6,000 mk, jemte arvode förhöjning efter 10 och 15 års oförvitlig tjänst, 500 mk hvardera gången, och för kanslisten 3,600 mk.

Prokurators embetets lokal är i Senatshuset, första våningen ingången från torget, och är öppen alla söckendagar från kl. 11 till 2.

Prokurators embetet har innehafts af följande:

Mattias Calonius, 1809—1816, † 1817.

Anders Fabian Orrhjem, 1816 † s. å.

Karl Edvard Gyldenstolpe, 1817—1822, sedermera vice ordförande i senatens justitie-departement och friherre.

(Friherre) *Karl Johan Walleen*, geheimeråd, 1822—1854,
† 1867.

Karl Wilhelm Trapp, 1855 † 1856.

Karl Edvard Gadd, 1856—1863, sedan president i Wi-
borgs hofrätt, † 1883.

Eugen Theodor von Knorring, 1863—1867 (se senatorer).

Bror Pehr Peterson, 1867—1870, † 1878.

Friherre *Frans Richard de la Chapelle*, 1870 † 1871.

Johan Filip Palmén, 1871—1877, sedermera vice ordfö-
rande i senatens justitie-departement.

Carl Adolf Theodor Sederholm, 1877—1882 (se senatorer).

Robert August Montgomery, 1882—1886, sedan president
i Wasa hofrätt.

Karl Gustaf Ehrström, 1886 † s. å.

Alexander Bernhard von Weissenberg, 1886

**Prokurators adjointer, intill år 1861 benämnde
Prokurators substituter:**

Friherre *Robert Henrik Rehbinder*, 1810—1811, sedan
ministerstatssekreterare.

Johan Fredrik Stichaeus, 1812—1816, sedan guvernör i
Tavastehus län.

Erik Gustaf Baeckborg, 1817 † 1818.

Karl Gerhard Hising, 1819—1822 (se ledamöter i just.-
depart.).

Erik Johan Synnerberg, 1812 † 1845.

Georg Adolf Wetterhoff, 1846—1854, sedan lagman i Ny-
lands och Tavastehus lagsaga, † 1887.

Harald Viktor Wilhelm Furuhjelm, 1854—1855, sedan
senator m. m.

Bror Pehr Peterson, 1856—1857 (se ofvan).

Knut Emil Robert Munck, 1857—1868, † 1869.

Karl Adolf Theodor Sederholm, 1869—1873 (se ofvan).

Henrik Wilhelm Johan Zilliacus, 1873—1875 (se senatorer).

Gustaf Adolf Krogerus, 1875—1887 (se senatorer).

Henrik Gustaf Borenius, 1887

Lagberedningen i Finland.

(Helsingfors.)

För slutlig redigering och utarbetande af förslag till lagar och författningar inrättades genom kejs. förordningen af den 11 Juli 1884 en ständig komité under benämning *lagberedningen i Finland*. Lagberedningen står under senatens omedelbara inseende och arbetar för hvarje särskildt lagstiftningsärende under ledning utaf någon af senatens plenum eller vederbörande departement utsedd senator, «egande generalguvernören, i sin egenskap af senatens ordförande, vaka öfver lagberedningens verksamhet och beträffande densamma meddela senaten de påminnelser och förslag, till hvilka generalguvernören finner anledning förekomma». Ledamöterna i lagberedningen äro tre, en äldre och två yngre, hvilka handhafva redaktionen af lagförslagen och öfriga sekreteraregöromål. De utses af senaten för en tid af tre år i sender samt tillförordnas mot arvoden. Till förstärkning af lagberedningen eger senaten eller vederbörande departement vid behof inkalla sakkunnige personer.

Arvodet för äldre ledamot i lagberedningen är 14,000 mk, för yngre 10,000 mk. Härifrån afgår dock hvad ledamot, som innehar ordinarie tjänst, icke är skyldig att afstå

till vikaries aflönande. Hela staten för lagberedningen är 33,200 mk, hvaraf 5,000 mk är uppfördt till senatens disposition för tilläfventyrs erforderligt tillskott i nämnda arvodet samt 4,000 mk till aflönande af vaktmästare, till expenser m. m. Den effektiva kostnaden för lagberedningen enligt 1889 års stat är 29,866 mk 67 pni.

I. Till Justitie-Departementet hörande Öfver- och Underdomstolar.

1. Hofrätterna.

Under medeltiden saknade Finland, likasom äfven Sverige, en permanent domstol, som i högsta instansen afdömde ifrån lagmans- och häradsrätterna vädjade mål. Denna olägenhet afhjelpes endast bristfälligt af de s. k. *rättare- och rufstetingen*, hvilka under konungens eller någon af honom tillförordnad persons ordförandeskap en gång om året skulle sammanträda i hvarje landskap, och då afgöra de rättegångsärenden och besvär, som landskapets innevånare hade att andraga. Berörde ting sammankallades nemligen högst oregelbundet, samt uteblefvo ofta alldeles, isynnerhet under politiskt oroliga tider. Behofvet af en permanent öfverdomstol hade visserligen redan år 1407 förmått konung Erik XIII att i Åbo inrätta en så kallad *landträtt*, hvars ledamöter utgjordes af de i landet boende riksråden, biskopen, lagmannen, häradshöfdingarna, fogdarne och några ledamöter af domkapitlet, och som årligen kort före midsommartiden höll sina sammanträden; men denna landträtt hade icke längre bestånd, än så länge Erik XIII innehåde kronan. Den upphörde snart. På samma sätt gick det äfven med den af Erik XIV år 1560 instiftade

konungens nämnd, som hade sitt säte i Stockholm, men hvars ledamöter hvar tredje år skulle draga omkring i hvar landsända i de förnämsta städer särdeles vid de stora marknaderna och der döma konungs dom. Det var först konung Gustaf II Adolf, som i landets rättsvård införde en varaktig förbättring genom instiftandet af *hofrätten* i Stockholm (1614) för Sverige, hvilken efterföljdes af hofrätten i Åbo (den 15 Juni 1623) för Finland. Enligt den äldsta rättegångsordningen dömde hofrätterna konungs dom. De som voro missnöjde med hofrättens dom tillätos dock snart, väl icke genom något vädjande, men genom ödmjuk böneskrift anmäla sina besvär hos konungen direkte. Numera, sedan lagmansrätterna upphört, utgöra hofrätterna andra eller mellersta instansen i rättegångsärenden.

Hofrätt utgöres af en president, samt hofrättsråd och assessorer såsom ledamöter. I Åbo och Wiborgs hofrätt finnes dessutom vice president. Hofrätterna hafva uppsigt öfver att lag och rätt försvarligen och väl skipas samt åligger att hafva noga inseende öfver underdomare på landet och i städerna, samt exekutorer. Missnöje med eller besvär öfver hofrätts dom anföres hos kejsaren och afgöres af justitie-departementet i senaten för Finland, som dock bör underställa fäld dödsdom kejsarens egen stadfästelse.

Hofrätterna hafva tvänne ordinarie sessioner om året, hvilka enligt kejs. förordningen af den 10 Januari 1870 fortgå, den ena från och med den 14 Januari till och med den 31 Maj och den senare från den 1 Oktober till någon af dagarna näst före jul. Under sommarsemestern tjenstgör endast hälften af hofrättens ledamöter, hvaremot den andra hälften åtnjuter ledighet, hvar i sin tur. Äfven under julférierna eger hofrätt sammanträda, på ordförandens kallelse, till domfördt antal i ärenden, som befinnas icke tåla uppskof. Domfördt antal utgöres af 5 ledamöter, dock få äfven fyra döma

i mål, som ej gå å lif, i fall minst tre äro ense om beslutet. President, vice president och hofrättsråd utnämnas af kejsaren, sedan vederbörande hofrätt om inträffad ledighet hos senatens justitie-departement anmält. Assessorer tillsättas af kejsaren, sekreterare och advokatfiskaler af senastens justitie-departement efter förslag, som blifvit uppgjort af hofrätten, samt alla öfriga tjenstemän (se nedan) af hofrätten, som för dem utfärdar fullmakt. Likväl bör öfver hofrätts förslag till besättande af advokatfiskalstjenster samt öfver ansökningar om vice advokatfiskals- och extra fiskals sysslor prokuratorns utlåtande inhemtas. Uppstår skiljaktighet i meningarne mellan hofrätten och prokuratorn vid fråga om bortgifvande af vice advokatfiskals- och extra fiskals tjenster, afgöras dessa befordringsmål af senatens justitie-departement.

A. Kejsarliga Åbo hofrätt.

(Åbo).

Åbo hofrätt, som den 31 Oktober 1623 hade sitt första sammanträde, och sedan dess, endast med några afbrott till följd af krig, varit i verksamhet, omfattar för närvarande med sin jurisdiktion Åbo och Björneborgs, Nylands samt Tavastehus län. Under densamma lyda rådstufvurätterna i samtliga i nyssnämnda län befintliga städer, äfvensom 22 domsagor, hvilka tillsammans innefatta 80 tingslag.

Hofrätten sammanträder under ordinarie sessionerna å fyra divisioner samt under sommarferierna å tvenne.

Löneförmånerna utgöra för presidenten 20,000 mk, vicepresidenten 11,000 mk, 7 hofrättsråd, enhvar 10,000 mk, 11 assessorer, enhvar 8,000 mk, sekreteraren 3,000 mk, advokatfiskalen 6,000 mk, viceadvokatfiskalen 3,800 mk, 7 notarier, enhvar 3,200 mk, 2 extrafiskaler, hvardera 3,200 mk, auktuarien 3,000 mk, hvartill kommer 500 mks löne-

förhöjning efter 5 och 10 års tjenst, registratorn 2,500 mk samt 4 kanslister, enhvar 2,300 mk. (Se vid. Viborgs hofrätt). Hofrättens stat år 1889, hvori jemväl ingå anslag till aflönande af adjungerade ledamöter (14,400 mk), finsk translator (1,200 mk), extra betjente och vaktmästare samt expensemedel m. m., utgör inalles 277,460 mk. Hofrätten åtnjuter dessutom ett temporärt anslag af 12,000 mk till bekostande af öfversättningar från och till finska språket.

Åbo hofrätt är förlagd i Åbo stad och har sin lokal i f. d. akademihuset derstädes.

Sedan Åbo hofrätts stiftelse ha följande der varit presidenter:

Friherre *Nils Bjelke*, 1623—1630, † 1636.

Bror *Andersson Rålamb*, 1630—1632, † 1647.

Friherre *Jöns Kurck*, 1632 † 1652.

Friherre *Erik Gyllenstjerna*, 1654 † 1657.

Friherre *Erik Sparre*, 1658 † 1673.

Friherre *Erst Johan Creutz*, 1674 † 1684.

Grefve *Anders Lennartsson Torstenson*, 1685 † 1686.

Grefve *Robert Lichtone*, 1687 † 1692.

Grefve *Gabriel Falkenberg*, 1693—1703, † 1714.

Grefve *Otto Wilhelm Wellinck*, 1705 † 1708.

Grefve *Johan Creutz*, 1719 † 1726.

Friherre *Gustaf Funck*, 1728 (tillträdde ej embetet), † 1736.

Friherre *Samuel Åkerhjelm*, 1728—1739, † 1768.

Grefve *Karl Frölich*, 1739—1743, † 1754.

Friherre *Otto Reinhold Strömfelt*, 1743 † 1746, tillträdde icke embetet,

Petter Silfversköld, 1747 † 1758.

Adam Fredenstjerna, 1758—1768, † 1772.

Friherre *Johan Lagerflycht*, 1768 † 1774.

- Friherre Gabriel Lejonhufvud*, 1775—1780, † 1789.
Friherre Germund Karl Cederhjelm, 1780—1788, † 1789.
Fredrik von Post, 1788—1795, † 1805.
Georg Wilhelm Lode, 1796 † 1799.
Karl Arvid Hallenborg, 1799 † 1803.
Friherre Adolf Tandefelt, 1805 † 1822.
Friherre Adolf Fredrik von Willebrand, 1822—1832, †
1845.
Erik Wallensköld, 1832—1840, † 1846.
Karl Fredrik Richter, 1840 † 1858.
Karl Robert Procopé, 1858 † 1868.
Gustaf Fredrik Rotkirch, 1868—1884, † 1884.
Lars Theodor von Hellens, 1884

Vice presidenter:

- Jöns Nilsson Jacobsköld*, 1623 † 1633.
Olof Bure, 1633—1640, † 1655.
Erik Gete, 1640—1645, † 1646.
Friherre Svante Horn, 1645 † s. å.
Friherre Svante Sparre, 1648 (tillträdde ej embetet), †
1652.
Arvid Horn till Wuorentaka, 1648 (tillträdde ej embetet),
† 1653.
Israel Lagerfelt, 1650—1654, † 1684.
Johan Munck, 1654 † 1663.
Friherre Gustaf Grass, 1663—1685, † 1694.
Nils Tungel, 1685 † 1693.
Simon Ruuth, 1694 † 1701.
Sven Lejonmarck, 1701—1721, † 1728.
Lars Brommenstedt, 1721 † 1723.
Anders Munsterhjelm, 1723—1747, † 1748.
Johan Lagerflycht, 1747—1768, (se ofvan bland presi-
denterne).

Karl Lagerborg, 1769 † 1770.

Lars Stierneld, 1770 † 1776.

Johan Ignatius, 1776 † 1788.

Karl Arvid Hallenborg, 1788—1799 (se presidenter).

Erik Walleen, 1799—1809, † 1818.

Arvid von Cedervald, 1809 † s. å.

Karl Gustaf Feuerstern (Sylvius), 1811 † 1822.

Erik Johan Pomoell, 1822 † 1825.

Karl Adam Avellan, 1825—1833, sedan president i Wasa hofrätt.

Karl Fredrik Richter, 1833—1840 (se ofvan presidenter.)

Berndt Fredrik Finkenberg, 1840—1847, † 1853.

Lars Gustaf von Hellens, 1847 † 1850.

Karl Robert Procopé, 1850—1858 (se ofvan presidenter.)

Georg Adolf Tihleman, 1858 † 1871.

Klas Adam Wahlberg, 1871 † 1874.

Otto Fabian Nimrod Granfelt, 1874 † 1878.

Herman Ithimæus, 1878

B. Kejsrerlige Wasa hofrätt.

(Nikolaistad.)

Denna hofrätt instiftades af konung Gustaf III och in-vegs högtidligen på Stockholms slott den 28 Juni 1776. Hofrätten fick sitt säte i Wasa stad, hvarest för densammas räkning uppfördes ett prydligt hus, der det första sammanträdet egde rum d. 1 November 1786. Oberördt af den brand, som den 3 Augusti 1852 öfvergick Wasa, qvarstod hofrättshuset och användes till sitt fordna ändamål, ända till dess hofrätten d. 1 Aug. 1862 flyttade till residenshuset i Nikolaistad eller nya Wasa. Det gamla hofrätts-

huset ombyggdes härefter till en kyrka för Mustasaari landsförsamlings behof.

Wasa hofrätts jurisdiktion omfattar de begge länen Wasa och Uleåborg. Derunder lyda, förutom rådstufvurätterna i dessa läns städer, 15 domsagor om tillsammans 58 tingslag. Wasa hofrätt sammanträder under den ordinarie sessionstiden å 2 och under sommarferierna å 1 division.

Löneförmånerna utgöra för presidenten 19,000 mk, 3 hofrättsråd, enhvar 10,000 mk, 6 assessorer, enhvar 8,000 mk, 1 sekreterare 3,000 mk, 1 advokatfiskal 6,000 mk, 1 vice advokatfiskal 3,800 mk, 4 notarier och 1 extrafiskal, enhvar 3,200 mk, 1 aktuarie 3,000 mk, med löneförhöjning såsom i Åbo hofrätt, 1 registrator 2,500 mk och 3 kanslister, enhvar 2,300 mk. (Se vid. Viborgs hofrätt). — Staten för 1889 uppgick, inberäknadt arvoden för adjungerade ledamöter (21,600 mk), två notarier, extra betjente och vaktmästare, expensemedel m. m., till inalles 172,740 mk.

Dessutom åtnjuter Wasa hofrätt ett temporärt anslag af 15,000 mk om året till aflönande af finske translatorer.

Presidenter i Wasa hofrätt:

Friherre *Arvid Fredrik Kurck*, 1775—1781, † 1810.

Grefve *Karl Bonde*, 1781—1788, † 1791.

Grefve *Karl Johan Gyllenborg*, 1789—1791, † 1811.

Johan Gustaf von Carlsson, 1792—1794, † 1801.

Georg Wilhelm Lode, 1795—1796, sedan president i Åbo.

Friherre *Axel Kristian Reuterholm*, 1796—1810, † 1811.

Erik Johan Bergenheim, 1810 † 1816.

Friherre *Karl Fredrik Rotkirch*, 1817 † 1832.

Karl Adam Avellan, adl. *Adlerstjerna*, 1833—1841, † 1857.

Ernst Fredrik Brander, 1841—1856, † 1860.

Johan William Forsman, 1856—1862, † 1883.

Selim Ekbohm, 1862 † 1886.

Robert August Montgommery, 1886—1887 (se senatorer).

Gustaf Wilhelm Råbergh, 1887

Vice presidenter:

Adolf Fredrik Silfversparre, 1778 † 1784.

Per Zacharias Ahlman, 1792 † 1802.

Karl Hisinger, 1802 † 1805.

Henrik Ervast, 1818 † 1838.

C. Kejserslige Wiborgs hofrätt.

(Wiborg).

Finlands tredje hofrätt inrättades af Kejsar Nikolai I medelst manifest af d. 19 Juni 1839 och inwegs till sin bestämmelse den 1 derpå följande November. Dess jurisdiktion omfattar landets trenne östligaste län, Wiborgs, S:t Michels och Kuopio. Derunder lyda rådstufvurätterna i nämnda läns städer samt 23 domsagor, fördelade i 85 tingslag.

Wiborgs hofrätt sammanträder under den ordinarie sessionstiden å fyra, men under sommarferierna å två divisioner (k. förordn. den 19 December 1884). Vicepresidents embetet i hofrätten inrättades genom kejs. kungörelsen den 24 Juli 1874.

Löneförmånerna utgöra för presidenten 19,000 mk förutom fri bostad, vice presidenten 11,600 mk, 7 hofrättsråd, enhvar 10,600 mk, 10 assessorer, enhvar 8,400 mk, sekreteraren 3,400 mk, advokatfiskalen 6,400 mk, viceadvokatfiskalen 4,200 mk, 7 notarier och 2 extrafiskaler,

enhvar 3,400 mk, aktuarien 3,200 mk, med förhöjning såsom i de öfriga hofrätterna, registratorn 2,700 mk, samt 3 kanslister, enhvar 2,500 mk. — Förutom å stat utgående löneförmåner åtnjuta hofrätternas samtliga tjenstemän extra inkomst i form af andel af dom- och expeditions-lösen m. m.

Jemte arvoden för adjungerade ledamöter (12,000 mk), translatorer för finska samt ryska och tyska språken (16,200 mk), extra betjente och vaktmästare, äfvensom expensemedel m. m, uppgår hofrättens stat för år 1889 till sammanlagdt 276,450 mk.

Presidenter i Wiborgs hofrätt:

Grefve Karl Gustaf Mannerheim, 1839 † 1854.

Friherre Otto Reinhold af Schultén, 1854—1863 (se senatorer).

Karl Edvard Gadd, 1863—1868, † 1883.

Harald Viktor Wilhelm Furuhjelm, 1868—1869, † 1872.

Klas Gabriel Nordenheim, 1869 † 1875.

John Snellman, 1875—1879, † 1883.

Emil Lönnblad, 1879 † 1887.

Paul Emil Forsman, 1887

Vice presidenter:

Herman Georg Maria Wärnhjelm, 1874—1877, † 1882.

Gustaf Otto Grotenfelt, 1877—1888.

Georg Johan Palmroth, 1888

2. Kejserliga Öfverkrigsdomstolen i Finland.

(Helsingfors.)

På grund af senatens derom gjorda hemställan anbefalldes kejsar Alexander I att en öfverkrigsdomstol i Finland

skulle inrättas, hvilken egde att upptaga och afgöra alla de tillförene under svenska styrelsen till generalkrigsrätten hörande mål och ärenden, äfvensom besvär och klagomål öfver regements krigsrätternas utslag (kejs. kungörelsen af 4 Maj 1816). Såsom obehöfelig indrogs öfverkrigsdomstolen år 1831, men återupprättades ånyo genom kejsarliga kungörelsen af d. 12 December 1836 under benämning af «öfverkrigsdomstolen för finska militären och lotsverket», då under öfverkrigsdomstolens jurisdiktion vid samma tillfälle lades det finska lotsverket på grund af dess militära organisation. Öfverkrigsdomstolen utgjordes af en generalsperson, som utnämndes af kejsaren, såsom ordförande, och 6 militära ledamöter, hvilka tillkallades af öfverkrigsdomstolen, derest ej några voro af kejsaren såsom ständiga ledamöter tillförordnade, och en civil tjänsteman under titel öfverauditör, hvilken skulle ega nödig lagkännedom. Genom kejs. kungörelsen af den 1 Mars 1860 förändrades öfverkrigsdomstolens sammansättning sålunda, att sedan de dåvarande ständige ledamöterna afgått, öfverkrigsdomstolen skulle utgöras af inspektören för finska militären såsom ordförande samt af fem finske officerare, hvilka vid hvarje särskildt tillfälle skulle tillkallas, och öfverauditören såsom ledamöter. I och genom fastställandet af ny strafflag för finska militären, den 9 april 1877 samt sedermera den 16 juli 1886, infördes nya bestämmelser för öfverkrigsdomstolens sammansättning och befogenhet. Sedan mål mot lots angående tjänstefel i följd af kejs. förordningen den 24 Mars 1879 afskildts från öfverkrigsdomstolens forum och öfverförts till allmän domstol, erhöll öfverkrigsdomstolen genom senatens bref af den 19 Maj 1879 benämning «kejsarliga öfverkrigsdomstolen i Finland».

Enligt strafflagen för finska militären af den 16 Juli 1886 är i öfverkrigsdomstolen, som är öfverrätt vid krigs-

makten, ordförande den, som kejsaren dertill förordnar. Ledamöter äro en öfverauditör, hvilken utnämnes af kejsaren på framställning af senatens justitie-departement, 2 stabsofficerare och en kapten, hvilka trenne sistnämnda utses för två år i sender af Finlands generalguvernör. Vid behandling af mål rörande sjökrigstjenst skola af militärledamöterne åtminstone en tillhöra sjöstaten.

Underdomstol vid krigsmakten är *krigsrätt*. Krigsrätt skall finnas vid hvarje afdelt bataljon eller sjötrupp. Vid landtrupp består den af en stabsofficer eller, der ej sådan finnes, af äldste tjenstgörande kaptenen, såsom ordförande, och en kapten, en stabskapten, en löjtnant eller underlöjtnant och en auditör, såsom ledamöter. Vid sjötrupp sammansättes krigsrätt af sjöofficerare i motsvarande grader. Ordföranden och de militära ledamöterne utses af befälhafvaren för truppen och auditören af senatens justitiedepartement, på framställning af befälhafvaren.

Ståndrätt dömer öfver gröfre missgerning i krig under tåg mot fienden och tillförordnas af högste befälhafvaren på stället samt utgöres af hans närmaste man i befälet vid finsk trupp, såsom ordförande, och 7 militära ledamöter af skilda grader, äfven från finsk trupp, äfvensom auditören eller den hans tjenst förestår.

Öfverauditören, äfvensom auditörerna eller de; som deras tjenst för tillfället förestå, böra hafva aflagt föreskrifven domare-examen. Dem tillkommer förutom ledamotsbefattningen i domstolen, att vid sammanträdena föredraga målen, besörja protokollsföringen och uppsätta expeditionerna samt i allmänhet öfvervaka och ansvara för, att en ordentlig rättegång varder vid domstolen iakttagen. Vid öfverkrigsdomstolen är en krigsfiskal anställd såsom åklagare. Vid krigsrätt är bataljons rustmästare eller plutons underofficer, eller deras vederlike vid flottan, allmän åkla-

gare, så vidt ej truppens befälhafvare finner skäl att utse lämplig officer dertill.

Öfverauditören åtnjuter 8,000 mk i lön och arvode; de öfrige i öfverkrigsdomstolen uppbära arvoden: ordföranden 4,000 mk, stabsofficerarne 1,000 mk, kaptenen 800 mk, och krigsfiskalen 1,500 mk.

Ordförande i Öfverkrigsdomstolen:

Heribert Konrad Reuterskjöld, generalmajor, t. f. 1816
† 1821.

Gustaf Adolf Ehrnrooth, generalmajor, t. f. 1821—1826,
† 1848.

Grefve Alexander Stewen-Steinheil, generallöjtnant, t. f.
1826—1831, † 1841.

Abraham Arvid Finckenberg, generalmajor, 1836—1838.

Ivan Tschepurnoff, generalmajor, 1839, † 1848.

Friherre *Anders Edvard Ramsay*, 1848—1856, sedermera
general af infanteriet, generaladjutant m. m.

Grefve Magnus Wilhelm Armfelt, generalm., 1857 † 1878.

Friherre *Berndt Reinhold Alfred Rehbinder*, generalmajor,
1878 † 1883.

Hjalmar Georg Palin, generalmajor, 1883—1888, sed. guv.

Fredrik Waldemar Schauman, generalmajor, t. f. 1889

3. Underdomstolar.

A. Häradsrätter.

«Underrätt å landet är häradsrätt». Häradsrätten utgöres af häradshöfdingen såsom ordförande samt 7—12 bisittare, hvilka utses af häradsrätten för tre år i sänder bland tre genom val vid särskild kommunalstämma på förslag satta rättskaffens och eljes lämpliga män, som fyllt 25 år och kunna till kommunala befattningar väljas samt bo i

och är bosatt i den eller de kommuner, inom hvilka nämde-
man skall tagas (kejs. förordningen den 25 Januari 1886).
Häradshöfdings domkrets kallas domsaga. Inom den skall
häradshöfdingen vara bosatt. Bisittarne i häradsrätten utgöra
nämnden, hvilken ej är domförd med mindre än att fem le-
damöter äro tillstädes. «När dom skall fällas, underrätte
häradshöfding nämnden om saken, och de skäl deri äro,
så och hvad lag i detta fall säger. Varder nämnd ifrån
häradshöfding skiljaktig, gälle den mening, som nämnden
faller på, och svare den för dom sin. Äro ej alle i näm-
nden ense; stånde vid det som häradshöfding rättvist präf-
var». Häradstingen skola hållas två gånger om året, nem-
ligen om vintern, emellan slutet af Januari, eller början af
Februari och sista dagen i April månad, samt om hösten,
emellan första dagen i September och den tjuguförsta i
December månad. Dock må vintertingen äfven senare sluta
och hösttingen tidigare begynnas på en eller annan ort,
der det utan olägenhet ske kan. Häradshöfding åligger att
inom föreskrifven tid insända förteckning öfver tingstermi-
nerna till hofrätten, genom hvars försorg samtliga förteck-
ningar sedan i ett sammanhang offentliggöras i landets of-
ficiella tidningar. Förutom förenämnde s. k. *lagtima ting*
kan, när undersökning i brottmål angående fängslig person
af målsegande, allmän åklagare eller guvernör begäres,
eller också då kärke parten sådant åstundar samt derföre
ikläder sig kostnaderna, särskildt ting, *urtima ting*, af hä-
radshöfdingen utsättas, och böra kronans befallningshafvande
i så fall härom i tid underrättas. Vid tingen böra krono-
fogde eller länsman alltid vara närvarande och tillhandagå
rätten i det, som till deras embete hörer.

Domsagornas antal i Finland är 60 och tingslagens
(= häradsrätternas) 223. Förteckning uppå dem meddelas
i Bih. Tab. 1.

Häradshöfdingarnes löneförmåner utgöras af kronolön 2,000 mk i Helsinge, 2,400 mk i Lappmarkens och 1,400 mk i Torneå domsaga samt 400 mk i enhvar af de öfriga domsagorna (kejs. kungörelsen af den 26 Augusti 1862), äfvensom af en del af tingsgästningen, som förut utgått med 3 kappar spanmål af hvarje rök till häradsrätternas underhåll, men som enligt kejs. förordningen af den 25 Januari 1886 och senatens bref af 12 och 21 December 1887 uppbäres endast från vissa slags rökar af kronans uppbördsmän i penningar enligt medel-markegångs pris för att till häradshöfdingarne från landtränterierna utbetalas. Den tingsgästningsspanmål, som 1885 tillkom häradshöfdingarne och hvilken varierade i de skilda domsagorna mellan 133 tnr och 609 tnr 27 kpr spanmål, fastställdes såsom det belopp, som minst bör dem tillfalla. Understiger den uppburna tingsgästningen detta minimibelopp, ersättes skilnaden af allmänna statsmedel, och kommer i mån af nuvarande häradshöfdingars afgång från tjensten denna skilnad, förvandlad till visst penningebelopp enligt senaste medel-markegång, att läggas till häradshöfdingarnes kronolön. Från dylik tingsgästnings erläggande äro bland andra undantagna alla fastigheter och inbyggare i det egentliga Lappmarken eller Enontekis, Kittilä, Sodankylä, Kuolajärvi, Enare och Utsjoki socknar. I Ålands, Nykarleby, Jyväskylä och Uleå domsagor tillkomma dessutom till häradshöfdingarnes underhåll boställsräntor. — Intill dess Hauho, Janakkala, Tammela och Hollola domsagor blifvit reglerade, åtnjuta häradshöfdingarna i Hollola, Sääksmäki och Janakkala domsagor, kronolön efter gammal stat, utgörande i de två förstnämnda 210 och i Janakkala 420 mk. Vid afskedstagandet är häradshöfding berättigad att enligt de för civila embets- och tjänstemän stadgade grunder undfå pension af statsmedel efter beräkning af sextusen mks lön om året (kung. d. 17 Dec. 1883).

Nämndens aflöning, som tidigare äfven utgått ur de tre kappar tingsgästningsspanmål, som utgjorts af hvarje rök till häradsrätternas underhåll, blef genom förordningen af den 25 Januari 1886 åhvälfd kommunerna, hvilka deremot, såsom redan nämnts, erhöllo rätt att deltaga i nämndens tillsättning, samt dessutom särskild lindring dels genom att lagmanstingsgästningen, som efter lagmanstingsrätternas indragning fortfarande utgått med en kappe spanmål af hvarje rök, bortföll, dels sålunda att jordtorpare och deras vederlikar hädanefter endast erlade halfva beloppet emot hemmansegare, samt spansmålstorpare, fabriksarbetare, inhysingar o. a. helt och hållet befriades från nämnda skyldighet.

B. Ägodelningsrätter.

«Till befrämjande af storskiftens och ägodelningars skyndsamma afslutande skola de derunder uppkommande stridigheter om rågångar, ägoutbyten m. m. samt i allmänhet sådana tvister, som af ägodelningar hafva sin upprinnelse eller dermed ega oskiljaktig gemenskap och för desammas afslutande äro hinderliga, af kompromiss- eller ägodelningsrätt upptagas och afdömas». Ägodelningsrätten utgöres af ordförande och två ledamöter, hvilka genom val utses af jordegarna. Ordföranden bör vara en i utöfningen af domarembetet bepröfvad man. Till ledamöter kunna välfrejdade personer i allmänhet utses, utan afseende å stånd och värdighet; dock må ej någon kronobetjent dertill förordnas. Sekreterare sysslan besättes af ordföranden. I särskildt förutsedda fall bör länelandtmätaren vid ägodelningsrättens sammanträden tillstådesvara för att granska landmätares kartor och förrättningshandlingar samt utlåtande i ämnet afgifva. Besvär öfver ägodelningsrätts utslag böra ställas till kejsaren, och få inom 60 dagar inlemnas till länets guvernör, som eger att efter föregången granskning insända

dem till senatens justitie-departement. Ägodelningsrättens ordförande och ledamöter åtnjuta ej annan aflöning än skjuts och dagtraktamente, som af vederbörande sakägare bestrides. (Kejs. Regl. af 15 Maj 1848).

Wiborgs läns ägodelningsrätt. För Wiborgs län särskildt finnes en ständig ägodelningsrätt inrättad, bestående af ordförande, som utnämnes af kejsaren, en sekreterare, som tillsättes af Wiborgs hofrätt, och tre ledamöter, af hvilka länelandtmätaren är en och de tvänne öfrige utses af länets jordegare. Hvad i öfrigt är stadgadt i afseende å ägodelningsrätternas åligganden, är äfven gällande för denna rätt. — Enligt gällande aflöningsstat för ägodelningsrätten i Wiborg af den 27 Mars 1879 utgöra löneförmånerna för ordföranden 6,000 mk och för sekreteraren 2,400 mk. 1889 års statsförslag upptager utgifterna för ägodelningsrätten, bland hvilka ingå skrivarehjelp för utfärdande af expeditioner på finska språket, anslag till dagtraktaments och resekostnads ersättningar m. m., till sammanlagdt 15,400 mk.

C. Rådstufvurätter.

Rådstufvurätterne utgöra allmänna underdomstolar i städerna och bestå, der särskild justitie-borgmästare finnes, af denne, eljes af vanlig borgmästare såsom ordförande samt rådmän såsom bisittare. Borgmästare utnämnes af kejsaren efter anställt val af stadens samtliga vid rådhusstämma röstberättigade medlemmar och förslag, som af magistraten upprättas samt till senatens justitie-departement insändes. Rådmän utses genom enahanda val, som borgmästare, och erhålla sin fullmakt af länets guvernör. Borgmästare och råd till biträde är i en del städer anställd en särskild magistratssekreterare, som tillika är notarius publi-

cus och tillsättes på enahanda sätt som rådman. «Råd-
stufvurätt vare domför, der tre i rätt sitta». Dess samman-
träden skola hållas hvarje vecka, måndag, onsdag och lör-
dag, samt ifall så erfordras äfven oftare. Såväl antalet
rådmän, notarier och öfrig betjening vid rådstufvurätterna
beror af hvarje stads särskilda stat. Stadsfiskalerna utgöra
allmänna åklagare. De utnämnas af prokuratorn, sedan ma-
gistraten för denne anmält hvilka personer sökt syss-
lan, samt tillika afgifvit utlåtande öfver deras lämplighet.
I landet finnas för närvarande 34 rådstufvurätter, af hvilka
12 underlyda Åbo-, 11 Wasa- och 11 Wiborgs hofrätt.
I Helsingfors sammanträder rådstufvurätten i vissa fall på
trenne afdelningar, i Björneborg, Åbo, Wiborg, Nikolaistad
och Kuopio på tvenne afdelningar. Den gällande arbets-
ordningen för rådstufvurätterna i dessa städer är af föl-
jande datum: för Helsingfors af 7 Februari 1881 och 1
Oktober 1887, för Björneborg af 13 Juli 1870 och 21 Maj
1883, för Åbo af 26 April 1870, för Viborg af 11 Okto-
ber 1869 och 10 November 1870, för Nikolaistad af 12
April 1869 och för Kuopio af 31 Januari 1871. Rörande
rådstufvurätternas sammansättning se för öfrigt under art.
«Städernas styrelser». Justitie borgmästare finnas för när-
varande i Helsingfors, Åbo, Viborg och Uleåborg.

Genom kejsrerliga förordningen af d. 27 April 1868
indrogos de sedan äldre tid existerande *lagmansrätter*,
kämnersrätter och *riddaresynerätter* från och med d. 1
Januari 1869, samt genom kejs. förordningen af den 14
Januari sistnämnda år äfven *slotträtterna*, hvilkas verk-
samhet upphörde d. 1 Mars 1869. De mål, som hört un-
der kämnersrätterna, öfverflyttades på rådstufvurätterna, så
vidt dessa sistnämnda behandlat dylika ärenden i städer,
der inga kämnersrätter funnits. Och de mål, som hört till de
öfriga indragna domstolarnas jurisdiktion, skulle framdeles be-

handlas inför landets allmänna domstolar enligt utfärdade föreskrifter.

II. Till **Ekonomie-Departementet** hörande allmänna verk, styrelser och stater.

A. **Generalguvernörs-Kansliet.**

(Helsingfors).

För att tillhandagå generalguvernören vid handläggningen af de till hans embete hörande civila ärenden finnes i Helsingfors ett kansli, bestående af två expeditioner, hvilket förestås af en direktor med rang i femte rangklassen. Direktorn bör hafva omfattande insigt i landets lagar och kännedom om dess förhållanden. Vid hvardera expeditionen tjenstgör en expeditionschef, en expeditionschefsadjoint och en kanslist, hvilka alla skola hafva undergått allmän rättsexamen eller deremot svarande förhör. Öfriga tjänstemän vid kansliet äro en registrator, två translatorer, en kassör och en arkivarie. Direktorn äfvensom expeditionscheferna utnämnas af kejsaren på generalguvernörens framställning. Öfriga tjänstemän antagas af generalguvernören efter af direktor kungjord ansökningstid. Kansliets lokal är Nikolaigatan N:o 6 och hålles öppen hvarje helgfri dag kl. 11—2. Den senast utfärdade instruktionen för generalguvernörs-kansliet är af den 7 April 1884.

Löneförmånerna utgöra för direktorn 16,000 mk, hvardera expeditionschefen 10,000 mk, hvardera expeditionschefsadjointen 7,500 mk, hvardera translatorn 6,000 mk samt för enhvar af de öfriga tjänstemännen 4,000 mk. Registratorn, kassören och arkivarien tillkomma tjenstgöringsarvoden efter 10 och 20 års tjenst med 1,000 mk hvardera gången.

Enligt 1889 års statsförslag utgöra utgifterna för generalguvernörs-kansliet, bland hvilka ingå anslag till aflönande af extra tjänstemän och translatorer, renskriftningsanslag, expensemedel m. m., sammanlagdt 106,600 mk.

Chefer för generalguvernörs-kansliet:

Henrik Elving, 1810—1829, † 1857.

Karl Merlin, 1830—1835, † 1855.

Ernst Bernhard von Weissenberg (Witte), 1835—1840,
† 1842.

Friherre Casimir von Kothen, 1840—1844 (se senatorer).

Mauritz Wilhelm Nordenheim, 1844—1854 (se senatorer).

Friherre Karl Edvard Walleen, 1854 † 1856.

Samuel Henrik Antell, 1856—1858 (se senatorer).

Klas Herman Molander, 1858—1865 (se senatorer).

Robert Isidor Örn, 1865—1874 (sed. vice ordf. i Just.-
Depart.).

Fredrik Lerche, 1874—1882 (se senatorer).

Sven Wilhelm Hougberg, 1882

B. Expeditionerna i Kejsrerliga Senaten.

1. Verk och stater lydande under Civil- Expeditionen.

a. Länsstyrelserna och landsstaten.

Länsindelningen i Finland kan sägas ha sin uppkomst i landets eröfring och kristnande af svenskarne. Hvarje af de trenne korstågen (1157, 1249 och 1293) skapade här ett skildt höfdingadöme, hvars hufvudort eller residens (Åbo, Tavastehus, Wiborg) ännu i dag förblifvit länsstyrelses

säte. Sjelfva benämningen *län* är ett minne af medeltidens feodala inrättningar och härleder sig ur de då, isynnerhet under unionstiden, brukliga *förläningarna* af slott med kringliggande områden (*slottslän*). Länens styresmän eller *landshöfdingarne* voro ursprungligen också hufvudsakligast militärbefälhafvare samt betraktade sina civilt administrativa åligganden såsom underordnade bisaker. Det var först 1634 års regeringsform, som i detta afseende införde en förändring, i det den afskilde det militära befälet ifrån länsstyrelsen, hvilken sistnämnda genom landshöfdingeinstruktionen af d. 8 Januari 1635 fullständigt blef omorganiserad. Vid detta tillfälle indelades Finland i fem län, neml. 1 *Åbo och Björneborgs län med Åland*, 2 *Wiborgs, Nyslotts och Kymmenegårds län*, 3 *Tavastland och Nyland*, 4 *Österbotten* och 5 *Kexholms län*. De viktigaste förändringar, som under tidernas lopp inträffade med länsindelningen, voro följande: År 1721 afträdde största delen af Kexholms län och en stor del af Wiborgs län till Ryssland. Af de återstående delarne af dessa län, äfvensom af delar af Nyland och Tavastland bildades ett nytt län, *Kymmenegårds län*. Konung Gustaf III vidtog en ny länsreglering år 1775, till följd hvaraf länens antal ökades till sex, nemligen 1 *Åbo och Björneborgs*, 2 *Nylands och Tavastehus*, 3 *Kymmenegårds*, 4 *Savolaks*, 5 *Wasa* och 6 *Uleåborgs län*. Sedan Kejsar Alexander I eröfrat Finland och dermed åter förenat Wiborgs län (1811), blef länens antal härigenom sju, och fortfor att vara så intill år 1831, då en ny klyfning och reglering af länen verkställdes. Länens antal och benämning blef till följd häraf: 1 *Nylands län*, 2 *Åbo och Björneborgs län med Åland*, 3 *Tavastehus l.*, 4 *Wiborgs l.*, 5 *S:t Michels l.*, 6 *Kuopio l.*, 7 *Wasa l.* och 8 *Uleåborgs l.* Med undantag af mindre gränsregleringar (den viktigaste af d. 2 November

1868) ha länen öfverhufvudtaget sedan dess förblifvit oförändrade. Länens styresmän, som förut kallades landshöfdingar, fingo genom kejs. förordningen af 10 April 1837 namn af *guvernörer*, utan att länsstyrelsen i öfrigt undergick någon omorganisation.

Guvernören, som på anmälan af senatens ekonomie-departement omedelbart utnämnes af kejsaren, är pliktig att bo i den stad, som är utsedd till säte för länsstyrelsen. Han bör vaka öfver att ordning och säkerhet i länet upprätthållas och befrämjas, att de honom underlydande tjenstemän och betjente fullgöra sina skyldigheter, att brott och missgerningar upptäckas och till undersökning vid domstol anmälas, att gällande stadganden angående mått, mål och vikt uti handel och allmän rörelse noggrant efterlevas, att allmänna vägar och broar äfvensom gästgifverier för resandes behof underhållas m. m. Hvarje år skall guvernören omedelbarligen till kejsaren afgifva en berättelse om länets tillstånd och förvaltning, samt likaledes årligen till senatens ekonomie-departement insända en redogörelse om landthushållningen, handeln och öfriga näringar i länet. Dessutom åligger det guvernören bland annat att trenne gånger om året på bestämda tider insända till senaten berättelse om årsvextens beskaffenhet, m. m. Af förberörda berättelser bör generalguvernören jemväl erhålla bestyrkta afskrifter.

I hvarje län har guvernören sig till biträde en *landssekreterare* och en *landskamrerare*, hvilka tjenester besätas af kejsaren, efter af senaten upprättadt förslag samt guvernörens i länet hörande. Landssekreteraren, som förestår *landskansliet*, handlägger och föredrager mål och ärenden, som höra till den civila förvaltningen och rättsvården; de kamerala ärendena åter, eller sådana som angå debitering, uppbörd och redovisning af räntor och utskylder till kronan,

skattläggning, jordranskning m. m., handläggas i *landskontoret*, hvars föreståndare är landskamreraren. Öfriga tjänstemän vid länsstyrelsen äro: *landtränstmästaren*, som emottager och qvitterar alla levereringar af allmänna medel, samt verkställer utbetalningar, *vice landssekreteraren*, *vice landskamreraren*, *länebokhållaren*, *landskanslisterna* samt *landskontoristerna*. I Nylands, Åbo och Björneborgs, och Wiborgs län biträdes landtränstmästaren af en *landtränstmästareadjoint*; i Nylands, Åbo och Björneborgs samt Wiborgs län finnas tvenne vice landssekreterare och i de tvenne sistnämnda länen två vice landskamrerare. Vid Wiborgs länsstyrelse finnas dessutom tvenne registratorer och en arkivarie, hvilken sistnämndas tjänst dock skall indragas. Nu omnämnda tjänstemän utnämnas af senatens ekonomie-departement efter af guvernören upprättadt förslag, med undantag af landskanslisterna, landskontoristerna och registratorerna, hvilka omedelbart tillsättas af guvernören.

Länen indelas i administrativt hänseende i *härad* eller *fögderier* och *länsmans distrikt*. I hvarje härad finnas en *kronofogde* och en *häradsskrifvare*, hvilka efter af guvernören upprättadt förslag utnämnas af senatens ekonomie-departement. Kronofogden handhar och redovisar för kronouppbördens inom häradet, verkställer utmätningar, har uppsigt öfver att kronans utarrenderade lägenheter och militieboställen ordentligen vidmakthållas och vårdas, att allmänna vägar och broar blifva i rättan tid enligt lag byggda och underhållna m. m. Häradsskrifvaren tillhör att för häradet upprätta special-jordebok, att förrätta årliga mantalsskrifningar, att verkställa uträkning och debitering af kronan tillfallande räntor och utskylder å landet, att öfver uppbördens författa såväl summarisk- som specialräkning och insända dem till guvernören m. m.

Häradena indelas i länsmansdistrikt. I hvarje sådant

finnes en *kronolänsman*, som medels konstitutorial tillsättes af guvernören. Angående hvilka som äro kompetenta till kronolänsmanstjenster stadgar kejs. förordn. af d. 11 Juli 1857. Vid fråga om kronolänsmans skiljande från tjensten eller transporterung till annan länsmanstjenst bör protokoll deröfver föras å landskansliet i närvaro af ordinarie landssekreteraren och utdrag af detsamma meddelas senatens ekonomie-departement till kännedom (k. kung. af 15 Mars 1881). Kronolänsman åligger att i sitt distrikt noggrant vaka öfver allmän ordning och säkerhet, att befordra förbrytelser till lagligt åtal, att efterspana förrymda och misstänkta personer, att hålla noggrann tillsyn öfver gästgifverier och skjutsningen, öfver vägar och broar m. m. Under kronolänsmannens lydnad stå *brofogden* och *skallfogden*, hvilka utgöra polisbetjeningen på landet. De tillsättas af guvernören och kunna jemväl af honom skiljas från tjensten, när de befinnas oskickliga eller försumliga.

Under guvernörens tillsyn stå *kronomagasin*en, hvilkas förvaltare utses af senatens ekonomie-departement efter af guvernören kungjord ansökningstid och afgifvet utlå-tande öfver sökandens lämplighet och hvilkas åliggande är att i kronans upplagsmagasin mottaga säd, som dit inlemnas eller för kronans räkning der upphandlas, samt besörja om utlefverering, utlåning och försäljning af sådan säd (k. kung. 22 Nov. 1876).

Häradenas antal i Finland är 51 och länsmansdistriktens 262. I de skilda länen finnas

	Städer.	Köping.	Härad.	Länsmans distrikt.
Nylands län	5	—	4	24.
Åbo och Björneborgs län	6	2	10	45.
Tavastehus län	2	1	6	26.
Wiborgs "	6	1	9	41.

	Städer.	Köping.	Härad.	Länsmans distrikt.
S:t Michels län	3	—	4	21.
Kuopio "	2	2	6	28.
Wasa "	7	—	6	40.
Uleåborgs "	5	—	6	37.
Summa	36	6	51	262.

Häradenas storlek och folkmängd äro mycket olika. Det folkrikaste häradet är Ilmola härad i Wasa län med en befolkning (år 1887) af 83,512 invånare: det folkfattigaste åter Lappmarkens härad, som endast räknade 8,524 invånare. Beträffande storleken åter innefattar sistnämnda härad omkring 60,000 kvadrat kilometer eller närmare en sjettedel af Finlands areal, medan deremot Piikie härad i Åbo län, som är det minsta i landet, endast utgör 1,056 kvadrat kilometer.

Guvernörerne åtnjuta enhvar 10,000 mk i lön samt arvode: i Wiborgs län 11,000 mk, i Nylands län 10,000 mk, i Åbo och Björneborgs, Wasa och Uleåborgs län 6,000 mk, i Tavastehus och Kuopio län 5,000 mk samt i S:t Michels län 4,000 mk. Guvernörerna i Åbo, Tavastehus, Kuopio och S:t Michels län hafva dertill fria husrum. Landssekreterarne uppbära enhvar 3,600 mk i lön samt dessutom expeditionslösen, utom landssekreteraren i Wiborgs län, hvilken i ersättning härför åtnjuter 5,600 mk i arvode; för landssekreteraren i Nylands län tillkommer ett temporärt arvode af 1,200 mk. Landskamrerarne åtnjuta lön à 4,800 mk samt arvode: landskamreraren i Nylands län 2,600 mk, i Åbo och Björneborgs län 1,700 mk, i Tavastehus, S:t Michels, Kuopio, Wasa och Uleåborgs län 1,000 mk. Landtränmästarnes löneförmåner äro i Nylands län 7,000 mk, i Wiborgs län 6,800 och i öfriga län

6,000 mk. Vice-landssekreterare och vice-landskamrerare tillkommer lön à 2,500 mk och arvode: i Nylands län 1,200 mk samt i öfriga län 800 mk, förutom för de tvenne vice-landssekreterarne i Wiborgs län, för hvilka arvodet utgör 1,400 mk. Landtränmästareadjointens aflöning i Nylands län utgör 3,700 mk, i Åbo och Björneborgs län 3,600 mk samt i Wiborgs län 4,000 mk. Länebokhållarne åtnjuta i lön enhvar 2,400 mk samt i arvode 1,400 mk, i Nylands län likväl 2,000 mk samt i Åbo och Björneborgs och Wiborgs län 1,800 mk. Landskanslisternas och landskontoristernas aflöning stiger till 1,200 mk i alla län, utom i Nylands och Wiborgs, der den utgör 1,500 mk. Kronofogdarne uppbära i löneförmåner enhvar 4,800 mk, förutom i Lappmarkens härad af Uleåborgs län, 4,600 mk, och i nämnda läns öfriga härad 4,900 mk; häradsskrifvarne i Uleåborgs län 2,700 mk, i öfriga län 2,650 mk; kronolänsmännen 1,600 mk, förutom kronolänsmännen i Raivola, Hoglands och Lavansaari distrikt, hvilka dessutom i form af tillskottsarvode uppbära 1,000 mk. Vid samtliga länsstyrelser finnas translatorer för ryska språket anställda mot lön å stat, hvilken lön, inberäknadt arvode, varierar mellan 4,000 och 1,700 mk. I den mån nuvarande translatorerna från sina befattningar afgå, komma tjensterna att indragas och å stat uppföras anslag att af guvernörerna disponeras till aflönande af en eller två ryska translatorer. Vid vissa länsstyrelser utgå äfven särskilda anslag för finska translatorer.

Arvodestillägg tillkommer vice-landssekreterare och vice-landskamrerare med 750 mk efter 5 och 10 års tjenst, kronofogde med 1,000 mk och häradsskrifvare med 500 mk efter 10 års tjenst samt kronolänsmän med 200 mk efter 10 och 15 års tjenst.

De olika länens stater, hvari ingå aflöning åt vaktmästare vid länsstyrelserna, anslag att bereda semesterledig-

het åt tjenstemännen, expensemedel m. m., uppgå för år 1889 i Nylands län till 162,250 mk, i Åbo och Björneborgs län till 245,712 mk 68 p:ni, i Tavastehus län till 159,450 mk, i Wiborgs län till 269,579 mk 60 p:ni, i S:t Michels län till 127,100 mk, i Kuopio län till 158,150 mk, i Wasa län till 187,062 mk 50 p:ni och i Uleåborgs län till 178,220 mk. Kostnaden för kronomagasinens förvaltning utgör 31,060 mk, neml. för Nylands län 2,400 mk, Åbo och Björneborgs län 6,500 mk, Tavastehus län 3,450 mk, Wiborgs län 3,800 mk, S:t Michels län 2,960 mk, Kuopio län 4,050 mk, Wasa län 3,000 mk och Uleåborgs län 4,900 mk. Arvodet för magasinsförvaltarna varierar mellan 400 och 1,200 mk.

Förteckning öfver landshöfdingar och guvernörer under innevarande århundrade:

Nylands och Tavastehus län, förenade till 1831.

Friherre *Johan Henrik Munck*, 1790—1810, † 1817.

Gustaf Fredrik Stiernvall, 1810 † 1815.

Gustaf Hjärne, 1816—1828, slutligen vice ordf. i senaten och friherre, † 1845.

Karl Klick, 1828—1831, sed. landsh. i T:hus, † 1837.

Nylands län:

Grefve *Gustaf Magnus Armfelt*, 1832—1847, † 1856 (se senatorer).

Johan Mauritz Nordenstam, friherre, 1847—1858, sed. vice ordf. i Ekon.-Dep., † 1882.

Samuel Henrik Antell, 1858—1862, sed. guv. i Kuopio.
Friherre *Wladimir Alfons Walleen*, 1862—1869, † 1870.

Theodor Sebastian Thilén, 1869—1873, sedermera senator, † 1887.

Friherre Georg von Alfthan, 1873—1888, sedermera senator.

Victor Napoleon Procopé 1888, (se senatorer).

Hjalmar Georg Palin, 1888

Tavastehus län:

Karl Klick, 1831, † 1837, (se senatorer).

Johan Fredrik Stichaeus, 1831—1841, † 1853.

Friherre Otto Karl Rehbinder, 1841—1863, † 1873.

Friherre Samuel Werner von Troil, 1863 † 1865.

Klas Herman Molander, 1865—1869, sed. senator och friherre.

Hjalmar Nordenstreng, 1869—1875, sed. guvern. i S:t Michels län.

Edvard Reinhold von Ammondt, 1875 † 1887.

Torsten Costiander, 1887

Åbo och Björneborgs län:

Friherre Ernst Gustaf von Willebrand, 1790—1806, † 1809.

Friherre Knut von Troil, 1806—1816, † 1825 (se senat.)

Grefve Karl Erik Mannerheim, 1816—1826, † 1837 (se senatorer).

Erik Wallenius, 1826—1828, slutligen president i Åbo hofrätt och adlad Wallensköld, † 1846.

Adolf Broberg, 1828—1831, † 1849.

Lars Gabriel von Haartman, 1831—1840, sed. vice ordf. i senaten och friherre, † 1859.

Gabriel Anton Cronstedt, 1840—1856.

Karl Fabian Theodor Langenskiöld, 1856—1857, sed. senator och friherre, † 1863.

Friherre *Johan Axel Cedercreutz*, 1858 † 1863.
Grefve *Karl Magnus Creutz*, t. f. 1864, utn. 1866

Wiborgs län:

Karl Johan Stjernvall, 1812 † 1815.
Karl Johan Walleen, 1816—1820, sedermera senator m. m.
och friherre, † 1867.
Friherre *Otto Wilhelm Klinkowström*, 1820—1825, sedan
senator, † 1850.
Karl August Ramsay, 1825—1834, sedan senator, †
1855.
Grefve *Karl Gustaf Mannerheim*, 1834—1839, sedan pre-
sident i Wiborgs hofrätt, † 1854.
Fredrik Stewen, 1839—1844, sedan adjoint hos minister
statssekreteraren för Finland, † 1851.
Friherre *Casimir von Kothen*, 1844—1853, sedan senator,
† 1880.
Alexander Adam Thesleff, 1853 † 1856.
Bernhard Indrenius, 1856—1866, sedan senator m. m.
och friherre, † 1884.
Kristian Theodor Oker-Blom, 1866—1882, sedan senator.
Woldemar Carl von Dæhn, 1882—1885, sedan senator.
Carl Tudeer, 1885—1889, sedan senator.
Johan Axel Gripenberg, 1889

S:t Michels län, (till år 1831 Kymmenegårds län):

Johan Herman Lode, 1793—1810, † 1817.
Fredrik Adolf Jägerhorn, 1810—1812, † 1817.
Anders Gustaf Langenskiöld, 1812—1827, † 1853.
Adolf Broberg, 1827—1828, † 1849.
Erik Wallenius, 1828, sed. president i Åbo hofrätt och
adlad Wallenskiöld, † 1846.

Abraham Joachim Molander, adl. Nordenheim, 1828—1837, † 1847.

Friherre *Otto Boije*, 1840—1847, † 1865.

Alexander Adam Thesleff, 1847—1853, sed. guv. i Wiborgs län, † 1856.

Karl Fabian Theodor Langenskiöld, sedan friherre, 1853—1856. Bestridde under tiden 1854—1856 guvernörs-embetet i Nylands län, † 1863.

Bernhard Indrenius, 1856, sed. guvern. i Wiborgs län.

Friherre *Samuel Werner von Troil*, 1856—1863, sed. guv. i Tavastehus län.

Theodor Sebastian Thilén, 1863—1869, (se senatorer), † 1889.

Carl Gustaf Mortimer von Kræmer, 1869—1873, sed. guv. i Kuopio län.

Edvard Reinhold von Ammondt, 1874—1875, sed. guv. i Tavastehus län, † 1887.

Hjalmar Sebastian Nordenstreng, 1875—1883.

August Alexander Järnefelt, 1883—1884, sed. guv. i Kuopio län.

Friherre *Gustaf Axel Samuel von Troil*, 1884

Kuopio län (föret Savolaks och Karelens län):

Anders Johan Ramsay, 1791—1803, † 1811.

Olof Wibelius, adl. af Wibeli, 1803—1809, † 1823.

Friherre *Simon Wilhelm Carpelan*, 1809—1810, † 1814.

Gustaf Aminoff, 1810—1827, † 1836.

Karl Klick, 1827—1828, sed. landsh. i Nylands län, † 1837.

Lars Sackleen, 1829—1837, sed. friherre (se senatorer), † 1870.

Adolf Ramsay, 1837—1854, † 1859.

Berndt Federley, 1854—1855, † 1863.

Sten Knut Johan Furuhielm, 1855—1862, sed. senator,
† 1884.

Samuel Henrik Antell, 1862—1866, sed. senator, † 1874.

Johan August von Essen, 1867 † 1873.

Karl Gustaf Mortimer von Kræmer, 1873—1884, sed.
senator.

August Alexander Järnefelt, 1884—1888, sed. guv. i Wasa
län.

Friherre *Johan Fredrik Gustaf Aminoff*, 1888

Wasa län:

Karl Fredrik Krabbe, 1794—1805, † 1811.

Magnus Wanberg, 1805—1808, † 1817.

Friherre *Karl Konstantin de Carnall*, 1808—1822, † 1832.

Herman Henrik Wärnhjelm, 1822 † 1830.

Grefve *Gustaf Magnus Armfelt*, 1830—1831, sed. landsh.
i Nylands län.

Grefve *Karl Gustaf Mannerheim*, 1832—1834, sed. landsh.
i Wiborgs län.

Karl Olof Cronstedt, 1834—1845, sed. senator och friherre,
† 1883.

Jonas Ferdinand Bergenheim, 1845 † 1847.

Berndt Federley, 1847—1854, sed. guver. i Kuopio län,
† 1863.

Alexander von Rechenberg, 1854 † 1858.

Otto Leonhard von Blom, 1858—1861, † 1877.

Friherre *Karl Gustaf Fabian Wrede*, 1861—1884.

Viktor Napoleon Procopé, 1884—1888, sed. guv. i Nyl. l.

August Alexander Järnefelt, 1888

Uleåborgs län:

Samuel af Forselles, 1800—1802, † 1814. (Tjensten
sköttes af efterträdaren såsom vikarie).

Adolf Edelsvärd, 1802 † 1804.

Jakob Daniel Lange, 1805 † 1808.

Nils Fredrik von Schoultz, t. f. 1808, † 1816.

Karl Henrik Ehrenstolpe, 1809—1820, † 1825.

Samuel Fredrik von Born, 1820—1826, sed. senator, †
1850.

Johan Abraham Stjernschantz, 1826—1834, † 1864.

Robert Wilhelm Lagerborg, 1834 † 1849.

Alexander Lavonius, 1849—1862, † 1875.

Georg von Alfthan, 1862—1873, sed. guv. i Nylands län
och friherre.

Otto Nyberg, 1873 † 1879.

Karl Johan Jägerhorn, 1879—1883.

Karl Adolf Tamelander, 1883 † 1884.

Gabriel Johan Masalin, 1884 † 1886.

Johan Axel Gripenberg, 1886—1889, sed. guvernör i
Wiborgs län.

Anders Johan Malmgrén, 1889

b. Städernas styrelser.

Uti stad med flera än tvåtusen mantalsskrifna invånare, utöfvas kommunens beslutande rätt enligt k. förordningarne af den 8 December 1873 och 15 Augusti 1883 af ett i förhållande till folkmängdens storlek föreskrifvet antal *stadsfullmäktige*. Men uppgår stadens folkmängd till 2,000 personer eller derunder, afgöras dess angelägenheter vid *rådhusstämman*, så vidt ej stadens vid dylik stämman röstberättigade medlemmar öfverlemnad sin beslutande rätt åt stadsfullmäktige.

Stadsfullmäktige väljas för tre år i sender bland de stadens röstberättigade män, som uppnått 25 års ålder, icke afträdt sin egendom till borgenärer och icke äro fri deras kraf, icke för nesligt brott äro tilltalade eller un-

der framtiden ställde, och icke heller genom domstols beslut förklarats ovärdige att inför rätta föra annans talan. Från valbarhet till stadsfullmäktige äro likväl undantagne guvernörer, lands- och vice landssekreterare, lands- och vice landskamrerare, magistratspersoner, tjänstemän och betjente vid magistraterna och poliskamrarne, allmän åklagare, äfvensom personer, anställda vid stadens drätsel- eller andra dess förvaltande verk och för sin befattning redo skyldige.

Stadsfullmäktige sammanträda på kallelse af en bland dem sjelfve årligen vald ordförande. Inom stadsfullmäktige väckt förslag rörande stadens gemensamma angelägenheter får icke till omedelbart afgörande företagas, utan hänskjutes för förberedande handläggning till vederbörande af stadskommun tillsatt bestyrelse, eller ock till särskildt för sådan beredning utsedde personer. Beslut kan blott fattas, då minst två tredjedelar af stadsfullmäktiges hela antal äro tillstädes, och afgöres genom enkel röstpluralitet, hvarvid, då rösterna utfalla lika, vid öppen omröstning ordförandens mening, vid val lottning afgör. Protokoll vid stadsfullmäktiges sammanträden föres under ordförandens tillsyn af den person, som fullmäktige dertill utsett.

Rådhusstämma hålles efter kallelse, som bör ske minst fjorton dagar förut, inför magistraten i rådhuset under ordförande af borgmästaren eller den hans ställe företräder. Den eger rum i stad, der stadsfullmäktige finnas, då val af nämnda fullmäktige, af ledamöter i taxerings- och pröfningsnämnderna samt af revisorer för stadens räkenskaper skall företagas, äfvensom för att fastställa för en tid af tre eller fem år framåt det belopp af inkomst, som skall motsvara ett skattöre, d. ä. det minsta belopp, som skall läggas till grund för taxering och hvilket icke får understiga 200, men icke heller öfverstiga 400 mk, m. m. Vid behandling af frågor, som angå a) inköp af fastighet, eller

ock försäljning eller utbyte af staden tillhörig fast egendom, med undantag af byggnadstomter; b) nytt företag, erfordrande allmän uttaxering; eller c) upptagande af lån för stadens gemensamma behof på längre tid än två år, bör det föreskrifna antalet stadsfullmäktige ökas med hälften, eller, om detta tal ej är jemnt, med det, som är närmast deröfver. Rösträtt tillkommer kommunens röstberättigade medlemmar i förhållande till det antal skattören, för hvilket enhvar är skyldig att till kommunens gemensamma utgifter bidraga, sålunda att två skattören medföra en röst, tre skattören två röster, men fyra skattören fyra röster o. s. v. ända till 25 röster, som är högsta röstetalet någon kan innehafva. Rösträtt för större antal röster, än som svarar mot $\frac{1}{50}$ del af kommunens hela röstbelopp efter röstlängden får dock ingen utöfva. Röstberättigad är hvarje bolag, hvars styrelse finnes inom kommunen, samt hvarje välfräjdad medlem af stadskommunen, man eller qvinna, som åtnjuter finsk medborgares rättigheter och har att sjelf råda öfver sig och sitt gods, samt är skyldig att till kommunens allmänna bästa erlægga skatt, icke häftar för flere än nästförutgångna årets oguldna stadsutskylder, icke står under annans husbondevälde och ej heller förklarats medborgerligt förtroende förlustig.

Enhvar «som idkar näring eller yrke inom staden eller dess område, som der eger hus, tomt eller jord eller som lagligen har eller hafva bör sitt bo och hemvist derstädes», är i allmänhet skyldig, att till de utgifter, som för kommunens behof erfordras, lemna bidrag i förhållande till det antal skattören, som i näst förut upprättade taxeringslängd blifvit honom påfördt. Den, hvars inkomst ansetts motsvara endast ett skattöre, är likväl från kommunalskatt fritagen; för två skattören betalas såsom för ett, för tre såsom för två, men för fyra och deröfver i hvarje fall så-

som för fullt antal skattören. Antalet skattören åsättes af den årligen vid kommunalstämma valda *taxeringsnämnden* under följande titlar: 1:o inkomst af hus, tomt och jord; 2:o inkomst af näring och yrke, samt 3:o löneförmåner, pension eller annan icke redan nämnd inkomst.

Besvär öfver taxering afgöres af *pröfningsnämnden*, hvilken sammanträder under ordförandeskap af borgmästaren eller den hans ställe företräder och utgöres af magistratens medlemmar samt lika många af taxeringsnämnden inom sig utsedda personer, äfvensom ett med dessa samtliga lika antal af på rådhusstämma vid samma tillfälle som taxeringsnämnden valda pröfningsmän.

Styrelsemyndighet är i de flesta af landets städer *magistraten*, som subordinerar under länets guvernör och utgöres liksom rådstufvurätten af borgmästare och rådmän. I de smärre städerna äro desse gemensamma för hvardera rätten. Magistraten tillhör att hafva öfverinseende öfver stadens egendom, inkomster, förmåner och rättigheter, samt att vaka deröfver, att de af rådhusstämma eller stadsfullmäktige lagenligt fattade beslut bringas till verkställighet af de nämnder, styrelser eller personer, som dermed böra taga befattning.

I de städer, der icke särskilda poliskamrar äro inrättade, tillkommer magistraten äfven handhafvandet af polisen. Vid rådhusstämma må ej ärende till behandling företagas, innan detsamma blifvit af magistraten förberedt. Till verkställighet af sådant stadsfullmäktiges eller rådhusstämmas beslut, som befinnes stridande mot lag, gällande författning eller mot af behörig myndighet utfärdad föreskrift, eller när underställning uraktlåtits, der den bort ega rum, är magistrat pliktig att vägra handräckning. Magistraten eger äfven rätt, att hos rådhusstämma eller stadsfullmäktige framlägga förslag i ämnen, som röra stadens gemensamma

angelägenheter. Magistratens ordförande, eller i fall af hinder för honom, den ledamot, som magistraten dertill utser, är pliktig att närvara vid stadsfullmäktiges sammanträden samt har rätt att dervid deltaga i öfverläggning, men icke i beslut. Framställningar och utlåtanden, som från stadsfullmäktige eller för särskildt ändamål tillsatt bestyrelse afgifvas till högre myndighet, insändas genom magistraten. Magistraten eger äfven rätt att döma i hushållnings och ordningsmål.

Stadsfullmäktiges eller rådhusstämmas beslut, som afse allmänna föreskrifter till befrämjande af sedlighet, helsevård, ordning och säkerhet i kommunen samt påläggande af eller förändring uti afgifter för särskildt behof, som utgå under flere än fem år, skola, åtföljda af magistratens yttrande deröfver, underställas guvernörens bifall eller förkastande. Försäljning, pantförskrifning eller utbyte af sådan staden tillhörig fastighet, som genom gåfva eller testamente tillfallit staden och för visst ändamål, som afser stadens gemensamma nytta, blifvit anslagen, äfvensom ersättning eller förlikning, verkande till ändring eller inskränkning uti den rätt, kommunen till sådan fastighet eger, upptagande af lån, ställde på längre återbetalningstid än två år, och förslag till nya eller förhöjda afgifter å den allmänna rörelsen, såsom väg-, bro-, hamn- och färjpenningar m. m., skola åter genom magistraten och guvernörsembetet jemte deras utlåtanden i ämnet underställas senatens ekonomie-departements pröfning och fastställelse. Besvär mot stadsfullmäktiges eller rådhusstämmas beslut anføres hos guvernören, och mot dennes utslag hos senatens ekonomie-departement.

Verkställighet och förvaltning tillkomma, under magistratens inseende, *drätselkammaren* och de särskilda nämnder, styrelser eller personer, som af rådhusstämma

eller stadsfullmäktige för sådant ändamål utses. Drätselkammaren förvaltar stadens fastigheter och dess penningväsende, uppbär dess inkomster och verkställer behörigen beslutna utbetalningar, samt ombesörjer äfven andra allmänna uppdrag för stadens räkning enligt för drätselkammaren af magistraten uppgjort, af stadsfullmäktige eller rådhusstämma godkändt samt af senatens ekonomie-departement stadfästadt reglemente. Ledamöterna utses af stadsfullmäktige, eller der dylika icke finnas, af rådhusstämma bland stadens röstberättigade män, hvarvid såsom hinder att väljas gäller hvad som utgör hinder för val till stadsfullmäktig.

Af Finlands städer sakna Mariehamn och Kemi magistrat samt hafva i stället *ordningsrätt*, bestående af ordningsman och några bisittare. Ordningsrätterna handlägga de å orten förekommande hushållnings och politiemål samt ega domsrätt i mål, som angå vissa mindre förbrytelser. Gröfre brottmål inom dylika ordningsrätters område upptagas och dömas af vederbörande häradsrätt på landet. Borgmästare, ordningsmän och rådmän aflönas af respektive städer. Ur statsmedel uppbära likväl borgmästaren i Nådendal ett lönetillskott af 343 mk 20 pni samt ordningsmännen i Kemi och Mariehamn arvoden, den förre af 400, den senare af 800 mk.

De nu gällande förordningarna rörande magistratens och rådstufvurättens sammansättning äro utfärdade för *Björneborg* d. 13 Juli 1870 och d. 21 Maj 1883, *Ekenäs* d. 29 Maj 1886, *Gamla Karleby* d. 5 September 1884, *Hangö* d. 11 Juli 1884, *Helsingfors* d. 7 Februari 1881 och d. 1 Oktober 1887, *Jyväskylä* d. 24 November 1879, *Kexholm* d. 14 December 1885, *Kotka* d. 28 Juni 1884, *Kristinestad* d. 15 November 1875 och d. 30 April 1888, *Kuopio* d. 31 Januari 1876, *Lovisa* d. 21 Maj 1883, *Ni-*

kolaistad d. 12 April 1869, *Nystad* d. 15 Februari 1886, *Raumo* d. 19 Maj 1884, *Sordavala* d. 17 Juni 1876, *Tammerfors* d. 14 Oktober 1878, *Tavastehus* d. 15 Mars 1881, *Uleåborg* d. 22 Februari 1869, *Viborg* d. 11 Oktober 1869 och d. 10 November 1873, *Åbo* d. 26 April 1870. (Se Finlands föfattn. saml.).

Kejsrerliga förordningen af den 18 Mars 1856 samt kungörelsen af den 16 Januari 1877 föreskrifva de allmänna grunderna för städernas reglering och bebyggande.

Vid anläggning af nya städer eller reglering af äldre skall stadsplanen indelas i kvarter, med rymliga gator och torg, samt afdelas genom esplanader af minst 60 alnars bredd. Gatorna böra vara minst 30 (undantagsvis 20) alnar breda.

Vid landtdagarne representeras städerna i följande ordningsföljd: Helsingfors, Åbo, Viborg, Lovisa, Uleåborg, Nikolaistad, Björneborg, Raumo, Torneå, Borgå, Nykarleby, Gamla Karleby, Nystad, Ekenäs, Kristinestad, Nådendal, Jakobstad, Fredrikshamn, Willmanstrand, Tavastehus, Nyslott, Brahestad, Kajana, Kaskö, Kuopio, Tammerfors, Kexholm, Joensuu, Jyväskylä, Sordavala, S:t Michel, Heinola, Mariehamn, Kemi, Hangö och Kotka.

c. Poliskamrar.

Poliskamrar äro inrättade i städerna *Åbo* (genom kejs. förord. af 17 December 1816), *Helsingfors* (k. förord. af 21 Februari 1826), och *Wiborg* (k. f. af 7 Juni 1836). I alla tre städerna är polisen omorganiserad: i Åbo genom k. f. af 18 September 1882, i Helsingfors genom k. f. af 6 Maj 1861 och 29 Juni 1876 och i Viborg genom k. f. af 15 Juni 1871 samt k. af 6 November 1877. Poliskamrarne, som subordinera under länets guvernör, ega att vaka öfver ordning och skick i stadens polis. Den

dem förut tillagda domsrätt i mindre brottmål upphäfdes genom k. förordningen af den 4 Augusti 1869.

Såsom föreståndare för poliskammaren i Helsingfors finnes en *polismästare* och en *underpolismästare*, af hvilka endera bör tillhöra militärståndet och den andra, såsom civil tjänsteman, hafva aflagt de kunskapsprof, som erfordras för inträde i landets hofrätter, samt ega erfarenhet i domarevärf. I Åbo och Wiborg förestås poliskamrarne af polismästare, hvilka kunna tillhöra militärståndet.

Polismästarne utnämnas till och skiljas från sin befattnings af generalguvernören (k. förord. af 5 nov. 1866). De biträdas i sina tjänstegöromål af två ledamöter i poliskammaren och af sekreterare, i Helsingfors och Åbo äfven af notarier samt i förenämnda stad dessutom af kanslister. För den yttre bevakningen äro vid poliskamrarne anställda poliskommissarier och poliskonstaplar. Ledamöterna i poliskamrarne utses af guvernören i samråd med magistraten för ett år i sender, den ena bland justitierådmän, den andra bland stadens öfriga tjänstemän, gårdsegare eller näringsidkare. Sekreterare och poliskommissarier tillsättas och entledigas af guvernören på anmälan af polismästaren. Konstaplarne antagas och afskedas af polismästaren.

Löneförmånerna utgöra för polismästarene i Helsingfors och Viborg enhvar 9,000 mk, i Åbo 7,000 mk. Ledamöterna uppbära enhvar i Helsingfors och Åbo 600 mk, i Viborg 400 mk, och sekreterarne åtnjuta vid poliskammaren i Helsingfors 2,000 mk, i Åbo 2,500 mk, och i Viborg 2,600 mk. Underpolismästaren i Helsingfors uppbär i löneförmåner 6,000 mk, och notarierna (2 i Helsingfors och 1 i Åbo) enhvar 1,200 mk samt kanslisterna (2 i Helsingfors) enhvar 1,000 mk. Å gällande stat för poliskammaren i Helsingfors upptagas för öfrigt: 2 kommissarier (å 2,400 mk), 8 öfverkonstaplar (å 1,500 mk), 30 äldre

konstaplar (å 1,100 mk) och 32 yngre konstaplar (å 1,000 mk), alla dessa utgörande ordningspolisens personal, äfvensom 1 kommissarie (å 2,800 mk), 1 öfverkonstapel (å 1,800 mk) och 6 konstaplar (å 1,000 mk) såsom dektektiv eller spaningspolis. — Ordningspolisen i Åbo utgöres af 2 poliskommissarier (å 1,700 mk), 4 äldre konstaplar (å 1,100 mk) och 20 yngre konstaplar (å 1,000 mk); dektitiva af 1 poliskommissarie (å 2,300 mk), 1 äldre konstapel (å 1,400 mk) och 1 yngre konstapel (å 1,200 mk). I Viborg skötes den yttre polisbevakningen af en äldre (å 1,600 mk) och 3 yngre (å 1,400) poliskommissarier, samt 25 konstaplar (å 1,100 mk). Kommissarierna och konstaplarna vid polisinrättningen i Viborg erhålla löneförhöjning med 100 mk efter 10,15 och 20 års tjenst. — Staten år 1889 för polisinrättningen i Helsingfors stiger, inberäknadt anslag till läkarearvode, gratifikation, expenser m. m., till inalles 126, 540 mk, hvaraf af allmänna statsmedel utgå 89,000 mk. I Åbo uppgår densamma, inberäknadt anslag till translatorsbiträde för ryska språket, extra poliskonstaplar, gratifikation m. m., äfvensom expensemedel, till 48,300 mk, hvare statsverket deltagar med 27,000 mk, och i Viborg till 47,700 mk, hvaraf af finska statsverket tillsvidare utbetalas 30,000 mk.

d. Kommunalstyrelser på landet.

Genom kejs. förordningen af d. 6 Februari 1865 organiserades kommunalförvaltningen på landet. Särskilda tillägg till denna förordning hafva utfärdats den 17 Juli 1878 och 25 Januari 1886.

Hvarje församling utgör för sig en särskild kommun, densamma dock obetaget att, om den så önskar, förena sig under gemensam förvaltning med en eller flere andra församlingar. Beslutande rätten i kommunen utöfvas af kom-

munalstämman, som dock kan öfverlemna sin beslutande rätt i vissa fall åt *kommunalfullmäktige*. Rättighet att i kommunalstämmas beslut deltaga tillkommer hvarje välfredad medlem af kommunen, utan åtskilnad af trosbekännelse eller kön, som eger finsk medborgares rättigheter, har att sjelf öfver sig och sitt gods råda, är förbunden att till kommunen utgöra skatt, ej häftar för flera än nästföregående års kommunalutskylder, ej står under annans husbondevälde, icke är att såsom försvarslös anses och icke heller blifvit till ansvar dömd eller förklarad medborgerligt förtroende förlustig. Vid handläggning af ärenden, som äro gemensamma för hela kommunen, deltaga samtliga röstberättigade i stämmas beslut, hvarvid röstberäkningen verkställes enligt det antal skattören, som hvarje röstande vid taxering blifvit påfördt. Angå ärendena likväl endast i mantalsatt jord eller annat deremot svarande skattetal, tillkommer ej andra än dem, som dylik jord innehafva, att deröfver rådslå och besluta. Röstberäkningen härvid kan äfven ske efter mantal, sålunda att till och med $\frac{1}{10}$ mantal anses motsvara 1 röst, $\frac{2}{10}$ mantal 2 röster o. s. v. Ingen får dock i hvarje fall rösta för mer än sjettedelen af de vid stämman närvarandes sammanlaggda röstbelopp. Till kommunalstämmas afgörande höra i allmänhet alla ärenden, som angå allmänna ordningen och hushållningen i kommunen, såsom förvaltningen af kommunens kassor, uttaxering af medel och upptagande af lån för kommunens behof, folkskolors inrättande, helsovård, fattigvård, kommunens husbyggnad, låne- och socknemagasins inrättande och förvaltning, åtgärder till skadedjurs utödande och till befrämjande af efterlefnaden af stadgandena angående fiskerier, jakt och djurfångst, till hämmande af eldsvådor m. m., samt val af kommunalnämnd och kommunalfullmäktige, äfvensom af kommunalnämnds och kommunalstämmas ordförande och vice-

ordförande samt öfrige ombud till utförande af kommunens angelägenheter.

Dessutom tillhör kommunalstämma att öfverlägga om och yttra sig i frågor, som röra väghållning, vägdelning, brobyggnad, håll- och fångskjutsning, snöplogning, häradspostföring m. fl. dylika ärenden, hvilka på häradsrättens, guvernörens och andra myndigheters vidare behandling ankomma. Den är äfven medgifven att, i händelse i den samma förening blifvit ingången om särskilda stadgar till befrämjande af allmän ordning, för öfverträdelse af dessa utsatta lämpliga viten, hvilka dock för vinnande af giltighet böra stadfästas af guvernören och icke få öfverstiga 40 mk.

Kommunalfullmäktige utgöras af kommunalnämndens ledamöter och så många särskildt af kommunalstämma valde manlige medlemmar inom kommunen, att hela antalet af fullmäktige blir tre gånger så stort som nämndens ledamöter. Valbar till kommunalfullmäktig är icke kronofogde, länsman eller lägre kronobetjente, icke den, som häftar för eftersatt redovisning till kommunen, icke den, som för nesligt brott är tilltalad eller under framtiden stäld, och icke heller den, som af domstolen förklarats ovärdig att inför rätta föra annans talan. Af kommunalfullmäktige få icke upptagas följande ärenden, utan allenast handläggas vid kommunalstämma, nemligen:

angående försäljning, pantförskrifning eller utbyte af någon sådan kommunen tillhörig fastighet eller rättighet, som genom gåfva, testamente eller annat laga fång kommunen tillfallit för något till dess gemensamma nytta bestämdt ändamål, äfvensom i fråga om öfverenskommelse eller förlikning, verkande till ändring eller inskränkning uti den rättighet, kommunen till sådan fastighet eger;

angående inköp af fast egendom;

om uttaxering af afgifter för något nytt företag;

om upptagande af lån i och för kommunens gemensamma behof, och

om val till ordförande och vice ordförande i kommunalstämma och kommunalnämnd, till kommunalfullmäktig samt till ledamöter och suppleanter i nämnden.

Ärende får ej till behandling eller beslut företagas hos kommunalfullmäktige, så framt ej ordförande eller vice ordförande samt minst hälften af ledamöterna äro närvarande.

Verkställande myndigheten inom kommunen samt förvaltningen af dess angelägenheter åligger *kommunalnämnden*, bestående af ordförande, vice ordförande samt minst fem ledamöter, äfvensom ett föreskrifvet antal suppleanter, hvilka alla utses i kommunalstämma bland röstberättigade inom kommunen bosatte medlemmar. Guvernör, domhufvande, kronofogde och kronolänsman, äfvensom personer, som af kommunen äro aflönade eller för sin befattning till redovisning inför nämnden skyldige, samt sådana, som i öfrigt ega något af de ofvan anförda hindren för valbarhet till kommunalfullmäktige, äro icke valbara till förestående befattningar i nämnden.

Ordförande och vice ordförande i kommunalstämma och kommunalnämnd, kommunalfullmäktige och kommunalnämnds ledamöter och suppleanter väljas hvarje gång för tre år i sänder samt kunna återväljas. Ordförande och vice ordförande i kommunalstämma inträda i enahanda befattning hos kommunalfullmäktige.

e. Medicinalstyrelsen.

Då behofvet af en särskild styrelse för medicinalverket i Finland gjorde sig gällande efter landets skillsmässa från Sverige, anbefalldes kejsar Alexander I medelst förordning af d. 26 November 1811, att i Åbo stad skulle in-

rättas ett *collegium medicum*, åt hvilket vården och inseedet öfver medicinalärendena anförtroddes uppå de grunder, som för det liknämnda verket i Sverige varit utstakade och faststälde. Collegium medicum, som den 2 Januari 1812 trädde i verksamhet och blef närmare organiseradt genom instruktionen af d. 8 Febr. 1816, bestod af universitetets vid den tiden tre medicine professorer jemte professorerne i naturalhistorien och kemin, af hvilka den äldste medicineprofessorn var collegiets ordförande. Genom kejs. förordningarna af 26 Juni 1827 och 7 April 1830 infördes den förändring i denna öfverstyrelses sammansättning att en särskild *generaldirektör*, som skulle handhafva hela den ekonomiska och administrativa förvaltningen af medicinalverket, tillsattes, för att jemte collegium medicum, hvars verksamhet inskränktes till att under generaldirektörens ordförandeskap handlägga medicolegala frågor samt verkställa läkares, apotekares, provisorers och barnmorskors legitimering, utgöra *öfverstyrelsen för medicinalverket*. I collegii medici sammansättning inträdde 1861 (k. bref af d. 19 Febr.) den ytterligare förändring, att ledamöterna skulle utgöras af samtliga professorer i universitetets medicinska fakultet.

Genom kejs. förordningen af den 29 Januari 1878 indrogs collegium medicum, äfvensom den 1840 inrättade direktionen för dårvården, hvilken egde högsta inseedet öfver dårvårdsinrättningarna och utgjordes af cheferna för kansli- och ecklesiastik-expeditionerna i Senaten samt generaldirektören för medicinalverket, och ombildades öfverstyrelsen för medicinalverket till ett särskildt kollegialt embetsverk med benämning *medicinalstyrelsen i Finland*.

Medicinalstyrelsen utgöres af en generaldirektör såsom ordförande och två medicinalråd samt en assessor som bitsittare. Generaldirektören är troman och utnämnes af kej-

saren på Senatens anmälan, men bör innehafva medicine- och kirurgiedoktors grad. Han är närmast ansvarig för att medicinalstyrelsens åligganden behörigen fullgöras. Medicinalråden, hvilka skola vara legitimerade finske läkare, tillsättas af kejsaren på underdånigt förslag, uppgjordt af medicinalstyrelsen. Assessorn, som bör hafva aflagt de för apotekare föreskrifna kunskapsprof, men icke får innehafva eller förestå apotek, utnämnes af senaten efter af medicinalstyrelsen uppgjordt förslag.

Medicinalstyrelsen tillhör inseendet öfver landets läkarekår, apotekare, veterinärer och barnmorskor, äfvensom medicinalstyrelsens egna tjänstemän och underlydande personer, samt eger tillse, att endast vederbörligen legitimerade personer utöfva nämnda yrken. Medicinalstyrelsen tillkommer vidare inseendet öfver vaccinationens handhavande, sjuk- och dårvårdsinrättningarna, helsovården, apoteks- och drogerirörelsen m. m. Den bör vid förekommande behof tillgripa de verksammaste åtgärder till förebyggande och motverkande af allmänna farsoters spridning, granska läkares attester i rättsmedicinska fall och afgifva utlåtanden i sådana medicinskt-juridiska mål, som till medicinalstyrelsens pröfning öfverlemnas. Till alla å civil stat upptagna läkaretjenster, hvilka af kejsaren eller senatens ekonomie-departement besättas, upprättar medicinalstyrelsen förslag. I frågor om militära eller sådana civila läkaretjenster, hvilkas tillsättande icke å medicinalstyrelsen ankommer eller till hvilka medicinalstyrelsen icke eger uppgöra förslag, åligger densamma att, efter vederbörande chefs eller myndighets derom gjorda anhållan, afgifva utlåtande om den sökandes kompetens; och får icke någon till dylik tjänst utses, med mindre han sålunda af medicinalstyrelsen blifvit förklarad kompetent att läkareyrket utöfva. Dessutom åligger medicinalstyrelsen att för hvarje år uppgöra och innan

nästpåföljande års utgång till senaten afgifva fullständig berättelse om medicinalförhållandena i landet och de åtgärder, som till farsoters och sjukdomars hämmande samt för helsovården i öfrigt blifvit vidtagne, uti hvilken berättelse medicinalstyrelsen derjemte eger hemställa om de förändringar och förbättringar vid medicinalverket, som kunna finnas nödiga. I och för inspektion af sjukhus och öfriga helsovårdsinrättningar jemte apotek och apotekslådor bör generaldirektören hvarje år, efter gjord anmälan i Senaten, företaga resor i landet, om möjligt så anordnade, att hela landet under loppet af två år besökes. Göromålen åter i medicinalstyrelsen äro på det sätt fördelade mellan dess ledamöter, att den ena af medicinalråden bereder och föredrager de ärenden, som angå sjukvårdsanstalterna, vaccinationen, barnmorskeväsendet och veneriska sjukdomen, samt den andre rättsmedicinska mål och frågor rörande den allmänna helsovården, farsoterna samt veterinärväsendet. Å assessorn ankommer beredningen och föredragningen af alla ärenden, som angå apoteksväsendet; honom tillhör äfven att, oberoende af de föreskrifna årliga apoteksvisitationer, hvilka förrättas af provinsialläkarne, derest medicinalstyrelsen finner skäl dertill förordna, anställa visitation å apotek, verkställa rättskemiska undersökningar och särskildt giftundersökningar, äfvensom undersökning af misstänkta ämnen, mineralvatten m. m. dylikt. Medicinalstyrelsen sammanträder så ofta det för göromålen erfordras och på de tider, som af generaldirektören eller den hans embete förrättar dertill utsättas. För medicinalstyrelsens beslutförbarhet erfordras minst tvänne medlemmars närvaro, när de äro ense om beslutet. I viktigare frågor är ej medicinalstyrelsen fullsutten med mindre än att tre medlemmar närvara.

Tjenstemän vid medicinalstyrelsen äro *sekreteraren*, hvilken åligger att föra diarier öfver alla till öfverstyrelsen

inkommande ärenden, som icke angå räkenskapsverket, att vid styrelsens sammanträden besörja protokollsföringen och uppsätta expeditionerna, att vaka öfver arkivet, samt att hafva närmaste tillsynen öfver kansliet; *kamreraren*, som omhänderhar diarieföringen af räkenskapsärenden, granskar de inkommande räkningarna samt omhänderhar och redovisar med uppbördsmanna ansvar för de till medicinalstyrelsen inflytande allmänna medel, äfvensom utför de på medicinalstyrelsens upptagande och afgörande ankommande balans- och anmärkningsmål; *kanslisten* och *kammarskrifvaren*, hvilka förnämligast biträda, den förre sekreteraren, den senare kamreraren i deras göromål. För att användas till vikariaters och lediga tjänsters bestridande samt andra för helso och sjukvården nödiga uppdrag, äro vid medicinalstyrelsen anställda 5 extra ordinarie läkare, hvilka för dylikt ändamål ega att ställa sig medicinalstyrelsens förordnanden och föreskrifter till efterföljd, äfvensom en veterinär, hvilken äfven åligger att biträda medicinalstyrelsen vid examina för veterinärers legitimering. Sekreteraren, som bör hafva undergått domare-, och kamreraren, som bör hafva aflagt kameralexamen, tillsättas på enahanda sätt som assessorn. Extraordinarie läkarene, veterinären, kanslisten och kammarskrifvaren antagas af medicinalstyrelsen.

Löneförmånerna vid medicinalstyrelsen äro: för generaldirektören 10,500 mk, hvardera medicinalråden 9,000 mk, assessorn 7,000 mk, sekreteraren och kamreraren, hvardera 5,500 mk, extraordinarie läkarene, kanslisten och kammarskrifvaren, enhvar 2,400 mk samt veterinären 2,600 mk. Medicinalstyrelsens stat för år 1889 stiger, inberäknadt anslag till expenser, reseunderstöd för i allmän tjänst utom universitetet anställda finske läkare (5,000 mk), stipendier för veterinärer (4,800 mk) och för farmaci studerande

(1,500 mk) m. m., till inalles 84,500 mk. Medicinalstyrelsens lokal är för närvarande i huset N:o 8 Alexandersgatan. Den hålles öppen för allmänheten alla helgfria dagar från kl. 11 till 2.

Ordförande i Collegium medicum samt (efter 1828) generaldirektörer :

Gabriel Erik von Haartman, 1811 † 1815.

Gabriel von Bonsdorff, 1815—1825, † 1831.

Johan Agapetus Törngren, t. f. 1826—1833, † 1859.

Carl Daniel von Haartman, 1833—1855, † 1877.

Lars Henrik Törnroth, 1855—1863, † 1864.

Knut Felix von Willebrand, t. f. 1863

f. Medicinalstaten.

1. Provincial- och stadsläkare m. m.

Ungefär ett århundrade förfliöt efter finska universitetets stiftelse, utan att vårt land hade några andra vetenskapligt bildade läkare, än den ende medicine professorn i Åbo. Först år 1744 inrättades provincialläkaretjensterne, och Finland erhöll år 1750 en sådan i Helsingfors. År 1753 tillkom en annan för Åbo län och år 1754 en tredje i Kymmenegårds län. De aflönades till en början af länens invånare och antogos med vilkor att de skulle vara mäktige det finska språket.

Då Finland afskildes från Sverige funnos i landet anställda 11 provincialläkare. Sedermera ökades deras antal år 1811 till 20 och 1816, efter Viborgs läns fördelning i provincialläkaredistrikt, till 25. År 1817 minskades antalet distrikt med ett, hvarefter detsamma utgjorde 24 ända till år 1857, då genom allmän omreglering af provincialläkaredi-

strikten (k. kung. d. 21 Apr.) antalet höjdes till 50. Sedermera har genom kejs. brefven af 25 Oktober 1870 och 14 Augusti 1883 ytterligare trenne distrikt tillkommit, så att deras antal för närvarande utgör 53.

Så till areal som folkmängd äro provincialläkaredistrikten mycket olika, varierande mellan omkring 58,000 qvkm (Kittilä distr.) och 702 qvkm (Rimito distr.), 107,000 invånare (Helsingfors distr.) och 8,300 invånare (Kittilä distr.) 4 distrikt omfatta öfver 20,000 qvkm, 2 mellan 10,000 och 20,000 qvkm, 9 mellan 7,000 och 10,000 qvkm, 5 mellan 5,000 och 7,000 qvkm, 18 mellan 3,000 och 5,000 qv km o. s. v. I hufvudsak gäller för provincialläkarene ännu instruktionen af d. 17 Januari 1832.

Hela antalet legitimerade läkare i landet uppgick år 1889 till omkr. 220. Deraf idkade en mindre del endast privat praktik, de öfriga voro anställda dels i statens tjänst såsom provincialläkare, universitets lärare, slotts- och lasarets-, militär- och jernvägsläkare, dels af kommunerna såsom stadsläkare, kommunalläkare, m. m. Tillväxten af slotts- och lasaretsläkare, stads- och kommunalläkare-tjänster visar följande jemförelse:

	1811	1820	1840	1860	1889
slotts- och lasaretsläkare	—	12	24	26	43
stadsläkare	12	9	10	25	33
kommunalläkare	—	—	—	—	9

Flere af dessa tjänster förestås dock ofta af samma läkare, hvarför de fast anställda läkarenes antal är något mindre än summan af ofvannämnda tjänster. Så när som på en del provincialläkare och kommunalläkare, bo de allra flesta läkarena i städerna.

Det bör nämnas att särskilda förslag till en omorganisation i väsentliga delar af landets medicinalväsende och

särskildt om förbättrad läkarevård på landsorten föreligga till behandling af regeringen.

Löneförmånerna för provincialläkarena utgöra: lön 4,000 mk, hvilken förhöjes med 500 mk efter 10, 15 och 20 års tjenstetid, äfvensom resepenningar, varierande allt efter distriktens storlek mellan 1,250 och 1,875 mk. Provincialläkarene i Pudasjärvi och Rovaniemi distrikt uppbära dessutom hvardera 1,000 mk i arvode. Stadsläkarene aflönas af städerna, enhvar efter den i stadens budget fastställda staten. Kommunalläkarene, hvilka tillsvidare endast finnas i Åbo och Björneborgs (3), i S:t Michels (3), i Kuopio (1) och i Wasa län (2), aflönas af de kommuner, af hvilka de anställts, med bidrag af statsmedel, varierande mellan 500 och 1,500 mk.

De på ordinarie stat anställde läkarene äro i och för sin tjenst delaktige i finska civilstatens enke- och pupillkassa. Dessutom finnes sedan 1872 en «finske läkarens pensionskassa», hvori inträdet är frivilligt.

2. Sjukvårdsanstalter.

Allmänna civila sjukhus och lasarett, i hvilka sjuka personer mottagas för att under sjukdomstiden dels mot fastställd ersättning, dels gratis njuta läkarevård, läkemedel och underhåll, finnas inrättade i samtliga läneresidensstäder samt dessutom i Tammerfors, Joensuu, Sordavala, Jyväskylä, Björneborg, Lovisa, Kajana, Torneå, Nurmis och på Åland (Godby)*. Dessa sjukhus (ang. Helsingfors se ned.) utgöras enhvar af en allmän lasarett- och en syfilitisk afdelning samt innehålla sammanlagt 889 sjukplatser, deraf 411 på lasarett- och 491 på syfilitiska afdelningarna. Af detta an-

*) Sjukhuset i Lovisa är inrättadt detta år, och har då detta skrives ännu ej trädtt i verksamhet.

tal äro på lasarettssafdelningarna 264 sjukplatser betalande och 147 fria, på syfilitiska afdelningarna deremot alla betalande. Dessutom äro vid hvart och ett af *länssjukhusen* inrättade provisionela förlossningsanstalter, med tvänne sjuksängar hvarje, för ogifta och medellösa barnaföderskor, samt vid sjukhuset i Björneborg en barnbördsafdelning om 4 sängar för främst ogifta barnaföderskor. Förvaltningen af de allmänna civila sjukhusen (utom Helsingfors) är bestämd genom kejs. förordningen af den 5 Augusti 1875.

En särskild organisation eger *allmänna sjukhuset i Helsingfors*, med hvilket universitetets klinikum år 1860 förenades och hvars första organisation och förvaltning bestämdes genom kejs. förordningen af den 19 Juni s. å. samt reglementet af den 18 Maj 1861. — Sjukhuset, som består af fyra storartade i skilda delar af staden belägna byggnads komplexer, är afsedt såväl för vården af sjuka från Nylands län och, såvidt utrymmet medgifver, sjuka personer från öfriga delar af landet, som ock för medicinestuderandes vid universitetet och barnmorske-elevens praktiska undervisning. Det består af sex afdelningar: den medicinska, kirurgiska, patologisk-anatomiska, gynäkologiska, med hvilken är förknad en barnafdelning och ett barnbördshus, den oftalmologiska och den syfilitiska. De nämnda afdelningarna förestås af resp. medicine eller e. o. medicineprofessorer i de liknämnda vetenskaperna mot arvoden à 1,400 mk. Dessutom tjenstgöra vid afdelningarna underläkare och assistenter m. fl. på följande sätt: vid medicinska afdelningen 1 förste och 1 andre (polyklinisk) assistent (arv. af 3,000 mk), vid kirurgiska afdelningen en underläkare (arv. 4,000 mk och fri bostad), 1 polyklinisk assistent (arv. och hyres m. 3,000 mk), samt 1 förste och 1 andre klinisk assistent (den förre med arv. 2,400 mk samt fri bostad, den sednare med arv. och hyres m. 3,000 mk),

vid barnbördshuset 1 barnmorskelärare och underackuschör, (lönef. 5,000 mk), 1 assistentläkare (arv. 2400 mk samt fri bostad) samt 2 instruktionsbarnmorskor (å 1,400 och 1,200 mk förutom fri bostad), och vid enhvar af oftalmologiska, syfilitiska och gynäkologiska jemte barnafdelningen 1 assistentläkare (arv. 3,000 mk). Antalet amanuenser vid samtliga afdelningarna utgör 9. Vid sjukhuset finnas dessutom anställda 1 kamrerare (arv. 2,200 mk), som tillika är sekreterare i sjukhusets sjukvårdsstyrelse, 3 sysloman (arv. å 1,200 2,400 och 3,000 mk förutom fria husrum), fördelade på barnbördshuset, kirurgiska afdelningen, samt de öfriga afdelningarna tillsammantagne, äfvensom vid kirurgiska afdelningen en öfversköterska, hvilken åtnjuter utom fri bostad 2,000 mk i arvode med förhöjning å 500 mk efter 10 och 15 års tjenst.

Sjukplatsernas antal är sammanlagdt 549, deraf å medicinska afdelningen 90, å kirurgiska 154, å patologisk-anatomiska 14, å gynäkologiska jemte barnafdelningen och barnbördshuset 80, å oftalmologiska 41 och å syfilitiska 170. Af sammanlaggda antalet äro 286 frisängar. Antalet vårdade sjuke har varit år

	1884	1885	1886
å Medicinska afdelningen	737	762	787
« Kirurgiska «	590	586	601
« Patol. anatom. «	108	104	123
« Gynäk. jemte barnafd. och barnbördshuset	878	911	1,017
« Oftalmologiska afdelningen	246	254	222
« Syfilitiska	781	738	744
Summa	3,340	3,355	3,507

Enligt den för sjukhuset utfärdade staten af 28 Maj 1889 uppgå sammanlaggda kostnaderna för detsamma till

469,162 mk 30 pni, hvaraf dock en del betäckes genom inkomsten från betalande sjukplatser, dagportioner m. m.

Lasarettsläkarenes löneförmåner utgöra vid länssjukhusen i Åbo, Tavastehus, Viborg, S:t Michel, Kuopio, Nikolaistad och Uleåborg 3,500 mk, hvartill kommer löneförhöjning med 500 mk efter 10 och 15 års tjänst. Läkarene vid de öfriga allmänna civila sjukhusen upp- bära arvoden: i Björneborg 2,400 mk, i Tammerfors 1,600 mk, i Joensuu, Jyväskylä och Sordavala 1,400 mk, i Torneå, 1,000 mk, i Kajana 600 mk och på Åland 400 mk. Vid länssjukhusen i Åbo, Viborg, Nikolaistad och Uleåborg äro dessutom anställda underläkare, hvilka åt- njuta, utom fri bostad, enhvar ett arvode af 2,000 mk, undan- tagande underläkaren i Nikolaistad, hvars arvode är 3,000 mk. Syslomännen vid sjukhusen i Åbo, Viborg, S:t Michel, Nikolaistad och Uleåborg ega i löneförmåner 3,000 mk samt fria husrum, men i Tavastehus och Kuopio endast löneförmåner till ett belopp af 2,400 mk. Fria husrum ega äfven syslomännen vid allmänna sjukhusen i Björneborg och Torneå, hvarutom arvodet för syslomannen i Björne- borg utgör 1,000 mk, för syslomännen vid sjukhusen i Torneå, Joensuu, Jyväskylä och på Åland 600 mk, i Tam- merfors 800 mk och i Kajana 400 mk. Kostnaderna för samtliga ofvannämnda sjukhus uppgår enligt 1889 års stat till inalles 556,473 mk.

För mottagande af sinnessjuka finnes *Lappviks kur- anstalt* invid Helsingfors, öppnad 1841, *dårvårdsanstalten å Sjählö* i Nagu socken, inrättad ursprungligen för spetelske 1619, men sedermera upplåten till förvaring af sådana dår- rar, hvilkas tillstånd icke medgifver hopp om förbättring, kombinerade *kur och vårdanstalten å Fagernäs* hemman invid Kuopio, öppnad 1885, *asylinrättningen i Kexholm*, inrättad 1888, samt de såsom särskilda afdelningar vid lä-

nelasaretten i Åbo, Viborg, S:t Michel, Wasa och Uleåborg genom kejs. kungörelsen den 16 Januari 1882 inrättade *upptagningsanstalterna för sinnessjuka*, äfvensom de vid hvarje af de öfriga länssjukhusen, utom Kuopio, upplåtna 4 sängplatserna för sinnessjuka till undergående af s. k. profkur. Lappviks anstalt är bestämd att inrymma plats för 120 sjuka, Sjählö för 47 qvinliga sjuka, Fagernäs för 120 sjuka, asylinrättningen i Kexholm för 132, och upptagningsanstalterna enhvar för 20, med undantag af upptagningsanstalten i S:t Michel, hvilken beräknats för 12 sjuka. Läkarevården vid *Lappviks sjukhus* skötes af en öfverläkare eller direktor (kontanta löneförmåner 8,000 mk) och en underläkare (3,000 mk). Dessutom äro vid anstalten anställda en prest (löneförm. 1,000 mk), en syssloman (3,000 mk), en uppsyningsman, en föreständerska, 7 vårdare, 6 sköterskor, samt öfrig betjening. Tjenste personalen vid *dårvårdsanstalten å Sjählö* utgöres af en syssloman (2,400 mk i löneförmåner) och en uppsyningsman samt 6 betjente, timmerman och ett presterligt biträde. Sysslomannen innehar Fogdeby hemman såsom boställslägenhet. Läkarevården vid anstalten skötes af provincialläkaren i Rimito utan särskildt arvode. Vid *Fagernäs kur- och vårdanstalt* finnas en öfverläkare (löneförmåner 7,000 mk), en underläkare (3,000 mk), en prest (1,000 mk), en syssloman (3,000 mk), en uppsyningsman, en föreständerska samt nödig betjening. *Kexholms asylinrättning* förestås af en läkare med 4,000 mk i lön och ett årligt tilläggsarvode af 500 mk hvarje gång efter 5, 10 och 15 års tjenstgöring. Vid inrättningen äro dessutom anställda en prest (löneförm. 400 mk), en syssloman, som derjemte är uppsyningsman (2,500 mk), en föreständerska samt betjening. Samtliga tjenstemän och betjente, med undantag af presten, åtnjuta vid ofvannämnda anstalter fri bostad och ved, samt delvis äfven kost. Läkarevården,

betjeningen och kostnaden för *upptagningsanstalterna* ingå i de resp. länelasarettens stater. Senast utfärdade stadganden angående sjukes intagande och vårdande å dårvårdsanstalterna är af den 28 Maj 1889.

Bland öfriga i landet förefintliga sjukhus må nämnas: 9 militärsjukhus, ett invid enhvar skarpskytte bataljon, jernvägslasarettet i Helsingfors, särskilda extra veneriska sjukhus, äfvensom åtskilliga på enskild bekostnad inrättade och underhållna lasarett och sjukvårdsinrättningen, såsom diakonissanstalten och Sinebrychoffska sjukhuset i Helsingfors, sjukhemmet i Borgå, diakonissanstalten i Viborg, Libeckska sjukhuset i Gamlakarleby, Gellmanska sjukhuset i Brahestad, flere enskilda eller kommunala feberlasarett, m. fl.

Antalet vårdade å samtliga sjukhus, med inberäkning af Helsingfors allmänna, utgjorde:

	1883	1884	1885	1886
å allmänna civila sjukhus:				
lasarettens afdelningar	5,329	5,548	5,697	5,959
« allmänna syfilit. afd.	4,133	3,880	3,547	3,370
« extra vener. kurh.	1,505	1,581	1,469	1,510
» ackuschements inr.	627	821	976	1,007
« militärhospitalen	1,113	1,227	938	956
« fängelselasarett	848	905	693	927
« jernvägslasarett	139	144	104	83
« enskilda och kommunala sjukhus	1,008	1,166	1,613	1,712
« dårvårdsanstalterna	611	618	718	777
Summa	15,313	15,890	15,764	16,328

3. Vaccinationen.

Koppymplingen infördes i Finland första gången 1754 och vaccinationen 1802 samt stodo till en början under

finska hushållningssällskapets inseende. Dess befrämjande skedde först blott medels anslag och penningebelöningar. Genom k. kungörelsen den 17 Februari 1825 uppdrogs tillsynen öfver vaccinationsväsendet jemte andra den allmänna helsovården rörande anstalter åt dåvarande collegium medicum, samt bestämdes att vaccinationen skulle utöfvas af behörigen examinerade, å stat aflönade tjänstemän under inseende af nämnda embetsverk och församlingarnas presterskap samt närmaste tillsyn af provincialläkarene. Vaccinationsdistriktens antal fastställdes till 75 och inom hvarje distrikt egde en ordinarie vaccinatör ombesörja vaccinationen med biträde i särskilda undantagsfall af medhjelpare. Genom kejs. kungörelsen den 18 Oktober 1859 stadgades att vaccinationen skulle verkställas af qvinnor samt uppdragas, i den mån de förre vaccinatörerna afgingo från sina befattningar, åt barnmorskor, hvilka jemlikt barnmorskereglementet af samma dag, ätven skulle erhålla undervisning i skydds-koppypmpning. Med lön af statsmedel skulle dylika vaccinatriser, till ett fastställt antal af 76, fördelas på landets 50 provincialläkaredistrikt. Dessa stadganden upphäfdes genom kejs. förordningen af den 17 December 1883 och reglementet af den 15 Januari 1884, hvarigenom *obligatorisk* vaccinations skyldighet infördes i landet.

I stöd af dessa författningar tillhör handhafvandets vaccinationen i främsta rummet vederbörande kommuner, å hvilka det ankommer att antaga och aflöna nödigt antal vaccinatörer eller vaccinatriser emot ett mindre efter folknumerären beräknadt bidrag af statsmedel (25 mk för hvarje tusen personer af kommunens folkmängd inom Kuopio och Uleåborgs län och 20 mk för hvarje tusen personer inom de öfriga länen). I stad der vaccindepot är förlagd, handhafves vaccinationen af depotens föreståndare med biträde af de vid

densamma anställde vaccinatörer, och åligger det stads-kommunen endast att för vaccinationens förrättande upplåta lämpliga lokaler, derest sådana, utöfver sjelfva depot-lokalen, varda behöfliga, samt att, i fall af behof, antaga extra vaccinatörer för att bispringa depotföreståndaren vid vaccinationsgöromålen. För den ympning vaccinatör verkställer vid utsatta ympningsmöten eller i vaccindepot eller i af stad utsedda vaccinationslokaler får icke ersättning utkrävas.

Skyldigheten att undergå vaccination gäller alla barn, innan de uppnått 2 års ålder, samt äfven äldre barn och fullvuxna personer, hvilkas vaccination antingen aflupit utan framgång, blifvit försummad eller af särskilda skäl uppskjutits. Högsta inseendet öfver skyddskoppympningen tillkommer medicinalöfverstyrelsen samt dernäst guvernören och provincialläkaren; närmaste tillsynen öfver vaccinationen på landet åter kommunalnämnden och i stad helsovårdsnämnden. Vaccinatör får icke af kommun antagas innan han af provincialläkare förklarats vara för sysslan lämplig. Vaccindepoterna, som ha till ändamål att betrygga tillgången på godt vaccinämne, äro sedan 1885 inrättade i Helsingfors Åbo, Wiborg, Kuopio, Nikolaistad och Uleåborg. De stå under medicinalstyrelsens omedelbara inseende och förestås af en legitimerad läkare såsom föreståndare, hvilken antages och entledigas af medicinalstyrelsen. Föreståndarena biträdas vid vaccindepoten i Helsingfors af två vaccinationsbiträden, en vaccinatör och en vaccinatris, samt vid enhvar af de öfriga vaccindepoterna af ett, helst manligt, vaccinations biträde. Vaccinationsbiträdena utnämnas af medicinalstyrelsen på vederbörande depotföreståndares förslag. Kostnaderna för vaccinationens öfvervakande af vederbörande myndigheter, för lokaler till vaccindepoter och aflönandet af den vid depoterna anställda personal m. m. bestridas af kronan.

Kostnaderna för samtliga vaccindepoter uppgå år 1889 med aflöningar, hyra för lokaler och utgifter för ved till 61,847 mk. Föreståndarne för vaccindepoterna uppbära arvoden: i Helsingfors 1,500 mk, i Åbo och Wiborg 1,200 mk, och vid de öfriga depoterna 700 mk; biträdande vaccinatören och biträdande vaccinatrisen åtnjuta vid depoten i Helsingfors, den förre 600 mk, den senare 400 mk, och vaccinationsbiträdena vid depoterna i Åbo, Wiborg, Kuopio, Nikolaistad och Uleåborg, enhvar 400 mk.

Tillämpningen af 1883 års förordning angående den obligatoriska vaccinationen vidtog för städerna med vaccindepot med ingången af år 1885, för öfriga städer i landet med år 1886, för Nylands läns landskommuner år 1887, för Åbo och Björneborgs, Tavastehus' och Wiborgs läns landskommuner år 1888, och för S:t Michels, Kuopio och Wasa läns landskommuner med ingången af innevarande år. För Uleåborgs län, med undantag af Lappmarken, för hvilken landsdel särskilda bestämmelser utfärdas, skall förordningens genomförande inträda med år 1890.

4. *Barnmorskor.*

Jemlikt reglementet för barnmorskor af den 6 Maj 1879 och instruktionen för barnmorskeläraren och ackuschören vid allmänna sjukhusets i Helsingfors ackuschementsinrättning, af den 10 April 1888, meddelas undervisning i barnförlossningskonsten å nämnda sjukhus af barnmorskeläraren efter samråd med ackuschementsafdelningens föreståndare, professorn i barnförlossningskonsten vid universitetet. Lärlingarna antagas af medicinalstyrelsen efter ansökan och efter försiggången inträdespröfning samt åtnjuta kostnadsfri undervisning. Lärotiden är i regeln 10 till 15 månader. Jemte allt hvad till den egentliga barnmorskekonsten äfvensom till vården om späda barn hörer,

skola barnmorske-eleverna inhemta kunskap om de allmänaste kännetecken på syfilitisk smitta, samt lära sig att verkställa koppning, sätta blodiglar och ympa skyddskoppor. Efter avslutad kurs underkastas eleverna offentligt förhör inför professorn i barnförlossningskonsten, i närvaro af en ledamot af medicinalstyrelsen, samt erhålla sin legitimering efter inför medicinalstyrelsen aflagd barnmorskeed. Utexaminerade, edsvurna barnmorskor, hvilka gjort sig särdeles väl kända för kunskap och färdighet i barnmorskekonsten samt för pålitlighet och ett hedrande uppförande, kunna njuta undervisning samt undergå förhör äfven i nödiga delar af instrumental förlossningskonst äfvensom erhålla rätt att under vissa vilkor vid förlossning använda instrument. Närmaste inseendet öfver barnmorskorna tillkommer vederbörande provincial- eller stadsläkare, men äfven öfriga praktiserande läkare. För närvarande finnas i landet omkring 500 examinerade barnmorskor.

De ojemförligt flesta förlossningarna å landsbygghden verkställas likväl ännu utan examineradt biträde.

5. *Djurläkare.*

På collegi medici framställning inrättades genom kejs. brefvet af d. 19 Oktober 1824 en veterinäranstalt i Finland, som förestods af en med allmänna medel aflönad veterinärläkare. Anstalten indrogs sedermera och den härigenom uppkomna lönebesparingen blef använd till reseunderstöd åt personer helst af allmogen, som i främmande länder ville utbilda sig till djurläkare. Derjemte inrättades (kejs. brefvet af 4 Dec. 1838) en djurläkaretjenst i hvarje län. Tjensterna sköttes mot arvode ända till dess kejs. förordningen af 28 Jan. 1868 ställde dem på ordinarie stat. Sedermera ha deras antal från tid till tid ökat, så att de för närvarande utgöra 20, förutom veterinärtjensten vid medicinalstyrelsen.

Af länedjurläkaretjensterna komma 3:ne på Åbo och Björneborgs, Wiborgs, S:t Michels och Uleåborgs län samt 2:ne på hvart och ett af de öfriga länen. Djurläkarne ha frihet att sjelf bereda de läkemedel, som af dem föreskrivas till sjuka djurs botande, samt äro jemväl berättigade att drifva hofslageri.

Gällande taxa, hvarefter medicinalier för veterinärbehof skola å apoteken försäljas är af d. 30 November 1886 och har genom kungörelserna af 22 November 1887 och 13 November 1888 undergått vissa förändringar. I löneförmåner åtnjuta länedjurläkare, som afslutat fullständig kurs vid veterinärinstitut, 3,000 mk, men öfriga 2,200 mk. Samtliga länedjurläkare åtnjuta arvodestillägg med 400 mk efter 5 och 10 års tienst.

Då det på vissa år beviljade reseunderstöds anslaget af 2,400 mk årligen, hvilket var bestämdt förnämligast å personer af den mindre bemedlade samhällsklassen, med år 1878 upphörde, beviljades i stället ett anslag af 4,800 mk om året att, fördeladt i lämpliga belopp, användas till reseunderstöd för inhemtande vid utländska läroanstalter af kunskap i djurläkekonsten. Detta anslag har senast den 15 Jan. 1889 för ytterligare fem år, räknadt från 1889, blifvit till ändamålet beviljadt. För undervisning i djurläkekonsten finnas i landet endast en af enskild person med statsbidrag inrättad hofbeslagsskola i Helsingfors samt en af hästvänsföreningen i Nylands län med understöd af stadsmedel underhållen veterinär-fältskärsskola i samma stad.

6. *Apotekare.*

Apoteken i landet äro (sedan 1837) dels stam-apotek, dels personela. De senare blefvo genom kejsrerliga förordningen af 31 Mars 1857 indelade i sex klasser, alltefter storleken af den årliga skatt, som de skulle erlægga till kronan.

Men då denna skatt, som för första klassens apotek uppgick till 1,200 mk, för andra till 800 mk, för tredje till 600 mk, för fjerde till 400 mk, för femte till 300 mk och för sjette till 200 mk, för en del apotek befans för hög, infördes genom kejs. kungörelsen af den 24 Mars 1874 en sjunde klass af personela apotek, för hvilken skatten utgör 100 mk. — Från denna beskattning äro stamapoteken, äfvensom de personela apoteken i Lappmarkens härad (k. kung. d. 8 Febr. 1887) fria.

Den nu gällande medicinaltaxan är af d. 30 November 1886 och har genom kungörelserna af d. 22 November 1887 och 13 November 1888 undergått vissa ändringar. Öfverträder apotekare vid medikaments försäljning de i taxan fastställda priser, är han sin apotekarrätt förlustig. Hvarje år skall en allmän visitation å apoteket anställas af provincialläkaren, som sänder det dervid förda protokollet till medicinalstyrelsen.

De, som utbilda sig för apotekaryrket, böra vid apotek tjenstgöra såsom läringar i 3 à 6 år, derefter aflägga farmacie-studerande examen, samt, efter ytterligare minst 4 års tjenst i apotek, provisor- eller apotekar-examen. Sistnämnda examen försiggår offentligt inför medisinalstyrelsen. De som bereda sig härför, få begagna sig af universitetets farmaceutiska laboratorium (Fabiansgatan 35), som står under farmakologie professorens inseende.

Genom kejs. förordningen af d. 24 Januari 1888 ställdes under vissa vilkor handeln med droger under vanlig närings-rätt. För handeln med gifter utfärdades särskilda bestämmelser den 14 Februari s. å.

För närvarande finnes i landet 108 apotek, deraf 34 stam- (provincial-, stads-, universitets-) apotek samt 74 personela, förutom en mängd filialapotek eller apotekslådor.

För apotekare och farmaceuter finnes en särskild

pensionskassa med reglemente stadfästadt d. 19 Maj 1864 och 17 Jan. 1871. Kassans tillgångar uppgingo vid 1887 års bokslut till 196,553 mark 79 pni.

7. *Allmänna helsovården.*

Föreskrifterna angående allmänna helsovårdens handhavande såväl i stad som på landsbyggden innehållas i gällande helsovårdsstadga af den 22 December 1879.

I hvarje stad bör för allmänna helsovårdens handhavande vara tillsatt en helsovårdsnämnd, i hvilken såsom ledamöter ingå stadens polismästare eller den medlem af magistraten eller ordningsrätten, som förestår stadens polis, stadsarkitekten och stadsingenjören, der sådan finnes anställd, samt stadsläkaren och minst tre eller högst sex af stadsfullmäktige valde ledamöter, hvilka utses för två år i sender.

Helsovårdsnämnden tillkommer, att egna noggrann uppmärksamhet åt de omständigheter, som hafva inflytande på allmänna helsotillståndet i staden, att låta genom allmän åklagare vid domstol beifra öfverträdelser af föreskrifterna rörande helsovården, att hos vederbörande myndigheter föreslå åtgärder till afhjelpande af sanitära missförhållanden samt på anfordran af stadsstyrelserna aflemna utlåtanden i frågor, hvilka med allmänna helsovården hafva gemenskap m. m. Nämnden åligger att hvarje år afgifva berättelse om allmänna sundhetstillståndet i staden under det förflutna året samt angående hvad för allmänna helso- och sjukvården derunder blifvit tillgjordt.

De för allmänna helsovårdens öfvervakande anställda personerna böra ega fritt tillträde till gårdar, uthus, arbetslokaler, fabriker, världhus, arbetarebostäder m. m. I enskildes boningsrum kan besigtning blott verkställas af två eller flere ledamöter i helsovårdsnämnden efter skriftligt bemyndigande af denna.

Närmaste tillsynen öfver och befattningen med allmänna helsovården på landet åligger kommunalnämnden. I nämndens öfverläggningar i dylika frågor må vederbörande provincial- eller kommunalläkare samt den, som omhänderhar pastorsvården, deltaga. Årlig berättelse om allmänna helso- tillståndet inom kommunen samt angående hvad för dess upphjelpande tillgjorts, eger nämnden afgifva till provincial- läkaren. I händelse af behof eger kommunalnämnden vid utöfvande af helsopolisen fordra handräckning af kronobe- tjeningen, hvilken äfven sjelfmant bör vidtaga de åtgärder, som med anledning af helsovårdsstadgans föreskrifter fin- nas nödiga och ligga inom dess befogenhet. Der så är nödigt eller det af guvernören äskas, eger nämnden äfven efter lokala förhållanden utarbета förslag till särskild helso- vårdsordning och detsamma efter granskning af medicinal- styrelsen till vederbörandes fastställelse anmäla.

g. Statistiska Centralbyrån.

(Helsingfors.)

Några år efter det tabellverket blifvit infördt i Sve- rige och Finland (1749), inrättades i Stockholm en *kom- mission öfver tabellverket* (1756), hvars åliggande var att utarbета sammandrag af mortalitets- och folkmängdstabel- lerna för hela riket samt att till hvarje riksdag inlemna be- rättelse om folkmängdsförhållandena. Sedan förbindelsen med Sverige upphört, öfverlemnades vården om det finska tabellverket åt kammar-expeditionen i senaten, som upp- rättade sammandragen och offentliggjorde dem i landets officiella tidningar. Med undantag af berörda sammandrag förblefvo de i statens arkiver under årens lopp insamlade rika materialerna till befolknings-statistiken, likasom till lan- dets statistik öfverhufvud, för det mesta obegagnade och

utan nytta för statsekonomin. Olägenheten sökte styrelsen afhjelpa genom att tid efter annan uppdraga åt enskilde (Radloff, Böcker, Rein) utarbetandet af Finlands statistik eller särskilda delar och brancher deraf. Med national-ekonomins tilltagande betydelse och ingripande i statsmekanismens alla former gjorde sig dock fordringarne på ett permanent statistiskt embetsverk alltmera oafvisbara. Sedan en särskild för detta ändamål tillsatt komité (i December 1861) aflemnade underdånigt förslag i ämnet, inrättades slutligen genom kejsarl. brefvet af d. 4 Oktober 1865 en *statistisk byrå* för Finland, hvilken till en början ställdes på provisorisk fot, men genom kejs. förordningen af den 28 Juni 1870 och instruktionen af den 21 Juli 1875 omorganiserades och fördes på ordinarie stat.

Enligt förordningen af den 28 Juni 1870 bestod det statistiska embetsverket af tvänne skilda afdelningar, nemligen en statistisk centralkommission eller rådpläggande afdelning och en statistisk byrå eller verkställande afdelning. Den rådpläggande afdelningen utgjordes af cheferne för finska banken, general-tulldirektionen, öfverstyrelsen för landtmäteriet, öfverstyrelsen för medicinalverket, forststyrelsen, öfverstyrelsen för väg- och vattenkommunikationerna och bergsstyrelsen, äfvensom af prokuratorsadjointen, referendarie sekreteraren i senatens jordbruksexpedition, inspektören för fängelserna samt professorerne i nationalekonomin och allmänna historien vid universitetet, och en af kejs. senaten för en tid af ett eller par år utsedd ordförande. Central kommissionen ålåg att uppgöra plan till en fullständig statistik öfver Finland, att granska och afgifva utlåtande om formulär för insamlandet af statistiska uppgifter, att förekomma dubbla eller flerfaldiga uppgifters insamlande i samma ämne, att aflemla yttranden och förslag i dessa ämnen till styrelsen m. m. Genom en ny omorganisation

af det statistiska embetsverket af den 4 November 1884 indrogs helt och hållet den rådpläggande afdelningen af verket och öfverflyttades dess åligganden på den andra afdelningen, som bibehölls med förökad personal och benämning af *statistiska centralbyrån i Finland*.

Statistiska centralbyrån utgöres af en direktor såsom chef, hvilken utnämnes af kejsaren på framställning af senatens ekonomie-departement, en förste aktuarie, som eger företräda direktorn i hans frånvaro och biträda honom i skriftvexlingen med utländska statistiska embetsverk äfvensom i de statistiska redaktionsgöromålen, och tre andre aktuarier, hvilka biträda direktorn i skriftvexlingen med inhemska myndigheter, öfvervaka att i författningarna föreskrifna eller särskildt infödrade statistiska primäruppgifter och utredningar behörigen inkomma samt verkställa granskning af desamma, föra centralbyråns räkenskaper, diariet och arbetsjournaler, hålla vård om biblioteket och arkivet, ombesörja det internationela utbytet af statistiska publikationer m. m. samt deltaga i de statistiska beredningsgöromålen och beräkningarne. Förste och andre aktuarierna tillsättas af senatens ekonomie-departement efter af direktorn uppgjordt förslag. Dessutom äro vid centralbyrån anställda räknebiträden efter behof, hvilka antagas af direktorn.

Statistiska centralbyråns åligganden äro: att utarbета samt ombesörja utgifvandet af fortlöpande årliga öfversigter af landet befolkningsförhållanden på grund af från domkapitlen, grekisk-ryska andliga styrelsen i Viborg samt styrelserna för öfriga i landet legaliserade kyrkliga samfund erhållna tabeller öfver folkmängden och folkmängdsförändringarna; att för hvarje femårsperiod upprätta ett generelt sammandrag af guvernörernes årsberättelser; att utarbета och utgifva statistiska öfversigter äfven inom öfriga grenar af landets statistik; att till regeringen samt andra myndig-

heter aflemna infordrade upplysningar rörande statistiska förhållanden; att insamla och i ett statistiskt arkiv förvara statistiska uppgifter rörande landet samt att i ett särskildt bibliotek hålla tillgängliga de för statistiska forskningar och för arbetet inom statistiska byrån nödiga verk, tidskrifter, kartor m. m.

Förslag, som från statistiska Centralbyrån till senaten ingifvas, kunna, der sådant pröfvas nödigt, af senaten öfverlemnas till granskning och utlåtande af en för tillfället nedsatt af sakkunnige personer bestående kommission.

Statistiska byråns och centralbyråns arbeten ha utkommit såväl å svenska som finska språket, de svenska under titel: *Bidrag till Finlands officiela statistik*, de finska: *Suomenmaan Wirallinen Tilasto*.

Enligt senatens föreskrift utgifvas äfven öfriga förvaltande embetsverks officiela årsberättelser i tryck numera under nämnda allmänna titlar.

Statistiska centralbyråns lokal är i senatens östra flygel, högsta våningen mot Alexandersgatan, och hålles öppen hvarje söcknedag mellan 10—3.

Löneförmånerna utgöra för direktorn 11,000 mk, förste aktuarien 6,000 mk, och för enhvar af andra aktuarierna 4,500 mk. Förste och andre aktuarierna åtnjuta efter 5 och 10 års tjänst löneförhöjning med 500 mk hvardera gången. Den årliga staten utgör 38,900 mk, deraf 6,000 mk utgår såsom anslag till räknebiträden, karta-ritare m. m.

Föreståndare, sedan 1875 **direktorer för statistiska byrån:**

Gabriel Rein, t. f. 1865 † 1867.

Karl Emil Ferdinand Ignatius, 1868—1885.

Anders Johan Adolf Boxström, 1886

h. Öfverstyrelsen för Pressärendena.

(Helsingfors.)

Genom 1772 års regeringsform upphäfdes den under frihetstiden af mösspartiet såsom grundlag genomdrifna tryckfrihetsförordningen af år 1766. Dess bestämningar fortforo dock i allmänhet att vara gällande i den nya af Gustaf III år 1774 utfärdade pressförfattningen, ända till dess konungen åren 1780, 1785 och 1787 af åtskilliga förhållanden fann sig föranlåten att väsentligen inskränka tryckfriheten. Boktryckarne blefvo ansvarige för hvad genom deras tryckerier publicerades samt erhöilo sålunda censurrätt och monopol på förläggande. Detta förhållande fortfor sedermera att endast med kortare afbrott vara gällande till år 1808. Af derefter utkomna förordningar må märkas den af d. 2 Augusti 1823, hvarigenom stadgades att prokuratorn skulle granska utrikes tryckta böcker, som infördes till Finland, och afgöra om de i landet fingo försäljas eller icke. En fullständigt organiserad censur inrättades först genom k. förordningen af d. 14 Oktober 1829, «för att», såsom orden i ingressen till sagde förordning lyda, «vinna nödig likhet emellan de för storfurstendömet Finland hittills gällande särskilda stadganden angående censuren och bokhandeln, samt de för Våra öfriga stater i samma ämne gifna nådiga förordnanden, och i afsigt att derigenom afböja de olägenheter, som af stridiga stadganden för särskilda delar af riket uti ett för det hela lika beskaffadt ämne kunde uppkomma».

Censurinrättningen utgjordes af en censur-komité i Helsingfors med förordnade särskilda censorer i vissa städer. Hela inrättningen subordinerade under en censur-öfverstyrelse i Helsingfors, hvars ledamöter voro vice kanslern för universitetet såsom ordförande, samt chefen för senatens kansli-

expedition och prokuratorn såsom bisittare. Kejs. förordningen af d. 23 Mars 1857 förändrade förhållandet så, att högsta afgörandet i censurmål, som rörde tidningar och periodiska skrifter, tillkom generalguvernören. Så organiserad existerade censuren till dess H. M. Kejsaren på landtdagen i Helsingfors 1863—1864 afgaf till ständerna en proposition om tryckfrihet och vilkoren för dess begagnande, hvilken antogs och, med några af ständerna i underdånighet såsom önskningsmål framställda ändringar, genom kejs. kungörelsen af den 18 Juli 1865 anbefalldes till efterrättelse, att gälla från och med ingången af år 1866 till därpå följande landtdags slut. Då ständerna emellertid på landtdagen 1867 icke ansågo sig kunna antaga det förändrade förslag till presslag, som då framställdes, upphäfdes åter tryckfriheten och en ny förordning om pressangelägenheterna utfärdades d. 31 Maj 1867. Sistnämnda förordning är med vissa ändringar och tillägg (af k. förordn. af 1 Maj 1871) den nu gällande.

Öfverstyrelsen för pressärendena, som inrättades 1865 och hvars nu gällande instruktion är af d. 31 Maj 1867, eger att öfvervaka alla pressförhållanden i landet för beifrandet af tryckfrihetsbrott och hindrande af förgrifliga skrifers utspridande. Af öfverstyrelsen måste tillstånd sökas att anlägga boktryckeri, som för öfrigt endast får anläggas i stad, och bokhandel, samt att utgifva tidning och periodisk skrift m. m. Öfverstyrelsen för pressangelägenheterna består af ordförande, som på anmälan af senatens plenum förordnas af kejsaren, samt två ledamöter, hvilka af senatens plenum utnämnas på ordförandens förslag. I mindre viktiga mål är öfverstyrelsen fullsutten med två medlemmar, så framt desse äro ense om beslutet. Censureringen af böcker och tidskrifter verkställas af pressöfverombudsmannen och pressombudsmännen, af hvilka sistnämnde tre äro

anställde i Helsingfors samt en i hvarje af de landsortsstäder, der boktryckerier äro inrättade eller tidningar utgifvas.

Löneförmånerna utgå i form af arvoden samt äro: för ordföranden 12,000 mk, ledamöterna, enhvar 3,000 mk, öfverombudsmannen 9,600 mk, hvarti ingå expensemedel 1,600 mk mot redovisningsskyldighet, sekreteraren 3,200 mk och kanslisten 1,200 mk.

Pressombudsmän finnas i Nylands län 7, i Åbo och Björneborgs län 4, i Tavastehus län 2, i Wiborgs län 5, i S:t Michels län 2, i Kuopio län 2, i Wasa län 4 och i Uleåborgs län 3. Ombudsmännens arvoden utgå till olika belopp i skilda städer, varierande mellan 200 och 3,000 mk. Sammanlagda beloppet af dessa arvoden utgör 38,300 mk.

Ordförande i pressöfverstyrelsen:

Adolf Edvard Arppe, 1866—1878.

Ludvig Heimbürger, 1878—1888.

Edvard Leopold Blumenthal, 1888

i. Fattigvårds-Inspektören.

(Helsingfors.)

Enligt förordningen angående fattigvården af d. 17 Mars 1879 är fattigvården en angelägenhet, som åligger den borgerliga kommunen, hvilken i detta afseende bildar, hvar och en kommun för sig, ett särskildt fattigvårdssamhälle, som eger att i enlighet med de allmänna grunderna i nämnda förordning, fritt och på sätt efter ortens sed och förhållanden finnes lämpligast genom särskildt antaget och af guvernören fastställt reglemente ordna sin fattigvård.

För att i allmänhet öfvervaka att kommunerna fullgöra sina skyldigheter beträffande fattigväsendet, tillsattes genom kejs. kungörelsen af d. 2 Oktober 1888, tills vidare på fem år, en särskild tjänsteman, benämnd *fattigvårdsinspektör*. Enligt den instruktion, som för fattigvårdsinspektören utfärdades den 9 Oktober 1888, skall han särskildt tillse att barn, omhändertagna af fattigvården, komma i åtnjutande af dem lagligen tillförsäkrade förmåner; att åt sådana fattighjon, för hvilkas behöriga omvårdnad stadigt hemvist nödvändigt erfordras, såsom sinnessvage, sjuke, orkeslöse, lämplig vård i fasta bostäder anskaffas; att i fattigvårdsanstalter män och qvinnor, sedligt förderfvade och ärbara fattighjon, sjuka och friska personer såvidt möjligt hållas i skilda rum; att fattighus och andra fattigvårdsanstalter inrättas och underhållas i enlighet med bestämningarna i helsovårdsstadgan af d. 22 Dec. 1879 samt i enlighet med tidens fordringar; att vanvård af och misshandel å fattighjon beifras; att arbetsföra, men till arbete obenägna och motsträfviga personer, som stadna fattigvården till last, intagas i tvångsarbetsanstalter; att för fattigvården af kronan, af kommunen eller af enskilde gifna medel riktigt användas o. s. v. I frågor, som ligga inom omfånget af hans verksamhetskrets, eger han på myndighets anfordran afgifva utlåtanden och förslag samt äfven, om så påkallas, hos senaten föreslå åtgärder, hvilkas vidtagande kunne anses nödiga för fattigvården. Honom åligger ock, att med råd och utlåtanden gå kommunerna tillhanda vid ordnandet af deras fattigvård, att uppmuntra befolkningen till åtgärder för motarbetande af tiggeri och kringstrykande lefnadssätt, till bildande af välgörenhets föreningar, spar-, låne- och nödhjelpskassor m. fl. den kommunala fattigvården underlättande inrättningar. Öfver fattigväsendet i landet skall han upprätta fullständig och noggrann statistik, samt inom Mars

månad hvarje år till senaten aflemna berättelse öfver sin verksamhet föregående år.

Fattigvårdsinspektören utses af senatens ekonomidepartement samt uppbär ett arvode af 8,000 mk äfvensom resekostnadsersättning.

Fattigvårdsinspektör:

G. A. Helsingius, 1889

2. Till Kansli-Expeditionen hörande embetsverk och stater.

a. Poststyrelsen.

(Helsingfors).

Postinrättningens i Sverige och Finland uppkomst och första utbildning härleder sig från drottning Kristinas förmyndares regering. Redan under Gustaf II Adolfs tid hade fråga härom uppstått, men saken kom ej till verkställighet, förrän rikskanslern Axel Oxenstjerna år 1635 skickade från Tyskland till Sverige en viss Anders Wechel, för att organisera postväsendet i sistnämnda land. Ordinarie post inrättades nu genom kungliga förordningen om postbuden af d. 20 Februari 1636, hvilken förordning redan i April s. å. sattes i verket. Den första postlinien med bestämda poststationer i Finland blef den ifrån Åbo öfver Tavastehus och Helsingfors till Wiborg, hvilken synes ha blifvit färdig år 1638. Härpå följde postlinien mellan Åbo (öfver Åland) och Stockholm, samt emellan Wiborg, Nyen och Reval, samt sist (år 1644) den ifrån Åbo norrut till Torneå och Sverige. En noggrannare organisation erhöll postverket genom general-postordningen af d. 2 Januari 1643. Enligt densamma subordinerade postverket under kansli-kollegium

samt stod under närmaste tillsyn af en öfverpost-direktör, som tillika var ledamot i sagda kollegium. Den för öfverpostdirektören år 1704 utfärdade instruktionen fortfor med obetydliga förändringar att vara gällande långt in på följande århundrade.

Efter år 1808 stod postverket uti hvarje län under landshöfdingens uppsigt, till dess en särskild poststyrelse eller postdirektion för Finland organiserades, till en början (d. 9 Sept. 1811) på försök, samt sedermera, genom kejs. kung. d. 5 Oktober 1816, såsom stadigvarande. Instruktion för postdirektionen äfvensom för postmästarne och postinspektorerne utfärdades d. 8 Februari 1817 och fortfor att gälla till 1881, då en fullständig ombildning af postverket inträdde genom postförfattningarna af d. 15 Mars s. å., bland hvilka ingingo såväl en ny postordning för Finland som en ny instruktion för postverket.

Enligt denna instruktion och sedermera utfärdade ändringar af och tillägg till densamma af 7 Okt. 1884, och 7 Febr. 1888 står postverket under närmaste inseende af *poststyrelsen*, som utgöres af en generalpostdirektör, såsom chef, och särskilda tjenstemän, fördelade på tre afdelningar, en kansli-, en trafik- och en räkenskaps afdelning.

General-postdirektören, som på senatens anmälan om yppad ledighet omedelbart utnämnes af kejsaren, är närmast ansvarig för postverkets behöriga förvaltning. Honom åligger därför att tillse att posten inom landet bibehålles vid jemn, säker och obehindrad gång, att postverkets inventarier vederbörligen underhållas och att postverket gällande författningar och meddelade föreskrifter noggrannt efterlefas; att de medel, som till postverkets underhåll erfordras, behörigen och sparsamt användas; att hvad om postväsendets befordran blifvit med utländska makter belevadt, iakttages m. m. Samtliga tjenstemän och betjente vid postdirektio-

nen och poststaten stå under hans uppsigt och äro skyldige att efterkomma hvad han å tjenstens vägnar anbefaller. Frågor angående poströrelsen och postverkets utveckling, såsom inrättandet af poststationer m. m. d., hvilka påkalla nya eller förhöjning af äldre anslag, bör han underställa senatens pröfning.

Vid *kansli*-afdelningen tjenstgöra sekreteraren, som bör hafva aflagt domareexamen, en registrator, en kopist och en translator för ryska språket; vid *trafik*-afdelningen en trafikdirektör, en kanslist, två kopister, en tidningsexpeditör och en tidnings-sorterare, — och vid *räkenskaps*-afdelningen en kamrerare, en kassör, en kammarförvandt, två förste och tre andre revisorer, en registrator, tre kammarskrifvare och tre revisors biträden. Sekreteraren förestår kansliet och föredrar inför generalpostdirektören ärenden, som angå besättandet af tjenster vid postverket, antagandet af tjenstemän på extra stat, betjente samt ansökningar om tjenstledighet och afsked, fel och försummelse i tjensten, tillförordnande af ombud för postverket i detsamma rörande mål, m. m., samt för matrikel och förteckningar öfver postverkets tjenstepersonal. Trafikafdelningen förestås af trafikdirektören, hvilken i fall af laga hinder för generalpostdirektören att sjelf handhafva sitt embete eller vid inträffad ledighet företräder honom. Trafikdirektören åligger för öfrigt att handlägga och föredraga alla ärenden, som angå ordnandet af posttrafiken och postförbindelsen med andra länder samt upprättar postverkets statistik, äfvensom handhar vården om postverkets inventarier. Han biträdes i sina göromål af kanslisten, som äfven förrättar trafikdirektörens tjenst vid förfall för denne eller då han bestrider generalpostdirektörens embetet. Tidningsexpeditören tillkommer att uppgöra taxorna för och mottaga prenumeration å de tidningar och tidskrifter, som genom postverket hållas

allmänheten tillhanda, samt att öfvervaka deras distribution. I sina tjänsteåligganden biträdes tidningsexpeditören af tidningssorteraren. Kamreraren, som biträdes af kammarskrifvaren, förestår räkenskapsafdelningen och har närmaste inseedet öfver uppbörden vid postverket och postmedlens redovisning samt föredrager alla till räkenskapsväsendet hörande ärenden. Kassören förvaltar under uppbördsmanansvar och kamrerarens kontroll postverkets hufvudkassa och hufvudförråd af frankotecken. Trafikdirektören, kamreraren, kassören, tidningsexpeditören, kammarförvandten samt förste och andre revisorerne böra hafva undergått kamalexamen, och trafikdirektören minst 2 år skött postförvaltaretjänst. Alla de nämnde, med undantag af kammarförvandten, samt dessutom sekreteraren utnämnas af senatens ekonomie-departement efter af generalpostdirektören uppgjort förslag; kammarförvandten, registratorerne, kanslisten, translatorn, kopisterna, kammarskrifvarne, revisorsbiträdena och tidningssorteraren tillsättas utan förslag af generalpostdirektören. Enka eller ogift qvinna, som genomgått publik fruntimmersskola eller avslutat motsvarande kurs i privat fruntimmersskola är berättigad att lika med man komma i fråga vid besättandet af registrator och kanslistbefattningarna samt, om hon avslutat kurs i tredje klassen af dylik skola, vid besättandet af kopist-, kammarskrifvare- och revisorsbiträde-tjänsterna i poststyrelsen. Hon åtnjuter i dessa befattningar samma rätt till ersättning för tjänsteresor samt pension vid afskedstagandet, som manlig innehafvare af enahanda tjänst tillkommer. Manlig individ bör för vinnande af förenämnda tjänstebefattningar hafva avslutat kurs i näst högsta klass i fullständigt lyceum, och för erhållande af sistnämnda tjänster genomgått femte klassen af lyceum eller real- eller fyrklassig elementarskola.

Lönebeloppen utgöra i ett för allt för generalpost-

direktören 12,000 mk, förutom 1,500 mk i reseersättning, för sekreteraren 5,000 mk, trafikdirektören 8,000 mk, kamreraren 6,500 mk, förste revisorerna och kammarförvandterna, enhvar 3,500 mk, andre revisorerna enhvar 2,400 mk, kanslisten 3,000 mk, kopisterna, translatorn för ryska språket, revisorsbiträdena, kammarskrifvarne och tidningssorteren, enhvar 1,500 mk, kassören 4,500 mk, registratorerna enhvar 2,800 mk, samt tidningsexpeditören 3,400 mk. Å poststyrelsens stat är dessutom fördrt ett anslag af 500 mk till renskrifningsbiträde åt translatorn för ryska språket samt 1,000 mk såsom arvode för uppsigten öfver postmärkens tillverkning. Trafikdirektören, sekreteraren, kamreraren och kassören erhålla efter 5 och 10 års tjenst förhöjning i sina lönevilkor med 500 mk hvardera gången.

Totalutgifterna vid postverket i Finland stego år 1887 till 1,149,801 mk 71 pni. Uppbördens vid samtliga postanstalter utgjorde samma år 1,154,132 mk 91 pni. Inkomsterna ha med få års undantag icke varit tillräckliga att betäcka utgifterna. Denna brist har dock till fullo uppvägs af den de flesta embetsverk och myndigheter förunnade portofriheten och fribrefsrätten.

Postdirektionens lokal är i posthuset, Nikolaigatan 6, en trappa upp, och hålles öppen alla helgfria dagar kl. 11—2.

Postdirektörer, sedan 1888 Generalpostdirektörer :

Gustaf Wilhelm Ladau, 1811 † 1833.

Alexander Wulffert, 1833 † 1855.

Akates Ferdinand Gripenberg, 1856 † 1872.

Fredrik Andersin, 1872—1887.

Karl Hjalmar Lagerborg, 1887

b. Poststaten.

Posten befordrades till och med år 1845 genom postbönder, som innehade därför indelta posthemman, å hvilka desamma åtnjöto vissa förmåner. Endast på linien Åbo—S:t Petersburg sköttes postföringen före nämnda tid af på stat anställde postiljoner, hvilka reste med gästgifvarskjuts. Numera verkställes postföringen dels på nyssnämndt sätt, dels med jernväg, dels med enskilde personer eller bolag tillhöriga ångbåtar (rörande dessa sistnämndas rättighet att befordra post se k. förordn. d. 23 Maj 1877). Endast postföringen öfver Åländska sjöpassen mellan Åland och Finlands fastland bestrides fortfarande af postbönder i Åbo skärgård och på Åland. Dessutom äro särskilda posthemman i Eckerö socken på Åland anslagna till postens förande öfver Ålands haf till Sverige (Grislehamn) vintertid, då ishinder afstängt ångbåtstrafiken. Poströrelsen inom Finland är senast ordnad genom postordningen af den 15 Mars 1881 samt särskilda tillägg till och ändringar af densamma af 7 Okt. 1884, 12 Okt. 1886, 7 Febr. och 15 Maj 1888. Enligt dessa författningar finnas för närvarande i landet fem olika slag af postanstalter, neml. postkontor, post-expeditioner af 1:sta klass och dylika af 2:dra klass, poststationer samt en jernvägstågen åtföljande kupépostexpedition. Af dessa äro endast postkontoren fullständiga postanstalter, hvilka mottaga och afsända alla slag af postförsändelser.

Försändelser, som mottagas af postverket till försändning inom landet äro: 1:o enkla rekommenderade försändelser, hvilka utgöras af bref, postkort, försändelser under band eller i öppet omslag samt paket, allt utan angifvet värde; 2:o rekommenderade försändelser, för hvilka postverket, i fall de förkomma, utbetalar ett skadestånd af 50 mk; 3:o assurerade försändelser, för hvilka, i händelse de

under försändningen gå förlorade, postverket utbetalar det belopp, för hvilket assurans erlagts; 4:0 postanvisningar, hvilkas belopp dock icke får öfverstiga 100 mk; 5:0 försändelser med postförskott, hvilka icke till adressat utgifvas med mindre denne till adressortens postanstalt för afsändarens räkning erlägger viss summa penningar, högst till belopp 500 mk, för att af postanstalten å inlemningsorten till afsändaren utbetalas; samt 6:0 mottagnings- och andra bevis, såsom returkort, mottagningsbevis, löpsedel m. m. — Estafettpost kan från postkontor afsändas till sådan ort, till hvilken regulier befordran finnes inrättad. På landet bosatt person är berättigad att för postbefordran af vissa försändelser och mot skälig ersättning till postanstalts föreståndare till och ifrån närmaste postanstalt inrätta lösväska, hvilken af den resande postiljonen frambefordras till det ställe af allmänna postvägen eller närmaste gästgifveri invid densamma, der väskan af egaren skall afhämtas eller aflemnas. Deremot skall den sedan äldre tider i landet existerande *härads-postföreningen*, med hvilken äfven enskild korrespondens fick afsändas antingen uti skild lösväska eller inlagd i den embets-lösväska, som affärdades mellan kronobetjeningen och andre tjenstemän, efterhand indragas, i den mån postanstalter på statsverkets bekostnad komma till stånd (k. förordn. af 15 Januari 1883).

Postporto för enkelt, frankeradt bref inom Finland utgör 20 pni, då vigten icke öfverstiger 15 gram; 40 pni då vigten är mellan 15—50 gram; 60 pni mellan 50 och 100 gram; derefter 1 mk för bref mellan 100 och 500 gram o. s. v. med 1 mks tillägg i porto för hvarje ytterligare 500 gram eller del deraf. Bestämmande för postutvexlingen mellan Finland och utrikes ort är Finlands (jemte Ryssland) inträde i verdenspostföreningen från April 1879. Med Sverige har postutvexlingen dessutom blifvit

i vissa afseenden närmare ordnad genom postdeklarationen af den 30 Juni 1880. Enligt denna skall postföringen om vintern, sedan den vanliga seglationstiden upphört, försiggå, utom med isbåtar eller andra farkoster eller äfven med hästar och slädar öfver isen mellan Grislehamn och Åland, så vidt möjligt med enskildt ångfartyg, hvilket på grund af särskildt med finska statsverket träffadt aftal besörjer regelbunden trafik mellan Hangö och Stockholm eller, i händelse af naturhinder, annan lämplig plats på Sveriges ostkust. I kostnaderna för denna vinterpostföring deltagar äfven svenska postverket. Enkelt brefporto till alla utrikes orter är 25 penni för 15 gram. Närmare uppgifter såväl öfver Finlands utrikesporto för öfrigt, som om postförhållandena inom landet meddelas i hvarje års statskalender.

Vid utgången af 1888 funnos i Finland 38 postkontor, 150 postexpeditioner af 1:sta klassen och 40 postexpeditioner af 2:dra klassen samt 113 poststationer äfvensom postkupéexpeditionen å statens jernvägar. Följande siffror ådagalägga ökningen af dessa postanstalter under innevarande årtionde:

	Postkontor.	Postexpeditioner.	Poststationer.
År 1881	38	80	—
„ 1882	38	89	16
„ 1883	38	98	56
„ 1884	38	111	70
„ 1885	38	123	89
„ 1886	38	137	100
„ 1887	38	151	116
„ 1888	38	191	113

År 1887 uppgick den på ordinarie och extra stat anställda tjenstepersonalen till 465 personer samt postiljoner och vaktmästare till 288 personer.

Löneförmånerna utgöra för postförvaltaren i Helsingfors 8,000 mk, i Wiborg 6,500 mk, i Åbo, 5,500 mk, i Kuopio, Nikolaistad, Tavastehus och Uleåborg 3,600 mk, i Björneborg, Borgå, Fredrikshamn, Jyväskylä, Mariehamn, S:t Michel, Tammerfors, Torneå och Hangö 3,000 mk, samt vid öfriga postkontor 2,500, 2,400 eller 2,000 mk allt efter postkontorens storlek. Till hvarje postkontor äro dessutom anslagne expenser och, der kronan icke upplåtit skild lokal, hushyresmedel. Aflöningen för föreståndarne för expeditionerna af 1:sta klassen bero af lokala förhållanden och vexla mellan 500 och 1,000 mk. Till arbetets underhjälpande åtnjuta några af dem ytterligare anslag från 100 till 700 mk. Föreståndarne för expeditionerna af andra klassen uppbära i arvode och till expenser 300 mk och föreståndarne för poststationerna 200 à 300 mk, förutom föreståndaren för poststationen vid bangården i Helsingfors 500 mk. Vid de större postkontoren finnas anställda postexpeditörer, med en aflöning af 2,400 mk, utom i Helsingfors, Åbo och Wiborg, der deras aflöning är något högre, samt kontorsskrifvare. För samtliga postkontor utgå dessutom smärre anslag till tillfälliga biträden. Förutom aflöning å stat åtnjuta vederbörande posttjenstemän sportler genom lösväskor, tidningsarvoden m. m.

De vid kupé-postexpeditionen anställda expeditörerna åtnjuta utom resetraktamente: förste expeditören 3,300 mk och reseexpeditörerna, enhvar 2,400 mk, äfvensom extra och biträdande reseexpeditörerna 1,500 mk.

c. Postsparbanken.

I sammanhang med postverket inrättades genom kejs. förordningen af den 24 Maj 1886 en postsparbank, som ställdes under statens garanti och förvaltning. Postsparbankens ändamål är att bereda tillfälle att förränta äfven små

besparingar, för hvilket ändamål insättningar af postsparbanken mottagas vid hvarje postkontor och postexpedition, äfvensom vid de poststationer, som till sparbankskontor upplåtas. Högsta summan af insättningarna på en sparbanksbok under året får icke öfverstiga 1,000 mk; minsta insats är 1 mk, för öfrigt kan insättning göras endast i helt marktal. För att hopsamla äfven mindre besparingar tillhandahåller postsparbanken allmänheten sparmärken, lydande å 10 penni, hvilka fästade till ett antal af 10 på ett sparkort, mottagas såsom kontant insats af 1 mk. Å insättningarna utbetalar postsparbanken ränta å 3 procent för året, men beräknad endast för hel månad. Upplupen ränta lägges vid kalenderårets utgång till kapitalet samt blir räntebärande. Uttagning af innestående medel kan efter viss uppsägningstid ske vid hvilken som helst af ofvannämnda postanstalter, oberoende af insättningsorten. Postsparbankens medel förvaltas genom Finlands statskontor samt för öfrigt genom postsparbankens bestyrelse, som utgöres af generalpostdirektören såsom ordförande, samt två af senatens ekonomie-departement tillförordnade ledamöter, af hvilka den ene bör vara direktör i statskontoret. Tjenstemän i postsparbanken äro en kamrerare, som föredrager ärendena i bankens styrelse och i dem afger utlåtande, och en kassör med uppbördsmanna ansvar. De antagas af postsparbankens styrelse. Stat för denna utfärdades den 7 December 1886. Ordföranden uppbär arvode af 2,000 mk, och ledamöterna 20 mk för sammanträde. Lönevilkoren för kamreraren utgöra 7,500 mk, hvartill kommer ett anslag af 500 mk för bestridande af sekreteraregöromål, och för kassören 5,000 mk. Till aflönande af extra biträden, hvilka antagas och entledigas af ordföranden, är på stat uppfördt ett anslag af 4,800 mk, samt till vaktmästare aflöning, till expen-

ser, stämpling af sparmärken, anskaffande af blanketter m. m. sammanlagdt 3,700 mk.

De öfverskottsmedel, som möjligen uppstå, sedan kostnaden för postsparbankens rörelse och bestyrelse samt anslag till bildande af en reservfond afdragits, skola, enligt senatens ekonomie-departementets närmare bestämmande, för postsparbankens egna ändamål användas, främst till åtgärder, som afse befordrandet af sparsamhet hos de mindre bemedlade samhällsklasserna. Till senaten skall postsparbankens styrelse årligen afgifva berättelse om postsparbankens tillstånd och förvaltning, hvilken berättelse äfven skall i tryck utgifvas. Dylik relation skall äfven afgifvas genom ekonomie-departementets försorg till Finlands ständer i början af hvarje lagtima landtdag (kung. af 24 Maj 1886). Instruktion rörande postsparbanksgöromålets handläggning vid postanstalt utfärdades den 5 Oktober 1886 och bestämmelser angående bankens revision den 14 December 1888.

d. Fångvårdsstyrelsen.

Redan genom landshöfdinginstruktionen af år 1687 ställdes de allmänna fängelserna under landshöfdingarnes närmaste inseende. Vid tidpunkten för Finlands skiljande från Sverige var öfverinseendet öfver fängelserna fördeladt mellan särskilda kollegier, af hvilka kammar-kollegium utgjorde närmaste auktoriteten öfver länsstyrelserna i åtskilliga de allmänna häktena rörande frågor. Då Finlands styrelse efter skilsmessan från Sverige ordnades, öfverlemnades åt prokuratorn i regeringskanseljen högsta uppsigten öfver fångväsendet, i det honom ålades att hålla hand deröfver, att ordning och skick vid såväl fångarnes bevakning, som deras behandling i öfrigt iakttogs (instr. för prok. af 12 Febr. 1812). Derjemte bibehöllos landshöfdingarne i led-

ningen och tillsynen öfver fängelserna samt ålades dem särskildt den ekonomiska förvaltningen af desamma, hvilkas betjening af dem äfven antogs. Då i följd af frihetsstraffs införande i stället för dödsstraff för åtskilliga brott och afskaffande af vissa förut begagnade straffarter vid medlet af 1860-talet en ombildning af fängelseväsendet blef nödvändig, tillsattes för att ha noggrannare uppsigt öfver fängelserna och öfvervaka fängelserreformens genomförande provisionellt en *inspektör öfver fängelserna*, för hvilken instruktion utfärdades d. 16 Mars 1869. Först 1881, genom instruktion af den 25 Januari, öfverlemnades ledningen af fångväsendet i landet åt en särskild *fångvårdsstyrelse*.

Fångvårdsstyrelsens åliggande är att utöfva tillsynen icke blott öfver de allmänna fängelserna och straffanstalterna, utan äfven öfver de af de enskilda kommunerna bekostade och förvaltade stads- och tingshäktena, att göra framställning om missbruks afhjelpande i dessa senare samt afgifva förslag huru dylika häkten lämpligast må inrättas, att meddela föreskrifter om fångarnes arbetsverksamhet, draga försorg om klädespersedlars och inventariers anskaffande för fångarnes och fängelsernas behof, förordna om kothållningen i fängelserna samt hos senaten göra framställningar om sådana förändringar i fångvården och fångforslingen, som kunna finnas nödiga m. m. Hvarje år eger fångvårdsstyrelsen till senatens ekonomie- och justitie-departement samt till prokuratorn afgifva berättelse angående fångvårdens alla förvaltningsgrenar under det näst-föregående året.

Fångvårdsstyrelsens embets- och tjenstepersonal utgöres af en *öfverdirektör*, en *sekreterare*, en *kamrerare*, en *kammarförvandt*, en *kanslist* och en *kammarskrifvare*. — Öfverdirektören, som bör vara förfaren i juridiska och administrativa värf samt förtrogen med fängelseväsendet, ut-

nämnes af kejsaren på senatens framställning. Sekreteraren bör hafva aflagt examen för befordran till landets rättegångsverk, samt kamreraren och kammarförvandten kameral-, och kanslisten domare-examen. De trenne förenämnda tjänsterna besättas af senaten efter af fångvårdsstyrelsen uppgjort förslag, samt de öfriga af fångvårdsstyrelsen.

Årligen eger *öfverdirektören*, eller, i fall denne är hindrad, den tjänsteman i fångvårdsstyrelsen, som senaten på anmälan dertill förordnar, verkställa inspektion af landets fängelser och straffanstalter enligt plan, som af senaten blifvit godkänd. För öfrigt eger *öfverdirektören* ensam afgöra de på fångvårdsstyrelsen ankommande ärendena, hvilka af sekreteraren eller kamreraren föredragas. Är föredraganden af olika mening vid ärendets afgörande, antecknas hans mening till protokollet. — *Sekreteraren* förestår kansliet och föredrager alla kansliärenden, hvartill höra frågor om fångars bevakning, sysselsättande och undervisande, disciplin och helsovård, fångforsling, tjänsters besättande, afgörande af balans och anmärkningsmål, samt om förändringar i fängelsernas organisation. Sekreteraren upprättar äfven den fångvårdsstyrelsen åliggande underdåniga berättelsen. — *Kamreraren* har inseendet öfver kamrerarkontoret och föredrager dertill hörande ärenden, såsom angående fängelsernas ekonomi, byggnader och inventarier samt inkomster för fångarnes arbeten, granskar fängelsedirektionens räkenskaper samt uppgör generalräkningen för fängelsernas inkomster och utgifter. I sina embetsgöromål biträdas kamreraren af kammarförvandten och kammarskrifvaren, samt sekreteraren af kanslisten.

Löneförmånerna utgöra för *öfverdirektören* 10,500 mk, sekreteraren och kamreraren, vardera 5,000 mk, kammarförvandten 3,000 mk, kanslisten och kammarskrifvaren, vardera 1,800 mk.

Fångvårdsstyrelsens lokal är Nikolaigatan 13, första våningen, och hålles öppen 11—2 på dagen.

Tillförordnad inspektör öfver fångelserna och fångvården, sedan 1881 Öfverdirektör:

Adolf Grotenfelt, 1867

e. Fångelserna.

Fångelserna i Finland utgöras för närvarande af 4 *straff- och arbetsfångelser*, 11 *läns- och häradsfångelser* samt de af de enskilda kommunerna inrättade och förvaltade *stads- och tingshäktena*.

Straff- och arbetsfångelser äro: *straffängelset i Åbo* (å den s. k. Kakolabacken), *straffängelset invid Helsingfors* (Sörnäs'), *arbetsfängelset i Willmanstrand* samt *straff- och arbetsfängelset i Tavastehus*. Till straffängelset i Åbo försändas alla manspersoner, som dömts till listidsarbete eller tukthusstraff på viss tid utöfver fyra år, till straffängelset invid Helsingfors alla manspersoner, som blifvit dömda till tukthusstraff i fyra år och derunder, till arbetsfängelset i Willmanstrand åter alla för lösdrifveri till allmänt arbete dömda manspersoner, äfvensom de män, hvilka skyldigkännts, att med dylikt arbete till kronan aftjena värdet för stulen egendom, utan att frihetsstraff för stölden dem tillika ådömts, samt till straff- och arbetsfängelset i Tavastehus alla till tukthusstraff och allmänt arbete dömda qvinspersoner, äfvensom qvinnor, hvilka ålagts att med arbete till kronan aftjena värdet af stulet gods. — För tukthusen är reglemente utfärdadt den 12 April 1886.

I *läns- och häradsfångelserna*, af hvilka de förra finnas i hvarje länsresidensstad och de senare, som endast äro filialafdelningar af länsfångelserna, i *Kastelholm* på

Åland, i *Kajana* samt i *Kittilä* i Lappmarken, förvaras alla såväl män som kvinnor, hvilka dömts till fängelse vid vatten och bröd, fängelsestraff eller „enkelt fängelse“. I dessa fängelser får strafftiden icke öfverstiga två månader. Det för dessa gällande reglementet är af den 25 Oktober 1824.

Stadshäkten böra enligt 35 kapitlet Rådstufvubalken i gamla stadslagen och kongl. brefvet af 27 Nov. 1798 af hvarje stad byggas och underhållas. De utgöra förvaringsorter för personer, som inom städerna begått brott, intill dess deras sak blifvit slutförd af domstol. Fångar, som förvaras i stadshäktet, underhållas af staden. Endast städerna Åbo och Helsingfors ha häri skaffat sig någon lindring, den förra genom kongl. brefvet af den 14 Juni 1790 och den senare staden genom k. utslaget af 9 Maj 1817 och k. brefvet af d. 22 Jan. 1828. Genom åberopade förordningar äro dessa begge städer befriade från skyldigheten att bekosta fångarnes traktamente, ehuru icke från underhållet af fängelse och bevakning. I Åbo, Tavastehus, Wiborg, S:t Michel, Nikolaistad och Uleåborg äro stadsfängelserna numera förenade med de i samma städer förefintliga länsfängelser.

Tingslagshäkten böra egentligen enligt 1734 års lag (Byggn. Balk. 26 kap. § 4) finnas vid hvarje tingsställe. Detta är dock endast fallet i Kuopio län, der hvarje kommun har ett sådant häkte: i de öfriga länen förekomma de endast undantagsvis. De äro afsedda att utgöra förvaringsställen för ransakningsfångar, så länge deras mål förehafves vid häradsrätten.

I landets samtliga fängelser utom tingshäktena förvarades vid ingången af 1886 följande antal fångar:

	Män.	Qvinnor.
I straffängelset invid Helsingfors . . .	401	—
„ „ i Åbo	427	—
„ straff- och arbetsängelset i Tavastehus	—	370
„ arbetsängelset i Willmanstrand . . .	184	—
„ läns-, härads- och stadshäktena . . .	542	169
	Summa 1,554	539

Af de i straff- och arbetsängelserna förvarade 1,012 manliga fångarne voro 207 från Åbo och Björneborgs län, 195 från Wasa län, 191 från Nylands län, 117 från Tavastehus län, 97 från Wiborgs län, 78 från Uleåborgs län, 75 från Kuopio län och 49 från S:t Michels län. Af de 370 qvinnliga fångarna åter voro 91 från Nylands län, 62 från Åbo och Björneborgs län, 56 från Tavastehus län, 43 från Wiborgs län, 38 från Wasa län, 34 från Kuopio län, 26 från Uleåborgs län och 20 från S:t Michels län.

Statens kostnader för fångelserna och fångvården uppgingo i 1889 års budget till 1,061,187 mk, deraf kostnaderna för straff- och arbetsängelserna utgjorde 574,950 mk.

Enhvar af direktörerne för straff- och arbetsängelserna åtnjuta i löneförmåner, utom fria husrum och värme äfvensom arvodesförhöjning med 500 mk efter 5 och 10 års tjänst, vid straffängelserna invid Helsingfors och i Åbo 6,000 mk, vid arbetsängelset i Willmanstrand 5,000 mk och vid straff- och arbetsängelset i Tavastehus 5,200 mk. Predikanten uppbär i aflöning vid straffängelserna invid Helsingfors och i Åbo 4,500 mk, vid arbetsängelset i Willmanstrand 3,500 mk och vid straff- och arbetsängelset i Tavastehus 4,000 mk samt åtnjuter vid alla fångelserna arvodesförhöjning såsom direktörerna, äfvensom fri bostad och vedbrand vid straffängelset invid Helsingfors. Löneförmå-

nera för bokhållaren äro vid samtliga ofvannämnda fängelser kontant 3,000 mk, samt dessutom fria rum och värme vid straffängelserna invid Helsingfors och i Åbo. Läkaren uppbär i aflöning 3,000 mk i straffängelset invid Helsingfors, 1,800 mk vid straffängelset i Åbo och straff- och arbetsängelset i Tavastehus, samt 1,500 mk vid arbetsängelset i Willmanstrand.

En lärare finnes anställd, mot ett arvode af 2,400 mk, vid alla straff- och arbetsfängelser, utom vid det i Tavastehus, hvarest i stället finnas tvenne lärarinnor med arvoden à 1,000 och 750 mk. Arbetsledaren åtnjuter, utom fria rum och ved, vid straffängelset i Åbo samt arbetsängelset i Willmanstrand 2,400 mk och vid straffängelset i Helsingfors 2,100 mk; arbetsföreståndarinnan vid straff- och arbetsängelset i Tavastehus endast arvode, 1,500 mk.

Vid hvart och ett af länsfängelserna äro anställda en slottsbefallningsman (lön 1,200 mk; fri bostad, utom i Åbo; skrivh.-hjälp och expensemiddel à 200, 400 eller 600 mk), och en predikant (löneförm. varierande mellan 2,500 och 900 mk, samt dessutom för flertalet hyresmedel eller fri bostad), äfvensom vid länsfängelset i Helsingfors dessutom en läkare (arv. 800 mk); vid häradsfängelserna åter en tillsyningsman (arv. 100 à 200 mk) och en läkare (arv. 800 mk; i Kittilä 686 mk), äfvensom vid häradsfängelset i Kajana en predikant (arv. 200 mk). Läkarevården vid de öfriga länsfängelserna handhafves af vederbörande lasarettsläkare å orten. — Vid alla dessa anstalter finnas dessutom ett antal vaktmästare, fångknektar m. fl.

f. Öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna.

(Helsingfors).

Äfven detta embetsverk räknar sin begynnelse från år 1811. Den 3 September nämnda år utfärdade nemligen

kejsar Alexander I kungörelse om inrättandet af ett intendentsembete för Finland, hvilket ombetroddes de åligganden, som förut tillhört öfver-intendentsemetet i Stockholm, och till en början utgjordes af två tjenstemän, en intendent, som tillika var arkitekt, och en konduktör. Intendentsemetet eller, såsom det senare benämndes, intendentkontoret för allmänna byggnader erhöill förändrad och ökad stat genom instruktionen af d. 15 Mars 1825, samt åtskilliga deretter utkomna kejsarliga bref. Genom instruktionen af d. 27 Oktober 1865, som ännu med ändringar och tillägg af 9 Juni och 22 December 1874, 20 April och 6 Oktober 1875, samt 25 Januari 1887 är gällande, ombildades verket till en *öfverstyrelse för allmänna byggnaderna i Finland*. Enligt dessa författningar utgöres öfverstyrelsen af en öfverdirektör såsom chef, samt en öfverarkitekt, fyra första, fyra andre och tre tredje arkitekter samt en sekreterare, en kamrerare och en kanslist såsom tjenstemän. Öfverstyrelsens åligganden äro: att då sådant infordras, afgifva utlåtande till styrelsen i alla byggnadsfrågor, samt med råd och upplysningar i byggnadsärenden tillhandagå offentliga auktoriteter och menigheter, att uppgöra ritningar och kostnadsförslag till allmänna byggnader eller å dem skeende reparationer och förändringar, att på vederbörande menighets ansökning uppgöra samt granska och, när så erfordras, omarbete ritnings- och kostnadsförslag till sådana kommunala byggnader, hvilkas ritningar böra underställas kejsarens pröfning; att handha tillsyn och vård om kronans hus och byggnader, då de icke särskildt äro ställda under annat embetsverks förvaltning; att årligen före d. 1 December till senaten inkomma med förslag till de byggnadsarbeten, hvilka för kronans räkning det följande året böra utföras; att gå i författning om verkställande af de arbeten, som på grund af förenämnda förslag blifvit bifallne, samt att afgifva

berättelse om öfverstyrelsens verksamhet, tillika med redovisning öfver de till dess förfogande ställda medels användning.

Öfverdirektören, som på senatens anmälan utnämnes af kejsaren, har inseendet öfver ärendenas gång vid verket, samt afgör med ensam beslutanderätt alla vid öfverstyrelsen förekommande ärenden, med undantag af dem som icke tåla uppskof eller äro af mindre vigt, i närvaro af öfverarkitekten och sekreteraren, äfvensom den eller de af förste arkitekterna, som öfverdirektören kan finna skäligt tillkalla. Yppa sig härvid skiljaktiga meningar, skola de tillstädesvarande tjenstemännens yttranden likväl i protokollet antecknas, och detta, i händelse saken bör underställas kejsaren, åtfölja öfverstyrelsens underdåniga skrifvelse i ämnet. För öfrigt åligger alla tjenstemän och betjente vid byggnadsverket att efterkomma öfverdirektörens befallningar och föreskrifter i tjensten.

Öfverarkitekten, som, efter af öfverstyrelsen kungjord ansökningstid samt upprättadt förslag, utnämnes af kejsaren, granskar de från länebyggnadskontoren ingångna redovisningar i afseende å byggnadsmedlens användande samt handhar närmaste tillsyn öfver öfverstyrelsens bibliotek och öfriga samlingar. Vid öfverdirektörens frånvaro, sjukdom eller vid uppkommande ledighet förestår öfverarkitekten hans tjenst.

Förste arkitekterna utarbета till deras behandling öfverlemnade ärenden och särskildt alla ifrån öfverstyrelsen utgående projekter, hvarjemte en af dem handhar närmaste tillsynen öfver alla i landet till lots- och båkinrättningen hörande byggnader och anstalter m. m.

Bland *andra och tredje arkitekterna* utses föreståndarne för *länebyggnadskontoren* i enhvar af länsresidensstäderna, med undantag af i Helsingfors, hvarest länebyggnadskontoret förestås af en första arkitekt. Länebyggnads-

kontoren stå under öfverstyrelsens inseende samt ha ledningen af de inom länet för kronans räkning förefallande nybyggnads och reparationsarbeten, äfvensom närmaste tillsynen öfver kronans der befintliga hus och byggnader.

Sekreteraren förer öfverstyrelsens diarium, är vid sammanträdena protokollist, uppsätter och kontrasignerar expeditionerna samt handhar vården om arkivet. *Kamreraren* är öfverstyrelsens kassör, granskar de inkomna räkenskaperna, upprättar hufvudboken för föregående året samt håller inventarium öfver öfverstyrelsens möbler och effekter m. m.

Vid öfverstyrelsen tjenstgöra dessutom mot arvode 4 *extra arkitekter*. För att härtill blifva antagen måste den sökande förete bevis öfver fullständigt afslutad arkitektskurs antingen inom landet eller vid utländskt läroverk, samt derefter inför öfverstyrelsen undergå inträdesförhör.

Löneförmånerna utgöra för öfverdirektören 12,000 mk, öfverarkitekten 7,000 mk, förste arkitekterne enhvar 6,000 mk, andre arkitekterne enhvar 4,500 mk, tredje arkitekterne enhvar 3,500 mk, sekreteraren och kamreraren hvardera 4,500 mk, samt kanslisten 2,000 mk. Extra arkitekterne åtnjuta arvoden å 1,200 mk. Föreståndarne för länebyggnadskontoren uppbära dessutom i expensemedel enhvar 500 mk. Sekreteraren och kamreraren tillkommer löneförhöjning med 500 mk efter 5 och 10 års tjenst. Hela staten år 1889 utgjorde för Öfverstyrelsen 73,800 mk och för länebyggnadskontoren 32,000 mk.

Öfverstyrelsens för allmänna byggnaderna lokal är Alexandersgatan n:o 8 och hålles öppen kl. 11—2 på dagen.

Intendenter och (efter 1865) öfverdirektörer:

Charles Bassi, 1811—1824, † 1840.

Karl Ludvig Engel, 1824 † 1840.

Ernst Bernhard Lohrmann, 1841—1867, † 1870.

Karl Albert Edelfelt, 1867 † 1869.

Axel Hampus Dalström, 1869 † 1882.

Ludvig Isak Lindqvist, 1882—1887.

Friherre Odert Sebastian Gripenberg, 1887

g. Finlands statsarkiv.

På grund af Art. XII i Fredrikshamniska freden utlemnades 1810 en del af de i kongliga svenska kammarkollegii och andra publika arkiv befintliga jordeböcker och landsböcker samt öfriga handlingar och räkenskaper, som angingo Finland. Den sålunda erhållna samlingen, som innehåller handlingar från 1265 till 1807 utgör stommen till det nuvarande äldre finska statsarkivet. Det har sedan dess blifvit riktadt genom ytterligare öfverflyttningar från andra arkiv samt en betydlig mängd föräringar och inköp, hvaribland endast må nämnas: 1:o från *justitie ministerii arkivet i Moskva* öfver 600 band handlingar för tiden 1316—1798, angående hufvudsakligast Wiborgs län, eller gamla Finland, äfvensom hela Finland under tiderna för den ryska ockupationen åren 1713—1721 och 1742—1743; 2:do af *svenska kammarkollegii arkivet* omkring 230 band räkenskaper och handlingar för åren 1540—1807, hvilka äfven till större delen beröra hela Finland; 3:o från *de finska hofrätternas arkiv* de uti desamma förvarade lagmans och häradsrätternas domböcker från slutet af 1500- och början af 1600-talen intill 1750; 4:o från *statssekretariatets arkiv* i S:t Petersburg särskilda Finlands inre styrelse beträffande handlingar från 1808—1825; 5:o *Gottlundska samlingen*, omkring 5,000 historiska handlingar mest originaler af högt värde och företrädesvis från klubbekrigets och stora ofredens tider, inlöst för 20,000 mark; 6:o *Grönbladiska samlingen*, inköpt till arkivet för 3,000 mark och bestående mest af af-

skrifter af Finland rörande historiska handlingar från främmande arkiv och hänförande sig till 1500- och 1600-talen; 7:to *Waaranen'ska samlingen* af afskrifter från hufvudsakligen svenska riksarkivet, inlöst för 2,000 mk; 8:to *Furuhjelm'ska samlingen*, innehållande handlingar och afskrifter från 1741—1743 och 1788—1790 samt förärade af statsrådet Furuhjelm; 9:0 *Bomanssonska samlingen*, till arkivet förärad af doktor Bomansson och innehållande handlingar specielt rörande Gezeliuska släkten m. fl. Det bör också nämnas att enligt kejs. förordningen af d. 28 Dec. 1888 skola i framtiden äldre i häradsrätternas arkiv befintliga handlingar efter styrelsens bestämmande öfverföras till statsarkivet att derstädes förvaras.

I det nyare arkivet förvaras de offentliga räkenskaperna och handlingarna efter år 1809. Finlands statsakter, såsom landtdagsbeslut m. m., finnas der äfven i original.

Arkivet benämndes ända till år 1869 *kejsersliga senatens arkiv* och förestods sedan början af 1817 af en bland senatens tjänstemän med titel af arkivarie. Genom kejs. förordningen af d. 10 Maj 1869 erhöll arkivet benämning af *statsarkiv*, och 1876 förökades arkivets tjänstepersonal, som utgjordes af en arkivarie och en amanuens, med en andre amanuens, hvarefter tjänstemännen år 1880, då ännu gällande stat utfärdades (k. af 8 April), erhöillo förändrade benämningar: arkivarien af *statsarkivarie*, förste amanuensen af *aktuarie* och andre amanuensen af *amanuens*. Från 1884 års början anställdes vid arkivet ytterligare ett biträde på extra stat. Den senast utfärdade instruktionen för arkivet är af den 2 Februari 1882.

Aktuarien handhar närmast vården om arkivets äldre och amanuensen om dess nyare afdelning. Statsarkivarien utnämnes af kejsaren på senatens förslag, aktuarien och

amanuensen af senatens ekonomie-departement efter ansökan och extra biträdet antages af statsarkivarien.

Löneförmånerna utgöra för statsarkivarien 7,000 mk, aktuarien 4,000 mk och amanuensen 2,400 mk samt extra biträdet 1,800 mk. Aktuarien tillkommer arvodestillägg med 1,000 mk efter 10 års tjänst.

För statsarkivets räkning är å tomtplatsen Fredsgatan n:o 17 för närvarande under uppförande ett eget hus, som efter något år torde vara färdigt att upplåtas för arkivets samlingar. Arkivets närvarande lokal är i senatshusets östra flygel och hålles öppet kl. 11—2 p. d.

Statsarkivarier:

Karl August Bomansson, (1859), 1870—1883.

Reinhold Theodor Hausen, 1883

3. Under Finans-Expeditionen stående verk och stater.

a. Finlands Bank.

(Helsingfors),

Då vid Borgå landtdag fråga förevar om afhjelpandet af de oredor, som uppstått i landets penningeverk genom flere särskilda såväl ryska som svenska obestämdt och vilkorligen om hvarandra cirkulerande myntslag, framhöllo ständerna enhälligt, såsom enda botemedlet mot detta onda äfvensom enda sättet att gifva Finland ett godt och säkert mynt, inrättandet af en *national-, vaxel- och lånebank*, som borde ställas under kejsarens beskydd samt ständernas garanti och styrelse. Sedan äfven finska regeringskonseljen gjort underdånig anmälan i ämnet, biföll Kejsar Alexander I till en sådan inrättning och utfärdade d. 12 December

1811 reglementet för *rexel-, låne- och depositionskontoret* i storfurstendömet Finland. Grund- eller primitiva fonden för den nya inrättningen bildades genom ett förskott af statsmedel, till ett belopp af en miljon rubel banko assignationer. Kontoret erhöll sedelutgifningsrätt, ehuru till en början inskränkt till småsedlar på 20, 50 och 75 kopek banko. Genom kejs. kungörelsen af d. 21 April 1840 samt instruktionen af d. 18 November s. å. omorganiserades *Finlands Bank*, såsom inrättningen nu benämndes, hvarjemte i sammanhang med den då försiggående myntrealisationen bankens rätt att utgifva sedlar utvidgades och sedlar af 3, 5, 10 och 25 rubel silfvers valör utsläpptes i rörelsen, hvaremot de föregående småsedlarne indrogos, allt efter som de hunno invexlas mot silfver. Sedermera undergick banken (d. 13 April 1859) ytterligare en ny, efter tidens fordringar lämpad organisation. Då Finland genom kejs. manifestet af 4 April 1860 erhöll en förändrad myntenhet under benämning af „*Markka*“, erhöll banken rättighet att på denna myntenhet slå kopparskiljemynt, samt utgifva sedlar å 1, 3, 12, 20, 40 och 100 mark. Banken stod ursprungligen under öfverinseende af senatens ekonomie-departement, hvilket efter behof och omständigheterna egde meddela sådana föreskrifter, som för bankens ordning, säkerhet, bestånd och förkofran voro nödiga och tjenliga. Hvarje år emellan d. 7 och 14 Januari verkställdes revision af bankens tillstånd och förvaltning, under uppsigt af en ledamot i senatens ekonomie-departement, af en kamrerare och en kammarförvandt i senaten samt i närvaro af fyra deputerade, dem senaten årligen utsåg från hvarje af landets fyra stånd. Detta fortfor till utgången af år 1867. Vid nämnda års landtdag erbjöd H. M. Kejsaren i nådig proposition åt Finlands ständer att öfvertaga förvaltningen af och ansvarigheten för primitiva och hypoteksfonderna i

banken, hvilka derefter gemensamt och uteslutande skulle bära namn af Finlands bank, hvaremot de åt bankdirektionen till förvaltning äfven öfverlemnade stats- och militieverkens fonder skulle, särskildt från de förra, förblifva under senatens tillsyn. Då ständerna, i underdånig skrifvelse af d. 25 Maj s. å., samtyckt till berörde nådiga proposition, utfärdades d. 9 Decemher 1867 den i vissa afseenden ännu gällande förordningen om styrelsen och förvaltningen af Finlands bank. I enlighet med 1872 års ständers gjorda framställning frikallades sedermera direktionen för Finlands bank från ingången af år 1876 från den befattning densamma haft med förvaltningen af stats- och militieverkens fonder, hvarefter nytt reglemente för banken, att gälla från sistnämnda tid, utfärdades d. 26 Juli 1875. Sedermera har ytterligare ett nytt reglemente utfärdats d. 27 Juni 1878, hvilket ännu med särskilda ändringar af d. 22 December 1882 och 28 Maj 1889 är gällande.

Inseendet öfver bankens förvaltning utöfvas på grund af dessa författningar af ständerna genom fyra vid hvarje landtdag valda *bankfullmäktige*, en för hvar stånd, samt tolf suppleanter. Bankfullmäktige utse sjelfve ibland sig ordförande samt ega i öfrigt att följa den instruktion (senast utfärdade är af d. 15 Januari 1883), som ständerna för dem upprättat. Vid landtdag väljer äfven hvarje stånd bland sina medlemmar en *revisor* samt trenne revisors-suppleanter, och skola de fyra revisorerne årligen granska bankens förvaltning och räkenskaper. Ifall revisorerne anse sig ha skäl till anmärkningar, så delgifvas dessa bankfullmäktige, hvilka deröfver böra infordra bankdirektionens skriftliga förklaring samt, sedan denna inkommit, företaga saken till slutlig pröfning och vidtaga till alla delar de åtgärder, som kunna finnas af omständigheterna påkallade. Bankfullmäktiges äfvensom revisorerernas åligganden upphöra med

näst påföljande landtdags slut, såvida de icke derunder blifvit till samma befattningar ånyo valde.

Enligt kejs. förordningen af d. 8 November 1865 utgör metalliskt mynt det enda lagligen gällande i Finland. Genom lagen om storfurstendömet Finlands mynt af d. 9 Augusti 1877 bestämdes att Finlands myntväsen, som tillförene varit grundadt på silfvermetall, framdeles skulle grundas på guld såsom enda värdemätare. Räkneenheten för myntet skulle fortfarande vara marken, underafdelad i hundra penni, och enheten för myntvigten det franska grammet. Af guld skulle tvänne mynt präglas, det ena å 10, det andra å 20 marks valör. Samtliga i Finland derförinnan på grund af kejs. manifestet af d. 4 April 1860 samt förordningarna af 12 Juni s. å. och 8 November 1865 i Finland präglade silfver- och kopparmynt skola likväl fortfarande gå och gälla såsom skiljemynt till det namnvärde i mark och penni, hvarå de lyda. Dyligt mynt skall äfven i framtiden präglas enligt närmare bestämda grunder. Skiljemyntet mottages till hvilket belopp som helst vid betalning till kronans kassor och Finlands bank; men en annan är likväl ej pliktig att i en betalning mottaga större belopp uti en och tvåmarksstycken än 10 mk, i mindre silfvermynt än 2 mk, och i kopparmynt än 1 mk.

Sedan metalliskt mynt införts såsom det enda lagligen gällande i landet, hafva Finlands banks sedlar gått och gällt såsom betalningsmedel i allmänna rörelsen endast på grund af det förtroende banken åtnjutit. Banken är ock skyldig att vid anfordran inlösa sina sedlar mot gällande metall. För att intet afbrott häri må kunna inträffa, är det föreskrifvet, att i bankens förvar städse måste finnas en metallisk valuta, som inberäknadt med bankens ostridiga fordringar hos dess agenter på utrikes ort äfvensom utländska

statspapper och obligationer uppgår till visst belopp i förhållande till dess utelöpande sedelstock.

Genom kejs. förordningen af d. 28 Maj 1889 har detta förhållande bestämts sålunda, att hela beloppet af bankens utelöpande sedlar, hvartill äfven räknas utelöpande invisningar å finskt mynt, i banken innestående belopp af beviljade kassakreditiv samt i banken insatta medel, får med högst 30 miljoner mark öfverstiga sammanlagda beloppet af bankens valuta. Om kurs eller andra förhållanden gifva anledning att befara en större uttagning af metallisk valuta, böra bankfullmäktige tillse att nödiga åtgärder vidtagas, som hindra bankens metalliska kassa att nedsjunka under 20 miljoner mark. Är densamma i behof af förstärkning, eger regeringen efter pröfning af bankfullmäktiges derom gjorda framställning å ständernas vägnar upplåna för statsverkets räkning högst 10 miljoner mark och öfverlåta dem till bankens disposition, emot återbetalningsskyldighet inom stadgad tid.

Finlands banks ändamål är att „dels upplåna fruktlöst liggande kapitaler, dels genom vanliga bankoperationer och lånebidrag till landets invånare afhjelpa enskildes penningbehof, understödja och befordra jordbrukets, handels, fabrikers och näringars uppkomst och förkofran, samt för menigheter och associationer underlätta företag af allmänna byggnader och andra nyttiga anläggningar, äfvensom att i sammanhang härmed bereda enhet och säkerhet i landets penningeväsende. Förutom utgifning och inlösen af sedlar omfattar bankens verksamhet således: uppköp och försäljning af obligationer, statspapper och vexas; lån mot inteckning i fast egendom eller mot pant eller hypotek af lös egendom; diskontering af vexas; kassakreditiv- samt upp- och afskrifningsräkning; emottagning af depositioner, m. m. Å insättningar af penningar å upp- och afskrifnings-

äfvensom depositionsräkning beviljas dock icke räntegodt görelse.

För underlättandet af penningomsättningen i landsorten har banken särskilda *kontor* i städerna Åbo (1840)*) Nikolaistad (1840), Kuopio (1840), Wiborg (1842), Uleåborg (1842), S:t Petersburg (1859) Björneborg (1861), Tammerfors (1877), Joensuu (1883), Jyväskylä (1887), S:t Michel (1887) och Sordavala (1887); de 3 sistnämnda provisionellt inrättade på fem år.

Banken försäljer vaxlar och anvisningar icke blott på nu nämnda kontor, utan också på åtskilliga större utrikes handelsplatser, i hvilka banken antagit *ombud*, de der äfven äro berättigade att under vissa vilkor utställa vaxlar på banken. Dessa ombud äro för närvarande (Juli 1889) följande: Hrr N. M. Rothschild & Sons i London, de Rothschild Frères i Paris, M. A. von Rothschild & Söhne i Frankfurt am Main, Haller Söhle & C:o och Norddeutsche Bank i Hamburg, S. Bleichröder i Berlin, Piehl & Fehling och Commerz-Bank i Lübeck, Stockholms Enskilda Bank i Stockholm, Privatbanken i Köpenhamn, N. A. Andresen & C:o i Christiania, Bunge & C:o i Amsterdam och i Antwerpen, Westberg & C:o i Riga och Jover y C:o i Barcelona.

Bankens förvaltning omhänderhas af *bankdirektionen*, som består af en *bankdirektör* såsom ordförande, hvilken omedelbart utnämnes af kejsaren, samt två andra *bankdirektörer* såsom ledamöter, hvilka likaledes utnämnas af kejsaren, men först efter förslag af ständernas bankfullmäktige och utlåtande af senatens ekonomie-departement. Af ledamöterna bör den ena hafva ådagalagt insigt och erfarenhet i landets lagar och rättegångsväsende. Bankdirek-

*) Årtalet inom parentes efter stadens namn utmärker tiden då kontoret inrättades.

tionen sammanträder alla söckendagar kl. 10—2 p. d. Alla direktionens medlemmar böra deltaga i besluten; dock kunna i den dagliga bankrörelsen förekommande ärenden afgöras af två ledamöter, i fall desse om beslutet sig förena. Bankdirektionen bör utan tidsutdrägt meddela bankfullmäktige månadsförslagen öfver bankens ställning samt eger att af dem emottaga de föreskrifter, som för bankens ordning, säkerhet, bestånd och förkofran kunna blifva nödiga.

Bankens tjenstemän äro en *sekreterare*, en *ombudsman*, *trenne kamrerare*, en *öfverkassör*, en *förste* och en *andre kassör* samt en *vexelkassör*, en *registrator*, tre *äldre* och två *yngre bokhållare*, äfvensom två *kanslister* och 3 biträden. Af dessa tjenstemän tillhöra sekreteraren, registratorn och en kanslist bankens *kansli*; ombudsmannen och den andre kanslisten bankens *ombudsmanskontor*, samt kamrerarne, kassörerne och bokhållarne bankens *kamrerarekontor*. Tjenstemännen i banken antagas och utnämnas af bankdirektionen.

Bankens kontor förvaltas under bankdirektionens inseeende af en bankkommisarie med biträde af en kassör *) och en kontorsskrifvare. Vid hvarje kontor finnes en diskontkomité, hvilken, bestående af bankkommisarien såsom ordförande och två ledamöter, som böra vara på orten bosatte och med affärsförhållandena derstädes förtrogna män, ega beslutande rätt i ärenden angående inköp af vaxlar samt beviljande af lån mot föreskrifna slag af pant. Bankkommisarieerne utnämnas af senatens ekonomie-departement efter förslag af bankdirektionen och förord af bankfullmäktige; kassörerne och kontorsskrifvarne af bankdirektionen, sedan vederbörande bankkommisarie lemnats tillfälle att utlåta sig om den sökandes lämplighet. Leda-

*) I Jyväskylä, S:t Michel och Sordavala äro bankkommisarie och kassörstjänsterna tillsvidare förenade.

möterne i diskontkomitén äfvensom de tvänne suppleanterna för dem vid hvarje kontor tillförordnas för ett år i sender af bankfullmäktige efter förslag af vederbörande bankkommisarie och samråd med bankdirektionen.

Under åren 1884—1888 har bankens ställning varit följande:

D. 31 Dec. år	Tillgångar.	Skulder.	Grund- och reservfond.	Innestående vinstmedel.
1884	83,665,522	60,162,178	16,196,279 *)	7,307,065
1885	78,527,299	53,120,775	16,197,845 *)	9,208,679
1886	79,800,212	52,507,826	16,255,810 *)	11,036,576
1887	78,584,071	55,063,393	16,302,844 *)	7,217,834
1888	80,487,160	55,629,683	16,302,844 *)	8,554,633

Tillgångarna ha bestått i:

År.	Metallisk valuta.	Till metall rea- liserbar valuta.	Uteståen- de lån.	Öfriga till- gångar.	Summa.
1884	27,465,880	31,373,885	23,204,722	1,621,035	83,665,522
1885	27,507,222	26,505,619	22,835,870	1,678,588	78,527,299
1886	27,960,215	26,656,777	23,470,462	1,712,758	79,800,212
1887	27,092,809	19,932,023	29,109,399	2,449,840	78,584,071
1888	26,891,176	19,934,472	31,284,621	2,376,891	80,487,160

I bankens passiva eller skulder intar naturligtvis den *utelöpande sedelstocken* främsta rummet. Denna steg den sista December

år 1884 till	44,968,984	mark.
„ 1885 „	41,027,873	„
„ 1886 „	39,967,869	„
„ 1887 „	43,114,540	„
„ 1888 „	48,817,987	„

*) Här af utgör grundfonden 6,000,000 mk, den egentliga reservfonden 9,000,000 mk, samt resten reservfond för bankens fastigheter och inventarier.

Omsättningen vid banken och samtliga dess kontor uppgick

år 1884 till	326,471,894	mark.
„ 1885 „	338,602,088	„
„ 1886 „	377,549,144	„
„ 1887 „	428,424,997	„
„ 1888 „	472,110,929	„

Af bankens årliga *behållning* eller *netto vinst*, som 1884 steg till 1,572,119 mk, år 1885 till 2,900,871 mk, år 1886 till 2,801,421 mk, 1887 till 1,884,575 mk och 1888 till 1,686,339 mk, afgår, på grund af emellan regeringen och ständerne afslutad öfverenskommelse, ett årligt anslag af 249,541 mk till bestridande af kostnaden för dårdvården och för särskilda anstalter till jordbrukets upphjelpande m. m.

Löneförmånerna och arvodena utgöra för bankfullmäktige, om de förut varit bosatte i Helsingfors, enhvar 6,000 mk, men, ifall de för fullmäktigbefattningens skull dit inflytta, 8,000 mk för de tre första, och 6,000 mk för de följande åren. Bankfullmäktiges sekreterare åtnjuter i arvode 2,500 mk. Af de egentliga tjänstemännen i banken har ordföranden i lön, hyresmedel och taffelpengar 15,000 mk, samt hvardera af de två direktörerne 12,000 mk, ombudsmannen 7,000 mk, sekreteraren 6,000 mk, förste kamreraren och öfverkassören, hvardera 9,000 mk, andre och tredje kamreraren, af hvilken den senare är anställd på extra stat, 6,500 mk, förste och andre kassören äfvensom vixelkassören, med inberäkning af misräkningspenningar, resp. 8,000, 7,000 och 6,000 mk, registratorn 3,200 mk, enhvar af äldre bokhållarne 4,000 mk, hvardera yngre bokhållaren 3,000 mk, kanslisten och biträdena, enhvar 2,400 mk. — Vid bankens underlydande kontor åtnjuter i *Åbo*: bank-

kommissarien 9,000, kassören 6,000 mk och kontorsskrifvaren 2,400 mk; i *S:t Petersburg*: bankkommissarien 12,000 mk, kassören 9,000 mk och kontorsskrifvaren 5,000 mk; i *Wiborg*: bankkommissarien 10,000 mk, kassören 6,400 mk och kontorsskrifvaren 3,000 mk, och i städerna *Nikolaistad*, *Uleåborg*, *Kuopio*, *Björneborg* och *Tammerfors*: bankkommissarien 8,000 mk, kassören 5,400 mk och kontorsskrifvaren 2,400 mk, samt i *Joensuu*: bankkommissarien 7,000 mk och kassören 5,000 mk. Löneförhöjning å 10 % efter 5 och 10 års tjänst tillkommer sekreteraren, förste och andre kamrerarne, kassörerne, registratorn och bokhållarne i bankens direktion samt kassörerne vid ofvannämnda bankkontor. Arvodena för tjänstemännen vid de provisionela bankkontoren i *S:t Michel*, *Jyväskylä* och *Sordavala* äro: för bankkommissarierna, som tillika äro kassörer vid kontoren, 5,400 mk *), och för kontorsskrifvarne 2,000 mk. Vid hvart och ett af de nämnda kontoren utgår dessutom till en diskontledamot, som tillika är kontrollant, 1,500 mk, och till en andra diskontledamot 700 mk. Ledamöterna i diskontkomitéerna vid de öfriga kontoren uppbära för hvarje sammanträde, hvori de deltaga, arvoden, hvars belopp fastställas af bankfullmäktige efter samråd med bankdirektionen.

Ordförande i bankdirektionen (sedan 1840):

Johan Gustaf Winter, 1840—1841, † 1854.

Karl Wilhelm Trapp, 1841—1845 (1853), † 1856.

Axel Ludvig Born, 1845—1853 (1856) † 1887.

Axel Federley, t. f. 1853 † 1854.

Robert Trapp, t. f. 1854—1856, † 1875.

*) Utses till bankkommissarie vid nyssnämnda kontor bokhållare i banken eller kassör vid kontor i landsorten reduceras arvodet till 4,800 mk.

Frans Ivar Edelheim, 1856—1858, † 1884.

Wilhelm Blidberg, 1858 † 1861.

Karl Isak Björkman, 1862 † 1866.

Victor von Haartman, 1866—1870.

August Wilhelm Florin, 1870—1875.

Friherre Gustaf Axel Samuel von Troil, 1875—1884.

Gustaf Robert Alfred Charpentier, 1884

b. Finlands statskontor.

(Helsingfors).

Då direktionen för Finlands bank genom kejs. kungörelsen af d. 26 Juli 1875 frikallades från åliggandet att förvalta samtliga stats- och militieverkens fonder, inrättades ett särskildt embetsverk under namn af *Finlands statskontor*, åt hvilket öfverlemnades vården och förvaltningen af statsverkets penningetillgångar.

Statskontoret, för hvilket reglemente utfärdades nyssnämnda dag, förvaltas af en *öfverdirektör* såsom ordförande och två *direktörer* såsom ledamöter. Såväl öfverdirektören som direktörerna utnämnas af kejsaren, den förstnämnde på anmälan af senatens ekonomie-departement, de senare, af hvilka den ene bör vara lagfaren, efter ansökning samt statskontorets yttrande och förord. Tjenstemännen i statskontoret äro en *sekreterare*, en *förste* och en *andre kamrerare*, en *kassör*, en *äldre* och en *yngre bokhållare* samt en *ombudsman*. Tjenstemännen antagas och utnämnas af statskontoret.

Fonder, som af statskontoret förvaltas, äro: öfver-skottsstatsmedelsfonden, amortissementsfonden, fattig- och arbetshusfonden, militieboställsfonden, bevillningsfonden, kommunikationsfonden, bränvinsbränningsfonden, fonden för inlösen af donationsgods, m. fl. De tillgångar, som icke tagas

anspråk för statsutgifternas bestridande, eger statskontoret göra fruktbringande genom utlåning eller genom inköp och försäljning af räntebärande statspapper och obligationer. Statskontoret ombesörjer utbetalningen af alla å utrikes ort förfallna annuiteter på statsverkets lån, för hvilket ändamål statskontoret får, efter utverkadt tillstånd af finans-expeditionen, antaga ombud i utlandet.

I statskontorets sammanträden, som ega rum hvarje söckendag, äfvensom i de vid dem förefallande öfverläggningar böra alla ledamöterna deltaga. Inträffar jäf eller hinder för någon ledamot, adjungeras sekreteraren eller endera af kamrerarne. Öfverdirektören åligger derutöfver, att inventera statskontorets kassor, att vaka öfver, att skuldsedlar och säkerhetshandlingar på föreskrifvet sätt bevaras, att protokoll och låneförteckningar justeras, att odisponerade medel i de särskilda fonderna göras fruktbarande, att annuiteterna behörigen hållas utrikesombuden tillhanda m. m. I fall af jäf för öfverdirektören, utöfvar den i tjensten äldre af direktörerne jemte sina egna öfverdirektörens åligganden. Lagfarne direktören har särskildt att granska och afgifva yttrande angående erbjudna inteckningars och öfriga säkerhetshandlingars giltighet, att öfvervaka göromålen i statskontorets kansli och ombudsmannens tillgöranden, att uppmärksamt följa statskontoret rörande ärendens gång vid domstolar och myndigheter samt lånerörelsen, att hafva inscende öfver statskontorets arkiv m. m. Den andre direktören åligger, att öfvervaka arbetet i statskontorets kamrerarekontor, att tillse att kassörsgöromålen behörigen handhafvas, och att samtliga utlottade obligationer och förfallna räntekuponger, som af statskontoret innehafvas, i behörig tid och ordning varda infriade m. m. Sekreteraren uppsätter och ombesörjer expeditionerna, för diarier öfver ankomna bref och ansökningar o. s. v. Ombudsmannen besörjer alla bevakningar och ansök-

ningar vid domstolarna samt utsökningar och rättegångar, för diaries deröfver samt förteckningar öfver alla i landet inträffade konkurser och årsproklama m. m. Förste kamreraren eger bland annat att föra kontrollräkning öfver alla i statskontoret skedda in- och utbetalningar, äfvensom räkningar med statskontorets utrikesombud, att förteckna utlottade obligationer samt inlösta obligationer och kuponger till statsverkets lån. Andre kamreraren för bok och register öfver alla från statskontorets fonder utgifna lån, förtecknar i nummerföljd alla statspapper och obligationer, som tillhöra statskontorets fonder, vårdar närmast statskontoret tillhöriga skuldsedlar och öfriga säkerhetshandlingar; och bokhållaren jemte de i statskontoret anställde extra biträdena tillkommer att tillhandagå, en hvar, den eller de af statskontorets tjenstemän, till hvilkas biträde han af statskontoret ställes under förbehåll af öfverdirektörens närmare bestämmande.

Aflöningen för öfverdirektören utgör 13,000 mk, för direktörerna, hvardera 10,500 mk, sekreteraren 5,500, förste kamreraren 7,500 mk, andre kamreraren och kassören, hvardera 7,000 mk, äldre bokhållaren 4,000 mk, yngre bokhållaren 3,000 mk och ombudsmannen 2,200 mk. Sekreteraren, kamrerarne och kassören tillkommer löneförhöjning à 500 mk och bokhållarene à 400 mk efter 5 och 10 års tjenst. (Stat af d. 7 Juni 1883). Embetsverkets hela stat år 1889, inberäknadt aflöning åt vaktmästare samt anslag till extra biträden och diskretioner, expenser m. m., utgör 91,600 mk.

Statskontorets embetslokal är i Finlands banks hus, nedra våningen, och hålles öppet kl. 11—2 p. d.

Öfverdirektörer:

Otto Reinhold Frenckell, 1875—1879, † 1880.

Sixtus Viktor Calamnius, 1879

c. Tullstyrelsen.

(Helsingfors).

Tullverkets anor gå i Finland långt in i medeltiden och äro måhända lika gamla, som sjelfva handelns. Någon gemensam centralmyndighet, som skulle omhänderhaft uppsigten öfver Sveriges och Finlands, eller hvartdera landets särskildt, tulluppbörd, synes dock ej ha existerat i äldre tider; utan torde de af styrelsen tillsatte tullnärerne skött sina tjenster, enhvar i sin stad lydande under kronans der förordnade höfvitsmän. Understundom voro tullinkomsterne förpaktade åt enskilde personer, som till följd deraf sjelfve omhänderhade uppbörden. Redan på 1400-talet, och sannolikt tidigare, särskilde man emellan *stora tullen* (sjötullen) och *lilla tullen* (landttullen). Den senare uppbars vid stadsportarne af landvägen ankommande foror och blef under Gustaf II Adolfs regering närmare reglerad. Efter Finlands skilsmessa från Sverige afskaffade kejsar Alexander I landttullarne för alltid. Hvad den såkallade stora tullen åter beträffar hade den under svenska tiden sedan år 1577 tidtals gemensamma styresmän för hela riket, tidtals stod den under kammar-kollegiums uppsigt och tidtals var den utarrenderad åt enskilda aktieegare. Då Finland erhöll sin egen regering ställdes sjötullkamrarne tillsvidare (kejs. kungör. d. 24 November 1809) under landshöfdingarnes inseende. Sedan emellertid en inom landet tillsatt komité utarbetat förslag i ämnet, samt regeringskonseljen och generalguvernören deröfver afgifvit utlåtande, utfärdades d. 18 Februari 1812 förordningen om och reglementet för tullstyrelsen i Storfurstendömet Finland. Nämnda reglemente hade gällande kraft till år 1839, då ny instruktion af den 28 Maj utfärdades, hvilken 1885, den 26 Juni, efterträdades af den nu gällande.

Enligt sistnämnda instruktion, äfvensom kungörelsen angående styrelsen och förvaltningen af tullverket af d. 23 Juni 1885, utgöres tullstyrelsen af en *generaldirektör* såsom ordförande, hvilken på senatens anmälan omedelbart utnämnes af kejsaren, men bör ega juridiska insigter och förfarenhet i administrativa värf, samt två *assessorer*, hvilka efter af tuldirektionen upprättadt förslag, som af senaten blifvit pröfvadt, tillsättas af kejsaren. Vid tullstyrelsen äro dessutom anställda en *sekreterare*, en *kamrerare*, en *advokatfiskal*, en *revisor* eller föreståndare för statistiska afdelningen vid tullstyrelsen, en *kammarförvandt*, en *registrator*, som tillika är expeditör, två *kanslister* och tre *kammarsskrifvare*. Sekreteraren, kamreraren och advokatfiskalen tillsättas af senatens ekonomie-departement efter det tullstyrelsen upprättat förslag och afgifvit förord för den till tjensten lämpligaste bland de sökande. Vid besättandet af advokatfiskalsbefattningen bör prokuratorns yttrande öfver förslaget inhemtas. Öfrige tjenstemän vid tullstyrelsen utnämnas af tullstyrelsen.

Tullstyrelsen, som på generaldirektörens kallelse sammanträder så ofta ärendena fordra, är domför med ordförande och två ledamöter. Brister vid något tillfälle domfördt antal ledamöter, adjungeras sekreteraren, kamreraren eller advokatfiskalen eller, i händelse af förfall eller jäf äfven för dem, tullförvaltaren i Helsingfors. Tullstyrelsen och särskildt generaldirektören åligger vaka öfver, att tullmedel och andra till tullverkets redovisning hörande statsinkomster behörigen indrifvas, att olofflig varuförsel förekommes, att tullförfattningarne jemväl i öfrigt noggrant efterlefvas samt att tullverkets tjenstemän och betjente icke åsidosätta hvad dem enligt lag åligger. Ärenden, som angå tillämpning af de för tullverket gällande stadganden, eller eljes röra tullväsendet, må, i anledning af tullkammares

förfrågningar eller enskilda personers ansökningar och klagomål, af direktionen upptagas samt enligt lag och hvarje saks särskilda bekaffenhet behandlas. Hvarje månad skall direktionen insända till senatens finans-expedition ett summariskt sammandrag öfver tullverkets inkomster för föregående månad. Derjemte upprättas ett enahanda sammandrag öfver hela årets inkomster och utgifter, hvilket följande år innan d. 1 April insändes likaledes till finans-expeditionen. Till sagda expedition skall dessutom innan årets slut inskickas tullverkets hufvudbok för föregående år jemte dertill hörande räkenskaper och handlingar. Slutligen åligger det tullstyrelsen att årligen inom Juli månads utgång till senaten afgifva berättelse om landets sjöfart och handel under föregående år, åtföljda af persedelextrakt öfver in- och utförda varor m. m., samt att månadligen till finans-expeditionen insända och i officiella tidningarna införa ett sammandrag öfver beloppet eller värdet af de förnämsta varor som under föregående månad från landet utförts eller dit införts. Generaldirektören är kejsaren och kronan närmast ansvarig för tullverkets behöriga styrelse. Han bör, då så är nödigt, företaga embetsresor, samt derunder göra sig underrättad om tullkamrarnes tjenstemäns och betjentes förhållande i tjensten. Förmärkes hos dem uppsätlig vårdslöshet och missbruk eger generaldirektören på stället vidtaga de å tullstyrelsen ankommande åtgärder, som äro nödiga till återställande af ordning och skick, samt, i fall så fordras, skilja felande tjensteman eller betjente från tjenstens utöfning och utse annan person att bestrida den samma tillsvidare, eller till dess tullstyrelsen hunnit afgöra saken. Af assessorerne förestår den ene kansliet och bereder de till kansliet hörande ärendena, såsom restitutions- och andra ansökningsmål. Den andre assessorn har inseendet öfver tullstyrelsens kamrerarekontor ooh handlägger

de till kontoret hörande ärendena, såsom anmärknings- och balansmål. Hvardera assessorn skall i sin afdelning öfvervaka att göromålen behörigen och med skyndsamhet varda utförda och att underlydande tjenstemän fullgöra sina åligganden. Till *kansliet* höra sekreteraren, som för protokollet vid tullstyrelsens sammanträden, uppsätter från kansliet utgående expeditioner, för matrikel öfver alla vid tullverket anställde embets- och tjenstemän samt betjente, o. s. v.; registratorn, som för tullstyrelsens diarier, vårdar dess bibliotek och arkiv, m. m.; samt kanslisterna och å kansliet anställde extra betjente. Å *kamrerarekontoret* tjenstgör kamreraren, som biträdes i sina arbeten af kammarförvandten, kammarskrifvarne och de å kontoret anställde extra betjente. Kamreraren åligger att uppsätta expeditionerna i kamerala och räkenskapsärenden, att uppgöra års- och månadssammandragen öfver tullverkets inkomster, äfvensom öfver landets import och export m. m. Advokatfiskalen tillhör att vaka öfver behandlingen vid domstolarne af alla mål rörande luredrejeri, tullförsnillning och seglationsbrott. Dylika mål inom Helsingfors tullkammaredistrikt eger advokatfiskalen utföra vid rådstufvurätten i nämnda stad. Mål inom andra tullkammardistrikt, som ej af honom vid underrätt blifvit utförda, skall han göra sig noga underrättad om, hvarjemte han är berättigad att, då dessa mål i besvärsväg dragas under hofrätten, dit insända sina påståenden. Advokatfiskalen eger äfven sjelf göra beslag och anställa visitation efter luredrejadt gods.

Tulluppbörden vid Finlands samtliga tullkamrar och tullstationer har under hvarje af nedanstående år varit:

År.	Importtull.	Exporttull.	Lots- och båkinrättningsmedel.	Sjöfarts- och sågningsafgift samt öfrigtulluppörd.	Summa tulluppörd. mark.
1830	536,499	199,915	—	66,911	803,325
1840	1,330,148	505,996	—	76,290	1,912,434
1850	3,937,951	182,281	39,222	28,318	4,187,772
1855	1,814,219	20,584	14,916	67,371	1,917,090
1860	5,212,448	183,489	84,942	240,474	5,721,353
1865	5,811,515	301,682	120,429	672,870	6,906,496
1870	5,516,041	4,952	217,779	584,258	6,323,030
1875	11,265,025	99,266	352,984	695,568	12,412,843
1880	10,614,921	441,922	517,377	1,406,118	12,980,338
1881	11,631,055	352,493	426,796	1,188,645	13,598,989
1882	12,914,786	386,513	597,723	1,420,646	15,319,668
1883	12,535,418	381,847	605,939	1,371,993	14,895,197
1884	13,690,687	384,612	643,580	1,425,156	16,144,035
1885	12,628,453	1,939	634,226	1,416,924	14,681,542
1886	12,328,153	18,305	541,956	993,672	13,882,086
1887	13,664,469	37,386	546,213	964,238	15,212,306
1888	15,128,777	52,552	572,418	1,118,649	16,872,396

Samtliga utgifter för tullverket i Finland uppgingo enligt 1889 års stat till 1,122,183 mk.

Aflöningen åt embets- och tjänstemännen vid tullstyrelsen utgör för generaldirektören 14,000 mk, assessorerna envar 9,000 mk, kamreraren 8,000 mk, sekreteraren 7,500 mk, advokatfiskalen och revisorn 5,000 mk, kammarförvanden 4,000 mk, registratorn 3,200 mk, kanslisterna och kammar-skrifvarne envar 3,000 mk. Ålderstillägg efter 5 och 10 år tillkommer med 750 mk assessorerna och kamreraren

samt med 500 mk sekreteraren och revisorn. Advokatfiskalen uppbär 10 % af kronans andel i böter och värdet af förbrutet gods. Tullstyrelsens stat år 1889 utgjorde, inberäknadt anslag till arbetsbiträden och material vid statistiska afdelningen (10,500 mk), till renskrifningsbiträden, expenser, öfversättningsarvodet m. m., 97,500 mk.

Tullstyrelsens lokal är i senatshuset, södra flygeln, nedra våningen, ingången till höger, och hålles öppna alla helgfria dagar kl. 11—2.

Öfverdirektörer i general-tulldirektionen, sedan 1885 **Generaldirektörer i Tullstyrelsen:**

Gustaf Hjärne, 1812—1816, (sedermera friherre) † 1845.

Klas Gripenberg, 1816—1822, † 1856.

Jakob Snellman, 1822—1828, † 1832.

Julius Konrad Antell, 1828—1831, † 1835.

Kristian Avellan, 1831—1841, † 1848.

Berndt Federley, 1841—1847, † 1863.

Gustaf Enckell, 1848 † 1849.

Frans Olof af Brunér, 1849—1855, † 1871.

Johan August von Born, 1855—1856, (sedan friherre),
† 1878.

Konstantin Wikman, 1865—1881.

Herman Höckert, 1881

d. Tullstaten.

För tulluppbörden finnas *tullkamrar* inrättade i alla landets sjöstäder *), samt dessutom i Eckerö och Degerby på Åland äfvensom i Tavastehus och Tammerfors, och *tullexpeditioner* i S:t Petersburg, vid Teerijoki station å

*) Till sjöstädernas antal hänföras här äfven Kuopio, Joensuu, S:t Michel och Nyslott, sedan dessa numera genom Saima kanal stå i direkt sjökommunikation med utlandet.

finska jernvägen, i Willmanstrand samt vid bangården i Wiborg, hvilken sistnämnda expedition underlyder samma stads tullkammare. För öfvervakande af varuförseln vid gränsen mot Ryssland äro dessutom följande *tullbevakningsstationer* inrättade, nemligen 1:o vid landgränsen: *Kuokkala*, *Rajakoki* och *Liipola* i Kivinebb socken, *Raasuli* och *Sirkiänsaari* i Rautus socken, *Wirdilä* i Salmis och *Leppäniemi* i Suojärvi socken; och 2:o vid Ladoga: *Kexholms*, *Sordavala*, *Pöllö* i Salmis socken, *Saunasaari* i Metsäpirtti kapell, *Sortanlaks* i Pyhäjärvi socken och *Kronoborgs* i socknen af samma namn. Utom den vid dessa stationer förlagda tullbetjeningen finnes dessutom en s. k. *rörlig gränsbevakning*. På landgränsen mot Sverige finnes likaledes en gränsbevakning inrättad, hvilken närmast underlyder tullkammaren i Torneå och är fördelad på trenne distrikt, hvilkas hufvudorter äro *Torneå*, *Pekanpää* och *Alkkula*. Dessutom finnas på kuststräckan mellan städerna och hörande till dessas tullkammardistrikt särskilda tullbevakningar, nemligen till Torneå distrikt *Sellö* bevakning, till Björneborgs distrikt bevakningen å *Räfsö*, till Åbo distrikt bevakningarna å *Fagerholm* och *Utö*, till Hangö distrikt bevakningen å *Hangöudd*, till Ekenäs distrikt bevakningen å *Hästö-Busö*, till Helsingfors distrikt bevakningarna å *Båkhömen* och *Porkkala*, till Borgå distrikt bevakningen å *Pörtö*, till Kotka distrikt bevakningen å *Aspö*, till Fredrikshamns distrikt bevakningen vid *Pitkäpaasi*, samt till Wiborgs distrikt bevakningarna vid *Trångsund*, *Björkö Sund*, i *Jukkola* och *Wammelsuu* byar samt å *Lavansaari* och *Seitskär*.

Till förekommande af olaga segling, landning, lastning och lossning handhafves kustbevakning medelst tullverket tillhöriga och distriktvis fördelade fartyg, bestående af 3 ångfartyg, 3 ångslupar och 22 patrullslupar, de sistnämnda stående under tullkamrarnes direkta uppsigt. Dess-

utom eger tullstyrelsen i fall af behof tillförordna extra tullbetjente till förstärkande af kustbevakningen eller för efterspanande af oloflig varuförsel.

Enligt gällande *tullstadga för storfurstendömet Finland* af d. 30 December 1887 omfattar hvarje tullkammare ett särskildt tullkammardistrikt, som utmed skärgården och sjökusten samt stränderna af Saimens vattendrag sträcker sig fem mil inåt landet. Endast Mariehamn, Eckerö och Degerby tullkamrar bilda härifrån ett undantag och utgöra ett gemensamt distrikt, Ålands; Tammerfors och Tavastehus tullkammardistrikt äro äfven inskränkta till dessa städers områden. Inom hvarje distrikt har *tullförvaltaren* inseende öfver tullbevakningen i hela dess vidd, och är inför tullstyrelsen närmast ansvarig för efterlefnaden af hvad lag derom bjuder. I tullkammare, der *kontrollör* finnes (i Helsingfors, Wiborg och Åbo), fördela tullförvaltaren och kontrollören sig emellan göromålen. Vid tullkamrarne i Helsingfors, Åbo, Wiborg, Uleåborg, Hangö, Nikolaistad, Tammerfors och Björneborg finnas dessutom *packhusinspektorer*, vid Helsingfors och Åbo äfven *biträdande packhusinspektorer*, samt vid ofvannämnda, med undantag af Tammerfors, äfvensom vid Borgå, Degerby, Gamlakarleby, Kotka och Torneå tullkamrar *kontorsskrifvare*, och vid Helsingfors och Åbo dessutom *kassörer*. Tullbetjeningen utgöres af *öfveruppsyningsmän*, *uppsyningsmän* och *vaktmästare*. Tillsynen öfver de vid landgränsen mot Ryssland och vid Ladoga inrättade tullbevakningarne handhafves af en i Viborg stationerad *tullinspektör*. Gränsbevakningarna mot Sverige förestås af gränsfiskaler, och mot Ryssland af gräns- eller tullfiskaler eller ock uppsyningsmän. Tullverkets ångfartyg föras af öfveruppsyningsmän, som tillika äro skeppare, och patrullsluparne af uppsyningsmän. Det för tullanstalterna och tullbevakningen senast utfärdade reg-

lementet är af den 18 Januari 1888. Den nuvarande *tulltaxan för storfurstendömet Finland*, utarbetad enligt metriska systemet på grundval af tulltaxan af d. 29 Juli 1869 och derefter tillkomna ändringar, är utfärdad d. 22 December 1886 samt har sedan den 1 Januari 1887 varit i gällande kraft.

Tullstaten bestod år 1889 af 33 tullförvaltare, 41 andra tjänstemän vid tullkamrarne, 13 gräns- och tullfiskaler, samt 302 vid tullkamrarne och stationerna tjänstgörande uppsyningsmän och vaktmästare. Befålet och besättningen å tullverkets fartyg och slupar utgjorde 153 personer. Hela den vid tullverket, general-tulldirektionen inberäknad, tjänstgörande personalens antal var således ungefär 560.

Tullförvaltarnes ordinarie aflöning varierar mellan 8,500 och 2,000 mk, hvartill komma expenser och resemedel till olika belopp (mellan 150 och 1,000 mk). De åtnjuta dessutom efter 5 och 10 års tjänst ålderstillägg, vexlande mellan 750 och 200 mk samt uppbära tillsammans med öfrige tjänstemän och betjente vid tullkamrarne särskilda sportelinkomster m. m. enligt fastställd taxa af d. 23 Juni 1885. Packhusinspektörernes kronolön uppgår till mellan 6,500 och 4,500 mk, biträdande packhusinspektörernes till 5,500 à 5,200 mk, inberäknadt resemedel, kontrollörernes till 6,000 à 6,500 mk, biträdande kontrollörens i Wiborg till 4,500 mk och kontorsskrifvarnes till mellan 2,400 och 1,500 mk. Öfveruppsyningsmännen å kustbevakningsångfartygen uppbära i aflöning, inberäknadt expensemedel, 2,500 mk och vid tullkamrarne eller dem underlydande bevakningsplatser, förutom ställvis fri bostad, mellan 3,700 och 2,975 mk. Gränsfiskalerna vid bevakningen mot Sverige uppbära i aflöning jemte expenser och resemedel 2,450 mk och de på gränsen mot Ryssland 2,150

mk, de sistnämnda åtnjutande dessutom fri bostad eller hushyresmedel; tullfiskalerna i Sordavala, Kexholm, Pöllö och Sortanlaks mellan 2,600 och 2,200 mk, de tvänne sistnämnda dessutom fri bostad, samt tullinspektören för gränsbevakningen mot Ryssland 8,000 mk. Alla dessa tjänstemän, undantagande öfveruppsyningsmännen å kustbevakningsångfartygen, åtnjuta ålderstillägg efter 5 och 10 års tjänst.

e. Kartasigillata-kontoret.

(Helsingfors).

Stämpelafgiften eller skyldigheten att i föreskrifna fall använda stämplat papper infördes i Sverige och Finland år 1660, men upphäfdes redan år 1664. År 1686 beviljades den för andra gången och har sedan dess fortfarit. Den nu gällande förordningen angående stämpelpappersafgiften i storfurstendömet Finland är utfärdad d. 20 December 1888 och finnes såsom bilaga intagen i statskalendern. Kartasigillatakontoret, hvars instruktion är af d. 19 Maj 1816 och hvilket har att ombesörja och öfvervaka under finans-expeditionens inseende förfärdigandet af stämplat papper, stämpelmärken och postverkets frankotecken, äfvensom stämplingen af de i landet förfärdigade spelkort, utgöres af en *kamrerare* och en *kassör*, hvilka efter kungjord ansökningstid tillsättas af senatens ekonomie-departement. Kamreraren och kassören åligger att föra räkning och dagböcker öfver det stämplade pappret, afsända remisser deraf på guvernörernes requisitioner, afgifva redovisning deröfver m. m.

Inkomsterna af kartasigillata ha utgjort:

År 1870	420,203 mk.
„ 1875	588,843 „
„ 1880	809,080 „

år 1881	766,260 mk.
„ 1882	756,210 „
„ 1883	826,116 „
„ 1884	802,732 „
„ 1885	812,750 „
„ 1886	807,818 „
„ 1887	817,805 „
„ 1888	813,107 „

Utgifterna för kartasigillata-kontoret, aflöningar och kostnaderne för pappret inberäknade, uppgingo under år 1888 till 66,189 mk. Löneförmånerna utgöra för kamreren 5,000 mk och för kassören 2,800 mk, hvartill komma särskilda extra inkomster såsom provision, extra arvoden m. m.

Kartasigillata-kontorets lokal är i senatshuset, vestra flygeln, bottenvåningen, och hålles öppen alla söckendagar kl 11—2 på dagen.

f. Myntverket.

(Helsingfors).

Sedan Finland genom nådiga manifestet af d. 4 April 1860 erhållit ett särskildt mynt, samt detsamma prägling, halt och utseende närmare blifvit bestämda (kejs. förordn. af 12 Juni 1860 och 8 Maj 1861), uppfördes på statsverkets bekostnad i Helsingfors ett mynthus. Präglingen af skiljemynt vidtog derstädes redan om hösten 1864, ehuru den egentliga myntfabrikationen först år 1865 kan sägas ha tagit sin början. Sistnämnda år, den 1:sta Mars, utfärdades också den första för myntverket gällande instruktionen, hvilken efter införandet af guldmyntfot för landets myntväsende (lagen af d. 9 Augusti 1877) ersattes genom det nu gällande reglementet för myntverket af d. 13 No-

vember 1878. Särskilda tillägg till detta reglemente ha sedermera utfärdats d. 7 Juni 1883.

Myntverket, som förut stod under bergsstyrelsens närmaste inseende, förlades, efter nämnda embetsverks indragning genom kejs. kungörelsen af d. 6 November 1884, under den då inrättade industristyrelsen och förvaltas af en *direktor* och en *underdirektor*. Derjemte äro vid verket anställda en myntgravör, en verkmästare och nödig betjening. Direktorn utnämnes af kejsaren på senatens framställning, underdirektorn och gravören åter af senatens ekonomie-departement; verkmästaren och betjeningen af direktorn.

Direktorn har högsta uppsigten öfver arbetena i myntinrättningen samt beslutande rätt i allt, som angår verkets drift och underhåll, äfvensom hushållningen och ordningen. Biträdd af underdirektorn bör han undersöka halten af allt till myntverket inlemnadt guld och silfver, äfvensom tillmyntnings smältningarna och af dem tillverkade myntstycken, men afgifver ensam och på eget ansvar utlåtande om de proberade metallernas halt. Underdirektorn för för öfrigt verkets böcker, räkenskaper, diarier, uppsätter och kontraherar expeditionerna m. m.

Myntstycken som präglas, äro:

<i>i guld:</i>	20	marks	stycken
	10	”	”
<i>i silfver:</i>	2	”	”
	1	”	”
	50	penni	”
	25	”	”
<i>i koppar:</i>	10	”	”
	5	”	”
	1	”	”

*Myntguld*et utgör en legering af 9 delar fint guld och 1 del koppar. En kilogram deraf utmyntas till 155 myntstycken à 20 mark eller 310 myntstycken à 10 mark.

20 mks guldstycket är lika med det franska 20 francs guldstycket och innehåller 5,80645 gr fint guld och 0,64516 gr koppar; och 10 mks stycket 2,90322 gr fint guld och 0,322580 gr koppar. Vigten för 20 mks stycket utgör 6,45161 gr, och för 10 mks stycket 3,22580 gr.

Myntsilfret i en och två marksstycket innehåller 868 delar fint silfver och 132 delar koppar, och i öfriga silfvermyntstycken 750 delar fint silfver och 250 delar koppar.

2 mks silf. st. innehåller sål. 8,99806 gr fint silf.; vigt 10,36576 gr

1 " " " " " 4,49903 " " " " 5,18288 "

50 p:i " " " " " 1,91208 " " " " 2,54944 "

25 " " " " " 0,95604 " " " " 1,27472 "

Af 16,38 kilogram koppar utmyntas 1,280 10 penni stycken

" " " " " 2,560 5 " "

" " " " " 12,800 1 " "

Af dessa myntsorter är efter år 1877 allt silfver- och kopparmynt skiljemynt.

Mynttillverkningen har, sedan myntstycken å mark och penni präglats, utgjort:

Under åren 1864—1877

(silfvermyntfot)

Silfver:

2-marksstycken 2,278,500 st. värde 4,557,000 mk

1-marksstycken 6,110,310 " " 6,110,310 "

50-pennistycken 2,818,000 " nominelt värde 1,409,000 "

25-pennistycken 4,470,000 " " 1,117,500 "

Koppar:

10-pennist.	2,719,977 st.	nominelt värde	271,997 mk	70 p.
5-pennist.	7,742,189 „	„	387,109 „	45 „
1-pennist.	19,553,105 „	„	195,531 „	5 „

Under åren 1878 — 1888

(gyldmyntfot).

Guld:

20-marksstycken	625,000 st.	värde	12,500,000 mk
10-marksstycken	940,000 „	„	9,400,000 „

Koppar:

5-penniststycken	600,000 „	nominelt värde	30,000 „
1-penniststycken	7,500,000 „	„	75,000 „

Samtidigt har vid myntverket nedsmälts finskt silfvermynt till följande antal:

2-marksstycken	764,000 st.	nominelt värde	1,528,000 mk
1-marksstycken	1,472,000 „	„	1,472,000 „

Direktorn för myntverket åtnjuter i löneförmåner 9,000 mk, underdirektorn 7,200 mk, med löneförhöjning af 500 mk efter 10 års tjenst, gravören 5,000 mk, och verkmästaren 3,000 mk. Myntverkets stat för år 1889 uppgår samsamlagdt till 33,200 mk, deraf 1,200 mk arvode för befattningen med kontrollverket.

Myntuset är beläget å södra delen af Skatudden vid stranden af södra hamn, i närheten af nya ryska kyrkan.

Direktorer vid myntverket:

August Fredrik Soldan, 1861 † 1885.

Johan Konrad Lihl, 1885

4. Verk lydande under Kammar-Expeditionen.

a. Allmänna Revisionsrätten och Revisionskontoret.

(Helsingfors.)

För slutlig granskning och kontroll af alla allmänna räkenskaper, som till senaten inkomma, finnes ett särskildt embetsverk inrättadt, bestående af två afdelningar: revisionsrätten och revisionskontoret (k. reglementet d. 16 Dec. 1824 samt särskilda ändringar och tillägg till detsamma, såsom kungg. af 26 Augusti 1873 och 10 September 1879 m. fl.)

Allmänna revisionsrätten, hvilken tillkommer att pröfva och afgifva utslag i de anmärkningsmål, som revisionskontoret, efter verkställd granskning, finner sig föranlåtet att göra emot kronans redovisare och uppbördsmän, utgöres af en *öfverkommissarie*, såsom ordförande, och två *assessorer* såsom ledamöter. Öfverkommissarien utnämnes på senatens anmälan direkte af kejsaren samt assessorerna af senaten. Vid revisionsrätten tjenstgör dessutom en notarie, som efter af revisionsrätten kungjord ansökningstid och upprättadt förslag, utnämnes af senatens ekonomie-departement, samt en *kopist*, hvilken tillsättes af revisionsrätten. Revisionsrätten är icke domför med mindre än att tre i densamma sitta; hvarföre, vid uppkommet förfall för ordföranden eller någon af assessorerna, rätten är berättigad att adjungera notarien sig till biträde. Öfver revisionsrättens utslag i anmärkningsmål får ändring sökas genom besvär, som inlemnas till senatens ekonomie-departement.

Revisionskontoret, som står under öfverkommissariens inseende, utgöres af en *revisionskommissarie*, hvilken är kontorets närmaste förman, samt fyra *förste-* och sex *andre*

Koppar:

10-pennist.	2,719,977	st. nominelt värde	271,997	mk	70 p.
5-pennist.	7,742,189	„ „ „	387,109	„	45 „
1-pennist.	19,553,105	„ „ „	195,531	„	5 „

Under åren 1878 — 1888

(gyldmyntfot).

Guld:

20-marksstycken	625,000	st.	värde	12,500,000	mk
10-marksstycken	940,000	„	„	9,400,000	„

Koppar:

5-penniststycken	600,000	„	nominelt värde	30,000	„
1-penniststycken	7,500,000	„	„	75,000	„

Samtidigt har vid myntverket nedsmälts finskt silfvermynt till följande antal:

2-marksstycken	764,000	st. nominelt värde	1,528,000	mk
1-marksstycken	1,472,000	„ „ „	1,472,000	„

Direktorn för myntverket åtnjuter i löneförmåner 9,000 mk, underdirektorn 7,200 mk, med löneförhöjning af 500 mk efter 10 års tjänst, gravören 5,000 mk, och verkmästarren 3,000 mk. Myntverkets stat för år 1889 uppgår samsamlagdt till 33,200 mk, deraf 1,200 mk arvode för befatningen med kontrollverket.

Mynthuset är beläget å södra delen af Skatudden vid stranden af södra hamn, i närheten af nya ryska kyrkan.

Direktorer vid myntverket:

August Fredrik Soldan, 1861 † 1885.

Johan Konrad Lihl, 1885

4. Verk lydande under Kammar-Expeditionen.

a. Allmänna Revisionsrätten och Revisionskontoret.

(Helsingfors.)

För slutlig granskning och kontroll af alla allmänna räkenskaper, som till senaten inkomma, finnes ett särskildt embetsverk inrättadt, bestående af två afdelningar: revisionsrätten och revisionskontoret (k. reglementet d. 16 Dec. 1824 samt särskilda ändringar och tillägg till detsamma, såsom kungg. af 26 Augusti 1873 och 10 September 1879 m. fl.)

Allmänna revisionsrätten, hvilken tillkommer att pröfva och afgifva utslag i de anmärkningsmål, som revisionskontoret, efter verkställd granskning, finner sig föranlåtet att göra emot kronans redovisare och uppbördsmän, utgöres af en *öfverkommissarie*, såsom ordförande, och två *assessorer* såsom ledamöter. Öfverkommissarien utnämnes på senatens anmälan direkte af kejsaren samt assessorerna af senaten. Vid revisionsrätten tjenstgör dessutom en notarie, som efter af revisionsrätten kungjord ansökningstid och upprättadt förslag, utnämnes af senatens ekonomie-departement, samt en *kopist*, hvilken tillsättes af revisionsrätten. Revisionsrätten är icke domför med mindre än att tre i densamma sitta; hvarföre, vid uppkommet förfall för ordföranden eller någon af assessorerna, rätten är berättigad att adjungera notarien sig till biträde. Öfver revisionsrättens utslag i anmärkningsmål får ändring sökas genom besvär, som inlemnas till senatens ekonomie-departement.

Revisionskontoret, som står under öfverkommissariens inseende, utgöres af en *revisionskommissarie*, hvilken är kontorets närmaste förman, samt fyra *förste-* och sex *andre*

revisorer. Revisionskommisarien tillsättes på lika sätt, som assessorerna i revisionsrätten, samt förste och andre revisorerne lika som notarien. Revisionskommisarien fördelar de till kontoret inkomna räkenskaperna emellan revisorerne, hvilka äro skyldiga att derå anteckna tiden, då de emottagit dem samt då de efter slutad granskning återställt dem, äfvensom huruvida anmärkning blifvit gjord eller icke. Af de medel, som i följd af fastställda anmärkningar inflyta i kronans kassor, åtnjuta anmärkningsförfattaren 20 procent och revisionskommisarien 5 procent. Om två år förlidit, efter det räkenskaperna inlemnats till kontoret, utan att någon anmärkning blifvit anmäld, upphör hvarje ansvar för dem, som afgifvit räkenskaperna, och revisionskommisarien och revisorn äro ensamme skyldige att ersätta, hvad kronan genom efterlåtenhet vid revisionen möjligen förlorat.

Löneförmånerna utgöra för öfverkommisarien 9,000 mk, hvardera assessorn 6,000 mk, notarien 2,400 mk, kopisten 1,500 mk, revisionskommisarien 6,000 mk, förste revisorerne, enhvar 4,400 mk och andre revisorerne, enhvar 3,400 mk. Revisionskommisarien, förste och andre revisorerne åtnjuta dessutom löneförhöjning med 500 mk efter 5 och 10 års tjenst.

Revisionsrättens och revisionskontorets lokaler äro i senatshusets vestra flygel, och äro öppna kl. 11—2 på dagen.

Öfverkommisariier vid Allmänna revisionsrätten:

Israel Wallin, 1825 † 1839.

Karl Johan Helsingius, 1839—1842, † 1856.

Johan Gabriel Martin, 1842—1852, † 1855.

Jakob Meinander, 1852—1861, † 1866.

Anders Johan Chydenius, 1861 † 1865.

Karl Edvard Stjernvall, t. f. 1866—1869, † 1873.

Reinhold Cygnæus, 1869 † 1889.

Vasili Margunoff, 1889.

b. Öfverstyrelsen för landtmäteriet.

(Helsingfors.)

År 1603 upprättades den första landtmäterikorpsen i Sverige. Dess chef blef den berömda matematikern och geografen Andreas Bureus. Konung Gustaf II Adolf gaf den 4:de April 1628 åt den nya korpsen dess första instruktion, hvilken sedermera efterföljdes under tidens lopp af en mängd andra, såsom af åren 1683, 1688, 1766 m. fl. De äldsta kända instruktioner om hemmansmätningars anställande i Finland äro utfärdade den 19 Juni 1633 samt d. 2 och 18 April 1634 för landtmätarne Olaus Gangius och Andreas Sträng. Under följande tider gjorde dock jordmätningen öfverhufvudtaget i vårt land endast ringa framsteg. En förändring inträffade först under den s. k. frihetstiden, då för Finland organiserades en särskild mätningsskommission med en landtmäteridirektör i spetsen (1747). Några år härefter (förordningen d. 5 April 1757) påbjöds *storskiftet*, med hvars införande i stället för det hittills använda *teg-* eller *solskiftet* en ny period randades för det finska jordbruket. Storskiftena fortskredo med rask fart isynnerhet under konung Gustaf III:s regering, då äfven den jordareal, som vid afvittringarnes verkställande skulle lemnas åt hvarje mantal, närmare bestämdes från 600 till 1,200 och i vissa fall till 2,000 tunnland och derutöfver. Till Wiborgs län utsträcktes storskiftet genom kejsrerliga förordningen af den 12 Juli 1816.

Öfverstyrelsen för landtmäteriet, som tidigare kallades *general-landtmäteri kontoret* och (efter 1848) *landtmäteri-öfverstyrelsen* samt 1851—1863 *öfverstyrelsen för landt-*

mäteriet och forstväsendet, bildades genom kejsrerliga reglementet af den 14 November 1812 och har sin nu gällande instruktion utfärdad den 15 Maj 1848. I denna instruktion har dock under tidens lopp särskilda förändringar införts, såsom af d. 1 Aug. 1863, hvarigenom forstsväsendet afskildes från landtmäteriofverstyrelsens embetsverksamhet och lades under särskild styrelse. — Landtmäteriofverstyrelsen utgöres af en *öfverdirektör*, som på anmälan af senatens ekonomie-departement utnämnes af kejsaren och har det allmänna inseendet öfver ärendenas gång inom verket, liksom äfven förmanskapet öfver hela landtmäterikorpsen, samt en *öfverdirektörs adjoint*, hvilken likaledes utnämnes af kejsaren, efter af öfverdirektören kungjord ansökningstid och derpå upprättadt förslag, som i laga ordning af senaten blifvit pröfvadt. Öfrige tjenstemän äro fyra *ingenjörer* och en *sekreterare*, hvilka utnämnas af senaten, efter vederbörlig ansökningstid och af öfverdirektören upprättadt förslag, samt en *kanslist* och trenne *kartaritare*, hvilka antagas af öfverdirektören. Sedan d. 2 Februari 1886 är dessutom vid öfverstyrelsen anställd en extra tjensteman, hvars åliggande är att, biträdd af tvänne extra kartaritare, företrädesvis illustrera fotografiska kopior af de utaf ryska krigstopograferna efter verkställda mätningar sedan 1870 uppgjorda topografkartorna öfver landet.

Det må äfven nämnas att fråga om öfverstyrelsens för landtmäteriet omorganisation för närvarande är under behandling af regeringen.

Löneförmånerna utgöra för öfverdirektören 12,000 mk, adjointen 8,000 mk, ingenjörerne, enhvar 6,000 mk, sekreteraren 5,000 mk, kanslisten 2,400 mk, och kartaritarne, enhvar 2,000 mk. Hela staten för landtmäteriofverstyrelsen, inberäknadt extra anslag till stipendier, samt till upprättandet

af det geografiska kartverket öfver Finland uppgår till 103,364 mark.

Öfverstyrelsens för landtmäteriet lokal är i senatshuset, södra flygeln, andra våningen, och hålles öppen alla söckendagar kl. 11—2.

Öfverdirektörer:

Abraham Nordenstedt, 1812 † 1820.

Abraham Joachim Molander, 1821—1828, † 1847.

Karl Gustaf Tavaststjerna, 1829—1843, † 1855.

John Bergenheim, 1843—1845, † 1847.

Alexander von Rechenberg, 1847—1854, † 1858.

Clas Wilhelm Gylden, 1854 † 1872.

Berndt Otto Nymalm, 1872 † 1887.

Jakob Sjölin, 1887

c. Landtmäteristaten.

Uti hvarje län finnes i residensstaden ett landtmäterikon-
tor, som förestås af en länelandtmätare, hvilken tillsättes på samma sätt som ingenjörerna vid öfverstyrelsen för landtmäteriet och har sig till biträde en sekreterare. Landtmäterigöromålen och förrättningarna i landet verkställas af äldre och yngre kommissions-landtmätare samt vice landtmätare, biträdda af landtmäteriauskultanter och elever. För att såsom auskultant vinna inträde vid landtmäteristaten erfordras en inför öfverstyrelsen för landtmäteriet undergången examen i landtmäteripraktiken samt fullständigt genomgången lärokurs i landtmäterifackskolan vid polytekniska institutet i Finland, eller ock att derstädes hafva aflagt godkänd examen i nämnda fackskolas läroämnen, samt att i minst två års tid hafva biträdt vid landtmäteriförrättningar i landet (k. k. af d. 3 Sept. 1887). År 1888 funnos i de olika länen

	Äldre och yngre kommissionslandtmätare.	Vice landtmätare.	Auskultanter.	Elever.
Nylands län	5	2	5	5
Åbo och Björneborgs län . .	6	3	8	13
Tavastehus " . . .	7	1	5	5
Wiborgs " . . .	8	11	18	34
S:t Michels " . . .	4	1	2	2
Kuopio " . . .	6	1	—	3
Wasa " . . .	8	3	8	12
Uleåborgs " . . .	8	4	3	6
Summa	52	26	49	80

Löneförmånerna utgöra för länelandtmätaren i Nylands län 6,500 mk och i de öfriga länen 6,000 mk, för sekreteraren vid länelandtmäterikontoret i Nylands län 2,000 mk och i de öfriga länen 1,800 mk, för de äldre kommissionslandtmätarne 2,400 mk och för de yngre 2,000 mk. 14 vice landtmätare uppbära arvode, enhvar à 1,000 mk. I hvardera af Uleåborgs och Wiborgs län är, för att handha uppsigten och ledningen af landtmäterigöromålen i nämnda län, anställd en *inspektör*, hvilken utom $\frac{2}{3}$ af sin kommissionslandtmätarelön uppbär ett arvode af 500 mk i månaden samt åtnjuter ersättning för skjuts enligt resereglemente. Alla praktiserande landtmätare uppbära dessutom ersättning för af dem utförda arbeten enligt taxa af d. 9 Maj 1881.

d. Justeringsverket.

För att förbereda och öfvervaka införandet af det metriska mått- och vigtsystem, som i kraft af kejs. förordnin-

gen af d. 16 Juli 1886 senast den 1 Januari 1892 skall ensamt vara gällande, inrättades genom instruktion af nyssnämnda dag vid öfverstyrelsen för landtmäteriet en *justeringskommission*, bestående af öfverdirektören vid sagda styrelse, såsom chef, samt en *justeringsinspektör*. Den öfverdirektören, såsom chef för justeringsverket i landet, tidigare ensam tillkommande rättigheten att bland annat utse justerare på landet samt tilldela dem vissa distrikt skall framdeles ankomma på justeringskommissionen, hvilken vid behandling och afgörande af dylika frågor, äfvensom af frågor rörande anskaffande af justeringsredskap och afgifvande af affordrade utlåtanen och meddelande af föreskrifter m. m. för justerare biträdes af en *konsultativ ledamot* med rösträtt. Öfriga frågor handläggas af chefen i samråd med justeringsinspektören, hvarvid chefens röst är afgörande. I viktigare frågor kunna likväl chefen och justeringsinspektören äfven ensamme besluta, om de äro ense om beslutet.

Justeringsinspektören åligger särskildt att ansvara för värden af kommissionens tillhörigheter, att verkställa justering af kontroll- och arbetslikare, af precisionsmått, -vигter och -vågar m. m., att företaga embetsresor för undersökning af justeringsredskapen och för öfvervakande af justerarne, samt att vid justeringskommissionen föra protokoll, diariier, räkenskaper m. m. I sina arbeten vid justeringskommissionen biträdes han tillsviidare af en *assistent*.

Den konsultativa ledamoten, likasom justeringsinspektören tillförordnas af senatens ekonomie-departement, den senare likväl för tre år i sender. Assistenten antages af justeringskommissionen.

Inom hvarje län är länelandtmätaren tillika justeringskontrollör. Städerna ega sjelfva bland personer, som af justeringskommissionen förklarats kompetente, antaga och aflöna justerare. I de landsorter, der bränning af tjära id-

kas, eller fisk och kött till salu insaltas, eger guvernören antingen sjelf eller genom domhafvanden i orten, för uppmätning och stämpling af de för transport af nämnda varor erforderliga laggbär antaga edsvurne män, hvilka med bevis af justeraren i distriktet styrka sig ega de för utöfningen af dylik befattning erforderliga insigter.

De för justeringen af metriska måtten gällande föreskrifter finnas intagne i reglementet för justering och stämpling af mått, vigt och vägningsredskap af d. 16 Juli 1886. De i Finland lagliga måtten och vigterna äro:

A. Längdmått.

En *meter* indelas i 10 decimeter

En *decimeter* " " 10 centimeter.

En *centimeter* " " 10 millimeter.

Två meter benämnas en *nyfamn*.

1,000 meter benämnas en *kilometer* eller (metrisk)
verst och

10,000 meter benämnas en (metrisk) *mil*.

B. Ytmått.

En *ar* utgör 100 kvadratmeter.

En *hektar* " " 100 arer.

En *kvadratkilometer* " " 100 hektarer.

En *kvadratmil* " " 100 kvadratkilometer.

C. Rymdmått.

En liter, utgörande en kubikdecimeter,
indelas i 10 deciliter.

En deciliter indelas i 10 centiliter.

En hektoliter innehåller . . . 100 liter.

En kubikmeter " . . . 1,000 liter.

10 liter benämnas en *vacka*.

Såsom mått för ved användes en *famn* (metrisk), lika med 4 kubikmeter, samt för träkol en *löst*, lika med 2 kubikmeter eller 20 hektoliter.

D. Vigter.

Ett *kilogram* eller en *kilo* indelas i 1,000 gram.

Ett *gram* indelas i 10 *decigram*, 100 *centigram* eller 1,000 *milligram*.

10 gram benämnas ett *lod* (metriskt), 10 kilogram ett *lispund* (metriskt), 100 kilogram en *cental* och 1,000 kilogram en *ton*. Vid skeppsmätning användes en *register-ton*, lika med 2,832 kubikmeter; och för pröfning af kraftmaskin eller motor, der icke annat aftal träffats, en *hästkraft*, lika med 75 kilogrammeter, d. ä. 75 kilogram lyftade en meter högt på en sekund.

Vid fullgörandet efter den 1 Januari 1892 af öfverenskommelser och aftal, hvilka tidigare mellan enskilda afslutats och vid hvilka det i landet förut gällande mått- och vigtsystemet lagts till grund, likasom då annars omföring af de gamla måtten och vigterna efter det metriska systemet eller tvärt om ifrågakommer, undantagande vid evalvering af vissa kronan eller enskilda räntetagare tillkommande räntor och afgifter, äfvensom angående undervisningen för skatterubeln, hvarom är särskildt stadgadt, skall omföringen ske enligt följande bestämmelser:

Längdmått:

1 meter	är lika med	3,3681 fot;
1 kilometer	„ „ „	0,9356 verst;
1 fot (g. m.)	„ „ „	0,2969 meter;
1 verst	„ „ „	1,0688 kilometer;

Ytmått:

1 kvadratmeter	är lika med	11,344	kvadratfot;
1 hektar	” ” ”	2,0258	tunnland;
1 kvadratfot (g.m.)	” ” ”	0,08815	kvadratmeter;
1 tunnland	” ” ”	0,49364	hektar;

Rymdmått:

1 kubikmeter	är lika med	38,209	kubikfot;
1 liter	” ” ”	0,38209	kanna;
1 hektoliter	” ” ”	0,60649	tunna för torra varor;
1 kubikfot (g. m.)	” ” ”	0,026172	kubikmeter;
1 kanna	” ” ”	2,6172	liter;
1 tunna för torra varor	” ” ”	1,6488	hektoliter;
1 tunna för våta varor	” ” ”	1,2563	”
1 kappe	” ” ”	5,4961	liter.

Vigter:

1 kilogram	är lika med	2,3529	skålpund;
1 skålpund	” ” ”	0,42501	kilogram.

De nya vigterna hafva från den 1 Januari 1887 utslutande användts vid postverket, tullväsendet, statens jernvägar och apoteksväsendet och skall från den 1 Januari 1890 användas vid all kronans uppbörd.

Löneförmånerna för justeringsinspektören äro 6,000 mk och för assistenten 2,400 mk. Konsultativa ledamoten uppbär ett arvode af 20 mk för sammanträde.

e. Forststyrelsen och Forststaten.

För värden om kronans skogar inrättades genom förordningen af den 14 Januari 1851 en provisorisk forstat,

som ställdes under öfverstyrelsens för landtmäteriet uppsigt. Då den inskränkta forsttjenstemanna-personalen, af endast 17 personer, emellertid ansågs otillräcklig, blef en ny organisation af forstväsendet anbefald. För detta ändamål, äfvensom för att lämpa de allmänna principerna för skogshushållningen efter de i vårt land och dess särskilda landsorter förekommande förhållanden inkallades sachsiska öfverforstrådet baron von Berg, hvilken efter en i landet verkställd resa afgaf ett förslag i ämnet, som i hufvudsak lades till grund för den genom kungörelse af 7 Maj 1859 anbefalda organisationen af forststaten.

Forststaten stod under samma öfverstyrelse som landtmäteriet till utgången af år 1863. Sistnämnda år den 1 Augusti utfärdades nemligen en förordning om inrättandet af en särskild forststyrelse för vården och förvaltningen af kronoskogarne i Finland. Den nu gällande instruktionen för forststyrelsen är af d. 12 April 1876 med tillägg af d. 5 April 1883 m. fl.

Forststyrelsen, som har sitt säte i Helsingfors, utgöres af en *öfverdirektör*, som på anmälan af senaten utnämnes af kejsaren, en *öfverdirektörs-adjoint*, två *ingenjörer*, en *sekreterare*, en *kamrerare*, två *forstmästare* och en *kanslist*. Öfverdirektörs-adjointen tillsättes af kejsaren, och ingenjören, sekreteraren, kamreraren och forstmästarna af senatens ekonomie-departement, sedan forststyrelsen, efter behörigen kungjord ansökningstid, inkommit med förslag till tjänsternas besättning. Kanslisten antages af forststyrelsen.

Öfverdirektören, som äfven är chef för forststaten, eger i forststyrelsen ensam beslutande rätt. Han bör derjemte genom inspektionsresor i landsorterna taga kännedom om kronoskogarnes tillstånd, samt huru forstpersonalen fullgör sina skyldigheter. Öfverdirektörs-adjointen granskar alla

till forststyrelsen inkommande hushållsplaner och afverknings förslag, ordnar och fullkomnar kartverket öfver kronoskogarne, samt utöfvar under öfverdirektörens frånvaro chefskapet vid forststyrelsen. Ingeniörerna handlägga ärenden angående hushållningen, den ene med militie-, den andre med civilstatens skogar och företrädesvis sådana ärenden, hvilka fordra speciel insigt i forst- och ingenjörvetenskaperna. Öfverdirektörs-adjointen och ingenjörerna böra en hvar hafva undergått examen vid forstläroanstalt i de ämnen, som erfordras för vinnande af forstkonduktörsgrad, samt öfverdirektörs-adjointen dessutom såväl ådagalagt prof på skicklighet som forstman, som aflagt de för landtmätare föreskrifna examina, och ingenjörerna minst tre år tienstgjort såsom revierförvaltare eller öfverforstmästare.

Sekreteraren, som skall ha undergått allmän rätts- eller domare examen samt förrättat åtminstone tre ordinarie ting, föredrager befodringsmål och frågor, som erfordra juridisk insigt, och kamreraren, som bör hafva aflagt kameralexamen, förer forststyrelsens och forstförvaltningens räkenskaper enligt en särskild för honom utfärdad instruktion af d. 25 Juni 1869 samt åligger granska de kuberingslängder, som till forststyrelsen årligen från forstmästarna inkomma. Forstmästarna, hvilka böra hafva vunnit forstkonduktörsgrad och handhaft revierförvaltning i minst ett års tid, användas dels till förefallande göromål vid forststyrelsen, dels till bestridande af lediga forstmästaretjenster m. m., och kanslisten, som bör vara forstkonduktör eller hafva aflagt de kunskapsprof, som erfordras för kronolänsmän, ombesörjer under sekreterarens inseende expeditionerna, för diarierna m. m. För verkställande af skogsindelningar och revisioner samt andra forstnärliga arbeten å militieboställen och derifrån utbrytna nyhemman samt å militieverkets skogsmarker äro vid forststyrelsen dessutom å extra ordinarie stat anställda

tre forstkonduktörer, för hvilka särskild instruktion utfärdadts den 5 April 1883. De antagas till sina befattningar af öfverdirektören.

Uti ärenden, hvilka bero af resp. tjänstemäns fördragning, ega desse, i händelse deras mening är från öfverdirektörens skiljaktig, anteckna sina yttranden till protokollet.

Så när som på några smärre kronojordar, hvilka omedelbart underlyda öfverstyrelsens förvaltning, äro kronoskogarne i landet indelade i *inspektionsdistrikt*, som underafdelas i *revier* eller förvaltningsområden, hvilka sistnämnda åter ytterligare fördelas i bevakningsområden. Inspektionsdistrikten förestås af öfverforstmästare och revieren af forstmästare, hvilka inom hvarje bevakningsområde ha sig till biträde *skogsvaktare* samt inom Uleåborgs läns distrikt äfven *forstuppsyningsmän*. Följande siffer-sammansättning utvisar kronoskogarnes i landet omfång och indelning (år 1887):

	Revier	Bevaknings områden	Areal i hektarer
Evois och Vesijako kronoparker	1	6	9,251
Lintula och Hovinmaa	1	8	23,264
Öfriga kronojordar i Wiborgs län	6	36	223,725

Inspektionsdistrikt:

Kemi inspektionsdistrikt	8	84	9,628,453
Ijo "	4	56	1,883,065
Uleåträsk "	6	99	1,315,210
Wasa läns "	9	127	397,435
Kuopio "	8	124	514,425
S:t Michels (revier)	1	14	26,880
Åbo—Tavastehus läns jemte Yläne	8	125	253,477
Summa	52	679	14,275,185

Antalet lägenheter och vidden af odlade egor inom förenämnda areal utgjorde:

	Antal		Hektarer odlad jord.		
	skogsvaktare boställen.	torp och backstugor.	Åker.	Äng och slotternossa.	Summa.
Evois och Vesijako kronoparker	8	12	72	184	256
Lintula och Hovinmaa . . .	—	11	9	56	65
Öfriga kronojordar i Wiborgs län	30	1	29	92)	949
Kemi inspektionsdistrikt . . .	63	271	155	1,656	1,811
Iio „ . . .	55	380	262	4,926	5,188
Uleåträsk „ . . .	99	567	201	1,191	1,392
Wasa läns „ . . .	123	347	924	2,884	3,808
Kuopio „ „ . . .	124	141	379	1,381	1,760
S:t Michels revier	14	16	21	26	47
Åbo-Tavastehus läns jemte Yläne	105	389	1,213	4,750	5,963
Summa	621	2,135	3,265	17,974	21,239

Statsverkets inkomster från och utgifter för kronosko-
garne utgjorde:

	Inkomster	Utgifter
År 1881	993,466 mk.	556,517 mk.
„ 1882	1,382,603 „	569,294 „
„ 1883	1,024,349 „	598,072 „
„ 1884	863,273 „	557,176 „
„ 1885	1,216,763 „	576,852 „
„ 1886	1,250,533 „	547,331 „
„ 1887	1,599,831 „	576,234 „

Löneförmånerna utgöra vid forststyrelsen, för öfverdi-
rektören 12,000 mk, öfverdirektörsadjointen 8,000 mk, sek-

reteraren och kamreraren, hvardera 5,000 mk, jemte förhöjning med 500 mk efter 5 och 10 års tjenstgöring, hvardera ingenjören 6,000 mk och hvardera forstmästaren 3,200 mk jemte förhöjning såsom för sekreteraren och kamreraren, äfvensom för kanslisten 2,400 mk. Vid forststaten åtnjuta öfverforstmästare i lönevilkor 5,000—6,000 mk samt resemedel varierande mellan 1,400 och 1,900 mk, forstmästare i lönevilkor 2,000—3,300 mk samt resemedel mellan 800 och 1,100 mk, och forstsuppsyningsmännen aflöning mellan 1,600 och 2,200 mk samt resemedel vexlande mellan 500 och 950 mk. Löneförhöjning tillkommer efter 10 års tjenst med 500 mk öfverforstmästare och med 200 mk forstsuppsyningsman samt efter 10 och 15 års tjenst med 500 mk hvardera gången forstmästare.

Chefer för forstväsendet:

Clas Wilhelm Gylden, 1851—1863, † 1872.

Friherre Rabbe Zacharias Wrede, 1863—1870.

Alexander af Forselles, 1870

f. Skogsinstruktörer.

För att tillhandagå enskilda jordegare på anhållan dels med råd och upplysningar rörande en förbättrad skogsvård, dels med planer till skogsindelnings- och andra forstnärliga arbeten anställdes med instruktion af d. 21 Mars 1878 på statens bekostnad tillsvidare på vissa år, men sedan den 19 Januari 1888 på ordinarie stat, tvenne *skogsinstruktörer*, hvilka ställdes under foststyrelsens inseende. Af dessa skall den ene, hvars station är i Tavastehus, betjena jordegare inom Nylands, Åbo och Björneborgs, Tavastehus och Wasa län, och den andra skall, med stationsort i Wiborg eller Willmanstrand eller ock invid någon inom Wiborgs län belägen jernvägsstation, tillhandagå jordegarna inom de öf-

riga länen. Utom statslön, 4,000 mk om året jemte förhöjning med 500 mk efter 10 och 15 års tjenst, hvarvid tillförene innehafvande forstmästare-anställning medräknas, och skjuts- och dagtraktamente för tjensteresor uppbära skogsinstruktörerne af de enskilda personer, som anlita dem om biträde, fri kost och tre mk penningar för hvarje förrättningsdag.

g. Forstinstitutet å Evois.

(Lampis socken).

För att bereda ynglingar, som egna sig åt forstmannayrket, tillfälle att utförligen både teoretiskt och praktiskt inhemta allt hvad till sagde yrke hörer, förordnades genom kungörelse af den 10 Mars 1859 att å Evois kronopark i Lampis socken af Tavastehus län skall inrättas en forstläroanstalt, för hvilken reglemente utfärdades den 15 April s. å. Anstalten har sedermera erhållit nytt reglemente d. 2 Maj 1874.

Forstinstitutet står under närmaste tillsyn af en *direktor*, som på senatens anmälan utnämnes af kejsaren. Vid institutet äro dessutom anställda en *lärare*, som tillika handhar kassörsbefattningen och räkenskapsföringen vid institutet. Forstmästaren vid de institutet såsom experimentalskogar underlydande Evois och Vesijako kronoparker åligger att handleda eleverna i de rent praktiska forstmästaregöromålen. Eleverna, hvilka för att vinna inträde böra förete studentbref från universitetet eller fullständigt dimissionsbetyg från något af landets lyceer, åtnjuta vid anstalten kostnadsfri undervisning, qvarter och värme. Kursen omfattar två år och läsåret tiden från 15 Augusti till 15 Juni.

Genom k. kungörelse af d. 6 April 1876 inrättades vid institutet såsom en särskild underafdelning en *skogsvaktarskola*, med ändamål att utbilda skogsvaktare, för hvilken

skola reglemente utfärdades den 26 Maj s. å. (ändr. gen. k. af d. 19 Juni 1884). Kursens längd är äfven här tvåårig, men elevplatsernas antal inskränkt till 12 för året. Lärningarna i skogsvaktareskolan äro underkastade direktors husbonderätt. Undervisningen vid skogsvaktareskolan handhafves af en särskildt anställd forstmästare och en slöjdare.

Löneförmånerna, utom fria rum och värme, utgöra för direktorn 6,500 mk, läraren 2,800 mk och forstmästaren vid skogsvaktareskolan 3,000 mk. Utom sin forstmästarelön uppbär forstmästaren vid Evois och Vesijako kronoparker för biträde vid undervisningen i institutet 1,000 mk. En vid institutet sedan dess tidigare organisation qvarvarande lektorstjenst skall efter innehafvarens afgång indragas.

h. Boställsinspektörerne.

Enligt kejs. förordningen af d. 26 April 1871 och kungörelsen af d. 22 April 1879 tillkommer den närmare uppsigten öfver kronans kungsgårdar och prebendehemman samt militie- och civilstatens boställen guvernörerne, hvilka genom särskilda inspektörer, de s. k. *boställsinspektörerne*, ega öfvervaka hushållningen å de samma och kronans deraf beroende rätt. Boställsinspektörerne tillsättas af senatens ekonomie-departement efter af guvernören uppgjort förslag, och böra hafva styrkt sig ega kunskap i jordbruk och skogshushållning.

För närvarande är landet fördeladt på 14 boställsinspektionsdistrikt, af hvilka hvart och ett förestås af en boställsinspektör. I Nylands län äro boställsinspektionsdistriktens antal 2, i Åbo och Björneborgs län 4, i Tavastehus län 2, i S:t Michels län 2, i Wasa län 2, hvaremot hvardera af Kuopio och Uleåborgs län utgöra ett inspektionsdistrikt. Enhvar af boställsinspektörerna uppbära i af-

löning ett arvode af 3,000 mk samt åtnjuta dessutom arvoden för vissa förrättningar och ersättning för skjuts. Inspektionen af kronans kungsgårdar och prebendehemman samt civilstatens boställen är anförtrodd åt särskilda *uppsyningsmän*.

5. Verk och stater hörande till Militie-Expeditionen.

a. Finska Kadetkorpser.

(Fredrikshamn).

Man kan med skäl räkna den finska kadetskolans begynnelse ifrån den privata militärundervisnings-anstalt, som den ryktbare chefen för savolakska brigaden, öfverste *Georg Magnus Sprengtporten* grundlade på egen bekostnad å Brahelinna boställe i Kristina socken. Sedan Sprengtporten d. 20 Mars 1779 inlemnadt till konungen förslag om inrättningens ombildande till en af staten underhållen offentlig krigsskola samt förslaget d. 23 Juli s. å. blifvit godkänt, flyttades anstalten till *Haapaniemi* kronohemman i Rantasalmi socken, der skolan år 1780 kom i verksamhet. Efter Sprengtportens afgång uppdrogs öfverinseendet öfver krigsskolan åt general en chef kommenderande trupperna i Finland, hvilken minst engång om året var skyldig att inspektera anstalten. Sålunda fortfor krigsskolan, endast med afbrott under 1788—1790 årens krig, att vara i verksamhet ända till d. 8 Februari 1808, då ryska arméens infall i landet upplöste densamma. Kort efter Finlands förening med Ryssland återupprättades likväl krigsskolan (den 24 Mars 1812) under benämning af *Topografiska korpserna på Haapaniemi* samt med bestämmelse att bilda skickliga topografer för att rekognoskera landet. Detta inskränkta än-

damål hade inrättningen i fyra år, eller till d. 3 April 1816, då en ny utvidgad stat beviljades densamma och kadetterna förunnades rättighet att efter undergången examen inträda i de flesta militärkorpser. Sedan en vådeld, natten emot den 27 September 1818, lagt korpens byggnader på Haapaniemi i aska, blef läroanstalten genom en nådig förordning af 16 Juni 1819 förflyttad till Fredrikshamns stad under förändrad benämning af *Finska kadet-korpsen*. Här började den sin verksamhet den 5 Mars 1821. Vid korpserna inrättades derjemte såsom förberedande läroanstalt en elementarskola (11 Mars 1822), hvilken några år senare genom kejs. förordningen af d. 26 Januari 1831 införlifvades med kadetkorpserna till ett helt och bildade de lägre klasserna i densamma. För kadetkorpserna ha sedermera under tidernas lopp utfärdats åtskilliga reglementen. Senast har inrättningen omorganiserats genom kejs. kungörelsen af d. 6 Maj 1863 samt reglementet af den 22 Mars 1865, hvilket med särskilda ändringar och tillägg, de viktigaste af 8 December 1886 och 28 Juni 1888, ännu är gällande.

Finska kadetkorpsernas ändamål är numera såväl infödde finske ynglingars allmänna vetenskapliga bildning, som isynnerhet deras uppfostran och bildning till officerare för militärtjänst af alla slag. Undervisningen är med hänsyn härtill fördelad på två kurser: en *allmän kurs* i fyra klasser och en härpå följande *special kurs* i tre klasser. Först i den sistnämnda föredragas de egentligen militära vetenskaperna. Undervisningsspråket i de särskilda läroämnen är ettdera af de inhemska språken enligt direktors val, som af krigsministern godkännes, utom i några ämnen å specialklasserna, der ryskan användes.

Kadetternas antal i inrättningen på engång får icke öfverstiga 120. Till kadetter antagas söner af finska infö-

dingar som tillika äro finska undersåtar, af alla stånd och samhällsklasser utan afseende å faderns stånd. För att vinna inträde till 1:sta klassen erfordras en ålder af 12—15 år, till 2:dra klassen 13—16 år, till 3:dje klassen 14—17 år, till 4:de klassen 15—18 år och till 1:sta specialklassen 16—21 år.

Företräde till intagning i korpsen bestämmes för öfrigt endast af den sökandes kunskaper och uppförande, och de prerogativer, som i reglementet af d. 8 Maj 1850 tillerkändes söner af adeln samt af vissa tjänstemän, äro numera upphäfdade. Hvarje kadet betalar för underhåll, beklädnad, undervisning, läroböcker m. m., hvilket allt tillhandahålles honom af inrättningen, en årlig afgift af 600 mk å allmän klass och 250 mk å specialklass. Dock har Hans Kejsrerliga Majestät såsom ett vedermåle af sin nådiga bevågenhet för storfurstendömet Finland anbefalt att 40 af dessa elever bland söner till militärpersoner, civile tjänstemän, läkare, personer hörande till ecklesiastikstaten och Finlands adel, skola underhållas på ryska kronans bekostnad af de för militärundervisnings-anstalterna anslagna medel.

Genom kejs. kungörelsen af den 2 April 1884 inrättades för att bereda frivillige tillfälle att inhemta den specialbildning, som är nödig för att vinna befordran till reservofficer vid de finska värnepligtiga bataljonerna, vid kadetkorpsen en ytterligare undervisningskurs, som fortgår årligen från 1 Oktober till 15 Juni och upptager de allmänaste undervisningsämnen inom krigsvetenskapen samt ryska språket.

Kadetkorpsen lyder i afseende å undervisning, disciplin och allmän ordning under öfverstyrelsen för militärundervisningsanstalterna i kejsardömet samt rättar sig efter de stadganden, som i detta hänseende äro för sagde an-

stalter gällande, så framt de ej strida mot de förhållanden, hvori korpsen står till Finlands styrelse; men beträffande korpens stat, så vidt den utgår från finska statsmedel, och dess ekonomie gäller hvad för finska statsverkets förvaltning är föreskrifvet. Närmaste inseendet öfver korpsen utöfvas af en *direktor* med generalmajors rang, som medelst dagorder utnämnes af kejsaren. Direktorn har sig till biträde en *kompanichef* för fronttjensten och en *klassinspektör* för undervisningen, hvilka tillsättas den förstnämnde af öfverstyrelsen för militärundervisnings-anstalterna i Ryssland och den senare af kejsaren på sagde öfverstyrelses förslag. Under kompanichefen stå fem *kompaniofficerare*, en *adjutant*, som tillika är kassör, och en *quartermästare* (officer), som tillika är ekonom och har inseendet öfver det bevärade och obevärade underbefälet och manskapet vid korpsen. Den egentliga informationsstaten, som står under klassinspektorns närmaste inseende, utgöres af 15 lärare, deribland läraren i religion, hvilken såsom varande prestman tillika är korpens predikant och eger hålla skriftskola med kadetterna. Vid korpsen finnes dessutom anställd en *läkare*. Civil ordinarie lärare vid kadetkorpens benämnes lektor. För kompetens till sådan tjänst gälla enahanda bestämmingar som för lektorstjänster vid statens lyceer. Sökande till dylik tjänst skall likväl vid korpsen aflägga praktiskt prof inför en komité, bestående af direktor, klassinspektör, samt en eller flera af korpens lärare. Efter godkänt prof förordnas de af direktorn att på ett års tid förestå tjänsten. Om de under denna tid med framgång handhaft sin befattning, anmälas de hos senaten för Finland till erhållande af fullmakt. Direktorn och de vid kadetkorpens anställda officerarne böra alla vara finske medborgare och stå, med undantag af de från rysk trupp tillkommenderade, i finsk aktiv militärtjänst. Kompaniofficerarne utses på för-

slag af direktor, bland öfverofficerare vid fronten, hvilka derstädes tjenat minst fyra år, samt tillkommenderas till kadetkorpser på en tid af högst fem år; tillkommenderingen till korpser och afkommenderingen derifrån stadfästas af krigsministern i kejsardömet. Adjutanten och kvartermästaren utses på förslag af direktorn bland öfverofficerare i allmänhet och öfverföras till kadetkorpser medelst kejsarligt dagbefäl. Läkaretjensten ansökes hos direktor, som öfverlemnar de inkomna ansökningarna jemte eget utlåtande till medicinalstyrelsen.

Läseåret vid kadetkorpser är afdeladt i två terminer, hösttermin från den 20 Augusti till den 20 December, och vårtermin från den 13 Januari till den 20 Juni. Under början af sommarferierna sysselsättas kadetterna på 1:sta och 2:dra specialklassen med topografiska mätningar på fältet under dertill utsedde lärares ledning.

Eleverna å 3:dje specialklassen afkommenderas efter afslutade dimissionsexamina till trupperna för deltagande i sommaröfningar och lägermöte. De dimitteras efter ådagalagdt kunskapsmått, så att de utmärktaste vinna anställning vid gardet och de öfriga vid arméen, hvarvid eleverna i allmänhet ega inträde uti det regemente eller kommando de önska. Elever, som med goda kunskaper slutat sin lärokurs i den högsta af allmänna klasserna, äro berättigade att med dimissionsbetyg från kadetkorpser anmäla sig till undergående af studentexamen vid universitetet. Och från högsta specialklassen utexaminerade kadetter och officerare berättigas att, utan undergången studentexamen, bevista de akademiska föreläsningarna och undergå offentliga examina vid universitetet.

Sedan inrättandet af topografiska korpser på Haapaniemi hafva i densamma och dess fortsättning, kadetkorpser i Fredrikshamn, intill 1887 inalles 1,351 finska yng-

lingar vunnit inträde såsom elever. Af dessa hafva under samma tid utdimitterats 789; 25 afgingo genom döden under loppet af sin kadettid och 382 genom skiljebetyg samt återstoden, 61, genom transport till andra militärundervisningsanstalter. Under sin följande militära tjänstetid hade af de f. d. kadetterna nedanstående antal veterligen avancerat:

6	till general en chef
36	« generallöjtnanter
56	« generalmajorer och
139	« öfverstar.

En general en chef hade dessutom utnämnts till generaladjutant. På slagfälten hade 14 f. d. kadetter funnit döden.

Löneförmåner. Samtliga vid korpserna tjänstgörande officerare, äfvensom klassinspektorn och läkaren åtnjuta, utom de å stat upptagne löner, tjänstgöringspenningar m. m., fria husrum och ved. Oberäknadt sistnämnda förmåner utgöra löne- och tjänstgöringspenningarne för direktorn 14,000 mk, kompanichefen (öfverstelöjtnant) 7,000 mk, kompaniofficerarne (löjtnanter) enhvar 3,600 mk, adjutanten och kvartermästaren (stabskaptener), hvardera 5,500 mk, klassinspektorn (öfverste) 8,500 mk. Lärarne i krigsvetenskaperna (4 stabs- eller öfverofficerare), åtnjuta enhvar 5,200 mk, 1:sta och 2:dra läraren i ryska språket (kunna äfven vara officerare), läraren i matematik och kosmografi (d:o d:o), i svenska och finska språken, i tyska språket, i franska språket, i de politiska vetenskaperna samt i naturvetenskaperna, enhvar 4,600 mk, läraren i religion 4,000 mk och läkaren 3,500 mk. I fall kompanichefen är öfverste, eller om kompaniofficerarne inneha annan lägre officers grad än löjtnants, uppbära de lön enligt innehavande grad, dervid officerare vid gardestrupperna enligt gardesbataljonens stat. Ordinarie lärare i krigsveten-

skaperna tillkommer arvodestillägg med 1,200 mk hvarje gång efter 5, 10 och 15 års tjänst i militärläroverk och öfrige ordinarie lärare med 800 mk efter nämnda tids tjänst i samma eller motsvarande befattning. Läkaren åtnjuter löneförhöjning med 500 mk efter samma tids tjänst vid kadetkorpser eller såsom militärläkare. Derutöfver är för undervisning i särskilda ämnen fördt å kadetkorpserns stat ett sammanlagdt anslag till belopp af 13,600 mk, förutom hvad åtgår till aföning af tvänne för undervisnings meddelande i fronttjänst till kadetkorpserna från rysk trupp tillkommande underofficerare.

Samtliga kostnaderna för kadetkorpserna uppgå enligt 1889 års statsförslag till 335,734 mk 20 penni.

Chefer och (efter 1831) direktorer för kadetkorpserna:

a) i Haapaniemi:

Otto Karl von Fieandt, öfverstelöjtnant 1812—1819, † 1825.

b) i Fredrikshamn:

Petter Georg Thesleff, generalmajor, 1819—1834, † 1844.

Eberhard Dittmars, generalmajor, 1835 † 1843.

Friherre Johan Reinhold Munck, generallöjtnant, 1843—1855, † 1865.

Otto von Blom, generallöjtnant 1855—1858, † 1877.

Karl Mauritz Martinau, generallöjtnant, 1858 † 1863.

Edvard af Forselles, generallöjtnant, 1863—1871.

Frithiof Neovius, generalmajor, 1871—1885.

Karl Enckell, generalmajor, 1885

b. Finska militären.

Enligt det under Karl IX:s regering införda och ända till utgången af 1880 i Finland gällande indelningsverket voro lan-

dets invånare för evärdeliga tider befriade från soldatsutskrifning emot skyldighet att sjelfve såväl i krig som i fred hålla en bestämd styrka under vapen. Den sålunda bildade hären utgjordes af infanteri och kavalleri. Det förra eller det *indelta infanteriet* uppehölls genom *roteringen* eller *rotehällen*. Ett landskap indelades i ett bestämdt antal rotor, hvilka sistnämnda utgjordes af två eller flere hemman, allt efter dessas storlek. Hvarje sådan *rota* var skyldig att genom legning anskaffa och underhålla en soldat, hvilken derjemte af rotan erhöll till bostad ett torp samt något odlingsmark. För officerarnes och underbefälets räkning anslogos engång för alla bestämda jordlägenheter till boställen. Förutom inkomsterna af dessa boställen åtnjöto de derjemte i aflöning kronoräntorna från en mängd sedan äldre tider under militiestaten laggda hemman, hvilka räntor af officerarne omedelbart hos kronofogdarne fingo lyftas. Någon direkt lön af kronan hade de icke. Ifrån roteringen undantogos genast i början ett antal af de bästa krono- och skattehemman, hvilka i dess ställe åhvälfdes skyldigheten att uppsätta *det indelta kavalleriet*. Ett dylikt hemman kallades *rusthåll* och måste ensamt emot befrielse från skatt till kronan anskaffa och underhålla en fullt beväpnad ryttare och häst. Då detta åliggande emellertid blef alltför betungande anslogos rusthällen till hjälp räntorna från vissa så kallade *augmentshemman*. I de orter som lågo vid hafskusten blef roteindelningen äfven genomförd, men på så sätt, att hvarje *rota* här i stället för en infanterist uppsatte en båtsman eller matros för krigsflottans behof. I *båtsmanshållet* deltogo äfven städerna.

Under de sista tiderna af Finlands förening med Sverige utgjordes landets, inom dess dåvarande förminskade område, indelta infanteri och kavalleri af 962 officerare och underofficerare, 152 musikanter och 9,202 gemene, hvartill

ytterligare kommo 4,452 man vargering *). De indelta båtsmännen utgjorde ungefär 900 man.

Förutom indelta armén underhöll Finland samtidigt *värfvade trupper*, hvilka bestodo af ett artilleri och tre fotregementen, samt af arméns flottas manskap, eller tillsammans med befälet af något öfver 4,500 man. Hela den finska indelta och värfvade armén steg således inalles till 20,000 man.

Sedan Finland blifvit förenadt med Ryssland förklarade kejsar Alexander I i sin till landets ständer i Borgå aflåtna proposition angående bevärningsfrågan, att Finland skulle bibehållas vid en på hufvudsakligast samma grunder som förut inrättad nationalmilis, såsom den fastaste förmur för landets säkerhet och den minst betungande för dess invånare; men att likväl den dåvarande indelta militären tillsvidare skulle vara upplöst. I ersättning för de omkostnader, som blifvit använde på soldaternas underhållande, blefvo rusthållen och rotorna å nyssnämnda landtdag ålagde att till kronan utgöra en bestämd, årlig *vakans-afgift*, hvilken, tillika med räntorna från de till den förre indelta militärens befäl anslagne hemmanen, äfvensom boställsarronden, utgjorde den vigtigaste inkomstposten i den härigenom uppkomna *militiefonden*, hvars räkenskaper städse hållits särskilda och ej förblandats med de allmänna statsfonderna.

*) Vargeringen uppstod sålunda att rotehållarne, för att undvika de förhöjda legorna under krigstider, öfverenskommo redan under fredstid med någon karl, att denne emot vissa betingade förmåner skulle, i händelse af krig och rotesoldatens död, fylla dennes plats. Detta så kallade vargeringsmanskap begynte man efterhand öfva i exercis, och snart förvandlades det till en stående trupp, sålunda att två rotor tillsammans skulle underhålla en vargeringsman

Utan inhemsk militär var Finland icke länge. Den 10 September 1812 utfärdade kejsar Alexander I en proklamation angående upprättandet af en värfvad finsk nationalmilis. Till följd häraf uppsattes genast tre *jägare regementen*, af hvilka sedermera år 1827 formerades sex *skarp-skytte bataljoner*. Kort härpå, eller den 21 Maj 1830, blefvo dessa bataljoner indragna. Detsamma skedde äfven med den senare (1845) upprättade värfvade grenadier skarp-skytte-bataljonen i Åbo, äfvensom med den år 1854 bildade *indelta armén*, hvilken sistnämnda dock endast utgjordes af nio skarpskyttebataljoner. Under orientaliska kriget 1854—1855 uppgick finska armén till 6,057 man indelta och 4,654 man värfvade eller inalles till 10,711 man. Sedan äfven de indelta bataljonerna blifvit på obestämd tid upplösta (genom kejs. förordn. af 25 Oktober 1867), bestod den finska militären för den närmast följande tiden endast af finska gardet och finska kader-ekipaget, hvardera med station i Helsingfors, af hvilka det senare 1880 hemförlofvades. Detsamma hade existerat sedan 1830, då kejsar Nikolai I, vid det han upplöste de derförrinnan förefintliga sex finska skarpskyttebataljonerna, anbefalldes inrättandet i deras ställe af en värfvad finsk marin-korps, som erhöll namn af *Första finska sjö-ekipaget* och för hvars räkning kaserner på finska statsverkets bekostnad uppfördes å Skatudden i Helsingfors stad. Ekipågets styrka utgjorde något öfver 1,000 man. För kriget 1854—1855 uppsattes likaledes genom värfning (1853) *Andra finska sjö-ekipaget*, som dock genast efter fredsslutet åter blef upplöst. Beträffande det första finska sjö-ekipaget, så reducerades först (i November 1856) dess styrka till 400 och sedermera (genom kejs. förordn. af 4 April 1861) till endast 100 man med 4 officerare. Dess benämning blef sedermera *Finska kader-ekipaget*. Flotiljen utgjordes

efter 1861 endast af tvenne propellkanonbåtar och ett ångfartyg.

Genom lagen af d. 27 December 1878 infördes allmän värnepligt i landet att vidtaga från början af 1881. Från samma tid frikallades rusthållen och rotarne från skyldigheten att uppställa krigsfolk enligt indelningsverket och genom kejs. förordningen af d. 5 Augusti 1886 befriades äfven, räknadt från 1889, rusthållen från skyldigheten att erlægga vakans- och passevolansafgifterna, äfvensom indrogos till kronan de desamma till indelningsverkets upprätthållande anslagna egna och augmentsräntorna.

Enligt värnepligtslagen tillhör hvarje finsk medborgare från 21:sta till 40:de året landets krigsmakt. Denna utgöres af a) *aktiva trupper*, hvilka äro i ständig tjänstgöring, b) *reserven*, hvilken hufvudsakligen afser de aktiva truppers förstärkande, och c) *landtvärnet*, som består af dem, hvilka utträdt från reserven.

Aktiva trupperna utgöra under fredstid ända till 5,600 man underbefäl och manskap, fördelade på 9 *skarpskyttebataljoner*, nemligen *lifgardets 3:dje finska skarpskyttebataljon*, samt följande i länsresidensen stationerade bataljoner: 1:sta eller Nylands, 2:dra eller Åbo, 3:je eller Wasa, 4:de eller Uleåborgs, 5:te eller Kuopio, 6:te eller S:t Michels, 7:de eller Tavastehus och 8:de eller Viborgs skarpskyttebataljon. Härtill kommer det under uppsättning varande *finska dragonregementet*.

Antalet värnepligtige, som årligen skola inträda i aktiv tjänst, fastställes af kejsaren på senatens framställning samt uttages genom lottning bland de ynglingar, hvilka året före den 1 Januari det år, uppbådet skall ske, fyllt 21 år.

För åren 1881—1889 har detta antal utgjort:

År 1881	1,880	värnepligtige
„ 1882	1,414	„
„ 1883	1,192	„
„ 1884	1,788	„
„ 1885	1,560	„
„ 1886	1,415	„
„ 1887	1,706	„
„ 1888	1,682	„
„ 1889	1,502	„

Det årligen fastställda antalet fördelas på de aktiva trupperna på följande sätt: för gardes bataljonen väljas de till inträde vid densamma villige och lämplige (hvertill erfordras bland annat större kroppslängd, 170 cm) värnepligtige utan afseende å hemort, för kavalleri trupperna uttagas de, som erhållit lägsta lottnumrorna och äro till ryttare-tjenst tjenlige, och återstoden delas mellan öfrige trupper, hvarvid iakttages, att enhvar såvidt möjligt kallas till sådan trupp, hvars stationsort under fredstid är till hans hemort närmast belägen.

De af åldersklassen, hvilka icke dragit sådan lott, som kallar till inträde i aktiv tjenst, inskrifvas vid reserven samt tillhöra densamma i 5 år. Tjenstetiden åter för dem, som på grund af lottning inträda i aktiv tjenst och icke genom viss bildningsgrad (se ned.) äro berättigade till förkortad tjenstetid, är under fredstid tre år, hvarefter de för två år öfverföras till reserven. Personer, som genomgått fullständig kurs i högre folkskola, tvåklassig realskola eller lägre elementarskola, fyorklassigt lyceum, handelsskola, eller ock aflagt motsvarande kunskapsprof, äfvensom de, hvilka afslutat kurs vid jordbruksskola eller lägre afdelning af landtbruks institut, samt farmaciestuderande, maskinister och understyrmän tjena likväl i aktiv trupp endast två år och vid reserven i tre

år. De som genomgått normal-, real- eller sjukklassiga lyceer, gymnasier, tekniska eller fyrklassiga realskolor, folkskolelärareseminarier, handelsinstitut, högre afdelning af landtbruksinstitut, eller aflagt motsvarande kunskapsprof, äfvensom de, hvilka genomgått allmänna klasserna af finska kadetkorpser, eller vid navigationsskola undergått styrmans- eller skepparexamen, tjena i aktiv tjenst ett år och sex månader och vid reserven tre år och sex månader. Studerande vid universitetet slutligen, äfvensom de, hvilka genomgått fullständig kurs vid högre än ofvannämnda läroverk eller ock aflagt motsvarande kunskapsprof, samt de, hvilka undergått sjökaptens examen, tjena i aktiv tjenst endast ett år och vid reserven fyra år. Alla som efter aktiv tjenstgöring öfvergå till reserven räknas till den årsklass, de efter sin tjenstetid vid aktiv trupp tillhöra.

Reservens öfningstid är för hvarje åldersklass sammanlagdt 90 dagar, fördelade på 3 år. I händelse behöf uppstår att bringa trupperna till krigsantal, inkallas först 4:de årsklassen af reserven till tjenstgöring, derefter 5:te, 3:dje, 2:dra och 1:sta, hvilken sistnämnda åldersklass endast i det fall anlitas, att den redan genomgått ett öfningmöte. Af den del af reserven, som icke åtgått till fyllande af aktiva truppers krigsantal, bildas i mon af behöfvet depottrupper, (ang. deras organisation se k. förordn. af 4 Aug. 1882), med bestämmelse att dels fylla de luckor, som under möjliga krigsoperationers förlopp uppstå i de aktiva truppers leder, dels bilda stamtrupper för landtvärnet. För reservens öfning finnas 32 *reservkompanier*, hvilka enhvar mottaga sina reservmän från motsvarande distrikt, s. k. *reservkompanidistrikt*. I och för öfvervakande af såväl öfningarna som ekonomin vid reservkompanierna hänföras kompanidistriktet till 8 bataljonsreservdistrikt, hvart och ett omfattande 4 kompanidistrikt

och uppkalladt af den derinom förlagda arméskarpskyttebataljonen. (Bataljons- och reservkompanidistriktens fördelning se k. k. af 25 Februari 1882). Reservens närmaste befäl utgöres af ett *ständigt* befäl, afsedt för oafbruten tjänst vid reserven och bestående af en *distrikts-stabsofficer* för hvarje bataljonsdistrikt samt en *kompanichef*, en *fältväbel*, en *rustmästare* och fyra *plutonunderofficerare* för hvarje kompanidistrikt, samt *instruktörer*, hvilka äro anställda vid de aktiva skarpskyttebataljonerna och för den tid reservens öfningsmöten vara, kommenderas till tjänstgöring vid reservkompanierna. Dessa instruktörer äro för hvarje kompani en subaltern-officer, fyra underofficerare, fyra gefrejtrar och två signalister. För sjukvården kommenderas dessutom till hvarje reservkompani från nämnda bataljoner en fältskär. För utbildande af ständigt underbefäl för reserven äro vid enhvar af skarpskyttebataljonerna en temporär undervisningskommendering inrättad (k. förordn. af d. 13 September 1882; föreskrifter rörande finska militärens reserv, se k. förordn. af d. 30 November 1881 samt ändringar af och tillägg till densamma af 26 April och 25 Juli 1883, 10 Juli 1885, 2 April och 23 December 1884, 18 Mars, 16 Juli, 3 och 11 November 1886, 25 Januari, 23 Maj och 18 Juli 1888 m. fl.)

Efter afslutad tjänstetid vid reserven inskrifvas värnepligtige vid landtvärnet och qvarstå vid detsamma intill fyllda fyratio år. De kallas värnemän och kunna endast vid fiendtligt infall i landet uppbådas till dess försvar, samt användas att bilda särskilda landtvärnsbataljoner (ang. deras organisation se k. förordn. af 4 Aug. 1882). Af landtvärnet inkallas de yngsta åldersklasserna först.

Den 1 Januari 1889 funnos vid reserven och landtvärnet inskrifne

vid reserven:		vid landtvärnet:	
officerare	15	officerare	4
underbefäl	376	underbefäl	788
manskap	32,894	manskap	23,493

Antalet inkallade till och närvarande vid reservens öfningsmöten hafva varit:

	Inkallade.	Närvarande.
År 1883 *)	17,174	15,747
„ 1884	23,677	21,288
„ 1885	21,415	19,344
„ 1886	19,675	17,829
„ 1887	19,653	17,639
„ 1888	19,744	17,451

Från utgörande af värnepligt är befriad den, som i följd af de kroppsslyten eller sjukdomar, som uppräknas i kejs. kungörelsen af d. 3 November 1886, anses oförmögen till krigstjenst, och från aktiv tjenstgöring den, hvars kroppslängd icke uppnår 151 cm. Dessutom befria från tjenstgöring vid aktiv trupp äfven vissa familje-och ekonomiska förhållanden samt från värnepligtens utgörande i allmänhet eller till någon del vissa kall och yrken. Befrielse från värnepligtens utgörande åtnjuta äfven tillsvidare invånarne i Lappmarkens härad äfvensom i Kuolajärvi kommun af Kemi härad.

De i aktiv tjenst anställda lyda under krigsrätt och dömas för brott och förseelser enligt för finska militären gällande lagar (strafflagen af d. 16 Juli 1886). De som höra till reserven eller landtvärnet stå deremot under allmän lag och dömas af civil domstol, utom i särskilda undantagsfall, nemligen vid uteblifvande, oaktadt inkallelse,

*) Reservens sammankallades icke till öfningsmöten år 1882.

från tjenstgöring eller öfningsmöten, vid brott och förseelser begångna vid dessa möten och vid förseelser mot disciplinen äfvensom vid subordinationsbrott under det de bära uniform.

I och för de värnepligtiges uppbådande är hvarje län indeladt i uppbådsområden. Hvarje uppbådsområde kan omfatta en eller flera lands- eller stadskommuner, men får icke hafva mindre än 5,000 eller mera än omkr. 50,000 invånare. För närvarande finnas i landet 74 uppbådsområden (k. k. af d. 7 Oktober 1886). Inom hvarje uppbådsområde utses af guvernören ett gemensamt samlingsställe, till hvilket de värnepligtige kallas för undergående af besigtning och lottning. Alla till uppbådsstället inkallade personer, hvilka befinnas till krigstjenst duglige, äro lottning underkastade. Lottningen verkställes särskildt för sig med värnepligtige från hvarje kommun, som har minst tvåtusen invånare. Kommun med mindre befolkning sammanslås med närmast intill belägen till ett lottningsområde. Uppbådade värnepligtige, som uttalat sin önskan att företrädesvis inträda i aktiv tjenst, undantagas från lottningen och inträda i tjenst framför utlottad. Vid de aktiva trupperna mottagas dessutom *frivillige*. De tjenstgöra vid aktiv trupp endast ett år, samt kunna, vare sig de blifvit befordrade till officerare eller icke, under fredstid efter eget val antingen fortsätta sin aktiva tjenstgöring, eller med bibehållande af sin grad omedelbart öfverföras till reserven, vid hvilken de i sådant fall, tillhörande fjerde och femte årsklasserna, förblifva i två år, hvarefter de inskrifvas vid landtvärnet (om frivilliges utbildning och befordran, se k. förordn. af d. 2 April 1884). Lägsta åldern för inträde såsom frivillig är 17 år. Frivillige kläda och underhålla sig under fredstid på egen bekostnad och äro berättigade att, med undantag af tiden för lägermöten, bo i enskilda kvarter. Elever i finska kadet-

korpsens specialklasser, äfvensom de finska ynglingar, hvilka åtnjuta motsvarande undervisning vid militära läroverk i kejsardömet, äro likställda i afseende å värnepligtens fullgörande med frivillige, samt inkallas förty icke till lottning. Elev, som från nämnda specialklasser utexamineras såsom officer, är pliktig att i ett års tid tjenstgöra i officers grad vid aktiv trupp. Afgår han från dessa klasser innan han befordrats till officer, är han ändock skyldig att ett år stå i aktiv krigstjenst. Vilja dylika personer efter nämnda tids förlopp icke fortsätta sin aktiva tjenstgöring, öfverföras de till reserven och qvarstå der två år. Der vakanser finnas vid de aktiva trupperna kunna *volontärer* anställas. Åldern för volontär är mellan 17 och 30 år (under krig 40 år). Volontär är i allt likställd med dem, som på grund af upp- båd inträda i tjenst, och underhålles på kronans bekostnad.

Generalguvernören, hvilken jemväl kommenderar de ryska trupper, som äro förlagda i landet, är chef för finska armén. I sina åligganden biträdes han af en stab, hvilken består af en *stabschef*, som antingen är öfverste (kontanta löneförm. 10,000 mk) eller generalmajor, (11,500 mk) och en *adjutant*, som utöfver stat räknas såsom officer vid någon af de finska arméskarpsskyttebataljonerna i löjtnants (3,900 mk), stabskaptens (4,500 mk), kaptens (5,000 mk), eller öfverstelöjtnants (6,500 mk) grad.

Närmast generalguvernören är uppsigten öfver finska armén anförtrodd åt en *befälhafvare* i generallöjtnants (17,500 mk) eller generalmajors (16,000 mk) grad, hvilken biträdes af en *adjoint* (generalmajor 14,500 mk) och en *befälhafvarestyrelse*, bestående, förutom befälhafvaren och adjointen af en *stabschef* (öfverste 10,000 mk), en *adjutant vid frontafdelningen*, generalstabsofficer i löjtnants (4,100 mk), stabskaptens (5,000 mk), kaptens (5,500 mk) eller öfverstelöjtnants (6,500 mk) grad, och en *adjutant vid ekonomiaf-*

delningen (officer vid finsk bataljon i löjtnants- (3,900 à 4,100 mk), stabskaptens- (4,500 à 5,000 mk) eller kaptens (5,000 à 5,500 mk) grad, en *öfverläkare* (7,000 mk), 4 *biträdande läkare* (à 3,000 mk), och en *vapenkontrollör*, som räknas såsom öfverkomplett vid någon af de finska skarpskyttebataljonerna i kaptens eller annan öfverofficers- eller öfverstelöjtnantsgrad och uppbär lön enligt grad samt derutöfver i arvode och tjenstgöringspenningar 1,500 mk.

Såväl stabschefen och adjutanten vid generalguvernörens stab, som befälhafvaren, befälhafvare-adjointen, stabschefen, adjutanterne, öfverläkaren och vapenkontrollören vid befälhafvarestyrelsen uppbära dessutom hyresmedel enligt för finska militären fastställd tariff samt alla de nämnde, förutom öfverläkaren och vapenkontrollören, ration för en ridhäst äfvensom, med undantag af befälhafvaren och vapenkontrollören, särskildt dagtraktamente, då gemensamt lägermöte med trupperna af dem öfvervaras.

Hos Kejsaren föredrager krigsministern i kejsardömet sådana de finska trupperna rörande angelägenheter, som icke hänföra sig till lagstiftningen eller den ekonomiska förvaltningen eller angående hvilkas behandling landets författningar icke annorlunda föreskrifva. För denna befattning är krigsministern tillagd ett anslag af 1,700 mk i månaden. För att förbereda och hos krigsministern åter föredraga alla de finska militären rörande ärenden, som på krigsministerns handläggning ankomma, är anställd en särskild militärserson af finsk härkomst och af generalmajors (afön. 13,600 mk) eller öfverste- (12,100 mk) grad. De till de finska trupperna hörande generaler, officerare och civila tjenstemän samt underbefäl och manskap böra vara finske medborgare. Bestämmandet af truppernas utrustning och underhåll ankommer på kejsaren allena. Kostnaderna utgå af allmänna militiefondens disponibla tillgångar, och hvad

derutöfver erfordras, betäckes med medel, som af ständerna anvisas.

Närmare föreskrifter angående finska krigsmaktens mobilisering och ställande på fredsfot samt angående dess sanitetsformationer i krigstid äfvensom angående åtgärder till beredande af tillgång på nödig sanitetspersonal ingå i kejs. förordningarna af d. 12 Februari 1889.

Lifgardets 3:dje, finska, skarpskyttebataljon, eller *finska gardet*. Af de jägareregementen, som år 1811 uppsattes, förlades tvenne kompanier under namn af *finska undervisningsbataljon* till ständig tjenstgöring i Helsingfors. Kejsar Nikolai I upphöjde (d. 6 September 1829) denna bataljon till garde under benämning af *Lifgardets finska skarpskyttebataljon*. Genom dagorder af d. 1 September 1871 förändrades benämningen till *Lifgardets tredje finska skarpskyttebataljon* och d. 29 April 1878 upphöjdes bataljonen till rang af gammalt garde.

Finska gardesbataljonen är förlagd i Helsingfors, hvarest för densammas räkning finnas uppförda storartade kasernbyggnader. Kostnaderna för bataljonens underhåll m. m. upptagas i 1889 års statsförslag till 373,430 mk 20 p:ni. Enligt de för de finska skarpskyttebataljonerna fastställda staterna af d. 18 Mars 1886 utgöres befälet af en *bataljonskommendör*, som är öfverste (aflön. och tjenstggr. 12,000 mk) eller generalmajor (13,500 mk), en *yngre stabsofficer* (öfverste; 6,500 mk), 4 kompanichefer, af hvilka 2 äro *kaptener* (5,500 mk) och 2 *stabskaptener* (5,000 mk) samt 14 *löjtnanter* och *underlöjtnanter* (2,600 å 2,400 mk). Underbefäl, spel och manskap vid fronten utgöra i fredstid 505 och under krig 1,045 man. Härtill får ytterligare läggas 42 å 101 man obehärdt manskap, såsom skrivare, fältskärer, vapensmeder, trossoldater m. m. Vid bataljonen anställde civila tjenstemän äro: en *audi-*

tör (1,500 mk), en *läkare* (3,500 mk med löneförhöjning à 500 mk efter 5, 10 och 15 års tjenst såsom militärläkare), en *pastor* (3,000 mk), en *kapellmästare* (3,000 mk) och en *vapenmästare* (2,100 mk). I adjutants-, kassörs-, kvartermästare-, vapenföreståndare-, äfvensom undervisningskommenderings föreståndarebefattningarna vid bataljonen anställas löjtnanter eller underlöjtnanter samt åtnjuta därför särskilda tjenstgöringspenningar, vexlande mellan 400 och 800 mk. Handhafves ekonomiföreståndarebefattningen, hvilken tillhör yngre stabsofficeren, af öfverofficer, åtnjuter denne ett tillskott i lönevilkor af 1,500 mk. Då samtliga officerare och civile tjenstemän vid bataljonen dessutom åtnjuta fria boningssum, ved m. m., stiga deras verkliga löneinkomster icke så obetydligt öfver nu anförda summor.

Arméskarpskyttebataljonerna äro förlagda i egna kaserner i länsresidensstäderna, hvilkas namn de bära. Befälet vid enhvar bataljon utgöres af en öfverste såsom *kommendör* (lön och tjenstgöringspenningar 10,000 mk), en *yngre stabsofficer* (öfverstelöjtnant; 6,000 mk), 4 *kompanichefer*, af hvilka 2 äro kaptener (5,000 mk), och 2 *stabskaptener* (4,500 mk), 12 *löjtnanter* och *underlöjtnanter* (å 2,400 och 2,000 mk), bland hvilka utses mot åtnjutande af särskilda tjenstgöringspenningar bataljonens adjutant, kassör, kvartermästare, vapenföreståndare och föreståndaren för bataljonens undervisningskommendering. Om ekonomiföreståndarebefattningen vid enhvar armé skarpskyttebataljon äfvensom angående officerarnes kvarter gäller detsamma som vid gardesbataljonen. Underbefäl, spel och manskap vid fronten utgöra i fredstid vid enhvar skarpskyttebataljon 463 man och under krig 1,003 man. Vid enhvar af bataljonerna äro anställda samma slag af civila tjenstemän som vid gardesbataljonen, undantagande kapellmästaren. De upp- bära äfven lika aflöning, förutom predikanten (1,500 mk),

och vapenmästaren (1,800 mk). Kostnaderna för armé-skarpskyttebataljonerna uppgå enligt 1889 års statsförslag till 2,440,174 mk 61 pni.

Finska dragonregementet. I ändamål att utveckla landets militära organisation, som sedan värnepligtens införande baserats uteslutande på infanteritrupper, anbefalldes genom kejs. kung. af d. 17 April 1889 upprättandet af ett finskt rytteri, som skulle utgöras af ett regemente dragoner och sammansättas enligt det gällande värnepligtssystemet. Regementet, hvars underbefäl och manskap vid fronten skall uppgå till 758 man i fredstid och 866 man under krig, skall förläggas till Willmanstrand och efterhand uppställas under åren 1890—1892. Vid regementets mobilisering skall uppställas en depotskvadron om 176 man underbefäl och manskap, med bestämmelse att inöfva manskap och hästar för fyllande af luckor, som under krigstid kunna uppstå i regementets leder. Officerarne vid regementet äro en *regementskommendör* (öfverste 12,000 mk), 2 adjointer hos regementskommendören, af hvilka den ena bör vara öfverstelöjtnant (6,000 mk), den andra kan vara äfven öfverste (6,500 mk), 6 kvadronchefer (ryttmästare; à 5,200 mk), 7 stabsryttmästare (à 3,200 mk), 21 löjtnanter och kornetter (de förre à 2,600 mk, de senare à 2,400 mk). De vid regementsstaben tjänstgörande officerare, som utsetts till adjutants-, kassörs-, kvartermästare-, vapenföreståndare- eller undervisnings-kommenderings föreståndarebefattningarna uppbära enhvar i arvode 600 mk. Om ekonomiföreståndare-befattningen, som åligger den ena adjointen hos regementskommendören, handhafves af en öfverofficer, åtnjuter denne därför i arvode och tjänstgöringspenningar 1,700 mk om året. Civila tjänstemännen vid regementet skola utgöras af en *regementsläkare* (4,000 mk), en *yngre läkare* (3,000 mk), en *veteri-*

när (3,000 mk), en predikant (3,000 mk), en *auditör* (1,500 mk) och en *vapenmästare* (1,800 mk). Löneförhöjning tillkommer regementsläkaren och yngre läkaren med 500 mk samt veterinärläkaren med 400 mk efter 5, 10 och 15 års tjänst som militärläkare och militärveterinärläkare. Antalet obehärdt manskap är i fredstid 53 och i krigstid 62 man, samt fronthästarne i fredstid 660, i krigstid 908. Närmare föreskrifter angående finska dragonregementets förseende med fronthästar ingå i kejs. kungörelsen af d. 17 April 1889, och ang. de allmänna fysiska vilkoren för vinnande af inträde vid truppen i kejs. kungörelsen af d. 5 November s. å.

Finska militärens reserv. För reservens räkning äro anställda 8 *distrikts-stabsofficerare* (öfverstelöjtnanter; å 5,000 mk, förutom resemedel, skrifvarehjelp och kansliexpenser, mellan 900 och 1,100 mk, samt 8 mk tjänstgöringspennningar om dagen under reservens mötestid) och 32 *kompanichefer*, deraf 16 kaptener (å 3,500 mk) och 16 stabskaptenner (å 3,000 mk). Dessutom åtnjuta enhvar kompanichef 4 mk tjänstgöringspennningar om dagen under reservmötes-tiden samt fri bostad och 100 mk i expenser. Kostnaden för reserven steg enligt 1889 års statsförslag till omkring 914,180 mk.

De med lön å stat vid finska militären anställda officerare och civila tjänstemän, hvilka icke åtnjuta fritt kvarter, äfvensom vapenmästarne uppbära hyresmedel enligt d. 11 Februari 1885 fastställd tariff.

Inspektörer samt divisionschefer och befälhafvare för finska armén:

August Fredrik Palmfelt, 1812 † 1814.

Heribert Konrad Reuterskjöld, t. f. 1814 † 1821.

Gustaf Ehrnrooth, 1821 — 1826, † 1848.

- Grefve Alexander Steven-Steinheil*, 1826—1831, † 1841.
Friherre Anders Edvard Ramsay, 1844—1855, † 1877.
Friherre Casimir von Kothen, 1855—1859, † 1880.
Grefve Adolf Aminoff, 1859—1863, † 1884.
Friherre Ernst Karl Adolf von Willebrand, 1863—1868,
† 1887.
Friherre Georg Edvard Ramsay, 1880

Finska gartet:

Chef: H. K. M. ALEXANDER III, 1845

Bataljonskommendörer:

- Friherre Anders Edvard Ramsay*, 1827—1838, † 1877.
Anders von Wendt, 1838—1850, † 1874.
Friherre Gustaf von Kothen, 1850—1856, † 1861.
Friherre Ernst Karl Adolf von Willebrand, 1856—1861,
† 1887.
Gustaf Robert Ehrnröoth, 1861—1866.
Sebastian von Elter, 1866—1874, † 1883.
Friherre Georg Edvard Ramsay, 1874—1877.
Viktor Napoleon Prokopé, 1877—1884.
Friherre Johan Fredrik Gustaf Aminoff, 1884—1888.
Georg Fredrik Alexander Synnerberg, 1888

Kommendörer för finska skarpskyttebataljonerna:

1:sta, Nylands bataljon:

Wilhelm Theodor von Kræmer, 1880

2:dra, Åbo bataljon:

Eugen Robert Bremer, 1880

3:dje, Wasa bataljon:

Alexander Rydzewski, 1880 † 1883.
Berndt Feodor Georg Procopé, 1883

4:de, Uleåborgs bataljon:

Karl Saladin Werving, 1880 † 1885.

Oskar Evert Andelin, 1885

5:te, Kuopio bataljon:

Edvin Axel Gahmberg, 1880 † 1885.

Kasten Fredrik Ferdinand De Pont, 1885—1887.

Karl Julius Hausen, 1887

6:te, S:t Michels bataljon:

Artur Richard Ramsay, 1880

7:de, Tavastehus bataljon:

Julius Konstantin Sundman, 1880

8:de, Wiborgs bataljon:

Reinhold Villiam Mallén, 1880—1887.

Kasten Fredrik Ferdinand de Pont, 1887

c) Finska krigskommissariatet.

(Helsingfors.)

I och för handhafvandet af finska militärens ekonomi, äfvensom för att utöfva tillsynen öfver finska militieverkets byggnader och öfriga tillhörigheter samt handlägga ärenden rörande militärinquarteringen i landet, angående hvilken nya föreskrifter utfärdats d. 19 Januari 1876 och 18 Januari 1882, återupprättades genom kejs. förordningen af d. 11 Februari 1880 finska *krigskommissariatet*, hvilket sedan 1868 varit indraget. Till grund för dess verksamhet lades tillvidare dess forna instruktion af d. 21 Maj 1863.

Krigskommissariatets tjenstemän utgöras af en *öfverintendent* (aflöning 12,000 mk), en *fältkamrerare* (7,500 mk), en *materialintendent*, (6,000 mk), en *sekreterare* (4,500 mk), en *kammarförvandt* (3,600 mk), en *kassör* (5000 mk), en *kammarskrifvare* och en *kanslist* (hvardera 2,400 mk), en *rysk translator* (1,000 mk), äfvensom en

intendent för militiebyggnaderna (5,000 mk), och en *materialskrifvare* (2,000 mk).

Överintendent:

Karl Otto Gabriel Melan, 1880

d. Uppbåds och länenämnderna.

Handläggningen af värnepligtsärendena åligger i första instans en *uppbådsnämnd* samt i andra en *länenämnd*. Den gällande instruktionen för dessa nämnder är af d. 21 Juli 1880 och har i särskilda afseenden undergått förändringar genom kejs. kungörelserna af 3 November 1886 och 2 November 1887. Uppbådsnämnden består af en på ansökan hos guvernören, af senaten utnämnd *krigskommissarie*, såsom ordförande, samt en af guvernören, på ansökan, tillförordnad juridiskt bildad *sekreterare*. För det årliga uppbådets verkställande förstärkes nämnden med en af vederbörande krigsbefäl utsedd officer från finsk trupp såsom militärledamot, äfvensom då nämnden vid uppbådstillfällena sammanträder på de skilda uppbådsområdenas samlingsställen med tre ledamöter för hvarje till området hörande kommun. Sistnämnda ledamöter ega rösträtt endast i frågor, som röra deras egen kommun, och utses af kommunerna. I landskommuner är kommunalnämndens ordförande likväl sjelfskrifven ledamot. Uppbådsnämnden är gemensam för hela länet i Nylands, Tavastehus och S:t Michels län, men hvar och ett af de öfriga länen äro fördelade i tvänne kretsar, med särskild uppbådsnämnd i hvarje krets (k. k. af 7 Okt. 1886).

Uppbådsnämnden åligger: att uppgöra uppbådslängderna samt uppbåda de värnepligtige, att mottaga ansökningsom befrielse, uppskof och eftergift i afseende å värnepligtens utgörande, att till länenämnden insända uppgift på antalet af de personer i hvarje kommun, hvilka

ega hörsamma kallelsen att utgöra värnepligten samt att till samma myndighet inberätta huru uppådet blifvit verkställt, att underrätta de till aktiv tjänst utsedde om hvad dem i afseende å värnepligten åligger iakttaga o. s. v. Den förstärkta uppådsnämnden tillkommer åter att granska och godkänna uppådslängderna, att pröfva och afgöra frågor om befrielse, uppskof och eftergift, att genom mätning och besigtning eller på grund af insända bevis pröfva, huruvida de till lottning inkallade personerna äro till krigstjänst duglige, samt att, för den händelse deras ålder är obekant, bestämma densamma efter kroppsutvecklingen, äfvensom att öfvervaka lottningen. I och för besigtningen af de värnepligtige är uppådsnämnden till biträde förordnad en militärläkare.

Länenämnden utgöres af guvernören såsom ordförande samt landssekreteraren och en stabs- eller äldre öfverofficer från närmaste finska trupp, äfvensom två af guvernören bland ordförandena i kommunalnämnderna inom länet utsedde män såsom ledamöter. Länenämnden tillkommer att hafva uppsigt öfver värnepligtens verkställande och alla dertill hörande ärendens handläggning inom länet, att årligen fördela på de skilda kommunerna eller lottningsområdena det för hela länet bestämda antalet personer, som skola i aktiv tjänst inkallas, att ytterligare låta besigtiga värnepliktig i särskilda fall, att pröfva och afdöma klagomål och besvär öfver uppådsnämndens tillgöranden samt att granska uppådsnämndernas redogörelser äfvensom afgifva berättelse om uppådets utgång inom länet.

I och för den ytterligare besigtning, som kan ifrågakomma vid länenämnden, tillförordnas på lika sätt som vid uppådsnämnden en militär läkare. För sina befattningar i uppådsnämnd uppår enhvar krigskommissarie (13) i arvode, resemedel och skrifvarehjelp m. m. 6,750 mk samt

till kanslilokal, varierande för olika län, mellan 400 och 800 mk, äfvensom enhvar sekreterare 3,200 mk; i länenämnderna enhvar sekreterare (8) 1,200 mk.

6. Verk och stater hörande till **Ecklesiastik-Expeditionen.**

a. Kejsrerliga Alexanders Universitetet.

(Helsingfors.)

Finlands enda universitet grundlades af drottning Kristina genom kungliga brefvet af Nyköping den 26 Mars 1640 samt blef till sin bestämmelse högtidligen invigt i Åbo den 15 derpå följande Juli. För dess stiftelse står landet i skuld till dåvarande generalguvernören, grefve Pehr Brahe. I Åbo hade universitetet sitt säte under närmare tvåhundra års tid, afbruten endast genom krigen 1713—1722 och 1742—1743. Under nästan hela denna tid hade det ingen bättre lokal, än det gamla skol- och gymnasii-huset, i hvars tvenne oeldade salar de offentliga föreläsningarne höllos. Först år 1802 lades grunden till ett nytt akademi-hus, hvilket d. 30 Oktober 1817 inwegs, men icke i fullt tio år fick tjena sin bestämmelse, innan det hemsöktes af den brand, som d. 4 och 5 September 1827 lade Åbo stad i aska. Universitetet förflyttades nu genom kejsrerliga manifestet af d. 21 Oktober samma år till Finlands nya hufvudstad Helsingfors, för att sålunda komma i närmare samband med landets styrelse och högre auktoriteter. Till åminnelse af Finlands välgörare Alexander I skulle det här-efter bära namn af *Alexanders Universitetet i Finland*. I Helsingfors börjades de akademiska föreläsningarne d. 6 Oktober 1828 uti det kronan tillhöriga så kallade inspektörs-huset. Det nya universitetshuset, som samtidigt grundlades, blef några år här-efter färdigt och inwegs d. 19 Juni 1832.

Kostnaderna för dess uppbyggande, som stego till 429,348 rubel 21 kopek banko assignationer, bestredos dels af ersättningsmedlen för universitetets byggnader i Åbo, som af statsverket inlöstes, dels af ett af kronan beviljad räntefritt lån. Redan tidigare hade universitetets nybyggnadsfond fått uppbära inkomsterna från lediga pastorater i landet. Denna rättighet utsträcktes nu att gälla i ytterligare 30 år, hvarjemte samma fond likaledes fick uppbära i 40 års tid tullavgifter för plankor, bräder, ved, beck och tjära, som från landet utskeppades *). Genom dessa rikliga inkomster har universitetet varit i stånd att för de med detsamma förenade inrättnings behof uppföra en mängd praktfulla och storartade byggnader och anläggningar, såsom bibliotekshuset, anatomiska inrättningen, patologiska inrättningen, astronomiska observatorium, botaniska trädgården samt museibygnaden och nya kemiska laboratorium.

De konstitutioner, som för universitetet utfärdades år 1655, fortforo att vara gällande i mer än 170 års tid, eller ända till år 1828. Sistnämnda år den 10 December utkommo nya och förändrade statuter, hvilka icke fullt 24 år derefter efterträdades af statuterna af d. 1 Oktober 1852. Äfven dessa sistnämnda statuter äro numera genom en mängd senare utkomna förordningar, hvaribland endast må nämnas de af d. 8 Juni och 25 Oktober 1858, 1 Oktober 1863, 11 Maj 1868, 30 Januari och 30 Maj 1871, 9 Juni 1873, 14 Januari 1874, 6 Juni 1883, 21 Augusti 1885, 11 Februari 1886, 18 Juni 1887 och 6 Mars 1889 i många väsendtliga punkter förändrade.

*) Ett kejs. bref af d. 19 Mars 1862 beviljade sedermera universitetet tio års förlängning på rättigheten att uppbära tull för utgående skogsprodukter, till följd hvaraf sagde förmån först upphörde med utgången af år 1878.

Öfverstyrelsen öfver universitetet handhafves af *kansler*, som utnämnes af kejsaren. De af konsistorium hemställda ärenden, som bero af högsta maktens afgörande, eger kansler inför kejsaren föredraga; sådana hemställda ärenden åter, som angå universitetets inre författning och icke stå i strid med gällande stadganden, kunna af kansler sjelf afgöras. Öfver kanslers utslag i mål, som i besvärsväg till honom inkommit, är icke tillåtet att klaga. Då kansler ej vistas å den ort, der universitetet är förlagdt, utnämner kejsaren en *vice kansler*, som i kanslers frånvaro är universitetets högste styresman på stället. Under dennes inseende handhafva rektor och konsistorium vården om och förvaltningen af universitetet. *Rektor* utnämnes på tre års tid af kansler, efter af samtliga ordinarie professorer anställt val och upprättadt förslag. Valbar till rektor är hvarje ordinarie professor, som sin befattning minst i två år innehaft. *Konsistorium* utgöres af rektor, såsom ordförande och tolf ordinarie professorer såsom ledamöter, nemligen två från en hvar af teologiska, juridiska och medicinska fakulteterna samt tre från hvardera af filosofiska fakultetens begge sektioner, den historisk-filologiska och den fysisk-matematiska. Professorernes rätt till inträde i konsistorium bestämmes af deras tjänsteålder inom fakulteten. Konsistorium har det allmänna inseendet öfver universitetets egendom, äfvensom förvaltningen af dess ekonomiska angelägenheter. Konsistorium tillkommer dessutom domsrätt i mål och ärenden, som angå fel och försummelse i tjensten af universitetets lärare och tjänstemän, eller tvister emellan dessa om löneförmåner m. m. I val af rektor och prorektor äfvensom i förslags upprättande till lediga läraretjenster, samt frågor om anställande af extra ordinarie professorer och bortgiftande af litterära understöd samt förslag till ändring af gällande stadganden angående universitetets inre författning med

hänsligt till vetenskaperna och undervisningen samt lärdoms prof och lärda grader böra universitetets samtliga ordinarie professorer deltaga. Bland konsistorii ledamöter utses genom val med slutna sedlar tvenne att med rektor, prorektor och universitets kamreraren bilda *ekonomie-divisionen*, hvilken handhar vården om universitetets byggnader och fonder, beviljar lån ur dess kassor, ombesörjer fördelningen af löner, pensioner m. m. Af dessa ledamöter inträder den ena efter valets stadfästade af vicekansler för obestämd tid i befattning af inspektor för universitetets ränteri, den andra såsom ledamot af divisionen för tre år i sender.

Universitetet är med hänsyn till de vetenskaper, som der föredragas, indeladt i fyra fakulteter: den *teologiska* med fyra ordinarie professioner, tvenne adjunkturer och en assistentbefattning, den *juridiska* med fyra ordinarie professioner, den *medicinska* med 7 ordinarie och 2 extraordinarie professioner, och den *filosofiska*, med 17 ordinarie och en extraordinarie profession, af hvilka 10 ordinarie och den extraordinarie hänföras till den *historisk-filologiska sektionen*, och de återstående 7 ordinarie professionerna till den *fysisk-matematiska sektionen*. Dessutom eger konsistorium rätt att till erhållande af extra ordinarie professors värdighet hos kansler föreslå sådane docenter, som visat sig vara utmärkte och nitiske lärare och äro villige att vid universitetet kvarstanna. Antalet dylika extra ordinarie professors anställningar är för närvarande i filosofiska fakultetens hist.-filologiska sektion 3 och i dess fys.-matematiska sektion 4 samt i medicinska fakulteten 2.

Hvarje fakultet utgör en vetenskaplig akademisk myndighet för sig och är berättigad att utdela lärda grader. Fakulteten eger att granska och afgifva utlåtande öfver de lärdomsprof, som sökande till läraretjenster inom densamma aflägga. Ordförande i fakulteten kallas *dekanus* och utses

af kansler på vice kanslers förslag för en tid af tre år ibland fakultetens ordinarie professorer. Rektor, såsom ordförande, och dekanerna, såsom ledamöter, utgöra *disciplins kommissionen*, som dömer öfver förseelser och förbrytelser, begångna af studenter.

Kompetente sökande till professorstjenster äro de, som vunnit licentiat- eller doktorsgrad i den fakultet, hvari tjänsten sökes, samt derefter aflagt ett af samma fakultet godkänt akademiskt disputationens specimen. Af de sökande sätter konsistorium tre på förslag till den lediga tjänsten, och ibland dessa utnämner kejsaren en. Öfrige lärare vid universitetet äro, utom *extraordinarie professorerna*, som på kanslers förslag utnämnas af kejsaren, *docenter*, hvilka till obestämdt antal antagas af kansler på konsistorii anmälan, sedan de aflagt godkända lärdoms prof, *lektorer*, eller språklärare, och *exercitiemästare*, hvilka efter af konsistorium upprättadt förslag, förses med fullmakt af kansler. Hvarje ordinarie och extraordinarie professor är skyldig att hålla offentliga föreläsningar minst fyra timmar i veckan. Docenter, som åtnjuta arvoden, böra föreläsa eller gifva undervisning två timmar i veckan.

Vid universitetet finnas följande inrättningar och samlingar:

Allmänna biblioteket (Unionsgatan 36) med omkring 200,000 band. Vid detsamma tjänstgöra *bibliotekarien*, som utnämnes på lika sätt och efter likadana lärdoms prof som professorerne, *vice bibliotekarien*, som likaledes bör vara licentiat och utnämnes af kansler, samt 3 ordinarie och ett efter behof antaget antal extraordinarie *amanuenser*, hvilka utnämnas af konsistorium.

Ryska biblioteket, i universitetshuset, utgörande vidpass 40,000 band rysk och polsk litteratur. Vården om detsamma handhafves af professorn i ryska språket, som

dervid biträdes af lektorn i nämnda språk, äfvensom af en extra amanuens.

Fysiologiska laboratorium och anatomiska inrättningen (Fabiansgatan 35) stå, det förra under uppsigt af fysiologie professorn samt en laborator, och den senare under anatomie professorn, biträdd af en assistent.

Patologisk-anatomiska inrättningen förestås af professorn i patologisk anatomi och statsmedicin, biträdd af en assistent.

Astronomiska observatorium, beläget på Ulrikaborgsberget vid södra ändan af Unionsgatan. Vid detsamma tjänstgör professorn i astronomi, biträdd af en observator.

Bonsdorffska museum (Fabiansgatan 35) står under fysiologie professorns uppsigt.

Fysiska laboratorium (i musei byggnaden), stående under professorns i fysik samt en assistents uppsigt.

Kemiska laboratorium (Regeringsgatan 5). Förestås af professorn i kemi, biträdd af en laborator.

Mineralie kabinettet och

Historisk-etnografiska museum, begge i museibyggnaden och stående, det förra under mineralogie professorns och det senare under professorns i finsk och nordisk historie inseende. Den förre biträdes dervid af en assistent, den senare af statsarkeologen såsom intendent och en amanuens.

Farmaceutiska laboratorium (Fabiansgatan 35), för medicine och farmacie studerandes behof, står under tillsyn af professorn i fysiologisk kemi och farmakologi, biträdd af en assistent.

Zoologiska museum, i universitetshuset. Museum står under professorns i zoologi inseende. Vid detsamma tjänstgöra dessutom en amanuens och en preparator.

Mynt- och medalje-kabinettet, i universitetshuset.

Musikaliska kapellet (Nikolaigatan 3) och

Ritsalen (i riddarhuset) förestås hvardera af en professor såsom inspektor samt det förra af läraren i musiken, den senare af läraren i teckningskonsten.

Fäktsalen och *gymnastik-inrättningen* (å universitetstomten, byggnaden mot Fabiansgatan), förestås likaledes af en professor såsom inspektor och den förra af läraren i fäktning, den senare af öfverläraren i gymnastik, biträdd af två underlärare.

Botaniska trädgården, mellan Kaisaniemi park och Unionsgatan, och *botaniska museum*, i universitetet. I den förra finnas bostäder för professorn i botaniken, äfvensom för trädgårdsmästaren. De botaniska samlingarne vårdas af professorn i botaniken med biträde af en amanuens, äfvensom af nyssnämnda trädgårdsmästare och en underträdgårdsmästare.

Skulptursamlingen, i museibyggnaden, förestås af professorn i estetik och konsthistoria såsom inspektor.

Under rektors närmaste inseende står *universitets kansliet*, hvars tjänstemän utgöras af *sekreteraren*, *ombudsmannen*, *notarien*, *ekonomen* och *konsistorii-amanuensen*. Den förstnämnde förses med fullmakt af kansler på förslag af konsistorium, ekonomen antages af vice kansler på ekonomie-divisionens framställning och de öfrige af konsistorium. *Universitetets ränteri* står under prorektors och ränteriinspektorns uppsigt och förvaltas af *kamreraren* och en *kassör*. Kamreraren tillsättes af kansler, på förslag af konsistorium, och kassören af konsistorium.

Den studerande ungdomen är med afseende å tillsynen öfver dess sedliga förhållande fördelad i sex afdelningar, för hvilka den gamla landskapsindelningen, ehuru något modifierad, ligger till grund. Afdelningarne äro: *Nyländska*,

Savolaks-karelska, Tavastländska, Vestfinska, Viborgska och Österbottniska. Hvarje afdelning står under närmaste tillsyn af en professor, såsom *inspektor*, och en docent eller licentiat, såsom *kurator*. Inspektor utnämnes för tre år af kansler, och kurator utses för lika lång tid af afdelningens medlemmar genom val, som af vice kansler stadfästas. Hvar och en studerande bör vara inskrifven i någon af dessa afdelningar, och ingen får aflägga studentexamen, innan han anmält, i hvilken afdelning han önskar blifva intagen, samt erhållit dennas samtycke dertill. Afdelningarne ega domsrätt i disciplinära mål öfver sina medlemmar samt utfärda åt de af dem, som afgå från universitetet, eller annars derom anhålla, betyg öfver uppförande och flit. Den allmänna tillsynen öfver studentkorpsen tillkommer rektor, som häri förut biträdades af en *student-inspektor*, hvilken tjänst dock (enligt kejs. kungörelsen af 13 Juni 1870) numera är indragen. En särskild polisbetjening eger universitetet i *pedellerne*. Genom kejsarliga kungörelsen af d. 30 Maj 1871 upphäfdes rättigheten för den studerande ungdomen att i egenskap af korps uppträda, men medgafs igen genom kungörelsen af den 14 Januari 1880. Studentkorpens gemensamma angelägenheter, såsom vården om dess hus (studenthuset), bibliotek och kassa, handhafvas af studentkorpsen i dess helhet på allmänna möten under läsetermi- nerna, men löpande förvaltningsärenden af en förvaltningskomité, som de studerande å allmänt möte utse för ett år i sender. *Studenthuset* (Östra Henriksgatan 7), som genom gåfvor och bidrag från hela landet, äfvensom genom inkomsterna från anställda konserter m. m. blifvit uppfördt och den 26 November 1870 invigdt, innehåller förutom festsal, samt rum för fakulteternas och afdelningarnas veckomöten, studentkorpens läsesal och *bibliotek*, detta sistnämnda innefattande omkring 40,000 band. Enligt den utkomna kata-

logen utgjorde under vårtermin 1889 de vid universitetet närvarande studerandes antal 895, hvilka på sätt nedanstående tablå utvisar fördelades på de särskilda afdelningarna och fakulteterna:

Afdelning.	Teologiska fakult.	Juridiska fakult.	Medicinska fakult.	Filosofiska fakulteten.		Summa.
				Hist.- filol. s.	Fys.- mat. s.	
Nyländska . . .	4	87	31	33	56	211
Savolaks-karelska .	16	47	12	38	36	149
Tavastländska . .	24	15	3	28	19	89
Vestfinska . . .	31	38	16	49	49	183
Viborgska . . .	8	35	6	19	12	80
Österbottniska .	22	47	16	37	49	171
Qvinliga studer. .	—	—	2	4	6	12
Summa	105	269	86	208	227	895

Hela antalet vid universitetet inskrifne studenter steg samma år till 1,703.

Lärarnes antal utgjorde samtidigt 97, deraf 32 ordinarie professorer, 12 extra ordinarie d:o, 2 adjunter, 1 assistent, 9 dels ordinarie dels extraordinarie lektorer, 36 docenter och 5 exercitiemästare. Fyra ordinarie professioner voro vakanta.

Universitets inkomster stego vid utgången af år 1888 till 1,106,977 mk. 82 pni. Deraf utgjorde statsanslaget 707,709 mk 18 pni, intressen å förräntade kapital 303,260 mk 22 pni, donationer 13,500 mk samt öfriga inkomster 82,508 mk 42 pni. Behållningen i universitetets fonder var 6,004,625 mk 96 pni, deraf 5,083,500 mk voro förrän-

tade. *Löneförmånerna*: Vice kansler åtnjuter i taffelpengar och hushyremedel 10,000 mk. Professorerne och bibliotekarien åtnjuta i lön och hushyresmedel 8,000 mk samt löneförhöjning à 1,000 mk efter 5 och 10 år. Rektor har, förutom sina professorsinkomster, 4,000 mk i taffelpengar, prorektor 600 samt enhvar af dekanerne och inspektorerne 1,000 mk, inspektorn för ränteriet 800 mk samt ledamoten i ekonomie divisionen 400 mk. Extraordinarie professorerne och vice bibliotekarien uppbära 5,000 mk med löneförhöjning à 750 mk efter 5 och 10 år, teologie adjunkterna 6,000 mk och assistenten i praktisk teologi 5,000 mk, extraordinarie lektorn i finska språket vid juridiska fakulteten 5,000 mk, öfverläraren vid gymnastikinrättningen samt hvardera exercitiemästarne 3,600 mk, äldre underläraren vid gymnastikinrättningen 800 mk och yngre underläraren vid samma inrättning 720 mk. Dessutom uppbär öfverläraren i gymnastik till nödigt biträde för blifvande gymnastiklärares undervisning 1,500 mk. Läraren i fäktkonsten åtnjuter 2,000 mk, kanslerssekreteraren 2,400 mk och vicekanslerssekreteraren 1,600 mk, universitetssekreteraren 5,000 mk med löneförhöjning à 1,000 mk efter 10 år samt à 500 mk efter 15 och 20 år, kamreraren 6,000 mk, kassören 5,000 mk, ekonomen och konsistoriinotarien à 2,500 mk, ombudsmannen 3,500 mk, konsistoriisamanuensen 1,500 mk, tvenne biblioteksamanuenser à 2,500 och en à 1,500 mk, med löneförhöjning för samtliga biblioteksamanuenser à 500 mk efter 5 och 10 års tjänst, observatorn vid astronomiska observatorium 1,500 mk förutom fri bostad, laboratorn vid kemiska laboratorium 1,800 mk och vid fysiologiska laboratorium 1,200 mk, assistenten vid patologisk-anatomiska inrättningen 2,400 mk, öfriga assistenter och amanuenser vid universitetet 1,200 mk, preparatorn vid zoologiska museum 2,000 mk och trädgårdsmästaren vid botaniska trädgården 2,400 mk förutom

fri bostad. Af docenterne åtnjuta 6 docentunderstöd à 3,500 mk, och 6 docentunderstöd à 2,500 mk. Öfriga docenter åtnjuta endast tillfälligtvis anslag, såsom gratifikation, stipendier m. m. Lektorn i ryska språket åtnjuter för biträde vid ryska bibliotekets vård ett extra arvode af 1,200 mk samt läraren i fäktkonsten ett biträdes anslag af 500 mk. För de studerandes räkning finnas en mängd literära understöd och stipendier, såväl publika eller af staten bekostade, som privata eller uppkomna genom donationer och testamenten af enskilde. Behållningen i stipendiifonderna utgjorde vid utgången af år 1888 1,259,992 mk 37 pni, och stipendiernas sammanlaggda summa för året 108,823 mk.

Universitetets kanslerer:

Grefve *Pehr Brahe*, riksdrots m. m., 1646 † 1680.

Grefve *Bengt Oxenstjerna*, riksråd m. m., 1681—1686, † 1702.

Grefve *Gustaf Adolf De la Gardie*, riksråd m. m., 1687 † 1695.

Grefve *Lars Wallenstedt*, kongligt råd m. m., 1695 † 1703.

Grefve *Gabriel Falkenberg*, kongligt råd m. m., 1704 † 1714.

Grefve *Karl Gyllenstjerna*, kongligt råd m. m., 1719 † 1723.

Grefve *Arvid Bernhard Horn*, riksråd m. m., 1723—1735, † 1742.

Grefve *Ernst Johan Creutz*, riksråd m. m., 1735—1739, † 1742.

Friherre *Olof Cederström*, riksråd m. m., 1739 † 1745.

Grefve *Karl Gustaf Tessin*, riksråd m. m., 1745—1761, † 1770.

- Grefve *Klas Ekeblad*, riksråd m. m., första gången 1761
— 1765.
- Grefve *Hans Henrik Liewen*, riksråd m. m., 1766—1767,
† 1781.
- Friherre *Karl Hermelin*, riksråd m. m., 1767—1769, †
1789.
- Grefve *Klas Ekeblad*, för andra gången, 1769 † 1771.
- Grefve *Erik Stockenström*, riksråd m. m., 1771—1772, †
1790.
- Grefve *Ulrik Scheffer*, riksråd, 1772—1783, † 1799.
- Friherre *Karl Sparre*, riksråd, 1783 † 1791.
- Friherre *Gustaf Mauritz Armfelt*, öfverståhållare m. m.,
1791—1792 (se nedanföre).
- Grefve *Karl Adam Wachtmeister*, en af rikets herrar m.
m., 1793—1808, † 1820.
- Mikael Speransky*, geheimeråd m. m., 1809—1812, †
1839.
- Grefve *Gustaf Mauritz Armfelt*, general af infanteriet m.
m., 1812 † 1814.
- H. K. H. Storfursten *NIKOLAI PAWLOWITSCH*, seder-
mera H. M. kejsar Nikolai I, 1816—1825, † 1855.
- H. K. H. Storfursten, Thronföljaren *ALEXANDER NIKO-
LAIEWITSCH*, sedermera H. M. kejsar Alexander II,
1826—1855, † 1881.
- H. K. H. Storfursten, Thronföljaren *NIKOLAI ALEXAN-
DROWITSCH*, 1855 † 1865.
- H. K. H. Storfursten och Thronföljaren *ALEXANDER
ALEXANDROWITSCH*, vår nu regerande kejsare, 1865
— 1881.
- H. K. H. Storfursten och Thronföljaren *NIKOLAI ALE-
XANDROWITSCH*, 1881

Tjenstförrättande och biträdande kanslerer:

Grefve *Robert Henrik Rehbinder*, 1826 † 1841.

Grefve *Alexander Armfelt*, 1841 † 1876.

Friherre *Bernhard Indrenius*, 1876—1881.

Friherre *Emil Stjernvall-Wallen*, 1881.

Friherre *Theodor Bruun*, 1881 † 1888.

Johan Casimir Ehrnrooth, 1889

Vice kanslerer:

(Embetet inrättades d. 9 September 1821, och motsvarade det fordna prokanslers embetet, som var förenadt med biskops värdigheten i Åbo och år 1817 upphäfdes).

Grefve *Johan Fredrik Aminoff*, geheimeråd, 1821—1827,
† 1842.

Alexander Amatus Thesleff, generallöjtnant, t. f. 1828—
1830.

Grefve *Alexander Steven-Steinheil*, generallöjtnant, t. f. 1830
—1831, † 1842.

Peter Georg Thesleff, generalmajor, t. f. 1831—1832, †
1844.

Alexander Amatus Thesleff, (andra gången) t. f. 1832—
1847, † s. å.

Johan Mauritz Nordenstam, generallöjtnant, 1847—1855,
(se senatorer).

Friherre *Johan Reinhold Munck*, general af infanteriet,
1855 † 1865.

Bernhard Indrenius, generallöjtnant, 1866—1869 (se se-
natorer).

Friherre *Casimir von Kothén*, generallöjtnant, t. f. 1869—
1873, † 1880.

Friherre *Johan Filip Palmén*, 1873

Rektorer i Helsingfors:

- Daniel Myréén*, 1828—1829, † 1831.
Gustaf Gabriel Hällström, 1829—1832, † 1844.
Erik Gabriel Melartin, 1832—1833, sedan erkebiskop.
Fredrik Wilhelm Pipping, 1833—1839, (se senatorer).
Nils Abraham af Ursin, 1839—1845, † 1851.
Wilhelm Gabriel Lagus, 1845—1848, † 1859.
Gabriel Rein, 1848—1858, † 1867.
Adolf Edvard Arppe, 1858—1869.
Lorenz Leonhard Lindelöf, 1869—1872.
Adolf Moberg, 1872—1875.
Zacharias Topelius, 1875—1878.
Jakob Johan Wilhelm Lagus, 1878—1884.
August Engelbrekt Ahlqvist, 1884—1887.
Karl Gabriel Thiodolf Rein, 1887

b. Öfverstyrelsen för skolväsendet.

(Helsingfors).

Sedan i den nya af ständerna år 1867 antagna kyrkolagen det blifvit bestämdt att skolstyrelsen skulle skiljas från domkapitlen, utfärdades d. 24 November 1869 förordningen om inrättandet af en öfverstyrelse för skolväsendet i storfurstendömet Finland. Öfverstyrelsen trädde i verksamhet d. 1 Juli 1870 samt har till sin sammansättning och tjenstemannapersonal sedermera undergått särskilda förändringar (kejs. kungg. af d. 12 Augusti 1874, 30 Maj 1884, 30 Juni 1887 m. fl. författningar). Öfverstyrelsen utgöres för närvarande af en ordförande, hvilken benämnes *öfverdirektör för skolväsendet*, och fem ledamöter, af hvilka en är *konsultativ ledamot* och utses för obestämd tid bland högre embetsmän i landet, tre äro *öfverinspektorer för elementarläroverken* och en är *öfverinspektor för folkskolorna*. Öfverinspektorerne böra vara vetenskapligt

bildade män, som genom tienstgöring vid landets läroverk vunnit erfarenhet i undervisningsväsendet. Ordföranden och samtliga ledamöter utnämns af kejsaren, ordföranden och konsultativa ledamoten på generalguvernörens framställning, men öfverinspektorerne efter trettio dagars ansökningstid samt sedan öfverstyrelsen öfverlemnad ansökningarna till senatensekonomie-departement och detta afgifvit rekommendation för den lämpligaste bland sökandene äfvensom generalguvernören uttalat sig i saken. Vid öfverstyrelsen tienstgöra dessutom en *sekreterare*, som bör ega juridisk kunskap och erfarenhet, en *kamrerare*, en *notarie* samt en *folkskoleinspektor* och en *kanslist* för folkskoleärenden, hvilka tvänne sistnämnda ega biträda öfverinspektorn för folkskolorna. Folkskoleinspektorn, som bör innehafva filosofisk grad och vara i folkskoleväsendet väl förfaren, utnämnes af senatens ekonomie-departement efter af öfverstyrelsen för skolväsendet upprättadt förslag. De öfrige tienstmännen antagas af öfverstyrelsen.

Öfverstyrelsen sammanträder, när ärendenas behandling det fordrar och eger fatta beslut då tre medlemmar i öfverläggningen deltaga. Så ofta ske kan låter öfverstyrelsen genom vederbörande öfverinspektor besigtiga läroverken. Öfvervakandet af religionsundervisningen tillkommer, såsom förut, biskop och domkapitel, som, hvarje inom sitt stift, ega att vid skeende visitationer undersöka huru kristendomskunskapen bibringas eleverna. För öfvervakandet af undervisningen i ryska språket vid elementarläroverken är anställd en examinator och för kontrollen öfver folkskolorna på landet 8 *distriktsinspektorer*, hvilkas områden öfverhufvud motsvaras af länen. Distriktsinspektorerne tillförordnas af senatens ekonomie-departement på framställning af öfverstyrelsen och böra för sin kompetens innehafva skolmannabildning och erfarenhet. Ett resestipen-

dium af 2,000 mk årligen är fördt å öfverstyrelsens stat, att efter ansökan tilldelas någon eller några af dessa distriktsinspektorer i och för studium af andra länders folkskoleväsende.

Löneförmånerna utgöra för öfverdirektören 14,000 mk, enhvar öfverinspektor 7,000 mk, jemte 1,000 mk i arvodestillägg efter 5 och lika mycket ytterligare efter 10 års tjänst, folkskoleinspektorn, sekreteraren och kamreraren, enhvar 5,000 mk jemte löneförhöjning 500 mk efter 5 och 10 år, notarien 2,400 mk och kanslisten 3,000 mk. Konsultativa ledamoten åtnjuter ett arvode af 3,000 mk, examinatorn för ryska språkundervisningen ett dylikt å 2,500 mk samt enhvar af distriktsinspektorerne 4,000 mk jemte ersättning för tjänsteresor enligt resereglemente.

Till öfverdirektörens förfogande äro årligen anslagne 4,200 mk att emot särskild redovisning, användas såsom uppmuntran åt utmärktare lärare. Hela staten vid öfverstyrelsen för skolväsendet utgjorde 1889 83,100 mk.

Öfverstyrelsens lokal är för närvarande i polytekniska institutets byggnad vid Sandvikstorget och hålles öppen kl. 11—2 p. d.

Öfverdirektörer i öfverstyrelsen för skolväsendet:

Friherre *Casimir von Kothen*, generallöjtnant, 1870—1874,
† 1880.

Lorenz Leonhard Lindelöf, 1874

c. Elementarläroverken.

Skolan har i Finland, såsom äfven i de flesta öfriga länder är fallet, att tacka kyrkan för sin uppkomst och första utbildning. Sedan reformationen sekulariserat kyrkans och klostrens inkomster, förde skolorna i Finland en tid bortåt ett aftynande lif. Det var först under konung Gustaf II Adolfs regering, som undervisningsverket i Finland och

Sverige uppnådde en tidsenligare ståndpunkt. I det äldsta för skolväsendet särskildt utgifna reglemente, eller skolordningen af år 1611, upptagas två slag af skolor: *provincial-*, sedermera kallade *trivialskolor*, och *katedralskolor*. År 1623 tillkommo *gymnasierna*, af hvilka det första i Finland grundlades år 1630 i Åbo. Trivialskolorna underafdelades i högre eller fullständiga skolor, bestående af fyra klasser, och lägre skolor eller *pedagogier*, som utgjordes af en eller högst två klasser. Denna indelningsgrund bibehölls såväl i drottning Kristinas skolordning af den 7 Augusti 1649, som i de senare skolordningarna af d. 31 Januari 1693 och den 4 Februari 1724. Genom kejsrerliga förordningen af d. 21 Juni 1841, äfvensom genom den på nyssnämnda förordning grundade gymnasii- och skolordningen af den 6 November 1843 omorganiserades läroverkena i landet, samt benämndes nu *gymnasier*, *högre-elementarskolor* och *lägre-elementarskolor*. En ytterligare omorganisation, ehuru med bibehållandet af den förra indelningen, undergingo läroverken genom den nya gymnasii- och skolordningen af den 7 April 1856. Fackundervisningen utsträcktes äfven till skolorna, och lärarnes löner omreglerades. Genom en stor mängd författningar blef också denna skolordning sedermera i flere ganska väsentliga punkter förändrad. Här må endast omnämnas nådiga kungörelsen af d. 30 Januari 1862, som ur gymnasii- och skolkurserna uteslöt en mängd läroämnen, upphäfde konrektorstjänsterna samt gjorde rektorsembetet vid skolorna ambulatoriskt, sålunda att skolläraryne sjelfve egde att medelst val inom sig utse en rektor för tre års tid i sender. Samma kungörelse gaf äfven landets lärostand tillåtelse att hvart tredje år sammanträda till allmänna skolläraryremöten under professors i pedagogi vid universitetet ordförandeskap. Genom kejs. kung. af 11 Juni 1864 öppnades i Helsingfors stad en svensk

normalskola, som ställdes under nämnde professors uppsigt, och från 1871 en dylik finsk skola i Tavastehus, sedan en finsk parallelafdelning tidigare varit vid normalskolskolan i Helsingfors upprätthållen. Vid dessa skolor egde lärarekandidaterna utbilda sig och aflägga sina praktiska prof. Till följd af kejs. kungörelsen af d. 9 Februari 1863 upphörde ryska språket att vara ett obligatoriskt läroämne, men infördes åter såsom sådant medelst kungörelsen af 30 November 1871. Samtidigt med inrättandet af den nya öfverstyrelsen för skolväsendet blef äfven den lokala inspektionen öfver läroverken förändrad. Den anförtroddes till en del åt *skolråden*, som ännu fortbestå och utgöras af tre eller fem ledamöter, hvilka af öfverstyrelsen utses för tre år i sender bland flere genom elektorsval af kommunen, der skolan är belägen, föreslagna personer. Dessutom sammanlogos successivt från 1870 gymnasium och högre elementarskola i de städer, der båda dessa läroverk funnos, till ett gemensamt läroverk. Behovvet af en ny skolordning löstes slutligen genom skolordningen af d. 8 Augusti 1872, hvilken med särskilda förändringar rörande läroverkens organisation och benämning ännu är gällande.

Skolordningen af 1872 indelade de allmänna gossläroverken i *lyceer*, för den vetenskapliga bildningen, och *realskolor*, som hade till ändamål att dels fortsätta och utvidga folkskolans kurser, dels förbereda till inträde i egentliga fackskolor. Realskolorna, hvilka hade antingen två eller fyra klasser, den fjerde med två-årig kurs, hafva sedermera dels indragits, dels ombildats till *två* eller *fyrklassiga elementarskolor* i följd af nådiga förordningen af d. 23 Augusti 1883. Lyceerna åter indelades enligt sistnämnda förordning i *klassiska lyceer*, i hvilkas läroplan latin och grekiska ingå, och *reallyceer*, der latinet och grekiskan äro ersatta af de moderna kulturspråken. I de sistnämnda är

dessutom större utrymme beredt för undervisning i matematik, naturkunnighet och teckning. Samtliga lyceer skola omfatta åtta klasser. Tvänne af de klassiska lyceerna äro fortfarande organiserade såsom normallyceer, för lärarekandidaternas praktiska utbildning, nemligen ett svenskt i Helsingfors och ett finskt, som först var förlagdt till Tavastehus, men 1887 öfverflyttades till Helsingfors. Rektorerne tillsättas enligt skolordningen af 1872 icke mera genom val af lärarne, utan af senaten på skolöfverstyrelsens framställning. Ryska språket ingår såsom ett obligatoriskt läroämne i alla dessa läroanstalter, dock endast under vissa vilkor i de tvåklassiga elementarskolorna.

Vid utgången af vårterminen 1888 funnos följande antal elever i de af staten underhållna elementarläroverken:

	Läroverk.	Elever.
i Normallyceerna	2	504
« Klassiska lyceerna	12	2,476
« Reallyceerna	4 (deraf 3 ofullst.)	440
« Realskolorna	3	88
« Elementarskolorna:		
femklassiga	1	79
fyrklassiga	9	557
treklassiga	3	100
tvåklassiga	9	144
« Fruntimmersskolorna	12	1,418

Klassiska lyceer med *svenskt* undervisningsspråk finnas för närvarande i Helsingfors (normallyceum), Borgå, Åbo, Wiborg, Nikolaistad och Uleåborg, och med *finskt* undervisningsspråk i Helsingfors (normallyceum), Åbo, Tavastehus, Wiborg, Kuopio, Jyväskylä, Uleåborg och Joensuu (fullständigt från 1892), samt med *blandadt* undervis-

ningsspråk i S:t Michel. *Reallyceer* med *svenskt* undervisningsspråk finnas i Helsingfors och Åbo, och med *finskt* i Tammerfors och Nyslott (de trenne sistnämnda reallyceerna blifva fullständiga läroverk först 1891). *Fyrklassiga elementarskolorna* i Lovisa, Ekenäs, Björneborg, Tammerfors och Gamla-karleby hafva *svenskt*, och i Björneborg *), Heinola och Nikolaistad *finskt* undervisningsspråk, samt *tvåklassiga elementarskolorna* i Mariehamn, Kristinestad och Jakobstad *svenskt* och i Nystad, Raumo, Willmanstrand, Sordavala, och Kexholm *finskt* undervisningsspråk. *Tvåklassiga elementarskolan* i Kotka har *blandadt* undervisningsspråk. *Realskolan* i Helsingfors är *svensk* och *femklassiga elementarskolan* i Wiborg *finsk*. Finska äro äfven *treklassiga elementarskolorna* i städerna Brahestad, Kajana och Torneå. Genom kejs. bref af d. 21 Januari 1887 meddelades tillstånd att i elementarskolan i Mariehamn intaga jemväl flickor och sedermera har fråga väckts om meddelande af dylik tillåtelse äfven åt särskilda andra skolor.

Fruentimmersskolorna. I allmänhet hade för qvinnobildningens befrämjande föga tillgjorts, innan genom 1843 års skolordning bestämdes att några skolor med två klasser skulle inrättas för bibringande af de för en vårdad uppfostran nödiga kunskaper och handslöjder. Enligt skolordningen af 1856 skulle fruentimmersskolorna bestå af en eller fyra klasser och genom 1872 års skolordning utvidgades desamma i allmänhet till fyrklassiga, utom fruentimmersskolan i Helsingfors, som blef sjukklassig, och en äldre skola i Fredrikshamn, som af särskilda skäl bibehölls vid sin gamla organisation med två klasser. Alla de grundlaggda skolorna voro emellertid svenskspråkiga. Genom kejs. för-

*) Förändring af Björneborgs finska elementarskola till klassiskt lyceum är af regeringen beslutad.

ordning af d. 27 November 1885 omorganiserades fruntimmersskolorna till 5 klassiga, hvarjemte tvenne *fortbildningsläroverk*, omfattande två- till treårig kurs och med tre skillda linier, grundades dels för elevernas utbildande till lärarinnor, dels för att bereda dem tillfälle till vetenskapliga studier. Med fruntimmersskolorna i Helsingfors förenades två förberedande klasser. Fruntimmersskolor med *svenskt* undervisningsspråk finnas i Helsingfors, Åbo, Wiborg, Nikolaistad, Kuopio *) och Uleåborg samt med *finskt* undervisningsspråk i Helsingfors, Wiborg, Kuopio, Jyväskylä och Uleåborg. Af fortbildningsläroverken är det ena svenskt och det andra finskt och förenade med resp. fruntimmersskolor i Helsingfors. Treklassiga fruntimmersskolan i Fredrikshamn är svensk.

Lärotiderna äro fortfarande de gamla. Läseåret begynner den 1:sta September samt indelas i *hösttermin*, som vidtager nämnda dag och slutar den 20 December, och *vårtermin*, som varar från den 14 Januari till utgången af Maj. Antalet undervisningstimmar i veckan har utgjort i samtliga skolor i allmänhet 30. Närmare bestämmelser angående terminsafgift och antalet friplatser i skolorna ingå i kejs. kungörelsen af d. 22 Augusti 1889. Från erläggande af inskrifningsafgift eger ingen befrielse rum.

Vid utgången af år 1888 funnos följande antal å stat uppförda lärareplatser i skolorna:

Öfverlärarerjenster vid normalskolorna	8
Lektorat	71
Kollegiat	197
Föreståndarinne- och ordinarie lärarinnebefattningar vid fruntimmersskolorna	78

*) Fruntimmersskolan i Kuopio är bestämd att indragas efter utgången af läseåret 1889—1890.

Öfriga lärarebefattningar, såsom lärare och
 lärarinnor i språk, sång, teckning, gym-
 nastik m. fl. ämnen 156

Dessa sistnämnda lärare-befattningar, som besättas mot arvoden, innehafvas oftast af skolornas öfriga fast anställda lärare eller lärarinnor.

Löneförmåner. Enligt den 1883, den 23 Augusti, utfärdade staten för *elementarläroverken*, åtnjuter öfverlärare i aflöning 6,500 mk, lektor vid normallyceum 4,600 mk och vid öfriga skolor 4,000 mk, kollega vid normallyceum 3,400 mk och vid öfriga läroverk 2,000 mk, till hvilka grundlöner, efter vissa års oförvitlig tjänst i samma befattning, komma arvodestillägg: för öfverlärare à 1,000 mk efter 5 och 10 års tjänst, för lektorerna à 800 mk efter 5, 10 och 15 års tjänst samt för kollegerna à 600 mk efter 5, 10, 15 och 20 års tjänst. Kollegerna uppbära dessutom vid klassiska och reallyceerna i hyresmedel 600 mk samt vid elementarskolorna antingen fri bostad eller hyresmedel, 600 mk, af kommunen. Rektorsarvodet vid normallyceerna utgör 1,200 mk, vid öfriga lyceer 1,000 mk och vid de fyrklassiga elementarskolorna 600 mk och vid de tvåklassiga 300 mk. Läraren i tyska uppbär i arvode vid normallyceerna 1,800 mk och vid de klassiska lyceerna 1,600 mk; läraren i franska vid normallyceerna 1,000 mk och vid de klassiska lyceerna 800 mk, läraren i sång vid normallyceerna 800 mk, vid de öfriga lyceerna 600 mk, vid fyrklassig elementarskola 500 mk och vid tvåklassig dylik skola 400 mk; läraren i gymnastik vid normallyceerna 1,800 mk, vid öfriga lyceer 1,600 mk, vid fyrklassiga elementarskolor 800 mk samt vid tvåklassiga 500 mk; läraren i engelska vid reallyceum 800 mk samt läraren i teckning och kalligrafi vid nyssnämnda läroverk 1,600 mk och vid de fyrklassiga elementarskolorna

1,000 mk. För lärarne i tyska, franska, sång och gymnastik höjes arvodet efter 5 och 10 års tjänst hvardera gången med 20 % af det ursprungliga beloppet. För ofvannämnda aflöningsvilkor åligger öfverlärare att undervisa 14 timmar, lektor 18 och kollega 22 timmar i veckan; för de timmar lärare derutöfver tjänstgör, tillkommer honom särskild ersättning, beräknad efter 140 mk årligen för hvarje veckotimme, för hvilket ändamål ett särskildt anslag är å hvarje skolas stat uppfördt.

Vid *fruntimmersskolorna* (stat af d. 27 November 1885) åtnjuter enhvar föreståndarinna i aflöning utom fria rum och ved, vid fruntimmersskolan i Helsingfors 2,800 mk och vid de öfriga skolorna 2,000 mk, äldre kollegan 3,600 mk och hvardera yngre kollegan 3,000 mk samt enhvar af de trenne ordinarie lärarinnorna 1,800 mk; vid fruntimmersskolan i Helsingfors åtnjuta likväl kollega och lärarinna dyrtidstillägg af 400 mk. Innehar lärarinna kollegatjänst är lönen 1,800 mk. Läraren eller lärarinnan i teckning åtnjuter vid fruntimmersskolan i Helsingfors i arvode 800 mk och vid öfriga fruntimmersskolor, vid hvilka undervisningen i kalligrafi är förenad med nämnda befattning, 1,000 mk, läraren eller lärarinnan i sång vid fruntimmersskolan i Helsingfors 900 mk och vid öfriga fruntimmersskolor 500 mk samt lärarinnan i gymnastik vid fruntimmersskolan i Helsingfors 1,800 mk och vid öfriga fruntimmersskolor 1,000 mk. Föreståndarinnor, kolleger och ordinarie lärarinnor undfå tilläggsarvoden, föreståndarinna och ordinarie lärarinna å 300 mk samt kollega å 600 mk efter 5, 10, 15 och 20 års tjänst. För lärarne och lärarinnorna i teckning eller i kalligrafi och teckning, i sång och i gymnastik vid fruntimmersskolorna höjes arvodet såsom för dylika lärare vid elementarläroverken.

Undervisningsskyldigheten för kollega och lärarinna vid fruntimmersskolorna är 22 timmar i veckan. Öfverskjuter deras undervisningstid nämnda timantal, tillkommer dem särskild ersättning efter beräkning af 140 mk för kollega och 120 mk för lärarinna årligen för hvarje öfverskjutande veckotimme. Vid fortbildningsläroverken antagas lärarne mot arvode efter timantal. Ledningen af nämnda skolor handhafves af en föreståndarinna med biträde af en bland lärarne.

De flesta af läroverken äro inrymda i inkom för dem på statsverkets bekostnad uppförda tidsenliga och rymliga skollokaler, för det mesta af sten.

Till befrämjande af pedagogisk bildning och erfarenhet inom lärarepersonalen äro af statsmedel årligen anslagne tvänne understöd af 500 mk hvardera att tilldelas lärare som önska vid normallyceum följa med undervisningens gång och vinna kännedom om nya lärometoder, samt en summa af 3,000 mk att tilldelas såsom resestipendium åt en lärare, hvilken efter ansökning och erhållet förord af skolöfverstyrelsen utses af senaten, med förbindelse för stipendiaten att ställa sig till efterrättelse den reseplan, som senaten fastställt, samt att efter återkomsten afgifva reseberättelse, hvilken sedan genom trycket offentliggöres.

I innevarande års statsförslag upptages statens utgifter för elementarläroverken till 2,069,029 mk 17 pni.

Privata läroanstalterna. Något särskildt tillstånd till inrättande af enskilda läroverk hade icke erfordrats, innan genom kejs. kungörelsen af d. 26 November 1849 förbud meddelades för enskilda personer, att utan generalguvernörens samtycke inrätta nya skolor. Genom förordning af d. 7 April 1856 stadgades sedermera att anhållan om tillstånd till inrättandet af privat läroverk, jemförligt med de offentliga, skulle göras hos skolstyrelsen samt meddelas af

senatens ekonomie-departement efter det skolstyrelsen insänt ansöknings-handlingarna samt afgifvit utlåtande.

Den äldsta af de i landet förefintliga privata läroanstalterna för gossar (privat lyceum i Helsingfors) är af år 1831. Sedermera grundlades 1853 i Wiborg den andra privata goss-skolan, den «Behm'ska», med tyskt undervisningsspråk. Deremot funnos redan tidigt en mängd privata fruntimmers- och förberedande skolor. År 1888 funnos följande antal privata läroanstalter:

	Antal läro-		Elever	
	verk.	Gossar.	Flickor.	
Lyceer, svenska	6	540	180	
„ finska	4	204	22	
fruntimmers- och förberedande				
skolor, svenska	29	394	1,206	
finska	13	187	687	
tyska	2	—	163	
	<hr/>			
Summa	54	1,325	2,258	

Af lyceerna voro fyra samskolor, deraf tre svenska och en finsk.

Alla de privata läroanstalterna stå under inseende af öfverstyrelsen för skolväsendet, som för desamma äfven utser skoloråd och eger öfvervaka den vid läroanstalterna följda läroboksliteraturen. För att dimittera till universitetet erfordras särskildt tillstånd. De flesta af de högre privata läroanstalterna åtnjuta statsunderstöd. Dettas storlek får icke öfverstiga i gossläroverk 4,000 mk för högre och 2,500 mk för lägre i verksamhet varande klass, samt i flickskolor 2,000 mk för högre och 1,000 mk för lägre likaledes i verksamhet varande klass (k. kung. af d. 11 December 1884). Statsunderstödet tilldelas efter pröfning i hvarje särskildt fall och åtnjutes för högst 10 år i

sender. Sammanlaggda beloppet af statsunderstöden för privata skolorna uppgick 1888 till 254,100 mk, deraf för de privata lyceerna 117,500 mk.

d. Abnormskolorna.

Läroanstalterna för döfstumma. Den första döfstumskolan i landet inrättades på enskildt initiativ i *Borgå* år 1846, då döfstumme läraren Oskar Malm derstädes började meddela undervisning åt personer, som saknade hörsel och talförmåga. Derefter grundlades genom reglemente af d. 16 December 1858 i *Åbo* den första af staten bekostade läroanstalten för döfstumma och sedermera inrättades dylika skolor i *Kuopio* (kung. af d. 15 Maj 1862) och *Pedersöre* *) (kungg. af 17 Januari 1863 och 13 September 1865), från hvilken ort döfstumskolan år 1887 förflyttades till *Jakobstad*. Tio år efter sin grundläggning hade döfstumskolan i *Borgå* hugnats med statsunderstöd, men gick miste om detsamma efter döfstumskolans i *Åbo* grundläggning. Genom kejs. bref af d. 3 Februari 1863 öfvertogs sedermera kostnaderna för anstaltens upprätthållande af statsverket. Det gällande reglementet för *Kuopio* döfstumskola är detsamma som för döfstumskolan i *Åbo*. För döfstumskolan i *Pedersöre* utfärdades särskildt reglemente den 17 December 1874. I samtliga dessa skolor intagas både manliga och qvinliga elever, och utgör vilkoret för intagning att elev uppnått minst åtta års ålder och icke lider af sådan sjukdom eller oart, hvarigenom umgänget med andre kan för desse blifva äfventyrligt eller besvärande. Medellösa elevers underhåll och skolgång bekostas dels af staten, dels af vederbörande kommuner, dels af i kyrkorna insamlade medel. Döfstumskolan i *Åbo* förfogar dessutom öfver ett af enskilda per-

*) Inrättades på anhållan af prosten Henrik Heikel, som på egen bekostnad lät uppföra de för läroanstalten erforderliga byggnaderna

soner föräradt kapital af 48,000 mk, hvars ränta användes till samma ändamål.

Utom de af staten bekostade döfstumskolorna finnes en privat med bidrag af statsverket underhållen skola i Hvittis socken.

Antalet lärare och elever var under läsåret 1887—1888 vid:

	Ordinarie		Elever	
	lärare.	lärarin.	manliga.	qvinliga.
döfstumskolan i Åbo . .	3	2	49	28
„ „ Jakobstad	1	1	16	10
„ „ Borgå . .	2	2	27	24
„ „ Kuopio .	1	2	25	21
„ „ Hvittis .	—	3	9	10
Summa	7	10	126	93
	17		219	

Undervisningsämnen äro: religion, aritmetik, geometri, naturkunnighet, geografi, historie, svenska eller finska språket, stil- och rättskrifning, teckning, gymnastik och handarbeten. Derjemte bör tillfälle beredas eleverna att förskaffa sig kunskap och färdighet i något slags handverk eller handslöjd. Vid döfstumskolan i Kuopio undervisas enligt talmetoden, vid de öfriga mer eller mindre enligt teckenmetoden (handalfabet och skrift).

Löneförmånerna utgöra vid skolan för döfstumma i Åbo, för föreståndaren 3,400 mk, 2 lärare, vardera 2,000 mk, och 2 lärarinnor à 1,600 mk. I de öfriga statsskolorna äro lönebeloppen mindre.

I afseende å rätt till tjänsteårsberäkning samt delaktighet i pension äro lärare och lärarinnor vid dessa skolor, så vidt de ega fullständig tal- och hörsel förmåga, likställda med dem i elementarläroverken, samt åtnjuta äfven (enligt kungörelsen af d. 22 Mars 1871) i likhet med dessa efter

tio års oförvitlig tjänst löneförhöjning, föreståndaren i Åbo 920 mk, öfrige lärare 600 mk och lärarinnorna 400 mk.

Blindanstalter. För de blindas räkning ha undervisnings anstalter inom landet ända till senare tider saknats. Först år 1866 öppnades ett blindinstitut i Helsingfors för svensktalande barn, för hvilket reglemente utfärdades den 16 Juli 1875. Anstalten är provisorisk och stäld under skolöverstyrelsens och närmast öfverinspektorns för folkskolorna inseende. Elevantalet utgjorde läsåret 1887—1888 18, deraf 5 gossar och 13 flickor.

Nästan alla elever ha varit interner. Undervisningen har bestrits af en föreståndarinna, biträdd af tvenne lärarinnor.

Den andra läroanstalten för blinda inrättades, på grund af ständernas vid 1867 års landtdag derom gjorda underdåniga anhållan, förmedelst kejsrerliga kungörelsen af d. 17 November 1870, i Kuopio stad 1871, då äfven reglemente för anstalten utfärdades. Anstalten var stäld på provisorisk fot intill utgången af 1877 samt underhölls med anslag af bevillningsmedel. Den är uteslutande afsedd för finsktalande barn af hvarterdera könet samt får emottaga högst 10 frielever. Vid elevernas undervisning bör hufvudsaklig vikt fästas å deras utbildning för tekniska och industriela yrken. Elevernas antal läsåret 1887—1888 var 17 gossar och 17 flickor. Närmaste vården öfver anstalten är anförtrodd åt en *direktor*, som efter kungjord ansökningstid och af öfverstyrelsen för skolväsendet upprättadt förslag utnämnes af senatens ekonomie-departement. I inrättningen äro dessutom anställda en *lärare* och en *lärarinna*, hvilka, efter vederbörligen aflagda kunskapsprof, af skolöverstyrelsen tillsättas. De åtnjuta samtliga fria husrum jemte värme, samt i kontant aflöning, direktorn 5,200, läraren 3,400 och lärarinnan 1,600 mk.

För uppfostring och undervisning af *andesvaga och blödsinta barn* har härintills funnits i landet endast en af en enskild person, döfstumskoleläraren Lundberg med understöd af statsmedel i Jakobstad inrättad och bekostad anstalt. Anstalten grundades med tillstånd af d. 18 Januari 1879, efter att derförinnan (sedan 1876) varit organiserad såsom privat döfstumskola. I densamma bör undervisas minst 6 elever. En annan uppfostringsanstalt af enahanda slag håller som bäst på att inrättas invid Helsingfors.

För närvarande pågå förberedande arbeten för en fullständig ombildning af abnormskoleundervisningen i landet.

e. Seminarier för bildande af folkskollärare och lärarinnor.

1. *Seminarium i Jyväskylä*: I kungörelsen af den 19 April 1858 om grunderna för ordnandet af folkundervisningen i Finland förklarade regeringen, att en läroanstalt för bildande af folkskolelärare och lärarinnor skulle på statens bekostnad inrättas. Åt dåvarande öfverinspektorn för folkskolorna, Cygnaeus, blef derpå uppdraget att först under kringresande i särskilda trakter af landet inhemta kunskap om folkbildningens ståndpunkt och samla dertill hörande upplysningar, samt sedan genom besök i Tyskland, Schweiz o. a. länder, der folkundervisningen ansågs vara ändamålsenligast organiserad, föröka sin insigt och erfarenhet i ämnet. På grund af det af honom afgifna förslag utfärdades sedermera den 17 Mars 1863 kejs. förordningen angående inrättandet af ett provisoriskt seminarium för bildande af folkskolelärare och lärarinnor i Finland. Seminariet trädde i verksamhet i Augusti månad samma år i Jyväskylä och ställdes tillsvdare under ledning af öfverinspektorn för folkskolorna. De öfrige lärarne hade likaledes på statens bekostnad varit försatte i tillfälle att under en längre tids

vistelse utrikes, förnämligast i Tyskland, bereda sig för sitt kall. Sedan landets ständer på landtdagen 1863—1864 för folkskoleväsendet anvisat erforderliga medel erhöll seminarium sin slutliga organisation genom kejsrerliga förordningen af den 11 Maj 1866.

Seminarium i Jyväskylä, som är afsedd för landets finsktalande befolknings behof, består af två från hvarandra skilda afdelningar, den ena för manliga och den andra för qvinliga elever. Anstalten är förlagd i egna på statsverkets bekostnad invid Jyväskylä stad uppförda, storartade lokaler, hvilkas byggnadskostnad uppgått till öfver 900,000 mk och hvilka varit upplåtna för seminariet sedan 1883.

Nittio af eleverne, eller fyratiofem i hvardera afdelningen, mottagas i läroanstalten såsom interner. Undervisningen är för alla kostnadsfri; men för boning och kost erlägger hvarje intern årligen 120 mk. Från denna afgift kunna endast å hvardera af de tvenne högre klasserna fem af de fattigaste internerna befrias. Lärotiden vid seminarium är afpassad för en fyraårig kurs, sålunda att den egentliga undervisningen fördelas å tre klasser, hvilka enhvar af eleverna bör kunna genomgå på ett år, hvarefter det fjerde året eller någon kortare tid användes till praktisk utbildning i lärarekallet vid den med seminarium förenade normalskolan. Läseåret tager sin början den 20 Augusti och slutar med den 20 Juni. Det afdelas genom julferierna, hvilkas längd bestämmes af lärarekollegium, i två terminer.

Läro- och öfningsämnen äro: biblisk historie och bibelkunskap, kristlig tros- och sedelära, populär psykologi, pedagogik, finska och svenska språken, matematik, geografi, kartritning, historie och Finlands statistik, naturkunskap och dess tillämpning, stilskrifning och författande af smärre uppsatser, teckning och modellering, sång och instrumentalmu-

sik, gymnastik, populär anatomi, fysiologi och fysisk barnavård, hvarjemte de manliga eleverne öfvas i tekniska handarbeten och handslöjd, trädgårdsskötsel och jordbruk, samt de qvinliga i handarbeten, hushållningsgöromål och trädgårdsskötsel.

För att bereda seminarii-elever samt lärare- och lärarinnekandidater i allmänhet tillfälle till öfning i undervisning och skolhållning är i förening med seminarium inrättad en *normalskola*, som står under seminarii direktorns öfverinseende och utgöres af en lägre folkskola, för barn från sjetten till och med tionde ålders året, samt en högre folkskola, fördelad i två afdelningar, den ena för gossar och den andra för flickor från elfte till och med sextonde ålders året. I sammanhang med sistnämnda skola finnes en så kallad barnkrubba för barn under fem års ålder. Lärarinnekandidaterna erhålla här handledning uti späda barns ändamålsenliga vårdande.

Antalet elever vid Jyväskylä seminarium har vid års-examen nedannämnda år utgjort:

	Mansafdelningen.	Qvinnoafdelningen.	Summa.	Dimitterade lärare.	lärarin.
år 1881—1882	109	130	239	17	28
„ 1882—1883	115	132	247	22	32
„ 1883—1884	108	118	226	21	25
„ 1884—1885	116	121	237	23	25
„ 1885—1886	124	126	250	25	31
„ 1886—1887	126	120	246	32	30
„ 1887—1888	116	121	237	38	27

De utexaminerades sammanlaggda antal sedan 1867, då första dimissionen egde rum, till 1888, har varit 888, deraf 423 folkskolelärare- och 465 folkskolelärarinnekandidater.

Elevernas antal i normalskolan utgjorde år 1887—1888 124 gossar och 168 flickor samt i barnträdgården 17 gossar och 21 flickor. Aflöningen vid seminariet utgör för direktor 5,800 mk, lektorerna, 8 à 4,600 mk, en kollega 3,400 mk, föreståndarinnan för qvinliga afdelningen 2,200 mk, 1 lärarinna 1,600 mk samt fria rum och 2 lärarinnor à 2,300 mk. Läraren i grekisk-ryska religionen uppbär ett arvode af 600 mk. Vid seminariets normalskola äro anställda en lärare, aflöning 3,400 mk, och 2 lärarinnor à 1,500 och 1,400 mk, den ena för barnträdgården. Direktorn, föreståndarinnan och hvardera lärarinnorna vid normalskolan åtnjuta dessutom fri bostad. Direktor och samtliga ordinarie lärare och lärarinnor tillkommer löneförhöjning à 10 % efter 5, 10, 15, 20 och 25 år.

2. *Seminarium i Ekenäs*: På grund af senatens derom gjorda framställning förordnade H. M. Kejsaren d. 17 Maj 1871 att till bildande af folkskolelärare och lärarinnor för den svensktalande befolkningen i landet skulle inrättas två skilda seminarii-afdelningar samt förläggas den manliga afdelningen i Nykarleby och qvinnoafdelningen i Ekenäs. Den sistnämnda trädde om hösten samma år i verksamhet med till en början en klass samt var, sedan seminariets normalskola för seminarii-elevernas praktiska utbildning i sitt blifvande kall träd i verksamhet hösten 1873 och seminariets fjerde klass tillkommit följande år, fullständigt organiseradt. Hösten 1886 öppnades äfven en barnträdgård vid seminariet.

Antalet internplatser är bestämdt till 30, eller 10 å enhvar af de tre första klasserna. Undervisningen m. m. är för öfrigt ordnad i öfverensstämmelse med ofvan åberopade kejs. förordning af d. 11 Maj 1866.

Antalet elever vid seminariet har utgjort:

	Elever.	Dimitterade.
År 1881—1882	91	20
„ 1882—1883	98	22
„ 1883—1884	92	22
„ 1884—1885	83	21
„ 1885—1886	86	20
„ 1886—1887	84	21
„ 1887—1888	83	16

Sammanlaggda antalet utexaminerade åren 1875—1888 utgör 235 lärarinnekandidater. Vid seminariets normalskola funnos läsåret 1887—1888 108 flickor och i barnträdgården 15 gossar och 9 flickor.

Aflöningen är bestämd för direktorn till 5,000 mk, lektorerne, 3 à 4,400 mk, föreståndarinnan till 2,200 mk, 3 lärarinnor till 2,300 mk, lärarinnan vid normalskolan till 1,500 mk och för lärarinnan vid barnträdgården till 1,900 mk. Löneförhöjning tillkommer direktorn, föreståndarinnan och ordinarie lärarepersonalen på samma sätt som vid Jyväskylä seminarium och fri bostad direktorn, föreståndarinnan och lärarinnan vid normalskolan.

Seminarium är förlagdt å Ekenäs ladugårds säteri samt disponerar öfver dess hus och byggnader jemte trädgård, hvilket Ekenäs stadsboar enligt beslut af 21 Februari och 3 Oktober 1871 förärat till detsamma.

3. *Seminarium i Nykarleby* för svensktalande manliga folkskolelärare-elever, hvilket inrättades enligt kejs. kungörelse af den 17 Maj 1871, öppnades 1873. Seminariet är förlagdt å en af Nykarleby stadsboar erbjuden plats å Kuddnäs egendom invid staden, å hvilken plats stadsboarne kostnadsfritt uppfördt erforderliga byggnader och lokaler för seminariets behof. Anstalten är organi-

serad såsom Ekenäs seminarium, med 30 internplatser, samt erhöill en barnträdgård vid normal skolan 1875.

Eleverna vid seminariet hafva utgjort:

	Elever.	Dimmitterade.
År 1881—1882	58	10
„ 1882—1883	57	15
„ 1883—1884	54	18
„ 1884—1885	45	11
„ 1885—1886	40	6
„ 1886—1887	36	14
„ 1887—1888	30	11

Hela antalet dimmitterade elever uppgick 1877—1888 till 139. Vid seminariets normalskola voro läsåret 1887—1888 inskrifne 59 gossar och i barnträdgården 52 barn, deraf 28 gossar och 24 flickor.

Löneförmånerna för direktorn är 5,000 mk, 5 lektorer, enhvar 4,400 mk, läraren vid normalskolan 3,200 mk och lärarinnan vid normalskolan 1,600 mk. Fri bostad åtnjuter dessutom direktorn samt löneförhöjning direktorn och samtliga lärarepersonalen på samma sätt som vid Jyväskylä seminarium.

4. *Seminarium i Sordavala* öppnades hösten 1880 samt blef 1883 fullständigt organiseradt med fyra klasser och normalskola. Seminariet är till en del grundlagdt på ett af Sordavala stad gifvet jordstykke, till en del inrymdt i f. d. Siitoiniska folkskolans lokaler invid nämnda stad, hvilka jemte underlydande mark, bestående af *Kymölä* hemman n:o 2 och hälften af n:o 1 samt ett för nyssnämnda folkskolas underhåll doneradt kapital af 200,000 mk genom gåfvobref af d. 7 Mars 1879 för ändamålet af kollegii-assessor Hallonblad jemte maka öfverlätos till statsverket. Seminariet, som är organiseradt i öfverensstämmelse med Jy-

väskylä seminarium och består af tvenne afdelningar, en manlig och en qvinlig, med 45 interner å hvardera afdelningen, är afsedt för den finsktalande befolkningens behof.

Elevantalet i seminariet har varit:

År	Manliga afdeln.	Qvinliga afdeln.	Summa.	Dimitterade	
				lärare.	lärarin.
År 1880—1881	26	30	56	—	—
„ 1881—1882	40	51	91	—	—
„ 1882—1883	61	77	138	—	—
„ 1883—1884	82	97	179	15	19
„ 1884—1885	87	96	183	14	17
„ 1885—1886	101	120	221	20	20
„ 1886—1887	83	116	199	10	14
„ 1887—1888	91	122	213	17	23

Sammanlaggda antalet utdimmitterade från Sordavala seminarium utgör, alltsedan seminariet dimitterat elever intill 1888, 76 folkskolelärare- och 93 folkskolelärarinnekandidater.

Å seminariets normalskola funnos läseåret 1887—1888 101 gossar och 86 flickor, samt i barnträdgården 26 gossar och 31 flickor.

Aflöningen är för direktorn 5,800 mk, lektorerne, 8, enhvar 4,600 mk, kollegan och läraren vid normalskolan, hvardera 3,400 mk, föreståndarinnan för qvinliga afdelningen 2,200 mk, 4 lärarinnor, enhvar 2,300 mk, samt 1 lärarinna vid normalskolan 1,500 och en vid barnträdgården 1,400 mk. Dessutom är vid seminariet anställd en lärare i grekisk-ryska religionen, arv. 4,600 mk. Direktorn, föreståndarinnan och lärarinnan vid normalskolan åtnjuta fri bostad. Löneförhöjning tillkomma direktor och samtliga ordinarie lärarepersonalen med 10% efter 5, 10, 15, 20 och 25 års tienst.

Rörande kompetens till direktors-, samt lärare- och lärarinnetienst vid seminarierna utfärdades nya bestämmelser

d. 5 Augusti 1886. Bland annat fordras enligt dessa att sökande till direktors-, lektors- eller kollegatjenst skall, för att kunna komma i fråga, hafva vid universitetet aflagt de lärdomsprof, hvilka äro föreskrifna för anställning vid elementarläroverken samt dessutom minst en månads tid följt med undervisningen i folkskolor på landet äfvensom undergått ett praktiskt läroprof vid något seminarium. Från hösten 1889 intagas icke vidare barn i seminariernas barnkrubbor.

f. Folkskolorna.

På grund af nådiga förordningen angående organisation af folkskoleväsendet i storfurstendömet Finland af den 11 Maj 1866 åligger det hvarje stad i landet att inrätta och underhålla folkskolor till det antal och i sådan utsträckning, att alla de barn, som icke i hemmen eller andra skolor erhålla motsvarande eller mera omfattande bildning, blifva undervisade från och med åttonde till och med fjortonde åldersåret. Städernas folkskolor indelas i lägre- och högre-folkskolor, de förra afsedda för barn från sjetten till tionde åldersåren, och de senare för gossar eller flickor i den återstående undervisningsåldern. I de lägre folkskolorna meddelas undervisning i religion, modersmålet, skrifning, räkning, teckning, sång och gymnastik. I de högre tillkomma såsom nya undervisningsämnen geografi och historie, ytors och rymders mätning, naturkunskap och dess tillämpning, äfvensom handslöjd och lämpliga handarbeten. Till underhåll af sina folkskolor åtnjuta städerna af statsverket bidrag, som i regeln uppgå till högst 25 % af hela underhållskostnaden.

I landskommunerna åter är den första undervisningen såsom tillförene anförtrodd åt hemmen. Dock böra de kyrkliga församlingarne draga försorg derom att alla barn, hvilka af en

eller annan orsak icke kunna erhålla undervisning i hemmen, sändas till för detta ändamål inrättade stående eller ambulatoriska skolor. Dessa småbarnsskolor stå under de kyrkliga församlingarnas och presterskapets vård; hvaremot den högre folkskolan är en kommunalinrättning. För inrättandet af högre folkskolor ha landets ständer hvarje gång sedan 1863—1864 årens landtdag anslagit medel af inkomstbevillningen, och kan hvarje kommun, som vill skaffa sig dylik skola, hos öfverstyrelsen för skolväsendet ansöka understöd härtill. Understöden lemnas under form af lönebidrag, nemligen 800 mk åt folkskolläraren och 600 mk åt lärarinnan (k. k. af d. 19 Mars 1886). Undervisnings ämnena äro desamma, som i städernas högre folkskolor.

Läseåret i de högre folkskolorna vidtager sist första helgfria dag i Oktober månad och omfattar minst trettio veckor, ferierna oberäknade. Lägsta åldern för inträde är fyllda 8 år och flere än 50 elever får icke på en och samma gång undervisas af en och samma lärare eller lärarinna (k. k. af d. 11 Februari 1886). De kommuner, hvilka i sina folkskolor vilja gifva undervisningen i handarbeten en större omfattning, äro genom kejs. kungörelsen af d. 8 Juni 1883 tillförsäkrade särskilda bidrag af allmänna medel. Bland annat bidrager statsverket med någon del af priset vid inköp för folkskolornas räkning af verktygskollektioner, äfvensom tillhandahåller folkskolorna gratis ritningar till modellkollektioner och anvisningar till deras anskaffande samt meddelar mindre understöd åt fattigare kommuner för uppförande af slöjdrum.

Folkskoleväsendets utveckling i landet belyses af följande tabeller, den ena öfver antalet kommuner, som intill utgången af 1888 utverkat åt sig understöd af statsmedel till aflönande af folkskolelärare och lärarinnor, den andra öfver folkskolornas utbredning.

	Kommuner som utverkat åt sig statsbidrag för inrättande af folkskola.	Statsverkets bidrag, mark.	Kommuner som läsåret 1887—1888 icke hade folkskola i verksamhet.
Nylands län	39	84,380	—
Åbo o. Björneborgs län	92	105,640	31
Tavastehus	48	82,180	3
Wiborgs	47	98,080	7
S:t Michels	26	48,680	3
Kuopio	31	68,560	1
Wasa	69	114,960	16
Uleåborgs	42	45,820	27
Summa	394	648,300	88 *)
Städerna	34 **)	198,500	—
Summa	428	846,800	

	Landskommuner som läsåret 1887—1888 hade folkskola i verksamhet.	Landskommuner som läsåret 1887—1888 hade:								Summa i verksamvarande skolor.
		1	2	3	4	5	6	7	8	
		skolor i verksamhet								
Nylands län	39	13	9	5	7	2	1	1	1	105
Åbo o. Björneb. „	89	64	17	7	—	1	—	—	—	124
Tavastehus „	46	17	17	7	3	2	—	—	—	94
Wiborgs „	47	10	20	9	3	2	2	1	—	118
S:t Michels „	24	6	8	6	2	2	—	—	—	58
Kuopio „	31	10	11	2	3	3	1	1	—	78
Wasa „	66	38	11	10	4	3	—	—	—	121
Uleåborgs „	41	27	12	2	—	—	—	—	—	57
Summa	383	185	105	48	22	15	4	3	1	755

*) Af dessa hade dock 7 under kalenderåret försäkrat sig om understöd för inrättande af folkskola.

***) Jyväskylä och Sordavala städers barn undervisas i resp. seminariers normalskolor.

Förutom ofvan upptagna antal finnas i åtskilliga stads- och landsförsamlingar folkskolor, som, hvad undervisning och kurser beträffar, äro ungefär lika beskaffade med de högre folkskolorna, ehuru de icke åtnjuta något understöd af det allmänna. Ibland dylika skolor bör omnämnas de sedan äldre tider i några församlingar (Birkkala, Messuby, Lempälä och Kangasala) inrättade folkskolor, som underhållas med räntorna af de medel, assessorn *G. Ahlman* i testamente af 22 Juli 1798 för detta ändamål anslog, och hvilka skolor stå under finska hushållnings sällskapets uppsigt. En förteckning på alla de församlingar, hvilka ega folkskolor, underhållna, vare sig af dem sjelfva med eller utan understöd af bevillningsmedel, eller genom enskilda testamenten och donationer, blefve för öfrigt alltför vidlyftig. Särskildt bör dock i sammanhang med folkskoleväsendet omnämnas:

Uppfostringsanstalterna för fattiga och värnlösa barn å Kylliälä eller Nygård hemman i närheten af Viborg och å *Käyrä* hemman i Brunkkala kapell. Den förra inrättningen underhålles af statsmedel och äsyftar vården af fattiga och värnlösa barn ifrån Wiborgs län, hvilka af föräldrar och anhörige icke kunna försörjas och hvilkas underhåll och uppfostan någon kommun ej heller är skyldig att bekosta. Sådana barn underhållas i anstalten till ett antal af fyratio och få der äfven sin undervisning såväl i folkskolans läroämnen, som i lämpliga handslöjder. Anstalten står (enligt reglementet af d. 2 Mars 1869) i pedagogiskt afseende under skolöverstyrelsens inseende. Den lokala uppsigten tillkommer guvernören i länet med biträde af en direktion. Staten för anstalten är fastställd till 17,000 mk. Föreståndarinnan åtnjuter 1,000 mk i lön, läraren 1,000 och lärarinnan 600 mk, hvarförutom de alla erhålla fria husrum, ved och ljus.

Uppfostringsanstalten å Käyrä hemman i Åbo och Björneborgs län underhålles af en enskild förening för värnlösa och nödig vård saknande barns uppfostran, hvilken förening erhöll kejs. stadfästelse 1870 och för fullföljandet af sitt ändamål åtnjuter statsunderstöd. Lärarepersonalen utgöres af två lärare, af hvilka den ena tillika är föreståndare, och två lärarinnor äfvensom en handarbetsledare. Liksom Nygårds uppfostringsanstalt står Käyrä under uppsigt af en direktion, i hvilken guvernören är ordförande.

Öfverinspektorer för folkskolorna:

Uno Cygnæus, 1861 † 1888.

Anders Wilhelm Floman, 1888

g. Ecklesiastik staten.

Den evangelisk lutherska kyrkan är Finlands statskyrka. Den högsta styrelsen öfver densamma utöfvas af landets regering. Rättigheten att föreslå lag i frågor, som blott röra kyrkans egna angelägenheter, tillkommer åter endast kyrkans representanter å kyrkomöten. För att få gällande kraft böra de sålunda föreslagna lagarna dock der efter undergå granskning samt erhålla stadfästelse af kejsaren och landets ständer vid landtdag.

Kyrkans medlemmar äro fördelade i kyrkoförsamlingar, hvilkas yttre område utgör ett kyrkogäll. Hvarje församling underhåller en eller flere ordinarie prester. Ansvaret för den offentliga gudstjenstens förrättande, för ungdomens kristliga undervisning och för kyrkotuktens upprätthållande tillkommer *pastor* eller *kyrkoherden*, som dessutom har uppsigten öfver vårdnaden af kyrkans egendom samt för förteckning öfver församlingens medlemmar, öfver födde, döde, konfirmerade, vigde m. m. Predikningar samt öfriga presterliga tjensteförrättningar fördelas mellan pastor

och de andra ordinarie presterne i församlingen: *kapellanen*, *sockneadjunkten* o. s. v., ifall sådane der finnas. Årligen förrättas af presterne *läsförhör* för utrönande och befordrande af religionsundervisningen i hemmen. Likaså hålles äfven årligen *skriftskola* med nattvardsbarnen. Flere församlingar kunna ha gemensam kyrkoherde och bilda då en *socken* eller ett *pastorat*. Den församling, hvari kyrkoherden är bosatt, är *moderkyrkoförsamling*; de öfrige *kapellförsamlingar*. Vården om församlings gemensamma angelägenheter utöfvas på allmän *kyrkostämma*, der kyrkoherden, eller kapellanen såsom hans ställföreträdare, är ordförande. Kyrkostämma utser äfven genom val församlingens *kyrkoråd*, hvilket handhar den kristliga sedevården och kyrkotukten i församlingen, till- och afsätter kyrkobetjeningen samt håller den närmare uppsigten öfver kyrkans egendom, som är anförtrodd i *kyrkovårdens* vård. Kyrkoherdarne, liksom öfrige ordinarie prester, utses genom val af församlingarnes medlemmar. När en tjänst är ledig anslås den af domkapitlet till ansökning. Domkapitlet uppför derefter tre af de sökande på förslag. Dessa böra sedan i den församling, der den lediga tjänsten är, aflägga prof i predikan och altartjänst. Sedermera förrättas val i församlingen och erhåller den af de sökande fullmakt af domkapitlet, hvilken de flesta rösterna tillfallit. Undantag bilda *imperiola* och *patronela* pastorat, der kyrkoherde befattningarnes och understundom äfven de andre presttjänsternas besättande är kejsarens eller enskild mans rättighet. *Klockare* och *orgelnister* utses likaledes genom val af församlings medlemmarne.

För handhafvandet af kyrkostyrelsen öfver församlingarna är landet indeladt i *stift* och hvarje stift i *prosterin*. Inom stiftet utöfvas denna styrelse af en *biskop* och ett *domkapitel*, och inom hvarje prosteri af en af kyrkoher-

darne, som af de öfrige blifvit utsedd till *kontraktsprost*. Biskopen utses genom val af samtliga stiftets ordinarie prester och de, som ordinarie presttjenster på eget ansvar i församlingarna förvalta. Valet försiggår samtidigt i hela stiftet på en af kejsaren dertill bestämd dag, sålunda att presterne inom hvarje prosteri sammanträda hos kontraktsprosten och der med slutna sedlar rösta på tre personer. Domkapitlets ledamöter och tjenstemän afgifva sina röster inför domkapitlet. I val af erksbiskop få utom erke-stiftets presterskap äfven biskoparne och domkapitlens ledamöter i de öfriga stiften deltaga. Sedan valet blifvit förrättadt uppför domkapitlet på förslag de tre, som erhållit högsta röstetalet, och af dessa utser och förordnar derefter kejsaren en till biskop. Biskopen bör årligen anställa visitationer i sitt stift och afpassa dessa så, att hvarje församling åtminstone hvar femte år blifver visiterad. I domkapitlet är biskopen ordförande. Öfriga ledamöterna äro kyrkoherden i den stad, der domkapitlet har sitt säte, hvilken såsom *domprost* är sjelfskrifven, samt två ibland stiftets ordinarie prester för tre års tid i sender valde *assessorer* och domkapitlets *sekreterare*. Sekreteraren, som skall vara en man med bepröfvad juridisk bildning och erfarenhet, utses af domkapitlet, efter på vanligt sätt kungjord ansökningstid. På samma sätt utnämnas äfven *notarierna*.

Den äldsta biskopstolen i Finland är samtidig med kristendomens införande. Under hela medeltiden fortfor Finland att utgöra endast ett stift (Åbo). Först efter reformationen inrättades (1554) ett annat biskopssäte i Wiborg, som år 1721 förflyttades till Borgå. Det tredje stiftet, eller Kuopio stift, bildades genom kejsarliga kungörelsen af d. 6 Mars 1850. Åbo stift blef den 8 Juli 1817 förklaradt för erkestift.

Åbo erkestift innefattar hela Åbo och Björneborgs län jemte Åland, hela Wasa län, förutom Laukkas härad, äfvensom Raseborgs östra och vestra härad af Nylands län, samt Ruovesi, Birkkala, Tammela och större delen af Hauho härad i Tavastehus län.

Borgå stift innefattar de återstående delarna af Nylands, Tavastehus och Wasa län, samt hela Wiborgs och S:t Michels län.

Kuopio stift omtattar landets två. nordligaste län, Kuopio och Uleåborgs.

De skilda stiftens indelning och folkmängd år 1887 var såsom följer:

	Folk- mängd.	Prosterin.	Pastorat.	Försam- lingar.	Folkmängd i medeltal i hvar för- samling.
Åbo erkestift	946,390	18	160	262	3,612
Borgå stift	812,872	18	106	132	6,158
Kuopio „	511,650	9	70	110	4,506
Summa	2,270,912	45	336	504	4,506

Af pastoraten voro

	Imperiela.	Konsistoriela.	Turvis im- periela och konsistoriela.	Patronela.
Åbo erkestift	89	70	1	1
Borgå stift	77	28	—	—
Kuopio „	32	38	—	—
Summa	198	136	1	1

Den alltsedan katholska tiden rådande *indigenats rät-*
ten, som förbjöd prest att ifrån ett stift söka sig öfver till
ett annat, upphäfdes genom kejs. förordningen den 2 April
1864.

Aflöningen. Erkebiskopen i Åbo uppbär enligt senaste reglering af erkebiskopslönen (af d. 17 Juli 1884) 1,151 tunnor spannmål, hälften råg och hälften korn, att efter föregående årets medelmarkegång, med forlön, af allmänna medel utbetalas. Dessutom disponerar erkebiskopen öfver en embetsgård i Åbo, hvilken med domkyrkans medel underhålles, samt Korois prebendehemman i S:t Marie socken såsom boställe. Biskopen i *Borgå* uppbär i lön af kronan medelmarkegångspriset jemte forlön för 750 tunnor spannmål, hälften råg och hälften korn, samt i hushyresmedel 1,200 mk. Dessutom disponerar han öfver Strömsberg's nära Borgå stad belägna hemman (k. br. af d. 10 Januari 1865). Biskopens i *Kuopio* årliga aflöning är 625 tunnor spannmål, hälften råg och hälften korn, som utbetalas efter medelmarkegången, samt i ersättning för boställe och hyresmedel 3,200 mk kontant (k. br. af d. 6 Mars 1850).

Domkapitlens assessorer åtnjuta inkomsterna af sina prestalägenheter samt dertill af kronan 3,000 mk enhvar äfvensom tillökning af 1,000 mk, derest de icke jemte assessors tienst kunna sköta sin ordinarie tienst, och 1,000 mk i flyttningshjelp. Sekreterarens i Åbo erkestift aflöning är 4,000 mk och i Borgå 3,500 mk med arvodesförhöjning à 500 mk efter 5 och 10 års tienst, samt sekreterarens i Kuopio 3,500 mk. Förste notarien i Åbo har 3,000 mk, andra notarien derstädes 1,800 mk, notarien i Borgå 1,600 mk, och i Kuopio 2,500 mk.

Grunderna för prestaflöningen i församlingarna härleda sig från kristendomens införande i landet. Tillika med kristendomen påbjöds erläggandet af *tionde* till kyrkan. Af detta tionde uppbar biskopen en tredjedel, domkyrkan en annan tredjedel och sockenpresten återstående tredjedelen. Vid reformationens införande indrog Gustaf I,

till följd af riksdagsbesluten i Vadstena och Stockholm 1526 samt Vesterås recess 1527, till kronan förstnämnda två-tredjedelar, men tillät kyrkoherdarne fortfarande åtnjuta den dem tillfallande tredjedelen eller tertialen. Denna erlades ursprungligen efter årets växt «i skaftet», men blef sedermera i de flesta trakter fixerad till ett visst belopp, så att den icke mera berodde af löntagarnes och de betalandes öfverenskommelse. Undantag härifrån bildade endast Österbotten och Åland, hvarest till följd af kongliga förordningarne den 18 Januari 1743 och 19 Februari 1776 kyrkoherdarne bibehöllos vid den gamla rättigheten att uppbära tertialen i skaftet, och följaktligen hade laga anspråk på icke mindre än hvar trettionde tunna af årets skörd i dessa landskap. På Åland tillades dessutom kyrkoherdarne en del af kronans tionde, så att kronan der i stället för två tredjedelar, endast uppbar hälften af sagda spannmål. Utom spannmålstionden tillkom kyrkoherdarne bland annat *smörtionde*, eller en mark smör för hvarje ko, *qvicktionde* af kalf, lam, killing, gris och gås, *fisktionde*, *påskpenningar* samt *likstol* eller *testamenten*.

Genom kejs. förordning af d. 5 Augusti 1886 påbjöds en ny reglering af presterskapets aflöning och fastställdes de grunder, hvarefter regleringen skall ske. Tertial eller tionde-spannmålen skall framgent bibehållas och i de delar af landet, der tionden utgår efter årets växt eller träffad öfverenskommelse, skall den bestämmas till visst belopp från hvarje lägenhet. All annan tionde äfvensom hvarje i andra naturalster än spannmål utgående afgift till presterskapet skall utbytas mot bestämda årliga afgifter antingen i penningar eller i spannmål, smör eller fisk. Påskpenningar, dagsverken, matskott samt afgifter för likstol och barnaföderskors kyrkogång skola utbytas mot bestämda personela utskylder, uträknade efter medelbeloppet och värdet för

de 10 senaste åren, samt fördelas på fastighetsegarne och de öfrige invånarne, som fyllt sexton års ålder, o. s. v. Den sålunda reglerade lönen skall till beloppet fullt motsvara hvad tillförene till presterskapet enligt gamla sättet erlagts. Regleringens genomförande skall ske församlingsvis och efter hand. Vid fördelningen af presterskapets aflöning mellan församlingens ordinarie prester skall kyrkoherden undfå tvåfaldt mot enhvar af de andre presterna, utom i kapellförsamling, der kyrkoherden erhåller en tredjedel af aflöningsbeloppet, men resten tillfaller kapellanen.

Till prestaflöningen höra äfven *prestbolen*, hvartill jordlägenheter upplåtits dels af kronan, dels af församlingarna. Byggnaderna å kyrkoherdeboställena byggas och underhållas af församlingarna; å öfriga prestbol beror det på lokala författningar om innehafvaren eller socknemännen äro förpligtade dertill.

Enligt en vid landtdagen år 1867 verkställd approximativ uppskattning af presterskapets inkomster stego desamma i

	För kykoherdarne.	Öfriga prester.	In summa.
Åbo erkestift	641,400.	381,300.	1,022,700.
Borgå stift	386,200,	238,500.	624,700.
Kuopio "	310,400.	188,200.	498,600.
Summa mk	1,338,000.	808,000.	2,146,000.

Af kyrkoherdelägenheterna uppskattades nedanstående antal lemna en årlig inkomst af

	Åbo erkest.	Borgå stift.	Kuopio stift.	Summa.
15,000 mk och deröfver	4	—	1	5
10,000—15,000 mk.	9	3	8	20
5,000—10,000 "	48	37	23	108
Under 5,000 "	49	34	11	94

Kapellanernas och öfrige ordinarie presters inkomster uppskattades på samma sätt sålunda, att nedanstående antal lägenheter ansågos rendera

	Åbo st.	Borgå st.	Kuopio st.	Summa.
5,000 mk	—	I	—	I
Från 3,000 till 5,000 mk	20	22	14	56
“ 1,500 “ 3,000 “	57	62	53	172
Under 1,500 mk	174	29	25	228

Förteckning på finske biskopar.

1. Biskopar och (efter 1817) erkebiskopar i Åbo:

a) under katolska tiden.

Henrik, 1157 † 1158.

Rudolf, 1158—1178?

Folqvinus, 1178?—1198?

Thomas, 1220?—1245.

Bero I, 1245 † 1258.

Ragvald I, 1258 † 1266.

Catillus, 1266 † 1286.

Johannes I, 1286—1290, sedan erkebiskop i Upsala, †
1291.

Magnus I, 1291 † 1308.

Ragvald II, 1308 † 1321.

Benedictus, 1321 † 1338.

Hemming, 1338 † 1366.

Henrik II Hartmanni, 1366 † 1368.

Johannes II Petri, 1368 † 1370.

Johannes III Vestfal, 1370 † 1384.

Bero II Balk, 1385 † 1412.

Magnus II Olai Tavast, 1412—1450, † 1452,

Olaus Magni, 1450 † 1460.

- Konrad Bitz*, 1460 † 1489.
Magnus III Nilsson Stjernkors, 1489 † 1500.
Laurentius Suurpää, 1500 † 1506.
Johannes IV Olavi, 1506 † 1510.
Arvid Kurki, 1510 † 1522.
Erik Svensson, 1523—1527.

b) efter reformationen.

- Martin Skytte*, 1528 † 1550.
Mikael Agricola 1554 † 1557.
Petrus Follingius, 1558—1563, sedan biskop i Reval, †
1565.
Paul Juusten, 1563 † 1576.
Ericus Erici, 1583 † 1625.
Isak Rothovius, 1627 † 1652.
Eskil Petraeus, 1652 † 1657.
Johan Terserus, 1658—1664, sedan biskop i Linköping,
† 1678.
Johan Gezelius, d. ä., 1664 † 1690.
Johan Gezelius, d. y., 1690 † 1718.
Herman Witte, 1721 † 1728.
Lars Tammelin, 1728 † 1733.
Jonas Fahlenius, 1734—1747, † 1748.
Johan Brovallius, 1749 † 1755.
Karl Fredrik Mennander, 1757—1775, sedan erkebiskop
i Upsala, † 1786.
Jakob Haartman, 1776 † 1788.
Jakob Gadolin, 1788 † 1802.
Jakob Tengström, 1803 (1817 erkebiskop) † 1832.
Erik Gabriel Melartin, 1833 † 1847.
Edvard Bergenheim, 1850 † 1884.
Torsten Thure Renvall, 1884

2. **Biskopar i Viborg och (efter 1721) i Borgå:**

Paul Juusten, 1554—1563, sedan biskop i Åbo.

Canutus Johannis, 1563 † 1564.

Erik Herkepæus, 1568 † 1578.

(1578—1618 var stiftet sammanslaget med Åbo).

Olaus Elimæus 1618 † 1629.

Nicolaus Karelius, 1630 † 1632.

Gabriel Melartopæus, 1633 † 1641.

Petrus Bjugg, 1642 † 1656.

Nicolaus Nykopensis, 1658 † 1664.

Petrus Brommius, 1664 † 1672.

Abraham Thauvonius, 1672 † 1679.

Henrik Carstenius, 1679 † 1683.

Petrus Bång, 1683 † 1696.

Petrus Laurbechius, 1696 † 1705.

David Lund, 1705—1711, sedan biskop i Wexiö, † 1729.

Johan Gezelius, 1721 † 1733.

Daniel Juslenius, 1734—1744, sedan biskop i Skara, †
1752.

Johan Nylander, 1745 † 1761.

Gabriel Fortelius, 1762 † 1788.

Paul Krogius, 1789 † 1792.

Zacharias Cygnæus, 1792 † 1809.

Magnus Jakob Alopæus, 1809 † 1818.

Zacharias Cygnæus, jun., 1819—1820, sedan biskop öfver
lutherska församlingarne i Petersburgska distriktet, †
1830.

Johan Molander, 1821 † 1837.

Karl Gustaf Ottelin, 1838 † 1864.

Frans Ludvig Schauman, 1865 † 1877.

Anders John Hornborg, 1878 † 1883.

Johan Viktor Johnsson, 1884 † s. å.

Carl Henrik Alopæus, 1885

Biskopar i Kuopio:

Robert Valentin Frosterus, 1851 † 1884.

Gustaf Johansson, 1884

h. Främmande trosförvandter.

Samtidigt medan svenskarne ifrån vester utbredde den romersk katolska kyrkans tro i Finland begynte Rysarne österifrån bedrifva omvändelseverket i Karelen. Den *grekiska kyrkans* anor i vårt land gå sålunda tillbaka långt in i medeltiden. Dess bekännares antal var år 1886 41,032, hvaraf 31,148 voro bosatte i Viborgs, 8,360 i Kuopio och 1,141 i Nylands län. I de begge förstnämnda länen bilda de äfven särskilda församlingar å landsbyggden. I det öfriga landet ha de grekisk ryske trosbekännarne endast kyrkor i vissa städer. Med hänsyn till kyrkostyrelsen underlyda de metropoliten i S:t Petersburg. Närmaste uppsigten öfver församlingarna inom landet tillkommer den *grekisk-ryska andliga styrelsen* i Viborg. Församlingarna äro fördelade på fyra prosterier, hvilka förestås af *inspektorer* eller kontraktspstrar.

Genom kejsrerliga förordningen af den 14 Augusti 1827 erhöilo de grekisk-ryska trosförvandterna i Finland rättighet att vinna inträde i finsk civil- och militärtjenst. Till följd af den nya landtdagsordningen af d. 15 April 1869 äro de, likasom alla öfrige kristne trosbekännare i landet, äfven i åtnjutande af samma politiska rättigheter som lutheranerna. Dock få de icke öfvergå till någon annan lära, utan äro sålunda i saknad af den samvetsfrihet, som tillkommer Finlands öfriga medborgare. De grekisk-

ryska presternas legala förhållanden äro närmare bestämda bland annat genom kejs. förordningen af den 25 November 1826, kejs. brefvet den 7 September 1830, kejs. förordningen d. 4 November 1836, 5 Mars 1883, m. fl. Luthersk prest är förbjuden att under hvad förevändning som helst befatta sig med grekisk-ryska trosförvandters nattvardsgång, brudvigslar o. a. religiösa förrättningar. Luthersk prest, som förmår grekisk trosförvandt till affall från sin lära, mister embetet för alltid (kejs. brefvet d. 19 December 1843 och k. kung. d. 6 December 1869).

För beredande af religionsvård åt grekisk-ryska trosförvandter, som äro bosatte på längre afstånd från grekisk-rysk kyrka, finnas anställda särskilda reseprester, för närvarande två, hvilka hvardera biträdas af psalmläsare. Presterskapet och kyrkobetjäningen vid de grekisk-ryska kyrkorna i städerna åtnjuta löner af finska statsverket enligt stat af d. 5 Mars 1883 tillsvidare och så länge församlingsmedlemmarne i följd af sitt fåtal ej sjelfva förmå aflöna desamme. Ordföranden i andliga styrelsen i Viborg uppbär sålunda af finska statsverket 1,714 mk i stället för annex och 1,800 mk i expenser, samt dessutom såsom kyrkoherde i Viborg 5,400 mk, sekreteraren i nämnda styrelse 1,800 mk, hvardera resepresten 2,400 mk och de dem åtföljande kyrkotjenarne, hvardera 1,200 mk, protojerejen vid domkyrkan i Helsingfors 3,600 mk, presten i Åbo 3,000 mk, i Sordavala 1,600 mk, i Helsingfors, Viborg (2), Kexholm, Fredrikshamn, Villmanstrand, Nyslott, Kuopio och Nikolaistad, en-hvar 2,400 mk. Den sistnämnda uppbär dessutom i hyresmedel 350 mk. De vid kyrkorna anställda kyrkotjenarne (15) åtnjuta enhvar mellan 1,000 och 1,200 mk och oblatbakerskorna (8) 200 à 300 mk, äfvensom diakonerne vid domkyrkorna i Viborg och Helsingfors 1,600 mk. Ordföranden i andliga styrelsen i Viborg åtnjuta dessutom rese-

kostnads ersättning och dagtraktamente för visitationsresor, äfvensom resepresterna och deras psalmläsare resekostnadsersättning enligt resereglemente. Dessutom tillkommer presterskapet och kyrkobetjeningen i stadsförsamlingarna i ersättning för kyrkliga förrättningars verkställande visst årligt anslag, som erlægges af församlings medlemmarne enligt träffad öfverenskommelse, som af senatens ekonomie-departement fastställles. I de grekisk-ryska landsförsamlingarna uppbära deremot presterskapet och kyrkobetjeningen sin aflöning af församlings medlemmarne enligt ungefär samma grunder som de lutherska församlingarnes presterskap samt enligt bestämmelserna i förordningarna af den 24 Januari 1824, 4 Juni 1844, 29 Maj 1867 och 12 Februari 1874.

Af andra kristna trosförvandter ega endast *katholikerne*, hvilkas antal år 1886 uppgick till 2,272, en ordnad kyrkoförvaltning och egna kyrkor i landet (i Helsingfors och Viborg). I kyrkligt hänseende subordinera de under den katholske erkebiskopen i Mohilew. *Reformerte, baptister, laestadianer* o. a., hvilka till ringare antal finnas i landet, ha icke bildat några kyrko-församlingar. Genom den i landet stationerade ryska armén har ett antal *judar* och *mahomedaner* kommit in i landet och efter uttjenad militärtid varaktigt bosatt sig i några af de större städerna, företrädesvis Helsingfors och Viborg.

i. Arkeologiska kommissionen.

För fornlemningars samlande och bevarande inrättades redan 1629 af konung Gustaf Adolf i Stockholm ett antiqvarii- eller «häfdesökiare embete», hvars verksamhet omfattade hela riket och för hvilket första instruktionen utfärdades den 29 Juni samma år. Sedermera utfärda-

des ytterligare, särskildt under Karl XI:s regering, flere förordningar om forntida minnesmärkens vård och tillvaratagande samt intogos stadganden derom äfven i 1734 års lag. Någon myndighet, åt hvilken, på samma sätt som ofvannämnda embetsverk i Stockholm, vården och samlandet af Finlands fornminnesmärken efter landets skilsmessa från Sverige skulle varit ombetrodd, fanns emellertid icke, förr än *arkeologiska kommissionen* efter nådig proposition till ständerna vid 1882 års landtdag inrättades genom kejs. förordningen af d. 2 April 1883 och kungörelsen af d. 19 Juni 1884.

Arkeologiska kommissionen består af sju ledamöter, bland hvilka en under namn af *statsarkeolog* är ständig ledamot. De öfriga ledamöterna tillsättas för tre år i sänder, sålunda att finska vetenskaps societeten utser två samt universitetet, finska litteratursällskapet, finska fornminnesföreningen och finska historiska samfundet en ledamot hvarje. Valen stadfästas af senatens ekonomie-departement, som äfven bland de valde ledamöterna tillförordnar ordföranden i kommissionen. Statsarkeologen som tillika är sekreterare och verkställande ledamot i kommissionen och eger att ställa sig till efterrättelse en särskildt för honom utfärdad instruktion af d. 17 December 1885, utnämnes af kejsaren efter af arkeologiska kommissionen upprättadt förslag. Han bör hafva aflagt licentiatexamen i filosofiska fakultetens historisk-filologiska sektion samt genom utgifna vetenskapliga arbeten i arkeologi och historia ådagalagt för tjensten erforderliga insigter.

Kommissionen sammanträder på ordförandens kallelse, så ofta behofvet påkallar. Statsarkeologen uppbär i aflöning 7,500 mk samt åtnjuter derutöfver löneförhöjning med 750 mk efter 5 och 10 års tjenst. Ledamöterna uppbära för hvart ordinarie sammanträde ett arvode af 20 mk.

Arkeologiska kommissionen har till ändamål att öfvervaka, att fasta fornlemningar eller dylika minnesmärken af sådan ålder, att de icke kunna anses tillhöra enskild egare, blifva tagna under lagens hägn och icke rubbas eller förstöras utan särskilda vilkor. Vill till exempel innehafvare af jord borttaga eller förflytta fast fornlemning, bör ansökning derom göras hos arkeologiska kommissionen, som då eger pröfva, huruvida ansökningen må bifallas eller ej. Har arkeologiska kommissionen genom beslut, som vunnit laga kraft eller blifvit af senaten gilladt, förklarat fornlemning ega det historiska värde att den borde oförändrad bibehållas, ankommer det å senatens ekonomie-departement att bestämma huruvida expropriation af marken må ega rum, i den händelse jordinnehafvaren gör anspråk på ersättning för den skada, han genom fornlemningens bibehållande komme att lida. Är tillstånd till fornlemnings borttagande eller förändring af arkeologiska kommissionen gifvet, eller är fornlemning öfverlemnad till jordinnehafvarens fria förfogande, må kommissionen låta besigtiga och afteckna densamma samt i förra fallet förordna någon att närvara vid förändringen eller borttagandet. Arkeologiska kommissionen eger ock rätt att låta iståndsätta, afteckna och medelst gräfning eller på annat sätt undersöka fast fornlemning, likväl med ersättande af den skada, som genom undersökningen möjligen tillskyndas jordinnehafvaren. Önskar någon annan för vetenskapligt ändamål undersöka fornlemning, bör tillstånd dertill sökas af arkeologiska kommissionen, som i händelse af bifall, eger närmare bestämma, huru vid undersökningen skall förfaras.

Ordförande i arkeologiska kommissionen:

Jakob Johan Wilhelm Lagus, 1884—1887.

Sven Gabriel Elmgren, 1887

Statsarkeolog:

Johan Reinhold Aspelin, 1885

7. Verk och stater hörande under Jordbruks-Expeditionen.

a. Öfverstyrelsen för väg- och vattenbyggnaderna samt ingenjörstaten.

Finlands rikedom på sjöar och vattendrag i det inre rigtade redan i äldre tid styrelsens uppmärksamhet på möjligheten att medelst kanalanläggningar och sjöuppreningar göra dessa af naturen sjelf anvisade kommunikationsvägar mera begagneliga och nyttiga. Så känner man t. ex. de försök, som i slutet af medeltiden gjordes af Erik Thuresson Bjelke att genom en kanal förena Saimen och Finska viken, försök som sedermera åter upptogos etthundra år derefter under Karl IX:s regering, men först i våra dagar blifvit realiserade o. s. v. Strömrrensings arbetena erhöillo dock först en mera planmessig och hela landet omfattande utsträckning genom bildandet af en särskild *direktion för strömrrensningars anställande i Finland* (kongl. kung. den 17 December 1799). Till följd af kriget 1808 upplöstes direktionen; men en ny inrättades kort derefter genom kejsarliga brefven af d. 20 Februari och 31 Maj 1816. Den förändrades sedermera den 17 September 1860 till en *Öfverstyrelse för väg- och vattenkommunikationerna*, hvilken benämning genom senast utfärdade instruktion af d. 6 Augusti 1887 förändrades till *Öfverstyrelsen för väg- och vattenbyggnaderna*. Genom den omorganisation, som embetsverket genom nyssnämnda instruktion undergick, upphörde den genom reglemente af den 30 Juni 1869 på civil stat uppförda och under öfverdirektören för väg-

och vattenkommunikationerna såsom chef lydande *Ingenjörkorpsern för väg- och vattenkommunikationerna*, tidigare benämnd *Finska strömningskorpsern*, såsom särskild institution och ställdes de för öfverstyrelsen nödiga ingenjörer och byggmästare i omedelbart beroende af öfverstyrelsen.

Öfverstyrelsen för väg- och vattenbyggnaderna, hvilken skall ha sitt säte i landets hufvudstad, eger att handlägga tekniska och administrativa ärenden, hvilka angå anläggning och underhåll af jernvägar, kanaler, slussar, broar, dockor, hamnar, flottleder och andra väg- och vattenbyggnader, samt underhåll och förvaltning af enskilda jernvägar, äfvensom strömnings-, sjöfällning och uttappning af kärr och mossar m. m. Öfverstyrelsen utgöres af en *öfverdirektör*, såsom ordförande, och tre ledamöter, af hvilka två, som benämnas *öfveringenjörer*, skola ega tekniska insigter, den ena företrädesvis i jernvägsbyggnads- och den andre i vattenbyggnadsarbeten, och den tredje, som benämnes *assessor*, bör vara i juridiska och administrativa ärenden förfaren. Öfverdirektören utnämnes omedelbart af kejsaren på senatens framställning och öfveringenjörerna på lika sätt af kejsaren efter ansökning och öfverstyrelsens yttrande. Assessorn tillsättes äfvenledes af kejsaren sedan underdånigt förslag efter behörigen kungjord ansökningstid blifvit af öfverstyrelsen upprättadt och till senaten insändt. Vid öfverstyrelsen äro dessutom anställda en *sekreterare* och en *kamrerare*, af hvilka den förre bör hafva aflagt domare-, den senare kamalexamen, samt en *kassör*, som tillika är kanslist och bör hafva undergått endera af ofvannämnda examen. De tvenne förstnämnde tillsättas af senaten, efter af öfverstyrelsen kungjord ansökningstid och upprättadt förslag, samt kassören af öfverstyrelsen.

Öfverdirektören är närmast ansvarig för utförandet af de allmänna arbeten, som enligt öfverstyrelsens förordnande eller åtgärd verkställas, äfvensom för vidmakthållande af de under öfverstyrelsen lydande inrättningarne. Uti ärenden af större vikt får icke beslut i öfverstyrelsen fattas med mindre tre af dess ledamöter äro tillstädes och i ärendets pröfning deltagit, men är ärendet af mindre betydenhet erfordras blott 2 ledamöters närvaro. Vid omröstning afgör flesta rösterna och vid lika röster den åsigt, som öfverdirektören biträdt.

Öfveringeniörerna åligga att efter af öfverdirektören gjord fördelning utarbета och i öfverstyrelsen föredraga alla tekniska ärenden, som angå de till öfverstyrelsen hörande arbeten, samt att, i egenskap af högsta arbetschefer för större, på statens bekostnad utförda undersökningar och arbeten, hvartill de af senaten förordnats, leda och öfvervaka de ifrågavarande arbetenas behöriga utförande. Härvid biträdas de af tillfälliga, af senaten på öfverstyrelsens förslag tillförordnade distriktsingeniörer, hvilka åligga att, enligt för dem i öfverensstämmelse med byggnadsföretagens art af öfverstyrelsen utfärdade arbetsinstruktioner, närmast handha ledningen af arbetena. Assessorn föredrager mål och ärenden af juridisk, administrativ och ekonomisk art, äfvensom alla redovisningsfrågor, hvarutom honom tillkommer närmaste inseendet öfver kansligöromålen och kontrollen af räkenskapsverket.

Assessorn förvarar nyckeln till det ena af öfverstyrelsens kassakistas tvenne lås, och kassören nyckeln till det andra.

För handhafvandet af tillsynen och ledningen vid utförandet af allmänna väg- och vattenbyggnadsarbeten samt för vården om de dertill hörande inrättningar är Finland indeladt i sex distrikt, hvart och ett stående under en di-

striksingeniör, nemligen *Uleåborgs distrikt*, med stationsort Uleåborg och innefattande hela Uleåborgs län; *Vasa distrikt*, med stationsort Nikolaistad och upptagande den vestra eller till landskapet Österbotten hörande andelen af Vasa län; *Vest Tavastländska distriktet*, hvars stationsort är Tammerfors och som innefattar landskapen Egentliga Finland, Satakunta och Åland, äfvensom de delar af Tavastland och Nyland, som äro belägna vester om Hämeenselkä ås ända till Hangöudd; *Päijänne distrikt*, stationsort Jyväskylä och innefattande det ost-tavastländska vattensystemet, samt således de delar af landskapen Tavastland, Savolaks och Nyland, som ligga emellan Suomenselkä i norr och Finska viken i söder, samt Hämeenselkä i vester och Savonselkä i öster; *Kuopio distrikt*, med stationsort i Kuopio och innefattande i det närmaste Kuopio län; samt *Saima distrikt*, med stationsort Viborg och omfattande Saimas vattensystem samt motsvarande ungefär Viborgs och S:t Michels län. Från vederbörande distriksingeniörs verksamhetskrets är likväl tillsvidare undantagen förvaltningen af Saima och Pielis elfs kanaler, hvilken under öfverstyrelsens uppsigt och särskilda stadgar handhafves af dertill usedde kanalchefer. Distriksingeniörerna underlyda öfverstyrelsen och utses af senaten efter kungjord ansökningstid och af öfverstyrelsen upprättadt förslag. Dem åligger att enhvar inom sitt distrikt göra sig underrättad om allmännare behof af utvidgning och förbättring af vattenkommunikationer och flottleder, sänkning af större vattendrag, uttorkning af sankmarker, större broanläggningar m. m., samt hos öfverstyrelsen göra framställning om dylika arbetens vidtagande äfvensom efter öfverstyrelsens förordnande anställa hithörande undersökningar, uppgöra planer och kostnadsförslag till deras utförande, leda dylika arbeten, efter förordnande verkställa besigtningar af samt inom sitt distrikt hafva

närmaste inseendet öfver de under öfverstyrelsens vård stående anstalter och allmänna arbeten.

För att vid behof användas till utförande af allmänna arbeten, biträda distriktsingeniörerna i deras göromål m. m., underlyda öfverstyrelsen dessutom sju äldre och sju yngre ingenjörer, äfvensom tjugu byggmästare, hvilka sistnämnda äro fördelade på de särskilda distrikten och böra i regel, i och för tienstgöring å distriktskontoret, vara bosatte å distriktsingeniörernes stationsorter. De under öfverstyrelsen lydande ingenjörer, hvilka icke blifvit förordnade distriktsingeniörerne till biträde, eller erhållit förordnande att under eget ansvar utföra allmänt arbete, kunna af öfverstyrelsen användas till förefallande arbeten vid öfverstyrelsen eller ock särskildt förordnas till verkställande af undersökningar, uppgörande af planer, ritningar och förslag för tillämnade arbeten m. m. Ingeniörerna utnämnas af senaten, efter ansökning och af öfverstyrelsen afgifvet yttrande; byggmästarne antagas och entledigas af öfverstyrelsen. Vid öfverstyrelsens arbeten kunna dessutom anställas ingenjörelever, hvilka önska vinna praktisk erfarenhet vid undersökningar och arbetens utförande. Deras antagande ankommer ensamt å öfverdirektören.

För att till ingenjör vid öfverstyrelsen antagas, erfordras, att vid polytekniska institutet i Finland eller vid någon motsvarande läroinrättning i Ryssland eller annat land hafva afslutat fullständig lärokurs för byggnadsingenjörer, äfvensom att derefter minst två års tid tienstgjort vid under öfverstyrelsens inseende stående arbeten.

Löneförmånerna utgöra för öfverdirektören 13,000 mk, öfveringenjörerne, hvardera 10,000 mk, assessorn 8,500 mk, sekreteraren och kamreraren, hvardera 5,000 mk, och kassören 4,000 mk. De trenne sistnämnda åtnjuta dessutom löneförhöjning med 500 mk efter 5 och 10 års tienst. —

Enhvar af distriktingeniörerna uppbär 7,500 mk i löneför-
månar samt förhöjning med 1,000 mk efter 10 års tjänst,
enhvar af äldre ingeniörerna 5,000 mk och yngre ingeniö-
rerna 3,500 mk samt förhöjning med 750 mk efter 5 och
10 års tjänst. Byggmästarne uppbära i aflöning 1,450,
1,200 eller 1,000 mk, beroende af den klass, hvartill de höra,
samt åtnjuta dessutom förhöjning med resp. 500, 300 eller
200 mk efter 10 års tjänst. Öfveringeniör åtnjuter utom
sina fastställda löneförmaner, då han i egenskap af arbets-
chef leder större undersökningar eller arbeten, särskild rese-
ersättning, som af senaten på öfverstyrelsens framställning
bestämnes. Skjuts och dagtraktamente tillkomma såväl
distrikts ingeniörerne som öfrige ingeniörer vid tjänstgöring
utom stationsorten och byggmästarne vid tjänstgöring utom
distriktskontoret, äfvensom ingeniöreleverna. Inkallas inge-
niör till tjänstgöring vid öfverstyrelsen, erhåller han i stäl-
let för dagtraktamente ett arvodestillskott af 150 mk i
månaden.

För bedrifvande af väg- och vattenbyggnadsarbeten
är till öfverstyrelsens disposition årligen anslaget 160,000
mk. Inberäknadt sagde anslag, löner, expenser m. m. ut-
gör hela staten för öfverstyrelsen för väg- och vattenbygg-
naderna 356,400 mk.

Öfverstyrelsens lokal är Unionsgatan N:o 32, andra
våningen, och hålles öppen alla helgfria dagar kl. 11—2.

Chefer för strömnings- eller ingeniörkorpsen och öfverdirektörer för väg- och vattenbyggnaderna.

Friherre Carl von Rosenkamff, 1817 † 1846.

Klas Alfred Stjernvall, 1847—1856, † 1869.

Knut Adolf Ludvig Stjernvall, 1856—1861.

Julius Mickwitz, adl. von Minckwitz, 1861—1885.

Alexander August Thesleff, 1885

b. Kanalerna.

1. *Saima kanal*. Tanken på en förbindelse mellan Saimen och Finska viken är, såsom i det föregående blifvit omnämndt, ganska gammal. De af höfvitsmannen i Viborg Eric Thuresson Bjelke (1500—1509) påbegynta gräfnin-garna ifrån Lauritsala («vanha kaivanto»), likasom äfven det år 1608 af Karl IX anbefallda kanalarbetet («Uusi» eller »Pontuksen kaivanto») ledde icke till något resultat, utan afbrötos snart, hufvudsakligast till följd af de svårigheter terrängen ställde i vägen för den tidens ofullkomliga insig-ter i sådana arbetens utförande. Då Finland sedermera genom Nystadska och Åbo fredsluten blef itudeladt, kunde en dylik kanalänläggning sjelffallet icke ens ifrågakomma redan tillföljd af politiska skäl. Efter Finlands återförening till ett helt upptogs frågan, som i 200 år hade hvilat, åter och det af landets allmoge. I början af Mars månad 1826 infann sig nemligen en deputation af tretton bönder ifrån Kuopio och Nilsiä socknar i S:t Petersburg och in-lemnade der till kejsar Nicolai I en underdånig petition att en kanal måtte med bidrag af allmänna medel öppnas mellan Saimen och Finska viken. Petitionen vann nådigt afseende, ehuru till en början statsverkets bristande tillgån-gar samt derefter vidlyftiga förberedande undersökningar m. m. föranledde, att arbetet först år 1845 kunde begynnas. Det fortgick sedermera oafbrutet till år 1858, då det full-ständigt slutfördes, ehuru kanalen redan tidigare eller den 7 September 1856, dagen af H. M. Kejsar Alexander II:s kröning i Moskva, kunde upplätas till allmänt begagnande. Arbetet leddes till en början af chefen för finska ström-rensningskorpsen, friherre von Rosenkampff, samt öfvertogs efter dennes död af den utmärkte svenske ingenjören öf-verste *N. Ericsson* (1847—1854), som härigenom äfven i Finland rest åt sig en varaktig minnesvård.

Kanalen begynner vid Lauritsala gård invid Saimen sju verst öster om Villmanstrand och sträcker sig derifrån i en längd af 23,5 kilom. till Nuijamaajärvi sjö. Derifrån sträcker den sig genom Lietjärvi, Rättijärvi, Särkkijärvi, Parvilainen och Juustelanjärvi små insjöar i en längd af 35,8 kilom. till Viborgska hafsviken. Kanalens sammanlaggda längd är således 59,3 kilom., deraf den grädda delen upptager 36 kilom. Djupet är 2,7 meter och bredden på bottnen 11,9 meter. För reglerandet af vattenståndet, som i Saimen är 76,2 meter öfver hafsytan, äro 28 slussar anbragte. Broarnes antal är 13. Byggnadskostnaderna uppgifvas ha stigit till 3,096,600 rubel silfver eller 12,386,400 mk.

Den närmare uppsigten och förvaltningen af Saima kanal är i öfverensstämmelse med kejserliga instruktionen af den 6 Augusti 1875 anförtrodd åt en *kanalchef*, som utnämnes af senatens ekonomie-departement på framställning af öfverstyrelsen för väg- och vattenbyggnaderna. Under honom lyda tvenne *distriktschefer*, en för kanalens öfra distrikt, från Saimen till Nuijamaajärvi, och en annan från sistnämnda sjö till hafvet. Öfrige tjenstemän och betjente äro: 2 *kassörer*, 2 *äldre* och 2 *yngre byggmästare*, 2 *vägskrifvare*, 19 *sluss- och brovaktare*, förutom drängar och signalister. Den gällande ordningsstadgan för trafiken genom Saimakanal är af den 3 Maj 1889. Löneförmånerna utgöra utom fri bostad, men inberäknadt resemedel m. m., för kanalchefen 7,500 mk, förste distriktschefen 4,450 mk, andre distriktschefen 3,600 mk, och kassörerne, enhvar 3,780 mk.

2. *Pielis kanal*. Redan vid 1867 års landtdag uttalade sig borgareståndet i en underdånig petition om önskligheten af en kanalisering af Pielis elf, hvarest särskilda forsar hindrade en eljes verkställbar sjötrafik mellan Saima genom Saima kanal med hafvet förbundna vatten och Pielisjärvi stora sjö samt de dermed förenade ost-ka-

relska vattendragen. Efter det särskilda undersökningar blifvit verkställda och kostnadsförslag uppgjorda vidtog kanaliseringsarbetet i Juni 1874, sedan detsamma blifvit anbefaldt i ett kejsarligt bref af d. 7 Mars s. å. Arbetet skulle omfatta uppförandet af 10 slussar, fördelade på 9 särskilda småkanaler och slutföras inom 7 år, men fullbordades redan 1879, då kanalen utmed hela sin sträcka den 9 Juli öppnades för trafiken. Dock tillkom sedermera ytterligare en sluss och kanal, så att slussarnes och kanalernas sammanlaggda antal är 11 och 10. Mellan kanalerna är färleden i elfven upprensad och utprickad. Elfvens hela längd är 70,5 kilom. och dess fall från utloppet till mynningen omkr. 17 m. Den kanaliserade sträckan har en sammanlagd längd af 58,8 kilom. Kanalernas bottenbredd vexlar mellan 6,5 och 7,7 m., slussarne hafva 7,7 meters bredd i portarna och 35,6 meters längd i slusskamrarne. Sammanlaggda kostnaderna för kanaliserings företaget uppgingo till 2,760,000 mk. De olika små kanalerna äro följande, räknade från elfvens mynning:

		Öppnades för trafiken.	Vatten sänkning, meter.	Längd, meter.	Slussar.	Anläggnings- kostnad. mark.
Joensuu	kanal	1877	0,59	564	1	217,000
Utra	„	1875	1,78	410	1	187,000
Kuurna	„	1876	2,38	790	1	367,000
Paihola	„	„	0,59	263	1	149,000
Haapavirta	„	1883	0,59	350	1	125,000
Jakokoski	„	1878	0,59	531	1	182,000
Saapaskoski	„	„	1,34	505	1	297,000
Nesterinsaari	„	„	1,78	71	1	189,000
Kaltimo	„	1879	4,90	2,144	2	739,000
Häihä	„	1876	0,89	107	1	145,000

Instruktion för styrelsen och förvaltningen af Pielifs kanaler utfärdades den 19 Juli 1879 och ordningsstadgar för trafiken samt stadgar för uppbörden den 14 Augusti s. å. Pielifs kanal har härintills likasom Saima kanal haft sin särskilda förvaltning. Numera är dock kanalchefsbefattningen indragen, och kanalen stäld under distriktsingenjörens i Kuopio omedelbara inseende.

Landets öfriga kanalänläggningar äro:

	Byggnadsår, eller senaste ombyggnad.	Vattensänk- ning, m.	Längd, m.	Bottenbredd, m.	Lägsta vatten- djup, m.	Slussar.	Anläggnings- kostnad, mk.
Taipale	kanal 1867—71	5,3	564	8,9	2,4	2	519,000
Konnus	„ 1865—68	0,9	267	8,9	2,4	1	272,000
Ruokovirta	„ 1878—79	0,7	371	7,7	2,1	1	127,000
Ahkionlaks	„ 1866—74	2,7—4,5	1,612	7,7	1,8	2	592,000
Nerkko	„ 1864—69	1,0	1,544	7,7	2,1	1	392,000
Oravi	„ 1859—61	—	238	7,4	2,7	—	60,400
Warkaantaipale	„ 1874—77	—	416	8,9	2,1	—	393,500 ¹⁾
Wesijärvi	„ 1868—71	3,0	1,306	8,9	2,1	1	350,000
Kalkis	„ 1875—78	1,8	1,010	8,9	2,1	1	363,000
Walkiakoski	„ 1866—68	5,3	632	7,4	1,3	2	247,000
Lembois	„ {1867—68} {1871—74}	2,8	1,031	8,9	1,8	1	493,000
Murole	„ 1854 ²⁾	1,2	305	6,2	1,8	1	106,600
Kauttu	„ 1884—85	0,05	163	5,9	1,9	—	56,000
Kaivoskanta	„ 1863—64	—	74	7,4	1,9	—	?
Lemström	„ 1881—82	—	475	11,9	3,9	—	219,000
Ämmä och Koivukoski slussar ³⁾		9,2	95	2,4	1,2	2	28,400

¹⁾ Inberäknadt genomgrävning af Kirkontaipale näs och fördjupning af farleden till S:t Michel.

²⁾ Restaurerades 1873, 76 och 77.

³⁾ Ämmäkoski sluss ombyggdes 1870—71 och Koivukoski 1866. Båda slussarne restaurerades 1875—77.

Antalet af de passerade farkosterna har för de vigtigaste kanalerna utgjort:

	1884.	1885.	1886.	1887.	1888.
Saima kanal	3,200	2,915	3,359	3,464	3,040
Pielis elfs	3,156	3,184	3,192	3,319	2,852
Taipale	1,028	921	964	1,121	1,061
Konnus	1,215	1,037	1,181	1,241	1,000
Ruokovirta	1,136	1,059	1,231	1,210	1,237
Ahkionlaks	636	555	667	663	600
Nerkko	625	657	723	648	605
Vesijärvi	1,696	1,736	1,781	1,801	1,869
Kalkis	384	389	473	533	429
Valkiakoski	873	586	580	623	459
Lembois	195	235	240	203	328
Murole	554	546	618	847	659
Ämmä o. Koivukoski	1,904	1,920	1,866	1,924	1,974

c. Statsjernvägarne i Finland.

Helsingfors—Tavastehus—S:t Petersburg jernbanan

Frågan om anläggandet af en jernväg mellan Helsingfors och Tavastehus städer upptogs af styrelsen redan år 1849. Projekter och kostnadsförslag voro äfven uppgjorda, då det mellankommande orientaliska kriget föranledde uppskof i företaget. Genast efter fredsslutet anbefalldes kejsar Alexander II senaten att inkomma med förslag till kommunikationernas upphjelpande medelst jernvägar och kanaler, och ingafs till följd häraf af en dertill utsedd komité nytt projekt till ofvannämnda banas byggande. Planen vann godkännande och den 4 Mars 1857 utfärdades nådigt förordnande om jernvägsanläggningen mellan Tavastehus och Helsingfors,

hvertill kostnaderna skulle bestridas af finska statsmedel. Arbetena vidtogo om våren 1858 och fortgingo intill början af år 1862, då jernvägen den 17 Mars öppnades för trafiken. Dess anläggning hade kostat något öfver 12,800,000 mk. Sedermera förelades ständerna på landtdagarne 1863—1864 och 1867 propositioner angående nya jernvägsanläggningar, som äfven vunno deras godkännande. Till följd häraf anbefalldes regeringen den 29 November 1867 byggandet af en jernväg från Riihimäki station å Helsingfors-Tavastehusbanan till S:t Petersburg. Finlands ständer hade till denna jernvägsbyggnad beviljat 18 miljoner mk, hvarjemte ryska kronan mot vissa vilkor, deribland erhållandet af en tredje del af rena behållningen af banans inkomster, understödde företaget med 2,500,000 metalliska silfverrubel. Hela jernvägen, äfven den del, som byggdes från ryska gränsen till S:t Petersburg, skulle dock komma att lyda under finsk styrelse. Den 18 Februari 1868 begynte arbetet å banan, vid hvilken under en del månader af åren 1868 och 1869 en samtidig arbetsstyrka af mellan 10,000 och 11,900 man var sysselsatt. Under året 1869 voro särskilda delar redan upplåtna för trafiken, och den 11:te September 1870, eller på kejsar Alexanders namnsdag, kunde hela banan öppnas för samma ändamål. Bland byggnadsarbeten å denna jernväg, som särskildt förtjena omnämnas, må anföras den stora jernbron öfver Kymmene elf med en längd af 65,62 m. Totalkostnaderna för banans anläggning utgjorde något öfver 27 1/2 miljon mk. Sedan ryska riksskattkammaren 1882 liqviderats för det af densamma utgifna bidraget af 2,500,000 rubel eller 10 milj. mk, har hela rena behållningen af jernvägen tillfallit finska staten. I följd af den lifliga trafiken å jernvägslinien närmast Petersburg har ett andra spår blifvit å banan utlagdt mellan nämnda stad och Levaschovo station för en kostnad af 721,000 mk. För att förbinda

Saimens vattendrag med jernvägsnätet förordade ständerna vid 1882 års landtdag utgifvande af en subvention af 450,000 mk åt Villmanstrands stad eller enskildt bolag för anläggande af en jernvägsbibana från *Simola* station å Riihimäki—S:t Petersburg jernväg till Villmanstrand och Saimen. Subventionen kom icke till stånd, utan byggdes sedermera nämnda bana med statsmedel åren 1884 och 1885 och öfvertogs af ständerna vid sistnämnda års landtdag samt införlifvades med Riihimäki—S:t Petersburg jernväg, för att med nämnda banas lokomotiv och materiel trafikeras. Kostnaderna för banan uppgingo till inemot 1,137,000 mk.

Frågan om byggandet af en jernväg mellan städerna Åbo, Tammerfors och Tavastehus, hade redan 1861 blifvit väckt af en nämnda år af regeringen nedsatt komité, hvilken erhållit i uppdrag att föreslå de fördelaktigaste åtgärder till beredande af lättare kommunikationer inom landet. En nådig proposition om byggande af en jernbana mellan Tavastehus och Tammerfors antogs sedermera äfven af ständerna vid 1863—1864 årens landtdag, men förslaget blef i följd af de inträffade fattigåren och bristande anslag tillsvidare beroende. Vid 1867 års landtdag väcktes ånyo fråga om jernvägens utsträckning ända till Åbo, men förföll i anledning af tvänne stånds beslut.

Genom resolution af den 7 Juni 1871 beviljades sedermera koncession åt en enskild man, kommunalrådet Ullner, hvilken samtidigt som Åbo stad inlemnat ansökning om koncession å byggande af en jernväg från Åbo till Tammerfors med föreningsbana till Tavastehus. Koncessionen blef 1872 öfverlåten åt kaptenen af första rangen, furst Ouchtomski, men förklarades den 20 Januari 1874 förverkad i följd af koncessionärens försummelse att fullgöra föreskrifna vilkor. Samtidigt förordnades om jernvägsarbetets omedelbara vidtagandet för statsverkets räkning, med an-

ledning af ständernas vid 1872 års landtdag hos H. M. Kejsaren gjorda anhållan att, i händelse den utfärdade koncessionen komme att förverkas, banan måtte för statens räkning byggas i den riktning 1863—1864 årens landtdag godkänt. Byggnadsarbetet utfördes åren 1874—1876 och bekostades med ett af ständerna för ändamålet garanteradt lån. Officielt öppnades banan för trafiken den 22 Juni 1876, efter att redan sedan den 13 Januari s. å. varit för provisionel trafik upplåten. Bland konstarbeten å banan må nämnas den öfver vattendraget vid Tavastehus ledande jernbron, som i 7 spann, med 10, och 11,9 meters fri öppning, på 6 pelare och tvänne landfästen går öfver vattendraget och är försedd med svängbro. Hela utgiften för jernvägsbyggnaden, hvars längd är 212 kilom., uppgick till 19,471,000 mk. Emellertid hade med statens jernvägsnät förenats *Hangö—Hyvingebanan*. Denna bana, med hvad dertill hörde, förvärfvade sig statsverket genom köp af den 19 Maj 1875 från ett enskildt bolag, som den 10 November 1869 erhållit koncession å banans byggande och utfört byggnaden åren 1871—1873, men råkat på obestånd. Köpesumman uppgick till 8,400,000 mk. Banan hade redan sedan 1 Maj 1875 trafikerats för statsverkets räkning.

Sedan ständerna vid landtdagen 1877—1878 i anledning af nådig proposition med förslag till stambanenät för jernvägarne i landet, fattat beslut om byggandet af en jernväg från Tammerfors till Nikolaistad gående öster om Näsijärvi, anbefalldes af H. M. Kejsaren, efter det ett definitivt kostnadsförslag blifvit uppgjort anslutande sig till 22,987,000 mk den 7 April vidtagandet af banbyggnaden. Byggnadsarbetet slutfördes sommaren 1883, hvarestefter banan den 29 September s. å. högtidligen invegs. För provisionel trafik hade banan emellertid varit öppnad utefter hela sin sträcka redan sedan hösten 1882. Dess sammanlaggda längd utgjorde 307

kilometer och dess slutliga kostnad steg till 15,254,000 mk, hvarigenom en behållning i kostnadsförslaget å något öfver 7,7 milj. mk uppstod. Medan arbetet på Vasabanen fortgick, hade ständerna vid 1882 års landtdag fattat beslut om byggande, i omedelbart sammanhang med arbetets å Vasabanen slutförande, af en jernväg genom Österbotten från Östermyra station till Gamlakarleby och Uleåborg. Sedan äfven regeringen godkänt ständernas beslut och jernvägslinien blifvit fastställd, vidtog banbyggnaden i början af år 1884 samt fullbordades på sträckan Östermyra—Gamlakarleby under hösten 1885, på sträckan Gamlakarleby—Kannus under våren 1886 och på sträckan Kannus—Uleåborg under hösten s. å. I sin helhet öppnades banan den 29 Oktober 1886 för regelbunden trafik. Banans längd utgör sammanlagdt 359 km och kostnaden utgjorde 19,419,000 mk, hvarför vid den slutliga uppgörelsen en behållning af 421,000 mk återstod. Bland särskildt framstående byggnadsarbeten å dessa banor är att nämnas, å Vasa-Tammerfors banan: *Munakka* bro, icke långt från Östermyra station i Ilmola, bestående af en «Schwedler bjelke» af 44,5 meters spännvidd, broarna öfver Filppula ström i Ruovesi socken, öfver Lappo å i Alavo socken, m. fl., Yrösjoki viadukt i Orihvesi socken o. s. v.; och å Östermyra-Uleåborg bana: jernbron öfver Uleå elf invid Uleåstad, hvilken bro i ett enda spann af 100 meters längd och en höjd af 14 m. sträcker sig öfver den derstädes strida elfven, jernbroarna öfver Esse å, Vetil å, Lestijoki å, Siikajoki elf m. fl. Från Bennes station å Uleåborgs banan har sedermera blifvit ledd en bibana till Jakobstad och dess hamn vid Ahlholms udde. I kostnaderna för denna bibana, som öppnades den 1 November 1887, har förutom Jakobstads kommun, kommerserådet O. Malm deltagit med 200,000 mk.

Sedan regeringen godkändt ständernas beslut vid 1885 års landtdag om byggandet af en jernbana från Riihimäki — S:t Petersburg jernväg till Kuopio och det ena af tvänne förslag till banans riktning i hufvudsak faststälts, vidtog, innan ännu särskilda detaljer af banans slutliga sträckning afgjorts, under öfverstyrelsens för väg- och vattenbyggnaderna ledning byggnadsarbetet i början af 1887 samt fullbordades 1889, då banan den 1 Oktober öppnades för trafiken. Kostnaderna för banan, som går från Kouvola station å Riihimäki—S:t Petersburg jernväg till S:t Michel och derifrån genom Suonenjoki till Kuopio med bibanor till Iisvesi sjö och Kuopio stads hamn, hafva uppgått till omkring 16,800,000 mk. Banans längd utgör 274 kilom.

Dels i anledning af ständernas svar på de till dem under landtdagen 1888 aflåtna nådiga propositioner, dels i följd af utaf ständerna framställda petitioner äro följande jernvägsbyggnader antingen redan under utförande eller komma enligt kejs. förordnande af d. 18 Februari 1889 i den närmaste framtiden att utföras, nemligen 1:o en jernväg mellan Viborg, Sordavala och Joensuu städer, gående öfver Vuoksen inom S:t Andreæ socken samt vidare genom Kirvus, Hiitola, Kronoborgs, Jaakimvaara, Sordavala, Ruskeala, Pälkjärvi, Tohmajärvi, Kihtelysvaara och Kontiolaks socknar, med en bibana från S:t Andreæ längs Vuoksens östra strand till Imatra och med en bibana till Värtsilä bruk. Linien för denna karelska bana med bibanor har definitivt uppgåtts under året 1889 och banorna skola beläggas med arbete år 1890. Kostnaderna torde enligt uppgjorda kostnadsförslag komma att uppgå till omkr. 24 milj. mk.

2:o En fortsättning af Savolaks banan, från Kouvola station å Riihimäki—S:t Petersburg banan till Kotka stad med ett bispår till nämnda stads hamn. Till bekostande af denna bana hafva ständerna anslagit 2,147,000 mk samt Kotka stad för-

bundit sig att bidraga med en halfmilj. mk., hvarutöfver regeringen för banans fullbordande ytterligare förskjutit högst 315,920 mk. Arbetena å banans byggnad vidtogo våren 1889.

3:0 Anläggning af särskilda hamnspår i Nikolaistad och Viborg, för hvilka arbetens verkställande nämnda städer utfäst bidrag samt ständerna anslagit 255,000 mk.

4:0 Byggandet af en jernväg från Tammerfors genom Birkkala, Karkku, Tyrvis, Kiikka och Kauvatsa kommuner norr af Kumo elf samt genom Kumo, Harjavalta, Nakkila och Ulfby socknar söder om elfven till Björneborg. Kostnaden för banan har approximativt beräknats till 7,370,000 mk och skall betäckas till en del genom ett af Björneborgs stad utlofvat bidrag af 25,000 mk årligen under 40 års tid, hvilket bidrag dock redan derförinnan i visst fall skall upphöra. Till arbetets påbeggynande hafva af ständerna anvisats 1,600,000 mk för åren 1889—1891. Arbetet vidtager 1890.

Uppsigten och förvaltningen af statens jernvägar tillkommer *jernvägsstyrelsen*, som har sitt säte i Helsingfors och lyder under senatens ekonomie-departement och dess jordbruks-expedition. Jernvägsstyrelsen utgöres af en *generaldirektör* såsom chef och fyra *direktörer*, hvilka tillika äro chefer för hvar sin afdelning, nemligen en *byrådirektör* för byråafdelningen, en *trafikdirektör* för trafikafdelningen, en *bandirektör* för banafdelningen samt en *maskindirektör* för maskinafdelningen. Generaldirektören till biträde är anställd en *adjoint*, hvars stationsort är S:t Petersburg. Närmare föreskrifter angående förvaltningen af statsjernvägarne och de jernvägen underlydande embets- och tjenstemännen ingå i reglementet och instruktionen för jernvägsstyrelsen och statsjernvägarne förvaltning af den 31 Augusti 1888. Gällande trafikreglemente och trafiktaxa för statsjernvägarne äro utfärdade d. 15 Oktober 1886 med tillägg och ändringar af d. 28 Mars och 4 Okt. 1888 samt 10 Okt. 1889.

Statsjernvägarnas sammanlaggda spårlängd utgör omkring 2,067 kilometer, deraf på

Banlinie.	Spårlängden af				Trafiklängden.
	hufvudbanor.	bibanor.	sido-och bispår.	Summa.	
K i l o m e t e r .					
Helsingfors—Tavastehus—S:t Petersburg . . 1/1 1889	497,457	31,014	108,087	636,558	508,845
Hangö—Hyvinge ..	149,149	4,194	18,672	172,015	153,343
Åbo—Tammerfors—Tavastehus ..	207,659	3,853	36,726	248,338	211,612
Vasa jernväg ..	306,746	—	27,361	334,107	306,746
Uleåborgs jernväg ..	334,746	24,333	37,376	396,455	359,079
Kuopio jernväg 1/10 1889	273,712	6,442	—	280,154	273,712

Inkomsterna och utgifterna vid statsjernvägarna utgjorde år:

	Banornas trafiklängd.	Inkomster.	Utgifter.	Behållning.
1880	851,872	6,885,646	4,257,859	2,627,787
1881	851,971	7,234,926	4,500,734	2,734,192
1882	852,040	7,916,776	4,742,753	3,174,023
1883	1,158,336	7,644,175	5,323,577	2,320,598
1884	1,158,336	7,847,647	5,523,105	2,324,542
1885	1,177,567	8,450,774	5,589,457	2,861,317
1886	1,520,000	8,200,459	5,216,439	2,984,020
1887	1,539,625	8,381,905	5,386,405	2,995,500
1888	1,539,625	9,625,975	5,945,632	3,680,343

Lönevilkoren, inberäknadt hyresmedel och resetrakamente, utgöra för generaldirektören 15,000 mk, generaldirektörsadjointen 13,000 mk, byrådirektören 11,000 mk, samt

ör trafik-, ban- och maskindirektören, enhvar 11,500 mk. Tjenstemän vid *centralförvaltningens* byråafdelning äro: å *kansliet*, en sekreterare (aflöning 6,500 mk), en ombudsman (5,600 mk), en registrator (3,600 mk), en notarie (4,000 mk), 3 kanslisters och en bokförare; å *kamrerarekontoret*, en kamrerare (8,700 mk), en förste kammarförvandt (4,600 mk), en andre kammarförvandt (4,000 mk), 2 revisorer (4,000 mk), samt en förste och en andre kammar-skrifvare; å *kassakontoret*, en hufvudkassör (6,300 mk) och en biträdande kassör (4,000 mk); å *kontrollkontoret*, en öfverkontrollör (6,700 mk), 3 kontrollörer (4,000 mk), en biljett- och blankettförvaltare, 2 bokförare och 11 bokhållare; å *statistiska kontoret*, en kontorsföreståndare (6,700 mk), en aktuarie (4,000 mk) och 3 bokhållare; samt å *verstkontoret*, en kontorsföreståndare (4,600 mk), en bokförare och 9 bokhållare. Å centralförvaltningens trafikafdelning tjenstgöra en trafikdirektörsassistent (7,300 mk), en bokförare, en kanslist, en telegrafinspektör och en telegrafmekaniker (3,400 mk); å dess banafdelning 2 bandirektörsassistenter (7,300 mk), en biträdande baningeniör (3,600 mk), 2 bokförare, en kanslist, en ritare och en trädgårdsmästare; och å dess maskinafdelning en maskindirektörsassistent (7,300 mk), en förråds kontrollör (6,000 mk), en bokförare, en kanslist och 2 ritare.

Vid *linieförvaltningens* byråafdelning voro anställda 7 liniekassörer, deraf en stationerad i S:t Petersburg (6,300 mk; de öfrige 4,300 mk) och 10 läkare (1,500 à 3,000 mk beroende af distriktens vidd); vid dess trafikafdelning en trafikdirektörsassistent i S:t Petersburg (8,000 mk), en i Helsingfors (7,300 mk) och 4 å öfriga orter (7,100 mk), 3 stationschefer af 1:sta klass (4,600 mk; stationsinspektorn i S:t Petersburg dessutom arvodestillskott af 900 mk), 12 af 2:dra klass (3,200 mk), 27 af 3:dje klass (2,800 mk),

46 af 4:de klass (2,200 mk), och 30 af 5:te klass (1,800 mk; stationsinspektorerne inom S:t Petersburgska guvernementet samt å Parola åtnjuta dessutom ett tillskott af 70 mk i månaden, å Parola likväl för sommarmånaderna), 2 stationsinspektors-adjointer i S:t Petersburg (5,700 mk) och 2 stationsinspektors-adjointer å andra orter (4,400 mk), dessutom stationskassör, bokhållare, biljettförsäljare, telegrafister och telegrafrevisorer m. fl.; å linieförvaltningens banafdelning 10 baningeniörer (6,600 mk; för baningeniören i S:t Petersburg 7,400 mk) och å dess maskinafdelning en ingeniörmekaniker (6,800 mk), 6 verkstadsföreståndare (5,500 mk, verkstadsföreståndaren i S:t Petersburg 6,200 mk) och 4 verkmästare, 7 förrådsförvaltare, 7 depotföreståndare, dessutom underverkmästare, gasmästare, kontorsföreståndare, bokhållare, bokförare m. fl. Förhöjning med 400 mk efter 5 och 10 års tjänst åtnjuta sekreteraren, registratorn, notarien, kamreraren, förste och andre kammarförvandten, hvardera revisorn, öfverkontrollören och enhvar kontrollör, kontorsföreståndaren och aktuarien vid statistiska kontoret, kontorsföreståndaren vid verstkontoret, telegrafmekanikern, liniekassörerne, telegrafrevisorerne samt förrådsförvaltaren i Helsingfors. Ett tillskott i aflöning af 500 mk efter 10 år tillkommer ombudsmannen äfvensom kassörerne vid kassakontoret samt å 500 mk efter 5 och 10 års tjänst enhvar direktörsassistent, dervid föregående tjänstgöring såsom stationsinspektor eller baningeniör medräknas, och å 400 mk efter 5, 10 och 15 års tjänst samtliga stationsinspektorer och stationsinspektorsadjointer, baningeniörer, ingeniör-mekanikern, verkstadsföreståndarne samt verkmästaren i Helsingfors. En del af jernvägens tjänstemän kunna i stället för hyresmedel åtnjuta fritt kvarter i kronans hus. Den vid jernvägsförvaltningen fast anställda personalen utgjorde vid utgången af 1888, inberäknadt chefskapet, 2,201 personer.

Förordning angående enskilda jernvägar äfvensom lag angående lagfart och inteckning af enskild jernväg utfärdades den 15 April 1889. För närvarande finnes blott en enskild jernbana i landet, nemligen Borgå-Kervo banan, hvilken bygts af ett aktiebolag åren 1872—1875 och har en banlängd af 33,0 kilometer.

Generaldirektör:

Georg Strömberg, 1871

d. Inspektören för fiskerierna.

(Helsingfors).

Då klagomål från flere håll anfördes öfver fiskets aftagande, fästades styrelsens uppmärksamhet på de försök till fiskodling, som i fremmande länder pågingo. En dertill kvalificerad person blef med anledning häraf utsedd, såväl för att anställa undersökningar rörande orsakerna till fiskens aftagande och medlen att förekomma detsamma, som äfven att genom resor å utrikes orter inhemta närmare kännedom om metoderna vid fiskodlingen och fiskens behandling. Frukterna af dessa åtgärder blefvo synliga icke blott i en mängd på regeringens föranstaltande utkomna folkskrifter rörande odling af sommarfisk m. m., utan äfven i de fiskeriföreningar till fiskets bevarande och förökande, som i en stor mängd församlingar ingingos.

Sedermera tillsattes den 8 Mars 1860 en inspektör för fiskerierna, hvars åligganden, som närmare bestämmas i instruktionen af den 16 Januari 1861, bestå i tillsyn att de fiskerierna gällande stadgar och författningar efterlefvas, att kontrakterna om kronofiskerierna behörigen iakttagas, att allmogen upplyses om hvad som kan befordra fisk-afvelns bibehållande och tillväxt, samt att aflemna yttranden i frågor rörande utarrendering af kronans fiskvatten, fiskeriföre-

ningar m. m. Inspektören tillförordnas och entledigas af senatens ekonomie-departement. Hans löneförmåner utgå för närvarande med 8,800 mk, deri inberäknadt anslag för resor. Gällande fiskeristadga är af d. 4 Decemb. 1865.

Inspektörer för fiskerierna:

Henrik Johan Holmberg, 1860 † 1864.

Anders Johan Malmgren, 1865—1889.

Oskar Frithiof Nordqvist, 1889

e. Kejsrerliga Finska Hushållningssällskapet.

(Åbo).

Finska hushållningssällskapet stiftades den 1 November 1797 af ett antal finska medborgare, bland hvilka böra nämnas biskopen i Åbo J. Gadolin, lagmannen O. Wibelius, kammarrådet Winter, professor J. Tengström och professor J. Pipping. Det erhöi sedermera, den 4 Februari 1798, öfverhetlig sanktion, med tillåtelse att kalla sig kongliga finska hushållningssällskapet. Såsom benämningen antyder blef sällskapets bestämmelse att genom spridande af nyttiga kunskaper och rön, utdelande af lämpliga uppmuntringar och belöningar, samt andra ändamålsenliga åtgärder befordra jordbrukets och öfriga industriela näringars i landet utveckling och förkofran. Synnerligen gagnelig och fruktbringande har sällskapets verksamhet varit i afseende å sträfvandena att allmännare utsprida odlingen af potatisväxten, i hvilket afseende detsamma äfven af styrelsen åtnjöt ett årligt understöd, först af 1,000 riksdaler banko och sedermera efter skilsmässan från Sverige af 642 rub. 90 kop. silfver, som fortfor ända till och med 1858, då det såsom för ändamålet icke vidare erforderligt indrogs. För befrämjandet af jordbruket och dess binäringar åtnjuter sällskapet äfven särskilda statsanslag.

Förutom dessa och andra understöd af styrelsen har hushållningssällskapets verksamhet i betydlig mon underlättats af enskilda testamenten och donationer, af hvilka må anföras, assessorn G. Ahlman's af den 2 Juli 1798, aptekaren A. Svahn's den 1 Maj 1801, professor J. Bilmark's den 2 Sept. 1797, makarne Anna och Johan Scharling's den 22 December 1873, m. fl:s. De fonder, som stå under sällskapets förvaltning, voro den sista December 1888:

Enskilda fonden, som bildats genom bidrag af medlemmarne och hvars behållning utgjorde 99,735 mk 38 pni.

Ahlmanska fonden, bestämd till underhållandet af skolor för allmogens barn uti de närmast Tammerfors belägna socknar m. m., 223,654 mk 24 pni.

Bilmarkska fonden till landtbrukets upphjelpande, 11,783 mk 22 pni.

Svahnska fonden, afsedd till landtbrukets och skogshushållningens förbättrande samt dessutom att underhålla särskilda sjuka å länelasarettet i Tavastehus stad. Tillgångar 49,303 mk 44 pni.

Hisingerska fonden, för befordrande af linkulturen i landet, 4,234 mk 59 pni.

Thulinska fonden, hvaraf räntorna användas till underhåll vid landtbruksläroverken af allmogesöner, som komma att bebruka eget hemman; behållning 36,557 mk 78 pni.

Scharlingska fonden, hvaraf räntorna skola utdelas såsom premier åt jordbrukare af allmogen i Åbo och Björneborgs län; behållning 40,773 mk.

Holmska fonden, hvarå den årliga räntan skall tilldelas tvenne af arbetareklassen såsom pris för skicklighet i slöjdarbeten. Tillgångar 1,026 mk 88 pni.

I statsanslagen för sällskapets räkning fanns dessutom en behållning af 12,009 mk 41 pni. Totalbeloppet af säll-

skapets tillgångar utgjorde således 479,077 mk 94 pni. Deri ingick icke värdet för sällskapets stadsgård vid Stora Tavastgatan eller 2:ne lotter (n:is 23 och 26) å Runsala, använda till experimentalfält, ej heller för bibliotek, mobiliar och redskap. Hushållningssällskapets årliga inkomster stiga till ungefär 50,000 mk. Understödet af statsmedel upptogs i 1889 års budget till 29,595 mk 47 pni.

De belöningar och uppmuntringar, som finska hushållningssällskapet är berättigadt att utdela, bestå i 1:0 jeton i guld, silfver eller brons, som förlänas såsom uttryck af sällskapets aktning åt inländske personer och inrättningar för utmärkelser inom någon viss krets eller för berömlig verksamhet i allmänhet i fosterländska syften, äfvensom åt utlänningar för utmärkelse inom områden, hvilka hemfalla under sällskapets verksamhet; 2:0 medaljer af guld och silfver att bäras i grönt band antingen om halsen eller i knapphållet och hvilka utdelas efter samma grund som jetonerna; 3:0 bronsmedalj att bäras i grönt band uti knapphållet samt hederstecken af silfver att bäras å bröstet i grön bandrosett, hvilka tilldelas för utmärkelse inom inskränkta och mindre bemärkta verkningskretsar samt såsom uppmuntran för långvarig och trogen tjänst; 4:0 guld- och silfverpiecer, som föräras åt trogne tjänare; 5:0 penningepremier; 6:0 offentligt lof-ord och 7:0 Ahlmanska jetonen i silfver, som utdelas såsom uppmuntran åt utmärktare elever vid de såkallade Ahlmanska skolorna. Sällskapets medaljer äro försedda å ena sidan med monarkens bröstbild jemte omskrift «Suomen Suuri-Ruhtinas» samt å andra sidan med inskriptionen «Taito ja Toimi» inom en eklöfskrans, samt orden «Suomalainen Huoneen-Hallituksen Seura». Ahlmanska medaljen är försedd med framlidne assessorn Gabriel Ahlmans bröstbild.

Hushållningssällskapets angelägenheter ombesörjas af en *delegation*, hvars medlemmar utses för två år i sender,

en *bestyrelse* och en *revisions kommission*. Fyra gånger om året, nemligen i Februari, Juni och September samt sällskapet högtidsdag den 1 November, sammanträder sällskapet till plenum. Sällskapet *ordförande* och *vice ordförande* utses genom val vid plenum för ett år i sender. Öfrige tjenstemän äro en *sekreterare*, en *kamrerare* och en *notarie*. De tillsättas likaledes af plenum, sedan tjensterna blifvit af bestyrelsen anslagne lediga att ansökas.

Inscendet öfver det experimentalfält, som sällskapet organiserat på Runsala ö utanför Åbo, handhafves af en för sådant ändamål tillsatt *inspektor*, hvilken för två år i sender utses på Sällskapet högtidsdag.

Hushållningssällskapet nu gällande stadgar äro af den 2 November 1863.

f. Landtbruks läroverken.

1. *Mustiala landtbruks- och mejeri-institut*. På derom af finska hushållningssällskapet gjord hemställan anbefallde H. K. Majestät den 24 Augusti 1836 att en anstalt med benämning af landtbrukstinstitut skulle inrättas, «kommande sagde institut att innefatta: en agronomisk skola, der elever af båda könen skola erhålla fullständig undervisning om ett bättre och ändamålsenligare sätt vid åkerbrukets samt ängs- och boskapsskötselns bedrivande i Finland; ett institut för linberedning, hvarest elever likaledes lemnas tillfälle till inhemtande af de för nämnde handtering mest godkände metoder; samt ett stam-schäferi af finullige får, hvartill stammen skall från utrikes ort införskrifvas och hvarest Finlands jordbrukare måge icke allenast förse sig med nödige afvelsdjur, utan ock kostnadsfritt låta såsom schäfrar inöfva dertill fallne personer». Till säte för denna inrättning anslogs den 30 November 1837

Mustiala öfverstelöjtnantboställe vid f. d. Nylands dragonregemente, beläget i Tammela socken och innefattande en egovidd af 12,000 tunnland. Landbruksinstitutet har sedan dess vid särskilda tillfällen erhållit nya stadgar. Dess nu gällande reglemente är af d. 20 Maj 1881. Deri bestämes institutets ändamål vara, att bereda jordbrukare i Finland tillfälle till teoretisk och praktisk insigt i landtbruk och mejerihushållning samt att verka för dessa näringars utveckling och förkofran inom landet. I och för detta ändamål bör institutet omsorgsfullt följa jordbrukets och mejerihandteringens framsteg äfven utom landet, samt efter godkända försök vid institutet införa nödiga förbättringar i dessa näringar. Institutet stod ända till år 1860 under finska hushållningssällskapets uppsigt, men lyder numera under jordbruks-expeditionen i senaten.

Den närmaste ledningen af institutets angelägenheter handhafves af en direktor, som utnämnes af senaten på jordbruks-expeditionens framställning, och institutets lärarekollegium, hvilket utgöres af direktor, såsom ordförande, och samtliga öfrige på ordinarie stat anställde lärare. Under direktors inseende och efter hans föreskrifter ombesörjes vården och förvaltningen af institutets ekonomi af en *mejerilärare*, en *kamrerare*, en *forstmästare*, en *veterinärlärare* och en *inspektor*, enhvar inom sin afdelning, samt en *bokhållare*. Jemte direktorn deltaga alla de nämnda, med undantag af bokhållaren, äfven i undervisningen, för hvilkens handhavande dessutom äro anställde två *lektorer*, en *assistent* för den ena lektorn och en *elementarlärare* (läroämne: skrifning och räkning såväl i institutets lägre afdelning, som i dess söndagsskola), äfvensom en *ploginstruktör*, en *trädgårdsmästare*, en *mejerist*, en *verkmästare* och en *smed*. Lektors-, mejerilärare-, kamrerare-, forstmästare- och veterinärlärare-befattningarna besättas af senaten och de öfriga,

med undantag af verkmästaren och smeden, af jordbruks-expeditionen.

Undervisningen vid institutet meddelas i en högre och lägre afdelning samt i den högre afdelningen å tvenne jem-sides gående kurser, den ena omfattande allmän landthus-hållning och den andra mejerihandtering. I den lägre af-delningen egnas hufvudsaklig tid åt praktiska landtmanna-göromål. Lärokurserna börja i högre afdelningen den 1 Augusti och i den lägre den 1 November, samt äro å hvardera afdelningen två-åriga, utom kursen i mejerihushållning, hvilken är ett-årig. Till mejerielever mottagas äfven qvinnor. Utom de elever, hvilka intagits för genomgående af fullständig kurs, mottagas äfven extra elever, hvilka önska för någon tid eller i något visst ämne begagna sig af undervisningen.

Samtliga lärare och betjening vid institutet erhålla der fria rum och ved. De kontanta löneförmånerna äro för direktorn 7,000 mk, lektorn i kemi 4,400 mk och lektorn i botanik 4,000 mk, mejeriläraren 4,000 mk, forstmästaren och veterinärläraren, hvardera 3,500 mk, kamreraren 3,600 mk, assistenten 3,000 mk, elementarläraren 1,000 mk o. s. v. Förhöjning i de kontanta löneförmånerna tillkommer med 500 mk efter 5, 10 och 15 års tjenst hvarje gång lekto-ernerne och mejeriläraren samt efter 10 och 15 års tjenst forstmästaren, veterinärläraren och kamreraren. Hela staten för landbruksinstitutet uppgår till 72,500 mk, förutom inkomsterna af betalande elever äfvensom afkastningen af jordegendomen.

2. *Kronoborgs landbruksinstitut.* Den 17 Januari 1874 anbefalldes inrättandet af ett andra landbruksinstitut, för hvilket reglemente utfärdades samma dag. Detta landbruksinstitut, förlagdt å *Kronoborgs* f. d. hofläger i *Kronoborgs* socken af *Viborgs* län, har främst till ändamål att

befordra landthushållningens och dermed förenade näringars förkofran inom länet, från hvilket institutet därför i första rummet eger mottaga elever.

Undervisningen afser i synnerhet vinnandet af praktisk skicklighet i ett fullkomligare jordbruk samt kunskap i ladugårdsskötseln. Undervisningsspråket är finskt och eleverna såväl af manligt, som af qvinligt kön. Institutet underlyder omedelbart senaten och dess styrelse på stället handhafves af en direktion, i hvilken guvernören i länet är ordförande och hvars ledamöter äro institutets direktor och tre i närheten af skolan bosatte och i jordbruket kunnige personer, hvilka utses för tre år i sender af jordbruks-expeditionen på guvernörens framställning. Den närmaste förvaltningen af institutet åligger *direktorn*, hvilken tillsättes af senatens ekonomie-departement efter ansökning och direktionens yttrande. Direktor deltagar jemväl i undervisningen, som för öfrigt handhafves af en *elementarlärare*, en *mejerist* (lärare i ladugårdsskötsel och mjölkhushållning), en *inspektor* (lärare i det mekaniska åkerbruket) och en *verkmästare*. Alla dessa lärare antagas af institutets direktion.

Eleverna äro till ett begränsadt antal frielever. Samtliga elever äro underkastade direktors husbonderätt samt åtnjuta rum och kost m. m. vid institutet. De äro skyldige att på skolegendomen och i institutets verkstäder förrätta alla förefallande arbeten. Företräde till intagning såsom frielever gifvas barn af hemmansinnehafvare, hvilka kunna antagas komma att med tiden sköta eget jordbruk. Institutets undervisningskurs varar tre år samt vidtager den 1 November.

Löneförmånerna, utom fri bostad och värme, utgöra för direktor 5,000 mk, elementarläraren och bokhållaren, hvardera 1,500 mk. De sistnämnde åtnjuta dessutom för-

höjning med 500 mk efter 5 och 10 års tjenst. Landtbruksinstitutets stat uppgick 1889 till 28,500 mk.

3. *Jordbruksskolorna*. År 1856 förordnades att på statsverkets bekostnad skall inrättas ett antal lägre jordbruksskolor, hvilka äfven i öfverensstämmelse med kejs. senatens bref af den 19 Maj och 13 Oktober 1858 efterhand trädte i verksamhet. Deras antal är för närvarande 11, nemligen i Åbo och Björneborgs län: *Osara* i Ikaalis, *Tuorla* i Piikkis och *Haga* i Saltvik; i Wasa län: *Korsholms* invid Wasa, *Tarvaala* i Saarijärvi och *Orisbergs* i Storkyro; i Kuopio län: *Leväis* i Kuopio socken och *Simananniemi* i Libelits; i Nylands län: *Söderkulla* i Sibbo; i S:t Michels län *Otava* i S:t Michels socken och i Uleåborgs län *Koivikko* i Muhos socken.

Undervisningsspråket är öfvarallt finska med undantag af i Söderkulla, Haga, och Korsholms jordbruksskolor, der det är svenska. Det för jordbruksskolorna gällande reglementet är af d. 30 Oktober 1874. Undervisningen omfattar innanläsning, skrifning och räkning, enklare lineal-ritning, de allmännast odlade foderväxterna äfvensom växtodling, jordarterna, skogshushållningens enklare grunder, husdjurens skötsel, utfodring och allmännast förekommande sjukdomar, allmän trädgårds-skötsel, slöjd och åkerbruksarbeten m. m. Lärarne utgöras af en *föreståndare*, en *elementarlärare* och en *verkmästare*, samt skolstyrelsen af en direktion, hvori guvernören är ordförande och tre i jordbruket kunnige personer ledamöter. Lärotiden är minst två och högst tre år. Eleverna böra förrätta alla å skolegendomen förefallande arbeten och underlyda föreståndarens husbonderätt.

I kontanta löneförmåner uppbär vid hvarje skola å kronolägenhet föreståndaren 2,500 mk, elementarläraren 1,400 mk och verkmästaren 800 mk. Föreståndarne för nysnämnda skolor (5) åtnjuta dessutom ålders tillskott med 500

mk efter 10 och 15 års tjenst. Öfriga skolor äro subventionerade med summariska anslag från 12,000 till 6,000 mk.

4. *Mejeriskolor* finnas för närvarande till ett antal af 15. Det för dem gällande reglementet är af den 18 November 1886. Ändamålet med dessa skolor är att åt antagna lärlingar meddela kunskaper och praktisk färdighet såväl i mjölkhushållning som i boskapsvård och utfordring. Rörande mejeriskolas anläggning föreskrifver nyssnämnda reglemente, att den «bör på förslag af direktionen för hushållnings- eller landtbrukssällskap förläggas å egendom, der mjölkhushållning och boskapskötsel med ordentlighet och skicklighet handhafves samt ladugård och mejeri i afseende å utrymme, inredning och inventarier befinnas i det tillstånd, att en tidsenlig ladugårds- och mejeriskötsel derstädes kan bedrifvas». Antalet lärlingar bestämmes af antalet kor å den lägenhet, der mejeriskolan är placerad, sålunda att i mejeriskola å lägenhet med 30 kor 5 lärlingar få mottagas samt en derutöfver för hvarje 10-tal öfverskjutande kor, ända till 12 lärlingar, som är det högsta antal lärlingar, mejeriskola på en gång får mottaga.

Egaren eller disponenten å den egendom, der mejeriskola är förlagd, är tillika föreståndare. Honom åligger att antaga och aflöna nödig lärare eller lärarinna för undervisningen, så framt han ej är kompetent att sjelf handhafva densamma. I ersättning för mejeriskolas underhåll tillkommer föreståndare årligen ett allmänt anslag af 300 mk för hvarje lärling samt 800 mk såsom bidrag till den teoretiska undervisningens bekostande.

Det närmaste inseendet öfver skolorna åligger direktionen för vederbörande hushållnings- eller landtbrukssällskap. För den allmänna inspektionen af mejeriskolorna finnes dessutom en af jordbruks-expeditionen utsedd inspektör, hvars aflöning utgör 1,000 mk. Läroåret vidtager den 1 No-

vember och lärokursen är två-årig. Angående elevernas vilkor gäller detsamma, som ofvan blifvit sagdt angående eleverna vid jordbruksskolorna.

g. **Agronomer, Ploginstruktören, Statsmejeristen, Länedejor, Landtbruksingeniörer.**

Till jordbruksnäringens befrämjande ha tid efter annan inrättats särskilda tjenster, af hvilka här anföras:

Stats- och läneagronomer. Tjensterne inrättades genom kejsarliga förordningen af 30 Juni 1858, äfvensom förordningar af åren 1861, 1864, 1865 och 1868. Agronomerne åligger att tillhandagå jordbrukare i landet med råd och förslag vid odlings-, vattenaflednings- och ängsvattningsföretag, inrättande af vaxelbruk och vidtagande af andra tidsenliga åtgärder, som lända till en ökad och förbättrad afkastning från åker, äng och ladugård.

Numera finnes endast en statsagronom, för hvilken den gällande instruktionen är utfärdad den 22 December 1858. Från hans verksamhetsområde, som ursprungligen omfattade hela landet, är numera undantaget Uleåborgs län (k. br. af d. 26 Februari 1874). Läneagronomerna äro till antalet 8, en för hvarje län. Den för dem gällande instruktionen är af den 31 Mars 1876. I särskilda län äro dem till hjälp anställda biträdande läneagronomer, nemligen i hvardera af Åbo och Björneborgs samt Uleåborgs län 3, i Wiborgs län 2, i Kuopio och Wasa län 1. Lönevilkoren för statsagronomen utgör 5,000 mk och för läneagronomerne 3,800 mk, med förhöjning à 500 mk efter 10 års tienst.

Genom kejs. senatens bref af 10 Juli 1860, 4 Oktober 1867 och 6 Februari 1868 inrättades särskilda *ploginstruktörs*-tjenster, hvilkas innehafvare ålades att undervisa landets jordbrukare i en bättre och ändamålsenligare skötsel

af åkrarna. Tjensterna hafva sedermera såsom obehöfliga i följd af landtbruksinstitutens och jordbruksskolornas äfvensom agronomernas verksamhet blifvit indragna, så när som på allmänna ploginstruktörstjensten. Arvodet för denna utgör 1,500 mk, med förhöjning à 300 mk efter 10 års tjenst.

Statsmejerist-tjensterna inrättades 1874, 1878 och 1879 och ställdes 1881 och 1885 på ordinarie stat. Statsmejeristerne åligger att på requisition tillhandagå jordbrukare med råd och upplysningar i mejerihandteringen och vid ladugårdars och mejeriers inrättande samt uti kreatursskötseln. De äro för närvarande tvenne, den ena för södra, den andra för nordliga delen af landet. Dessutom finnes för hvardera af Wasa län (sedan 1883) och Uleåborgs län (sedan 1887) anställd en särskild länemejerist. Statsmejeristen för södra delen af landet uppbär i aflöning 5,000 mk samt arvodes tillägg med 500 mk efter 10 års tjenst och statsmejeristen för norra delen 3,000 mk jemte förhöjning med 500 mk efter 5, 10 och 15 års tjenst. Länemejeristerna åtnjuta i aflöning 2,000 mk.

Länedejor finnas till ett antal af 11 samt ha till åliggande att större delen af året färdas kring länet och under någon tids vistelse å hvarje ort undervisa allmogens kvinnor i mjölkning och smörberedning samt i kreaturens omsorgsfullare utfodring och vård. De inneha sina beställningar tillsvidare.

Genom kejs. kungörelsen af d. 19 November 1885 förordnades att till en början tre landtbruksingeniörstjenster skulle inrättas för att besättas sedan kompetente personer dertill hunnit utbildas. *Landtbruksingeniörernes* åliggande är att tillhandagå jordbrukare med råd och anvisningar äfvensom förslag, ritningar och planer förnämligast till uttorkning af vattensjuka marker m. m. dyl. För vinnande af kompetens till dessa tjänster erfordras fullständigt genom-

gången ingenjör- eller landtmätarekurs vid polytekniska institutet och högre afdelningen af landbruksinstitutet å Mustiala samt att derefter i fyra års tid hafva åtföljt landtmätare, distriktsingenjör och agronom vid deras praktiska förrättningar. Aflönningen för landbruksingenjörerne, hvaraf för närvarande finnes endast en, är 5,000 mk med förhöjning å 500 mk efter 10 års tjenst.

h. Landtbrukssällskap.

I ändamål att väcka och lifva hågen för landtmannayrket och jordbruket samt inom inskränkta verksamhetskretsar arbeta för samma syftemål, som finska hushållningssällskapet i stort, har landets jordbrukare i skilda trakter bildat föreningar eller landtbrukssällskap, som af regeringen legaliserats. Den äldsta af dessa föreningar, *Ilmola landtmannasällskap*, stiftades år 1803. Dernäst i ålder är *Uleåborgs läns hushållningssällskap*, instiftadt år 1828. De öfriga landtbrukssällskapen ha uppstått under senaste tider och äro: *Nylands och Tavastehus läns landtbrukssällskap*, inrättadt 1856 med direktion i Helsingfors, *Satakunta landtbrukssällskap* (direktion i Björneborg), *Wiborgs läns l.* (direktion i Wiborg), *S:t Michels läns d:o* (S:t Michel), *Kuopio läns* (bildadt 1861 och med direktion i Kuopio), *Wasa läns landtbrukssällskap* (Nikolaistad), *Nordfinska landtmannasällskapet*, speciellt för Kemi och Torneå socknar samt med direktion i Kemi, *Egentliga Finlands större och mindre landtbrukssällskap*, *Östra Nylands landtbruksgille*, *Östra Tavastlands landtmannasällskap*, m. fl. mindre områdens eller enskilda orters landtbruksgillen och föreningar. Landtbrukssällskapen sammanträda engång hvarje år till allmänna möten å någon förut bestämd ort inom distriktet, då icke blott särskilda jordbruket rörande frågor afhandlas, utan äfven expositioner af åkerbruksredskap, af-

vensom af jordbruks- och ladugårdsprodukter samt af hus och hemslöjd äro anordnade. Förutom dessa möten ha äfven *allmänna landbruksmöten* för hela Finland efter särskilda mellantider egt rum. Det senaste af dessa, det nionde i ordningen, hölls 1887 i Viborg.

8. Handels- och Industri-Expeditionen underlydande verk.

a. Öfverstyrelsen för Lots- och Fyrinrättningen samt Lotsstaten.

Af ålder ha i Finlands kustorter funnits särskilda hemman, hvilkas innehafvare haft sig ålagd lotsnings-skyldighet. Under Gustaf II Adolfs regering förunnades dessa hemmansgare eller „styrmän“, som de kallades, frihet från vissa utskylder samt dertill ännu något spannmålsanslag af staten, hvaremot de synas varit förbundne att utan afgift lotsa såväl kronans, som enskildes fartyg. Under drottning Kristinas regering tillbakakallades sagde hemmans frihet och i dess ställe utfärdades (1641) en förordning, hvarigenom „fri styrning i svenska och finska skären“ förbjöds och lotsarne berättigades att af alla fartyg, som anlidade dem, erhålla betalning. En senare förordning af år 1674 anbefalldes alla skeppare att i skärgården bruka lots, samt utsatte böter för dem, som utan att dertill vara berättigade, läto begagna sig såsom lotsar. Det första utförliga reglemente och instruktion för lotsverket utfärdades d. 19 September 1696 och deri omnämnes redan såsom chef för verket lotsinspektören i Stockholm. De under svenska tiden sedermera efterhand utkomna författningar rörande lotsverket kunna här förbigås. Den äldsta, Finland ensamt rörande förordning om båk- och lotsinrättningen utfärdades af

kejsar Alexander I d. 17 Maj 1812 i Vilna; den nu med särskilda senare tillkomna ändringar och tillägg gällande är af d. 9 Maj 1870, under hvilken dag äfven utfärdades reglementet för lots- och fyrstaterna i Finland samt taxa, hvar efter lotspenningarne skola erläggas.

«Lots- och fyrinrättningen i Finland står under in-seende och förvaltning af en öfverstyrelse, hvilken, liksom inrättningen i öfrigt, är organiserad på militärisk fot och i sådant hänseende stäld under generalguvernörens i landet öfverbefäl, men i administrativt och ekonomiskt afseende lyder under ekonomie-departementet i senaten». Öfverstyrelsen utgöres af en chef eller *lotsdirektör*, som åtminstone bör ha öfverste värdighet och som på generalguvernörens anmälan utnämnes af kejsaren, samt en *adjoint* med öfverstelöjtnants grad, hvilken på lika sätt tillsättes, sedan lotsdirektören vid inträffad ledighet derom gjordt hemställan. Vid öfverstyrelsen tjenstgöra dessutom en *sekreterare* och en *kamrerare*, af hvilka sekreteraren bör hafva aflagt domareexamen och kamreraren kamalexamen och hvilka hvardera, efter vederbörligen af lotsdirektören upprättadt förslag, utnämnas af senaten, samt en *registrator*, en *kanslist*, en *kopist*, en *ingeniör* och en *biträdande ingeniör för fyrinrättningarne*, samt en *förrådsbokhållare*, hvilka af lotsdirektören antagas till sina befattningar. Lotsdirektören tillkommer inseendet öfver lots- och fyrinrättningens tjenstemän och betjante, och bör han för detta ändamål hvarje år företaga inspektionsresor inom Finlands lotsområde och derunder, så vidt sig göra låter, besöka samtliga lotsplatser. Honom åligger att, der han så pröfvar nödigt, inlemna förslag till inrättande af nya fyrbåkar eller andra för sjöfartens betryggande nyttiga anstalter, till förändringar i sättet för fyrningen, till öppnande af nya farleder m. m. Om hvarje förändring, som till följd häraf vidtages, bör han inberätta till marin-ministerium i

kejsardömet, samt dessutom lemna sjöfarande underrättelse medelst kungörelse i Finlands officiella tidningar. Dersammastädes skola likaledes genom lotsdirektörens försorg införas underrättelser argående i främmande länder inrättade fyrbåkar m. m. Är lotsdirektören af sjukdom eller annan orsak hindrad att sin tjenst förrätta förestås densamma af adjointen, som äfven, under förfall för lotsdirektören, eger företaga de årliga inspektionsresorna. Sekreteraren har tillsynen öfver kansliet och arkivet, eger att anmäla och föredraga till öfverstyrelsen inkomna mål och ärenden samt att uppsätta och kontrasignera expeditionerna. Är sekreteraren i kanslimål af annan tanke än lotsdirektören, blir den sistnämndes beslut gällande; men sekreteraren är under tjenstemanna-ansvar skyldig att tillkännagifva sin åsigt samt sig till protokollet reservera. Kamreraren har närmaste befattningen med öfverstyrelsens kammar- och räkenskapsverk, handhar dess kassa samt afgifver redogörelse till senatens ekonomie-departement öfver de till öfverstyrelsens och lotsdirektörens disposition ställda anslag. Ingeniören samt biträdande ingeniören ha tillsyn öfver fyror, känningsmärken m. fl. lotsverkets byggnader och fartyg med dem tillhörande fyrapparater, maskiner och inventarier. De uppgöra ritningar och kostnadsförslag till byggnads och reparations arbeten, samt böra årligen verkställa inspektionsresor till fyranstalternas. Registratorn eger föra lotsstyrelsens diariet, sköter expeditionerna samt vårdar arkivet. Förrådsbokhållaren biträder kamreraren samt omhänderhar lotsverkets förråd af materialier och effekter (regl. 9 Maj 1870, kungg. af d. 17 Febr. 1879 och 3 Maj 1888 samt senatens bref af d. 9 Maj 1888).

Lotsstaten utgjordes 1888 af sexton officerare, nemligen tre öfverstelöjtnanter, tre kaptener, tre stabskaptener, fyra löjtnanter och tre underlöjtnanter, samt betjente, nem-

ligen 3 lotsuppsyningsmän, 45 lotsåldermän, 226 äldre lotsar, 214 yngre lotsar, samt 324 lotsläringar förutom fyrbetjeningen, hvarom nedan. Lotsbetjeningen är fördelad på 7 lotsdistrikt eller fördelningar, nemligen

	Lots- platser.	Uppass- nings- ställen.	Lifrädd- nings stationer.	Fyr- plat- ser*)	Lots- och fyr- betje- ningens antal.
Wiborgs lotsfördelning	12	17	1	13	222
Helsingfors	18	20	2	10	168
Åbo	15	17	1	7	150
Ålands	18	19	—	12	137
Wasa	14	16	—	8	105
Uleåborgs	16	16	—	10	81
Saima o. Kallavesi	14	14	—	11	30
Vid Tavast. vattendragen	5	5	—	—	6
« Päijänne	3	3	—	—	7
« Ladoga	—	—	—	8	8
Summa	115	127	4	79	914

Bland officerarne vid lotsverket eger öfverstyrelsen utse 7 officerare i öfverstelöjtnants, kaptens eller stabskaptensgrad till fördelningschefer vid hvar sitt lotsdistrikt (kung. af d. 3 Maj 1888 och sen. br. af d. 9 Maj s. å.). De öfriga officerarne tjenstgöra vid lotsstyrelsen, som bland stabskaptenerne, kaptenerne eller öfverstelöjtnanterne utser en till föreståndare för sjökartverket, som vid lotsstyrelsen upprättas och vårdas, och bland de yngre officerarne en till hans biträde.

*) Håri ingå äfven de ställen, å hvilka gasoljefyrar och fyrlyktor äro uppsatte, utan att ständigt betjening för fyrarnes skötsel finnes anställd.

Lots bär förskrifven uniform och är förpligtad att då han anlitas till tjänst bland annat ha med sig ett på svenska, finska, ryska, franska och engelska språken affattadt sammandrag af gällande stadganden rörande lotsinrättningen äfvensom taxa, hvarefter lots- och båkpenningar erläggas. „Lotsbåt förer såsom kännetecken en röd duk i midten af seglet samt hvit flagg, fästad under rodd vid en stång af tre alnars längd i båtens framstam samt under segling på masttopp eller spritnock, der den bäst kan synas“.

För tryggande af sjöfarten i Finska och Bottniska viken samt Östersjön underhöllos vid Finlands kuster år 1889 följande större fasta fyrar: i Finska viken från vester mot öster Hangöudd fyrbåk, Gustafsvärn hamnfyr, Porkala fyrbåk, Gråhara fyrbåk och Söderskärs fyrbåk; i Östersjön Utö fyrbåk, Bogskär fyrbåk, Lågskär fyrbåk, Herrö ledfyr, Eckerö hamnfyr, och Hellmans hamnfyr i närheten af Signilsskär äfvensom Märkets fyrbåk; samt i Bottniska viken från söder mot norr: Skälskär fyrbåk, Köpmansgrund fyrbåk, Enskär (Nystads) fyrbåk, Säbbskär (Björneborgs) fyrbåk, Kallo fyrbåk, Skälgrund (Kaskö) fyrbåk, Strömmingsbådans fyrbåk, Qvarkens (Norrskär) fyrbåk, Valsörarnes fyrbåk, Ulkokalla fyrbåk, (Marjaniemi (Uleåborgs) fyrbåk å Karlö, samt Ajos fyrbåk. I Ladoga finnas tvänne fyrbåkar, nemligen å Hanhipaasi och å Heinäluoto. Dessutom finnas 7 fyrfartyg, af hvilka ett är stationerad i Ladoga, vid Taipaanluoto, ett i Viborgs fördelning, vid Werkkomatala grund, ett i Åbo fördelning vid Relanders grund utanför Raumo, tvänne i Vasa fördelning, nemligen Storkallegrunds och Qvarkens (Snipans) fyrskepp, och tvänne i Uleåborgs fördelning, nemligen Helsingkallans och Mäyly fyrskepp. Under byggnad är för närvarande en fyrbåk å Tankar holme utanför inloppet till Gamla-Karleby, hvarjemte fråga är väckt om uppförande af ytterligare en fyrbåk, nemligen å Yttergrund holme i Bottniska viken. Be-

sättningen på hvart och ett af fyrfartygen utgöres af 7 man, nemligen en skeppare, en styrman, som tillika är fyrvaktare *), 4 matroser och en kock. Betjeningen vid de fasta fyrarne utgjordes af 20 fyrmästare och 68 äldre och yngre samt extra fyrvaktare. I afseende å fyrmästarnes lönevilkor äro enligt senast fastställda aflönings- och utgiftsstat för lotsverket, af d. 3 Maj 1888, fyrbåkarne indelade i tre klasser, hvarvid till första klassen, med lön af 1,600 mk, höra Bogskär, Lågskär, Märket, Skälskär, Strömmingsbådan, Ulkokallo och Utö, till andra klassen, med lön af 1,400 mk, Söderskär, Gråhara, Porkkala, Hangö, Qvarken och Valsörarne, samt till tredje klassen, med lön af 1,200 mk, Nystad, Björneborg, Kaskö, Uleåborg, Hanhipaasi och Heinäluoto.

För utmärkande af inre farleder och hamninlopp funnos utom ofvanstående fyranstalter ett 40-tal smärre gasoljefyrar inrättade utmed Finlands kuster och inre vatten, för hvilkas inrättande användts en af fyingeniören L. F. Lindberg i Stockholm uppfunnen rotationsapparat och hvilkas vård icke erfordra ständig betjening. Dessutom funnos vid Finlands hafskuster ytterligare par hundra känningsbåkar samt andra å klipporna eller på stränderna anbragta fasta sjömärken. Antalet flaggremmare och prickar, hvilka af lotsarne utsattes till farledernas utmärkande, utgjorde 3,496. Under lotsverket lyda 10 ångbåtar, af hvilka en är ställd till lotsdirektörens och 7 till lotsfördelningschefernas disposition, samt tvenne användas till sjömätningens arbeten. Bemanningen å dessa fartyg uppgår till omkr. 75 personer oberäknadt det för sjömätningarna förbyrda arbetsmanskapet. Befälhafvaren å det till lotsdirektörens disposition

*) Å Storkallegrund fyrskepp saknas styrman, men finnes i stället maskinist, som tillika är fyrvaktare.

ställda fartyget är en stabskapten, kapten eller öfverstelöjtnant och uppbär under kampanjetiden utom sin officersaflöning 500 mk i månaden.

Löneförmånerna utgöra för lotsdirektören 13,500 mk, adjointen 8,000 mk, sekreteraren och kamreraren hvardera 6,000 mk med löneförhöjning à 500 mk efter 5 och 10 års tjänst, registratorn 3,000 mk, kanslisten 2,400 mk, ingenjören för fyrinrättningarna 7,000 mk och beträdande ingenjören 4,000 mk samt förrådsbokhållaren 3,000 mk. Lotsverkets officerarne ha i aflöning: öfverstelöjtnanterne, enhvar 6,000 mk, kaptenerne enhvar 4,500 mk, stabskaptenerna enhvar 4,000 mk, löjtnanterne à 3,300 mk och underlöjtnanterne à 2,800 mk. De officerare, som tillika äro fördelningschefer, åtnjuta enhvar 200 mk i expenser samt dessutom i chefs arvode: i Helsingfors, Åbo eller Viborgs lotsfördelning 1,200 mk, och i Nikolaistads, Uleåborgs, Mariehamns och Villmanstrands fördelning 800 mk. Föreståndaren för sjökartverket uppbär utom sin officerslön ett tilläggsarvode af 1,500 mk och hans biträde ett dylikt om 700 mk. Enhvar lotsuppsyningsman tillkommer i aflöning 2,000 mk samt dessutom uppsyningsmännen för Ladoga och Päijänne i expensemedel 100 mk, förutom fri bostad för den förenämnde. Fyrskeparne åtnjuta i löneförmåner och expenser, enhvar 2,300 mk, och fyrmästarne af 1:sta klassen aflöning af 1,600 mk, af 2:dra klassen à 1,400 mk samt af 3:dje klassen à 1,200 mk. Fyrmästarne vid Bogskär uppbära dessutom i hyres- och expensemedel 500 mk och de öfriga fyrmästarne i expensemedel 80 mk. Lotsålderman uppbär i grundlön 420 mk, äldre lots vid kusten 340 mk, vid Päijänne vattendrag 440 mk, och vid Saima, Kallavesi m. fl. inre vattendrag 360 mk, yngre lots vid kusten 280 mk och på de inre vattendragen 340 mk, lotslärling 200 mk. Härtill komma lotsningsförtjenst och för en

del af de vid de inre vattnen anställde lotsarne hyresmedel. Skulle icke årliga lönen och lotsningsförtjensten sammanlaggde för de i Finska och Bottniska vikarne anställda lotsarne uppgå för ålderman till 700 mk, för äldre lots till 500 mk, för yngre lots till 400 mk och för lotslärling, som erhållit styrning-sedel, till 300 mk, tillskjutes det bristande af statsverket. Alla lotsar vid kusten åtnjuta dessutom tillskott efter 10 års oförvitlig tjänst, så att ålderman, äldre och yngre lots slutligen uppbära respektive 800, 600 och 500 mk.

Lotsstyrelsens lokal är Mariegatan 8, andra våningen, och hålles öppen kl 11—2 på dagen.

Lotsinspektörer och lotsdirektörer:

Nathanael Gerhard af Schullén, förut öfverdirektör vid lotsverket i Sverige, 1816—1822 (se senatorer).

Abraham Arvid Finckenberg, 1823—1840, † s. å.

Alexander Wallrond, krigsguvernör på Sveaborg, t. f. 1840
† 1848.

Mikaël Lermantoff, d:o d:o t. f. 1849—1853.

Boris Nordmann, vice amiral, 1853—1874, † 1877.

Justus Eriksson, kontreamiral, 1874—1882.

Karl Tudeer, t. f. 1882—1885.

Otto Gadd, generalmajor vid marinväsendet, 1885.

b. Industristyrelsen.

(Helsingfors).

För att regeringen bättre skulle kunna följa med fabriks- och manufakturindustrins utveckling i landet inrättades i Helsingfors (år 1836) en manufakturdirektion, för hvilken särskilda instruktioner utfärdades d. 7 December 1842 och d. 29 December 1858. Direktionen utgjordes

af en ordförande, under namn af *intendent* för manufakturerna, hvilken af senaten utsågs bland embets-, tjänste- och vetenskapsmän i Helsingfors, samt två ordinarie ledamöter, hvilka likaledes utnämndes af senaten på direktionsens framställning. Minst en gång om året samt oftare, då viktiga frågor sådant erfordrade, egde direktionen att förstärka sig genom inkallandet af två tekniskt bildade män bland landets jernverksegare och fabrikanter, hvilka då för tillfället togo säte och stämma i direktionen.

Hvad värden om bergsindustrin beträffade, bildade Finland under föreningen med Sverige ett enda bergslag eller bergmästardistrikt, hvilket likasom öfriga dylika distrikt i det sistnämnda landet stod under inseende af bergskollegium i Stockholm. Finlands bergsstat utgjordes då af fyra tjänstemän: bergmästaren, bergskommissarien, öfvermasmästaren och bergsmekanikern. Detta fortfor äfven efter 1809, ända tills förordningen af d. 3 Oktober 1821 gaf Finland en ökad bergsstat, emedan, såsom orden falla, «bland näringar hvilka befordra statens styrka och välmåga bergverksrörelsen intager ett utmärkt rum uti länder, der vidsträckta skogar och obegagnade strömfäll erbjuder medel för idoga medborgares verksamhet», samt «den härintills för finska bergshandteringen tillvarande embets- och tjänstemanna personalen är otillräcklig för en utvidgad bergverksrörelse, så väl i afseende å malmers upptäckande och förädling, som styrelsen öfver de dervid förefallande arbetens drift och gång». I spetsen för bergsstaten ställdes en öfverintendent, sedermera kallad *intendent*. De fyra förutvarande tjänsterna bibehöllos och åtskilliga nya tillkommo dessutom. Genom det senaste reglementet för bergsstyrelsen i Finland af den 3 Oktober 1871, hvilket med följande års början sattes i verket, inskränktes deremot åter personalen vid bergsstaten, så att den utgjordes af en *in-*

tendent, en bergmästare, en öfvermasmästare, en bergs-proberare och två bergsingeniörer.

Genom kejs. kung. af d. 6 November 1884 indrogs såväl manufakturdirektionen, som bergsstyrelsen och inrättades i deras ställe ett nytt hvarderas befogenhet omfattande embetsverk under namn af *Industristyrelsen*, för hvilken instruktion utfärdades d. 13 November s. å.

Industristyrelsen åligger att hålla sig noga underrättad om de industriela näringarnes tillstånd och behof samt att föreslå åtgärder till deras förkofran. Den handhar inseedet öfver myntverket, geologiska kommissionen, polytekniska institutet äfvensom industri- och handtverksskolorna. Den eger draga försorg om att utställningar af den inhemska näringsflitens alster föranstaltas så ofta det kan anses gagneligt, i hvilket afseende industristyrelsen i god tid förut bör till senaten insända förslag och kostnadsberäkning. Tidtals föranstaltar industristyrelsen utställningar af tekniska skolornas elevarbeten, äfvensom möten af dessa skolors lärare för öfverläggning i frågor hörande till deras verksamhetsområde, i hvilka möten äfven delegerade från handtverks- och fabriksföreningar samt enskilda industriidkare få delta. När allmännare möte af industrimän från olika delar af landet finnas vara af nöden för rådplägning om åtgärder af omfattande betydelse, eger industristyrelsen hos senaten hemställa om tillstånd att dylikt möte hålla. Vilja föreningar eller enskilda personer åstadkomma industriutställning i landet, eger industristyrelsen gifva företaget nödig och ändamålsenlig medverkan. Åtgärder, som kunna vara påkallade för Finlands deltagande i industri-expositioner i andra länder tillhör det äfven industristyrelsen att föreslå. För befrämjande af teckningskonsten äfvensom utbildande af yrkesskickligheten har industristyrelsen till sitt förfogande särskilda anslag att utgifvas såsom understöd

antingen för genomgående af teckningskurs i Helsingfors eller för resa i fremmande land. I frågor om inmutning af malmfyndigheter eger den ställa sig till efterrättelse inmutnings och grufvestadgan af d. 12 November 1883 och i afseende å beviljandet af patenträtt förordningen af d. 30 Mars 1876. Industristyrelsen bearbetar den finska industrins statistik samt utgifver årligen öfversigter rörande industriela förhållanden såväl i Finland som i andra länder.

Industristyrelsen utgöres af en *öfverintendent*, såsom ordförande, hvilken utnämnes af kejsaren på framställning af senatens ekonomie-departement och bör vara väl förtrogen med landets ekonomiska och industriela förhållanden, samt tvänne *intendenter* såsom ledamöter. Af intendenterna bör den ena, för bergväsendet, hafva undergått bergsexamen, den andre, för manufakturerna, ega grundlig teknisk bildning. Intendenterna utnämnas jemväl af kejsaren på framställning af senaten, men efter ansökning och industristyrelsens yttrande och förord. I behandlingen af de på industristyrelsens handläggning ankommande ärenden böra i regeln dess samtliga ledamöter deltaga. Öfverintendenten är närmast ansvarig för att industristyrelsens åligganden behörigen handhafvas. Han är öfverinspektor för polytekniska institutet samt föredrager i industristyrelsen samtliga mål, som röra detsamma, äfvensom ärenden, hvilka gälla uppgörandet af lagförslag eller afgifvandet af utlåtande i lagstiftningsfrågor. För öfrigt fördelar han förekommande ärenden efter deras beskaffenhet mellan ledamöterna till muntlig eller skriftlig beredning. Intendenten för bergväsendet tillhör att föredraga ärenden rörande bergverken, sjömalmtäkten, vaske-rierna och metallindustrin, att vårda och öka industristyrelsens samlingar af malmer, bergarter och mineralier och att inom sitt verksamhetsområde bearbeta den industriela årsstatistiken. Intendenten för manufakturerna åligger att

föredraga ärenden angående öfriga delar af handtverks- och fabriksindustrin samt angående industri- och handtverks-skolorna, att verkställa visitationer af dessa skolor samt att i de delar bearbeta den industriela statistiken, som icke ankomma på bergsintendenten. Hvardera intendenten tillkommer dessutom att, efter sådan fördelning som följer af dess befattning, tidtals besöka industriela inrättningar på skilda orter för att undersöka huru gällande författningar om kontrollen öfver ångmaskiner samt angående barns och minderåriges användning vid industrin äfvensom öfriga stadganden efterleivas, som angå arbetarnes sanitära förhållanden. Öfriga tjänstemän vid industristyrelsen äro en *bergsingeniör*, som biträder bergsintendenten, förestår industristyrelsens kemiska laboratorium, verkställer analytiska undersökningar af bergarter och malmer, samt för stämpelboken öfver jernbrukens stämplor m. m., en *sekreterare*, som för protokollet, uppsätter och kontrasignerar expeditionerna, för förteckning öfver beviljade patent och registerboken öfver varumärken och fabriksstämplor, vårdar industristyrelsens arkiv, förvaltar och redovisar för dess anförtrodda medel m. m., och en *kanslist*, som biträder sekreteraren och eger föra diarierna.

Bergsingeniören och sekreteraren, af hvilka den förre bör hafva undergått bergsexamen, den senare allmän rätts-examen, utnämnas af senaten efter uppgjort förslag af industristyrelsen. Kanslisten, som bör hafva aflagt domare- eller kameralexamen, tillsättes af industristyrelsen. Öfverintendenten åtnjuter i lönevilkor 12,000 mk, intendenterna, vardera 8,000 mk, bergsingeniören 5,500 mk, sekreteraren 5,000 mk och kanslisten 2,400 mk. Arvodsförhöjning efter 5 och 10 års tjänst tillkommer intendenterna med 1,000 mk samt bergsingeniören och sekreteraren med 500 mk

hvardera gången. Hela utgiftsstaten för år 1889 utgör 54,300 mk.

Industristyrelsens lokal är i polytekniska institutets hus vid Sandvikstorget, norra flygeln, och hålles öppet kl. 11—2 på dagen.

Ordförande i manufaktur direktionen och öfverintendenter i industristyrelsen:

Lars Sackleen, 1836—1840 (se senatorer).

Friherre, Lars Gabriel von Haartman, 1840—1858 (se senatorer).

Julius Mickwitz, adl. *von Minkwitz*, 1858—1885.

Adolf Edvard Arppe, t. f., 1885

c. Geologiska kommissionen.

Det första försöket att systematiskt undersöka landets geognostiska och geologiska förhållanden inleddes, då bergsstyrelsen genom ett kejs. reskript af 1864 anbefalldes att under sin ledning verkställa dylika undersökningar och utarbeta geologiska kartor. Arbetet vidtog i anledning häraf på tvänne håll, i Kuopio och i Nylands län, men afstodnade i det förenämnda länet redan 1866 och i Nylands 1868, efter det sammanlagdt ett landområde af 446—457 qv. kilom. blifvit undersökt och kartlagdt. Undersökningarna återupptogos 1877, sedan till bestridande af kostnaderna anslagits ett årligt belopp af 15,000 mk. Då anslaget ej medgaf aflönande af geologer med årsarvoden och biträdena ständigt vexlade, fortskred arbetet endast långsamt, så att under åren 1877—1880 en ytvidd af blott omkr. 377 qv. kilom. hann kartläggas. På ständernas anhållan att statsmedel för fortsättandet af undersökningarna måtte beviljas till belopp, som möjliggjorde arbetets bedrivande med större

kraft och i större utsträckning än derintills, tillsattes slutligen genom kejs. kungörelsen af d. 21 Maj 1885 en *geologisk kommission*, hvilken ställdes under industristyrelsens närmaste inseende och ålades ledningen af de geologiska undersökningarna.

Vid geologiska kommissionen äro anställda en direktor, tvenne geologer, och en geodetisk ingenjör, hvilka alla utnämnas af senaten efter ansökan och industristyrelsens framställning. Dessutom antages af öfverintendenten för industristyrelsen på förslag af direktorn för kommissionen vid behof extra biträden till det antal, som senaten vid fastställande af de årliga specialstaterna för undersökningarna närmare bestämmer. Direktorn och geologerna böra enhvar hafva aflagt filosofie-kandidatexamen med högsta vitsord i geologi, mineralogi och kemi, äfvensom i minst tre års tid deltagit såsom biträden vid de geologiska undersökningarna. Ingenjören bör hafva genomgått polytekniska institutets ingenjör-afdelning samt dessutom lika lång tid som direktorn och geologerna deltagit i de geologiska undersökningarna.

De geologiska öfversigtskartorna utarbetas i skalan 1: 100,000 och utgifvas i skalan 1: 200,000. Intill år 1889 ha följande delar af landet blifvit geologiskt undersökta och beskrifna, nemligen hela Nylands län samt Åbo och Björneborgs- och Tavastehus län till trakterna norr om 61:sta breddgraden. Tillsammans hafva 15 kartblad med åtföljande beskrifning öfver de undersökta trakterna blifvit utgifna.

Direktorn uppbär i löneförmåner 6,000 mk, hvardera geologen och geodetiska ingenjören 4,000 mk, 13 biträden à 600 mk. Efter flere somrars tjenstgöring förhöjes arvodena för biträdena till högst 800 mk. Direktorn, geologerna och ingenjören tillkommer enhvar efter 5, 10 och 15 års tjenst tillskottsarvode med 500 mk hvarje gång.

Kostnaderna för geologiska kommissionen uppgingo enligt 1889 års stat till 28,700 mk.

d. Polytekniska institutet i Finland.

(Helsingfors).

Polytekniska skolan i Helsingfors, hvilken inrättades genom utvidgning af tekniska realskolan i nämnda stad enligt kejs. förordningen af d. 1 Maj 1872, erhöll nya stadgar d. 16 Januari 1879 och ombildades då till ett polytekniskt institut för Finland. Särskilda förändringar i dessa stadgar hafva sedermera utfärdats genom kejs. kungörelsen af d. 20 Oktober 1886.

Öfverinseendet öfver institutet utöfvas af finans-expeditionen. Närmaste ledningen af dess angelägenheter handhafves af industristyrelsen, hvars ordförande är institutets inspektor, af institutets lärarekollegium och dess direktor eller prodirektor. Industristyrelsen åligger att öfvervaka institutets ekonomi, samt eger öfverhufvudtaget att vidtaga de åtgärder, som främja institutets ändamål, samt att derom hos finans-expeditionen eller senaten göra framställning. Lärarekollegiet handlägger frågor rörande undervisningen, disciplin m. m. och utgöres af direktorn, såsom ordförande, och samtliga öfrige ordinarie lärare eller dem, som deras tjänst förestå. Extra lärare eger äfven säte och stämma i lärarekollegiet vid handläggning af frågor, som röra undervisning eller disciplin i den fackskola, hvori han undervisar. Direktor och prodirektor utses för tre år i sänder af senatens ekonomie-departement bland trenne af lärarekollegiet genom val på förslag uppställda ordinarie lärare, sedan industristyrelsen öfver förslaget afgifvit yttrande. Läraretjänsterna fördelas på grund af lönevilkoren i *äldre* och *yngre*, samt besättas af senatens ekonomie-departement efter af lärarekollegiet kungjord ansökningstid och afgifvet förord samt

efter inhemtadt utlåtande af industristyrelsen. Extra lärare antages på lärarekollegiets framställning af industristyrelsen. För kompetens till läraretjenst i de allmänna läroämnena, eller i ren matematik, allmän eller tillämpad fysik, teoretisk matematik och allmän kemi, erfordras licentiatgrad med högt vitsord i det ifrågavarande ämnet. För kompetens till läraretjenst i de öfriga läroämnena erfordras grundliga teoretiska insigter, vitsordade af polytekniska institutet i Finland eller välkänd likartad anstalt i utlandet äfvensom sjelfständiga arbeten.

Läroverket innehåller följande fackskolor: en för arkitektur, en för ingeniörväsende, en för maskinbyggnad, en för kemisk teknologi och en för landtmäteri. Alla dessa hafva fyraårig lärokurs, förutom den sistnämnda, i hvilken lärokursen är två-årig. Under första läseåret är undervisningen gemensam för samtliga ordinarie elever. Läseåret omfattar tvenne terminer, en höst- och en vårtermin. Den förra varar från 1 September till 15 December, och den senare från 15 Januari till 1 Juni. Eleverna äro dels *ordinarie*, som böra följa med undervisningen i den hufvudsakliga omfattning, som den bestämda allmänna läroplanen upptager, dels *extra*, som begagna sig af undervisningen efter eget val i ett eller flere ämnen. Såsom ordinarie elev till institutets första eller lägsta kurser antages, såvidt åldern eljes är fyllda 16 år, utan inträdesförhör studerande vid universitetet och elev, som blifvit utexaminerad från högsta klassen af realt eller klassiskt lyceum. Efter inträdesförhör åter mottagas ynglingar, som afslutat kurs i näst högsta klass af lyceum och derjemte genomgått fullständig lyceikurs i matematik och fysik, äfvensom de, hvilka förete intyg, på grund af särskild examen, att de innehafva kunskaper motsvarande nämnda fordringar. För inträde i landtmäteri-fackskolan erfordras dessutom, att sökanden skall vara inskrifven såsom elev vid landtmäterikorpsen.

Elevernas antal uppgick år 1888 til 154, deraf 50 i afdelningen för ingenjörer, 18 i afdelningen för maskinbyggnad, 42 i arkitektkursen, 33 i landtmäteriafdelningen och 11 i afdelningen för kemisk teknologi. Af eleverna var en i afdelningen för arkitekter qvinlig.

Löneförmånerna äro för äldre lärare vid polyteknikum (9) 7,000 mk och för yngre (4) 5,500 mk samt för hvardera förhöjning à 500 mk efter 5 och 10 års tjenst. Direktorsarvodet är 1,500 mk. Öfriga lärare åtnjuta arvoden efter ämnets vigt varierande mellan 300 och 3,000 mk.

Institutet har sin lokal i egna, storartadt uppförda hus vid Sandvikstorget.

Direktorer:

Karl Leonhard Lindeberg, (1879) — 1880.

Ernst Edvard Qvist, 1880

e. Industriskolor.

För att bereda ynglingar i Finland, hvilka ville egna sig åt industriela yrken, tillfälle att vinna en för sagde ändamål nödig bildning, anbefalldes kejsar Nikolai I genom kejs. förord. af d. 9 Juni 1847 inrättandet af tekniska realskolor i städerna Helsingfors, Åbo och Vasa. Dessa skolor, som kort derpå trädde i verksamhet, erhöilo en ny organisation genom kejs. förordningen af d. 29 December 1858 samt ombildades genom kejs. kungörelsen af 25 November 1885 till s. k. *industriskolor*. Derförinnan hade emellertid tekniska realskolan i Helsingfors genom förordningen af d. 1 Maj 1872 omorganiserats till en polyteknisk skola, med väsentligt enahanda kurser som vid dylika läroverk i utlandet, samt sedermera 1879 förändrats till ett polytekniskt institut för Finland (se ofvan).

Enligt förordningen af d. 25 November 1885 skola

industriskolor finnas, utom i Åbo och Nikolaistad, i Helsingfors, Kuopio, Tammerfors och Viborg. Af dessa hafva de tre sistnämnda finska och de öfriga svenska såsom undervisningsspråk, dock så att i skolorna i Helsingfors och Åbo undervisningen efter behof äfven får meddelas på finska. Skolorna stå under industristyrelsens tillsyn. Närmaste inseendet utöfvas af en direktion, bestående af en ordförande, utsedd för tre år af nämnda styrelse, samt fyra ledamöter valde för lika lång tid af ortens stadsfullmäktige.

Skolorna hafva till uppgift att meddela de kunskaper och färdigheter som äro af nöden för arbetsledare och verkmästare inom olika grenar af industrin samt för maskinister. Undervisningen i industriskolan omfattar såsom allmänna läroämnen aritmetik och grunderna i algebra, geometri jemte grunderna i stereometri, deskriptiv geometri, fysik och mekanik, teckning, skriföfningar och bokföring, samt följande fackämnen: maskinlära och maskinkonstruktion, maskinritning, bro-, väg- och vattenbyggnadslära jemte ritning, byggnadslära och byggnadskonstruktion, byggnadsritning och frihandsteckning. I de allmänna ämnena är undervisningen gemensam, men i de ofvannämnda fackämnena fördelad på tvänne afdelningar, den ena för mekanisk- och den andra för byggnadsindustri. För skolan i Åbo tillkommer såsom läroämne skeppsbyggeri och genom förordnande af d. 27 Mars 1888 och 15 Mars 1889 inrättades tillsvdare provisoriskt på fem år vid industriskolan i Kuopio en kemisk-metallurgisk samt vid skolan i Helsingfors en kemisk fackafdelning att öppnas, den förra hösten 1888, den senare hösten 1889.

Undervisningen i industriskolorna meddelas i halfårskurser från 1 Oktober till 1 April och läroprogrammet genomgås på tvenne halfårskurser. För att efter avslutad kurs erhålla skolans betyg, fordras att hafva arbetat något

år i tekniskt yrke. Skolafgiften är 20 mk för hvarje half-årskurs och inträdesåldern minst 17 år. Den inträdes-sökande bör ha arbetat något år i tekniskt yrke samt inneha kunskaper, motsvarande högre folkskolas kurs. Vid hvarje industriskola äro anställda 3 lektorer, nemligen en i de matematiska och tvenne i de tekniska ämnena samt vid hvardera af skolorna i Helsingfors och Kuopio dessutom en lärare, och tillika föreståndare, vid ofvannämnda fackafdelning. Enhvar lärares undervisnings skyldighet är 20 timmar i veckan. Den årliga aflöningen är 3,600 mk. Lektorerna uppbära dessutom förhöjning efter 5, 10 och 15 års tjänst med 600 mk hvarje gång. Lektor utnämnes af industristyrelsen efter ansökning och bör hafva genomgått fullständig kurs vid landets polytekniska institut eller motsvarande institut i utlandet uti den fackskola, till hvars läroområde den ansökta tjänstens undervisningsämnen höra, samt efter avslutad kurs minst ett år egnat sig åt praktisk verksamhet inom studiefacket.

Rektor utses af industristyrelsen bland skolans lektorer och åtnjuter 720 mk i arvode. Å hvarje skolas stat utgår dessutom ett anslag af 3,000 mk till aflöning af timlärare (i Kuopio 3,200 mk.) För läraren i skeppsbyggeri tillkommer å skolans i Åbo stat 800 mk och för underhåll af en verkstad vid skolan i Nikolaistad (den forna tekniska realskolans) samt till aflöning af en verkmästare derstädes ett anslag af 3,000 mk; till underhåll af laboratorium m. m. vid kem.-metall. fackafdelningen i Kuopio 2,850 mk och vid kem. afdelningen i Helsingfors 3,650 mk.

f. Handtverksskolor.

För att bereda handtverksläringar och gesäller tillfälle till inhemtande af undervisning i allmänhet samt särskildt i sådana tekniska läroämnen, som närmast hänföra sig till deras yrken, inrättades genom förordningen af d. 29 De-

cember 1858 söndagsskolor i de flesta af landets städer. Söndagsskolorna voro indelade i två klasser och lärotiden var beräknad till tre år. Undervisningsämnena utgjordes af kristendom och biblisk historia, skriföfningar, aritmetik, geometri, teckning, fäderneslandets historia och geografi, enkla bokföring, ritning, sång, allmän historia, satslära och undervisnings-språkets ordböjningar, förberedande globlära samt uppsättning af vanligen förekommande skrivelser, såsom qvittenser, skuldsedlar, räkningar m. m. För dem, som efter genomgången kurs i söndagsskolan ytterligare önskade fortsätta sina studier, var tillfälle dertill beredt i *aftonskolan*, hvilken åter kunde betraktas såsom en förberedelse till tekniska realskolan. Såväl söndags- som aftonskolorna stodo under närmaste tillsyn af en utaf invånarne i hvarje stad utsedd direktion. De underhöllos af städernas borgerskap med något bidrag af statsmedel samt fingo begagna sig af de allmänna skolornas lokaler.

Genom kejs. kungörelsen af d. 25 November 1885 anbefalldes indragandet efterhand, och senast inom fem år efter nämnda dag, af de anslag ur statsmedel, som utgingo för dessa skolor. Dermed upphörde äfven tillämpningen af hvad i förordningen af d. 29 December 1858 stadgades angående skolorna. I stället fastställdes vissa villkor för erhållande af statsbidrag för s. k. *handtverksskolor*, hvilkas syfte var enahanda, som de forna söndags- och aftonskolorna, och hvilkas inrättande, underhåll och organisation skulle åligga kommunerna, yrkesföreningar eller de enskilda personer, som önskade inrätta dylika.

Handtverksskolorna indelas i *högre* och *lägre* skolor samt stå under industristyrelsens tillsyn. De villkor, hvarunder statsbidrag tilldelas dylik skola, äro bland andra, att närmaste värden om densamma handhafves af en skoldirektion, hvars ordförande tillförordnas af industristyrelsen och

hvilken består af minst tre personer, som utses af kommunen eller den förening, som underhåller skolan; att företrädesvis sådana elever, vare sig manliga eller qvinliga, intagas, hvilka hafva anställning vid handverk eller i fabrik; att undervisningen meddelas i kurser, som afslutas inom ett år och fortgår under 8 månader af året hvarje söndagseftermiddag samt dessutom i de lägre handverksskolorna åtminstone en söcknedagsafton och i de högre fyra söcknedagar i veckan med ett visst antal timmar hvarje gång, äfvensom att undervisningen omfattar: i lägre handverksskola åtminstone teckning och ritning, räkning, modersmålets rättskrifning jemte uppställande af räkningar och andra smärre skriftstycken samt enkel bokföring, och i högre handverksskola elementarteckning, ornamentteckning, fackritning, aritmetik, geometrins elementer samt projektlära, skönskrifning, modersmålets rättskrifning jemte skriföfningar och bokföring, m. m. Undervisningsspråket i handverksskolorna rättar sig efter ortens språkförhållanden.

g. Handelsskolor.

För meddelande af de allmännaste kunskaper i handelsvetenskaperna inrättades under senaste halfsekel af enskilde personer några med understöd af statsmedel uppehållna handelsläroverk. Det första af dessa inrättades i Åbo år 1839; sedermera tillkom ett i Uleåborg (sedan 1864) och ett i Helsingfors (sedan 1882), hvilket sistnämnda läroverks organisation är väsentligt mera vidtomfattande än de tvenne förenämndas. Dessutom finnas sedan 1882 ett i Brahestad inrättadt handelsinstitut, hvars underhåll helt och hållet bekostas af en af handlanden i Brahestad Johan Fellman († 1870) för ändamålet gifven donation. Undervisningsspråket i alla dessa läroanstalter är svenska. Sedermera har från hösten 1877 ytterligare tvenne handelsläroverk,

hvardera med finskt undervisningsspråk, öppnats, det ena i Kuopio, och det andra i Viborg. De underhållas med statsmedel jemte något bidrag af städerna samt äro ställda under industristyrelsens tillsyn. Stadgar för skolan i Kuopio hafva fastställts d. 17 December 1887. Det må slutligen nämnas att fråga om inrättandet af ett fullständigt handelsinstitut i Helsingfors för närvarande är under förberedande behandling inom regeringen. Elevantalet i handelsskolorna har utgjort:

	L ä s e å r e t			
	1884— 85.	1885— 86.	1886— 87.	1887— 88.
i handelsinstitut. i Helsingfors *)	53	71	71	91
„ „ „ Brahestad	34	29	36	36
„ handelsskolan i Åbo	50	51	57	54
„ „ „ Uleåborg	23	20	16	16
„ „ „ Viborg	—	—	—	7
„ „ „ Kuopio	—	—	—	36
Summa	160	171	180	240

h. Navigationsskolorna.

De första navigationsskolorna, i Åbo, Helsingfors och Vasa (Nikolaistad), inrättades på grund af kejsrerliga kungörelsen af den 3 April 1812. Sedermera ha dylika läroanstalter tillkommit i Uleåborg (1863), i Mariehamn (k. kung. 6 November 1867), i Viborg (k. kung. 6 Augusti 1868) och i Raumo (k. kung. 21 Januari 1880). För undervisningen i dessa skolor gäller reglementet af d. 15 April 1874.

Uppsigten öfver hvarje särskild navigationsskola tillkommer en på orten befintlig direktion, bestående af guvernören i länet såsom ordförande samt fyra ledamöter, nem-

*) Oberäknadt „extra“ elever.

ligen en vid något af de på orten befintliga högre läroverk anställd lärare, hvilken inkallas af guvernören, en magistratsperson, utnämnd af stadens magistrat, samt en skeppsredare och en sjökaptan, hvilka genom val, som inför magistraten anställas, utses af stadens skeppsredare och sjökaptaner. Ledamöterna i direktionen för navigationsskolan i Mariehamn utgöras dock af ordningsmannen i staden, rektorn vid dervarande elementarläroverk samt en skeppare, en skeppsredare och dessutom en sakkunnig person, hvilka trenne sistnämnde äfven kunna vara bosatte i närheten af staden och tillförordnas, på direktionens framställning, af guvernören.

Navigationsskolorna hållas öppna i regeln från d. 15 Oktober till 20 December och från den 16 Januari till början af Maj. Läroämnena äro: matematik, globlära och astronomi, navigationens terestra del, skeppsbyggeri, segel- och tackelritning, kustgeografi, brefskrifning, bokföring och dokumenters uppsättande, engelska språket, lagar och författningar rörande navigationen och dermed gemenskap ägande ämnen samt läran om allmänna helsovården till sjös och behandlingen af de om skeppsbord mest förekommande yttre åkommor eller kroppsskador.

De fullständiga navigationsskolorna innefatta tre afdelningar: 1:o kofferdi- eller östersjöskeppare afdelningen, 2:o styrmans afdelningen och 3 sjökaptens afdelningen. Navigationsskolan i Raumo är inskränkt till de begge förstnämnda afdelningarna. Vid hvarje navigationsskola finnas å stat anställda en förste och en andre lärare, af hvilka förste läraren tillika är föreståndare. Desse lärare utnämnas till sina befattningar af senatens ekonomie-departement, efter af direktionen uppgjort förslag och dess rekommendation. Biträdande lärare tillförordnas och entledigas af skolans direktion. Lärarne i navigation böra ha undergått det för sjökaptaner stadgade förhör med vitsord af berömliga in-

sigter samt derjemte i minst fyra år haft öfverbefäl å seglande handelsfartyg, som verkstält resor utom Nordsjön. Undervisningsspråket är i navigationsskolorna i Viborg och Raumo finska, i navigationsskolan i Uleåborg finska och svenska samt i de öfriga städerna svenska.

Antalet elever, som utexaminerats från samtliga navigationsskolor, har utgjort:

		Sjökapte- ner.	Styr- män.	Kofferdi- skeppare.	Under- styrmän.
vårtermin	1881	32	43	33	37
„	1882	30	42	23	42
„	1883	44	48	37	40
„	1884	38	35	28	49
„	1885	34	45	26	35
„	1886	25	26	20	18
„	1887	29	27	15	14
„	1888	21	24	12	21

Finlands Ständer.

Enligt Finlands grundlagar, hvilka utgöras af Rege-
ringsformen af den 21 Augusti 1772, Förenings- och säker-
hetsakten af den 21 Februari och 3 April 1789 samt Landt-
dagsordningen af den 15 April 1869, tillkommer det finska
folket att genom sina till landtdag samlade representanter
deltaga i lagstiftningen, antaga eller förkasta förslag till
ändring af ständs privilegier m. m. samt fritt utöfva sjelf-
beskattningsrätten. Utan ständernas samtycke kan ingen ny
lag införas eller gammal afskaffas, lika litet som någon ny
påлага upptagas eller militärutskrifning verkställas. Sedan
gammalt ha ständerna egt rätt, att genom underdåniga peti-
tioner hos H. M. Kejsaren anhålla om afskaffande af all-
männa besvär, och genom kejs. manifest af den 25 Juni
1886 tillerkändes dem rätt att göra motion om stiftande,
ändring eller upphäfvande af sådan allmän lag, som be-
ror af kejsarens och storfurstens samt ständernas samman-
stämmande beslut, undantagande grundlag, lag om landt-
och sjöförsvarets organisation samt presslag och kyrkolag.

Ständerna utgöras af: Ridderskapet och Adeln, Presta-
ståndet, Borgareståndet och Bondeståndet. De samman-
komma till *lagtima landtdag* åtminstone hvar femte år

uppå af kejsaren och storfursten senast tre månader dessförinnan utfärdad kallelse. I fall kejsaren och storfursten anser det nödigt, kunna ständerna äfven sammankallas till *urtima landtdag*, som i så fall bör vara utlyst minst sex veckor före den dag, då ständerna böra sammanträda. Vid urtima landtdag få förekomma endast sådana ärenden, som föranledt kallelsen eller af kejsaren eljes till ständerna öfverlemnas, äfvensom hvad med dylikt ärende eger oskiljaktigt sammanhang. Landtdag hålles i landets hufvudstad, utom då fiendes infall eller andra viktiga hinder göra det omöjligt eller för ständernas säkerhet vådligt, i hvilken händelse annan ort inom landet för ständernas sammanträdande af kejsaren bestämmes. Lagtima landtdag bör ej fortfara längre än fyra månader, men kan af kejsaren och storfursten, om han så för godt finner, eller ständerna sådant begära, antingen förlängas eller tidigare avslutas.

Hvarje stånd sammanträder å särskildt rum; dock kunna de äfven komma tillsammans på ett rum till gemensam öfverläggning, likväl utan rättighet att der besluta. Ridderskapet och Adeln håller sina sessioner i riddarhuset. För de tre ofrälse ständens räkning uppföres som bäst ett monumentalt *Ständerhus* vid Nikolaigatan i Helsingfors. För afgörande af grundlags-, privilegii- och bevillningsfrågor fordras alla fyra ständens samstämmiga beslut; öfriga frågor afgöras ifall tre stånd i saken förena sig. Ordföranden i ridderskapet och adeln kallas *landtmarskalk*, i de öfriga stånden *talman*. Landtmarskalken och talmännen för borgare- och bondestånden utses särskildt för hvarje landtdag af kejsaren; talman för prestaståndet är åter erkebiskopen eller i händelse af dennes förfall någon af biskoparne.

Ridderskapet och Adeln utgöres af hufvudmannen, eller i dennes ställe af ättemannen eller någon af hufvudmannen befullmäktigad adelsman, för hvarje på finska rid-

darhuset introducerad grefflig, friherrlig eller adlig ätt. Hufvudman för en ätt är stamfadern och, efter honom, äldste manliga medlemmen af den ättegren, som i hvarje led varit äldre än någon af de öfriga lefvande grenarne af ätten. Ättens representationsrätt vid landtdagarne utöfvas af hufvudmannen, samt i händelse af dennes frånvaro af den ätteman, som är honom närmast. Har icke heller vid de tvenne första uppropen någon ätteman infunnit sig, så äger den adelsman, som dertill af hufvudman eller hufvudmans ställföreträdare blifvit befullmäktigad, rätt att intaga ättens säte i riddarhuset. Hvarje ståndsledamot af ridderskapet och adeln intager för den ätt han representerar plats å viss stol försedd med ättens nummer, sålunda att grefvarne sitta främst, dernäst friherrarne samt sedan den öfriga adeln i ordning efter nummerföljd. Frågorna afgöras genom enkel röstpluralitet.

Prestaståndet utgöres af erkebiskopen och biskoparne, hvilka äro sjelfskrifne, samt minst tjuguuåtta fullmäktige (12 för Åbo, 10 för Borgå och 6 för Kuopio stift), valde af stiftens ordinarie prester, äfvensom en eller två fullmäktige valde af universitetet, samt tre eller sex d:o af landets ordinarie lärare vid elementarläroverken. Antalet landtdagsmän inom prestaståndet är följaktligen minst trettiofem, men kan vara högre.

Borgareståndet utgöres af fullmäktige för landets städer, sålunda att för hvarje stad väljes en landtdagsman, men uppgår folkmängden efter mantalslängden till 6,000 personer väljas två och derutöfver en för hvarje fullt tal af 6,000 personer. Stad med mindre än 1,500 invånare eger rätt att förena sig om gemensam landtdagsman med annan stad, hvilken kan till landtdagen sända endast en deputerad. Berättigade att i valet deltaga äro medlemmar af stadskommun, hvilka äro i staden skattskrifne och en-

ligt nästföregående allmänna taxering skyldige att skatt till kommunens gemensamma behof erlægga. (K. M. d. 20 Mars 1879). Valrätt tillkommer dock icke qvinnor, dem, som höra till adeln eller prestaståndet, kofferdisjömanskapet, gemenskapen vid militären, vaktbetjening, äfvensom personer, anställde i annans tjenst, daglönare eller dem, som försörja sig med tillfälligt arbete m. fl., äfvensom dem, som häfta för flere än nästföregående årets stadsutskylder. Valet förrättas inför magistraten med sedlar efter det i staden öfliga valsätt. Rösterna beräknas efter skattören, eller de grunder, enligt hvilka bestämmes hvad enhvar af de väljande bör erlægga till stadens kassa för allmänna behof. Särskild valordning jemte inskränkt röstberäkning hafva följande städer medgifvits, nemligen *Björneborg* d. 10 Januari 1885, *Borgå* d. 24 Oktober 1887, *Brahestad* d. 5 September 1884, *Gamla Karleby* d. 29 Juni 1881 och 18 Juni 1884, *Hangö* d. 10 September 1884, *Jakobstad* d. 11 Juli 1884, *Joensuu* d. 9. Maj 1887, *Jyväskylä* d. 11 Juli 1884, *Kajana* d. 5 September 1884, *Kexholm* d. 1 Augusti 1884, *Kotka* d. 19 December 1884, *Kuopio* d. 28 November 1884, *Lovisa* d. 17 Augusti 1882, *Mariehamn* d. 4 November 1884, *Nikolaistad* d. 11 Juli 1884, *Nykarleby* d. 10 September 1884, *Raumo* d. 12 Juli 1887, *Sordavala* d. 9 Maj 1887, *S:t Michel* d. 12 Juli 1887, *Tammerfors* d. 10 September 1884, *Tavastehus* d. 12 Juli 1887, *Viborg* d. 29 November 1880, 18 Juni 1884 och 14 Augusti 1889, *Villmanstrand* d. 11 Juli 1884 och *Åbo* d. 12 Juli 1887. För Helsingfors har dessutom veterligen en inskränkt röstberäkning tillämpats vid landtdagsmannavalen. Röstmaximum för hvarje enskild valman är i samtliga nämnda städer 25 röster, utom i S:t Michel, der röstmaximum är 10 röster, i Nikolaistad der det under vissa vilkor kan uppgå till 33 röster och i Jakobstad, der

det utgör 50 röster. Afvikande från de öfriga städernas röstberäkningssätt är Mariehamns, i hvilken stad röstbeloppet bestämmes af antalet skattören från 2 till 98 sålunda att för hvarje 4 skattören tillkommer en röst.

Bondeståndet består af fullmägtige, valde en för hvarje af landets domsagor. Valet verkställes genom elektor, utsedde af hvarje till domsagan hörande kommun eller andel af kommun, sålunda att en elektor utses för hvarje fullt tal af 2,000 personer. I valet af elektor deltagar enhvar inom kommunen bosatt välfrejdad man, som eger i mantal satt frälse- eller skattejord, med stadgad åborätt besitter kronohemman, eller å arrende innehar kronoboställe, kungsgård eller kungsladugård och ej hör till annat stånd eller är anställd i landets tjenst. Elektorerne sammanträda på ort och tid, som af domaren bestämmes, och välja der landtdagsman.

Valbar till landtdagsman i de ofrälse stånden är enhvar inom eller utom distriktet boende medlem af ståndet, som bekänner kristna läran och fyllt 25 år samt sjelf är berättigad att i val af elektor eller fullmägtig för samma stånd deltaga.

Antalet representanter vid landtdagarne har varit:

	1809.	1863—64.	1867.	1872.	1877—78.	1882.	1885.	1888.
af Ridders. o. Adeln	70	166	127	121	155	142	158	147
„ Prestaståndet .	8	33	27	37	37	36	38	38
„ Borgareståndet	19	38	31	38	48	53	54	56
„ Bondeståndet .	30	48	56	56	61	59	59	61
Summa	127	285	241	252	301	290	309	302

Landtmarskalkar:

Landtdagen i Borgå	1809:	Grefve <i>Robert Wilhelm De Geer</i> , landshöfding.		
„	„	Helsingfors	1863—64:	Friherre <i>Johan Mauritz Nordenstam</i> , generallöjtnant, vice ordförande i kejs. senatens ekonomie-departement.
„	„	„	1867:	d:o d:o
„	„	„	1872:	d:o gener. af infanteriet.
„	„	„	1877—78:	Friherre <i>Johan August von Born</i> , senator, kammarherre.
„	„	„	1882:	Friherre <i>Samuel Werner von Troil</i> , kammarherre.
„	„	„	1885:	d:o d:o hofmästare.
„	„	„	1888:	<i>Victor von Haartman</i> , senator och ledamot i komitén för finska ärendena i S:t Petersburg, geheimeråd.

Talmän för Prestaståndet:

I Borgå	1809:	<i>Jakob Tengström</i> , biskop i Åbo.		
„	Helsingfors	1863—64:	<i>Edvard Bergenheim</i> , erkebiskop.	
„	„	1867:	d:o	d:o d:o
„	„	1872:	d:o	d:o d:o
„	„	1877—78:	d:o	d:o d:o
„	„	1882:	<i>Anders John Hornborg</i> , biskop i Borgå.	
„	„	1885:	<i>Torsten Thure Renvall</i> , erkebiskop.	
„	„	1888:	d:o	d:o d:o d:o

Talmän för Borgareståndet:

- I Borgå 1809: *Kristian Trapp*, kommerseråd från Åbo.
 „ Helsingfors 1863—64: *Robert Isidor Örn*, politie borgmästare i Viborg.
 „ „ 1867: *Frans Wilhelm Frenckell*, kommerseråd från Tammerfors.
 „ „ 1872: *Henrik Johan Wilhelm Zilliacus*, politie borgmästare i Helsingfors.
 „ „ 1877—78: *Alexander Reinhold Frey*, justitie borgmästare i Viborg, † d. 14 Juni 1877 under landtdagens förlopp; sedan *Georg Wallgren*, stadsläkare i Borgå.
 „ „ 1882: *Lorentz Leonhard Lindelöf*, öfverdirektör i öfverstyrelsen för skolväsendet.
 „ „ 1885: *Joachim Kurtén*, kommerseråd från Nikolaistad.
 „ „ 1888: d:o d:o d:o d:o

Talmän för Bondeståndet:

- I Borgå 1809: *Petter Klockars*, från Nykarleby socken.
 „ Helsingfors 1863—64 *August Mäki-Peska*, från Ruovesi.
 „ „ 1867: d:o d:o d:o d:o
 „ „ 1872: d:o d:o d:o d:o
 „ „ 1877—78: *Karl Johan Slotte*, från Nedervetil.
 „ „ 1882: d:o d:o d:o d:o d:o
 „ „ 1885: d:o d:o d:o d:o d:o
 „ „ 1888: d:o d:o d:o d:o d:o

Finska Riddarhuset.

(Helsingfors.)

Adeln, såsom ett privilegieradt stånd, räknar i Sverige och Finland sina anor från år 1285, då konung Magnus

Ladulås genom Alsnö stadga beviljade skattefrihet åt den jord, hvars egare förbundo sig att i krig underhålla häst och karl till rikets tjänst. De som sålunda «frälsat» sin jord från utskylder kallades frälsemän och deras hemman benämndes frälsehemman. Den adliga rusttjensten fortfor i verkligheten ända till början af 1600-talet; men upphörde derefter att uppbådas till krig. Adelsfanan kvarstod dock på pappret ända till 1809. De adeln under tidernas lopp ytterligare medgifna privilegierna innefattas förnämligast i dess sjelfskrifna delaktighet i landtdagsmötena, äfvensom i åtskilliga prerogativer, af hvilka dock numera endast få af någon betydighet kvarstå, såsom t. ex. att adelns gårdar äro fria från inqvartering, m. m. Adelns rätt att uteslutande besitta allodialsäterier och frälse jord upphäfdes genom kejs. förordningen d. 2 April 1864 och dess sjelfpantningsrätt genom kejs. förordningen af d. 11 Februari 1878.

Under föreningen med Sverige utgjorde den finska adeln ett med den svenska och hade med detta gemensamt riddarhus, hvilket i öfverensstämmelse med den af Gustaf II Adolf den 9 Juni 1626 utfärdade Riddarhusordning uppfördes i Stockholm, på det «att adeln der skulle förvara sina privilegier, hålla sina samqväm, bröllop och andra solenniteter, så ock inrätta en skola eller kollegium för deras ungdoms undervisning». Efter skillsmässan från Sverige beviljade kejsar Alexander I d. 1 Juli 1816 alla i Finland bosatte på svenska riddarhuset introducerade ätter rättighet att innan utgången af år 1817 låta inskrifva sig på riddarhuset i Finland, hvilket år 1818 organiserades. Ett eget hus saknade Finlands adel dock ännu länge; ty först år 1858 påbegyntes byggandet af det nuvarande Finska Riddarhuset (Helsingfors, Mariegatan 6). Det innehåller bland annat den praktfulla riddarsalen, hvars väggar prydas af alla finska

greffliga, friherrliga och adliga ätters vapensköldar och som vid landtdagarne utgjort ridderskapets och adelns plenisal.

Den nu gällande riddarhusordningen är utfärdad den 21 April 1869. Förvaltningen af riddarhusets angelägenheter omhänderhafves af en vid hvarje landtdag af ridderskapet och adeln utsedd *Riddarhus-direktion*, bestående af sju ledamöter och fem suppleanter, hvilkas befattning varar till nästföljande landtdag. Enhvar, som af kejsaren och storfursten blifvit benådad med grefflig, friherrlig och adlig värdighet, skall senast inom två år derefter inför riddarhus-direktionen uppvisa kejsarens diplom i original samt qvittenser öfver erlagda introduktions afgifter, nemligen: till riddarhuskassan för en greve 4,000, en friherre 3,200 och en adelsman 2,400 mk samt till adliga jungfrustiftskassan för en greve 1,200, en friherre 800 och en adelsman 400 mk. Derjemte bör han icke allenast inlemna sköldebrevet jemte vapenritning med dertill hörande beskrifning samt fullständig biografisk genealogi öfver alla till ätten hörande personer, utan äfven erlægga kostnaderna för vapenplåt, som genom Riddarhusdirektionens försorg anskaffas.

Följande ätter äro å det finska riddarhuset introducerade: *)

*) N:o 1—2 bland grefvar, 1—22 bland friherrar, och 1—163 bland ridders- och adelsmän hafva alla varit introducerade å svenska riddarhuset före 1809, och blefvo immatrikulerade å finska riddarhuset 1818. Det första årtalet efter namnet utmärker tiden, då ätten blifvit upphöjd i greffligt, friherrligt eller adligt, stånd samt är satt inom parentes, då det skett i Sverige före år 1809. Det andra årtalet utmärker tiden, då ätten blifvit introducerad å *finska* riddarhuset. Korstecknet (†) utmärker att ätten i Finland är utdöd, antingen fullständigt eller på svärdssidan. En stjerna (*) åter betyder att ätten såsom sådan (grefflig, friherrlig eller adlig) fanns till, innan svenska riddarhuset instiftades (1626).

Grefvar:

1. Creutz (1719).
2. Cronhjelm af Hakunge (1719).

3. De Geer till Tervik 1809. 1817. † 1855.
4. Armfelt 1812. 1818.
5. Aminoff 1819. 1821.
6. van Suchtelen 1822. 1824 † 1865.
7. Steven-Steinheil 1812. 1825.
8. Mannerheim 1824. 1825.
9. Zakrewsky 1830. 1831. † 1865.
10. Kuscheleff-Besborodko 1849. 1851. † 1870.
11. Berg 1856. 1857.

Friherrar:

1. Fleming af Liebelits (1651). † 1852.
2. Wrede af Elimä (1653).
3. Rehbinder (1680).
4. Mellin (1691).
5. Lybecker (1707).
6. Cedercreutz (1719).
7. Silfverhjelm (1719).
8. Stjerncrantz (1720).
9. von Knorring (1720).
10. Stackelberg (1727).

11. von Friesendorff (1705).
12. Cederström (1731). † 1828.
13. Armfelt (1731). † 1839.
14. von Nolcken (1747).
15. Hjerta (1771).
16. von Kothen (1771).
17. Klinckowström (1759). † 1883.
18. Mannerheim (1768).
19. Carpelan (1771).
20. Boye af Gennäs (1771).
21. Munck (1778).
22. af Klercker (1809). † 1868.

23. von Willebrand (1806) 1818. † 1886.
24. von Troil 1809. 1818.
25. Aminoff 1808. 1818.
26. Tandefelt 1809. 1818.
27. Rosenkampff 1817. 1818.
28. van Suchtelen 1812. 1820. Grefve 1822.
29. Hisinger 1819. 1820.
30. Nicolaj 1822. 1828.
31. Gyldenstolpe 1827. 1829. † 1831.
32. Rotkirch 1830. 1832. † 1866.
33. von Willebrand 1830. 1832.

34. Hjärne 1841. 1843. †
1880.

35. vonHaartman 1849. 1851.

36. Fredericksz 1853. s. å.

37. Rokassowsky 1855. s. å.

38. Walleen. 1854 1856.

Stjernvall-Walleen 1854.

39. De la Chapelle 1856.
1857.

40. Ramsay 1856. 1857.

41. Sackleen 1859. s. å.

42. von Hauff 1859. s. å.

43. af Schultén 1859. s. å.

44. Linder af Svartå 1859.
1860.

45. Langenskiöld 1860. s. å.

46. Nordenstam 1860. s. å.
Standertskjöld-Nordenstam
1869.

47. von Born 1864. 1865.

48. Gripenberg 1865. 1868.

49. von Bonsdorff 1868. 1869.

50. Cronstedt 1870. s. å.

51. Indrenius 1871. 1872.

52. Standertskjöld 1874.
1876.

53. af Forselles 1874. 1876.

54. Bergenheim 1879. 1883.

55. Palmén 1883. 1884.

56. Bruun 1883. 1884.

57. von Alfthan 1886. 1888.

58. Molander 1887. 1888.

59. Stjernvall 1875. 1889.

60. von Willebrand 1889.
s. å.

Ridders- och Adelsmän:

1. Boye af Gennäs *.

2. Roos af Hjelmsäter * †
1832.

3. Tavast*.

4. Uggla *.

5. Jägerhorn af Spurila *.

6. Munck af Fulkila *.

7. Svinhufvud af Qvalstad *.

8. Finckenberg * † 1886.

9. Spåre *.

10. Lode (1631).

11. Forbes (1631). † 1831.

12. Rotkirch (1634).

13. Schulman (1634).

14. Hästesko af Målagård *.

15. Bäck i Finland *.

16. Brand * † 1883.

17. Ramsay (1633).

18. Starck *.

19. Jägerhorn af Storby * †
1859.

20. Sölvverarm (1634).

21. Jordan (1638).

22. Blafjeld *.

23. De la Motte (1642).

24. Schildt (1642).

25. Ekestubbe (1639).

26. De Geer (1641).

27. Stålhane (1641).

<p>28. Lilliebruun (1641). †
1868.</p> <p>29. Hjulhammar (1642). †
1828.</p> <p>30. Pistolekors (1645).</p> <p>31. Kuhlefelt (1645).</p> <p>32. Sass (1645). † 1825.</p> <p>33. Ollonberg (1648).</p> <p>34. Gyllenbögel (1648). †
1885.</p> <p>35. Stjerncreutz (1648).</p> <p>36. Aminoff*.</p> <p>37. Armfelt (1648).</p> <p>38. von Schrowe (1650).</p> <p>39. Stålhammar (1650). †
1850.</p> <p>40. Gyldenstolpe (1650). Frih.
1829.</p> <p>41. von Qvanten (1650).</p> <p>42. Järnefelt (1651).</p> <p>43. Torvigge (1651).</p> <p>44. Teetgren (1652). † 1882.</p> <p>45. von Burghausen (1652).
† 1845.</p> <p>46. Rennerfelt (1652).</p> <p>47. De la Chapelle (1653).
Frih. 1857.</p> <p>48. Eneskjöld (1653). †
1874.</p> | <p>49. Bosin (1653). † 1862.</p> <p>50. von Numers (1653).</p> <p>51. Tandefelt (1650).</p> <p>52. von Becker (1653).</p> <p>53. Möllersvärd (1654). †
1868.</p> <p>54. Klingstedt (1660).</p> <p>55. von Post (1664). † 1855.</p> <p>56. Brunow (1664). † 1849.</p> <p>57. Prytz (1661).</p> <p>58. von Essen (1663).</p> <p>59. Fraser (1663).</p> <p>60. Taube (1668).</p> <p>61. Nassokin (1668).</p> <p>62. Reiher (1668). † 1846.</p> <p>63. von Gertten (1663). †
1869.</p> <p>64. Charpentier (1664).</p> <p>65. von Rohr (1672). † 1854.</p> <p>66. Knorring (1672).</p> <p>67. Furumark (1675). † 1835.</p> <p>68. Grönhagen (1678).</p> <p>69. Gripenberg (1678).</p> <p>70. *) Cronstedt (1686).</p> <p>71. *) de Carnall (1751). †
1836.</p> <p>72. *) af Klercker (1780).
† 1868.</p> <p>73. *) Ehrnrooth (1687).</p> |
|--|---|

* N:o 70—73 uppflyttades 1818 på grund af kommandörsvärdighet till högre nummer än dem enligt introduktionen å svenska riddarhuset tillkommit.

74. von Kothen (1681).
 75. Rosenlew (1682).
 76. Grotenfelt (1677).
 77. Wallenstjerna (1678). †
 1854.
 78. Örnhjelm (1684).
 79. Jägerskjöld (1686).
 80. Freidenfelt (1686). †
 1819.
 81. Tavaststjerna (1687).
 82. Lindcrantz (1687). †
 1833.
 83. Palmfelt (1687).
 84. Gyllenhök (1687). †
 1828.
 85. Ehrnrooth (1687).
 86. Lagermarck (1688).
 87. Hjärne (1689). Frih.
 1843.
 88. Ridderstorm (1690). †
 1838.
 89. Godenhjelm (1691).
 90. Riddersvärd (1691). †
 1881.
 91. Ehrenstolpe (1691).
 92. Tigerstedt (1691).
 93. Ehrenström (1692). †
 1863.
 94. De Besche (1692). †
 1861.
 95. von Schantz (1693).
 96. Schauman (1686).
 97. Adlercreutz (1700).
 98. Wadenstjerna (1702).
 99. Ridderborg (1704).
 100. Lilljenberg (1705). †
 1846.
 101. Stjernschantz (1705).
 102. von Baumgarten (1712).
 † 1840.
 103. Jerlström (1717). † 1867.
 104. Ladau (1718).
 105. Lagerborg (1719).
 106. Reuterskjöld (1719). †
 1836.
 107. Ridderstad (1719).
 108. Glansenstjerna (1719).
 109. Bergenstråle (1719).
 110. von Christierson (1720).
 111. Ehrenmalm (1720). †
 1826.
 112. Brummer (1723).
 113. Toll (1723). † 1880.
 114. von Rehausen (1685).
 115. Munsterhjelm (1726).
 116. Bruncrona (1726).
 117. Stjernvall (1727).
 118. Klick (1654). † 1837.
 119. von Willebrand (1676).
 120. Fock (1651).
 121. von Törne (1731).
 122. von Hartmansdorff
 (1743). † 1858.
 123. von Marquard (1691). †
 1831.

<p>124. von Morian (1739). †
1820.</p> <p>125. von Hauswolff (1743). †
1840.</p> <p>126. Olivercreutz (1719.
1751). † 1830.</p> <p>127. Nordenskjöld (1751).</p> <p>128. von Fieandt (1751).</p> <p>129. De Carnall (1751). †
1828.</p> <p>130. von Platen (1751). †
1868.</p> <p>131. Nordenstam (1751).
Frih. 1860.</p> <p>132. Clementeoff (1680). †
1843.</p> <p>133. von Kræmer (1691).</p> <p>134. Montgomerie (1736).</p> <p>135. Pinello (1751).</p> <p>136. Segercrantz (1756).</p> <p>137. Granfelt (1756).</p> <p>138. von Knorring (1756).</p> <p>139. Brakel (1756).</p> <p>140. Schützercrantz (1769). †
1850.</p> <p>141. Hisinger (1770).</p> <p>142. af Stenhof (1772). †
1844.</p> <p>143. af Forselles (1767).</p> <p>144. Conradi (1769). † 1846.</p> <p>145. Wallenstråle (1756). †?</p> <p>146. Furuhjelm (1762).</p> | <p>147. Fredensköld (1770). †
1841.</p> <p>148. Mannerstråle (1770). †
1823.</p> <p>149. von Wright (1772).</p> <p>150. Toll (1772).</p> <p>151. von Konow (1772).</p> <p>152. Langenskjöld (1772).</p> <p>153. von Born (1772). †
1867.</p> <p>154. af Enehjelm (1772).</p> <p>155. von Zansen (1772).</p> <p>156. Segerstråle (1773).</p> <p>157. Nordensvan (1772).</p> <p>158. Standertskjöld (1772).</p> <p>159. Krabbe (1779).</p> <p>160. von Sticht (1661. 1801).</p> <p>161. Wårnhjelm (1802).</p> <p>162. Wasastjerna (1808).</p> <p>163. af Schultén (1809). †
1860.</p> <p style="text-align: center;">—————</p> <p>164. Idestam 1814. 1817.</p> <p>165. Pippingsköld 1812.
1818.</p> <p>166. af Petersen 1810. 1818.
† 1841.</p> <p>167. von Rancken 1809.
1818. † 1865.</p> <p>168. von Haartman 1810.
1818.</p> <p>169. af Tengström 1809.
1818.</p> |
|---|---|

170. Walleen 1816. 1818.
Frih. 1856.
171. Falckenheim 1810. †
1884.
172. von Müller 1816. 1818.
173. von Hellens 1816. 1818.
174. von Briskorn 1816.
1818.
175. von Cederwald 1809.
1818. † 1840.
176. von Thomsen 1816.
1818. † 1837.
177. Edelheim 1817. 1819.
178. Edelsköld 1818. 1819.
† 1879.
179. Feuerstern 1816. 1819.
† 1822.
180. af Gadolin 1816. 1819.
† 1849.
181. von Bonsdorff 1819.
1821.
182. Thesleff 1812. 1822.
183. Silfversvan (1648).
1822.
184. von Boisman (1808).
1822. † 1826.
185. Kuhlman (1649). 1822.
186. Pomell 1821. 1823. †
1861.
187. Rosenbröijer (1647).
1825.
188. Törngren 1826. 1828.
189. Stålarms-Tavast 1830.
1830. † 1880.
190. af Hällström 1830.
1831.
191. af Heurlin 1830. 1832.
192. Falck 1830. 1832.
193. Linder 1830. 1832.
194. Wallensköld 1832.
1833.
195. Nordenheim 1833.
1834. † 1875.
196. von Heideman (1668).
1834.
197. Björkenheim 1834.
1835.
198. Adlerstjerna 1834.
1835. † 1878.
199. von Daehn 1834. 1836.
200. von Weissenberg 1835.
1836.
201. Bergenheim 1812. 1837.
202. Sackleen 1837. 1838.
Frih. 1859.
203. Benzeltjerna (1719).
1838. † 1875.
204. von Ammondts 1837.
1838. † 1887.
205. von Böningh (1652).
1839. 1840.
206. von Schoultz (1652).
1840. s. å.
207. Pipping 1839. 1840.

208. af Brunér 1840. s. å.
† 1874.
209. Stewen 1840. 1842. †
1851.
210. von Etter 1843. s. å.
211. af Ursin 1845. 1846.
212. Hedenberg 1846. s. å.
213. von Wendt 1847. 1848.
214. von Julin 1849. 1852.
215. Fischer 1851. 1853.
216. af Björkstén 1853. 1855.
217. von Tesche 1854. 1856.
218. Roediger 1854. 1856.
219. von Blom 1855. 1856.
220. von Wulfert 1855.
1856.
221. von Nottbeck 1855.
1857.
222. Törnqvist 1856. 1857.
† 1872.
223. Indrenius 1854. 1857.
Frih. 1872.
224. Lavonius 1855. 1857.
† 1875.
225. Etholén 1856. 1858.
226. Etholén 1857. 1858.
227. Forsman 1856. 1858.
228. von Nandelstadh (1693).
1859.
229. Martinau 1854. 1859.
† 1863.
230. Gripenwaldt (1675).
1861.
231. Nordman 1858. 1861.
232. Rein 1856. 1863.
233. Arppe 1863. s. å.
234. Bruun 1863. s. å. Frih.
1884.
235. Schatlovitz 1863. s. å.
236. Molander 1863. s. å.
Frih. 1888.
237. Edelfelt (1688). 1864.
238. Agricola (1584). 1864.
239. Oker-Blom 1865. 1866.
240. von Alftan 1866. 1867.
Frih. 1888.
241. Snellman 1866. 1867.
242. Antell 1866. 1868.
243. von Frenckell 1868.
1869.
244. von Trapp 1868. 1870.
† 1875.
245. Gadolin 1871. 1873.
246. von Collan 1874. 1875.
247. Hackman 1874. 1875.
248. von Guvenius 1875.
1876.
249. af Frosterus 1875.
1876.
250. Palmén 1875. 1876.
Frih. 1884.
251. von Minkwitz 1876.
s. å.
252. Mechelin 1876. s. å.
253. Örn 1876. 1878.
254. Estlander 1879. 1881.

255. af Meinander 1854.
1881.	261. Wahren 1883. 1884.
256. Lagus 1880. 1882.	262. Procopé 1883. 1884.
257. af Hellen 1881. 1882.	263. Norrmén 1884. s. ä.
258. Ekbon 1879. 1882.	264. Yrjö-Koskinen 1884.
s. ä.
259. af Lindfors 1882. 1883.	265. Mechelin 1886. 1887.
260. Lindelöf 1883. 1884.	266. Cederholm 1886. 1887.

Ann. Ätterna N:o 183, 185, 187, 196, 203, 230, 237 hafva förut varit introducerade på svenska riddarhuset, likasom n:o 1—163. N:o 184, 205, 206, 228, 238 hafva äfven blifvit adlade i Sverige, men äro ej introducerade der. N:o 40, 47, 87, 131, 170, 202, 223, 234, 236, 250 hafva genom uppflyttning till friherrar utgått som adliga ätter.

Enligt folkräkningen år 1880 utgjordes adeln i Finland af 3,041 personer, deraf 1,410 mankön och 1,631 qvinkön.

Pensionskassor.

1. Finska civilstatens enke och pupillkassa.

(Helsingfors.)

Genom kungörelse af den 16 December 1824 påbjöd kejsar Alexander I inrättandet af en pensionskassa för enkor och barn efter afidne civile embets- och tjenstemän i Finland. Sedan en med anledning häraf tillsatt komité uppgjort förslag i ämnet, stiftades medelst kejsarliga reglementet af den 7 Augusti 1826 berörda inrättning, till hvars primitiva fond ett kapital af 100,000 rubel banko assignationer beviljades af allmänna medel. Derjemte tillförsäkrades pensionsinrättningen för evärdeliga tider de inkomster, som statsverket hittills haft till godo genom löne-, avances- och vakans-besparingar. Härtill komma pensionsafgifterna, hvilka innehållas af samtliga till civilstaten hörande

samt lön å stat åtnjutande embets- och tjenstemäns löner. Utom dessa inkomster, åtnjuter kassan statsbidrag, hvilket för år 1886 uppgick till omkring 140,000 mk. De utgifter kassan eger att bestrida äro, förutom aflöning åt dess tjenstemän och betjening (för år 1886 19,100 mk), expenser m. m., pensionerna äfvensom sterbhusen efter civile embets- och tjenstemän tillkommande begravningshjelp, som dock, i fall den aflidne embets- eller tjenstemannen i lifstiden åtnjutit ordinarie pension, förskjutes af allmänna statsmedel till så stort belopp, som motsvarar halfva pensionen.

Enligt för civilstatens enke- och pupillkassa nu gällande reglemente af d. 19 Juli 1859, som dock undergått särskilda ändringar (kungörelserna af d. 7 April 1874 och 31 Augusti 1876 m. fl.), förvaltas pensionsinrättningen af en *direktion*, som har sitt säte i landets hufvudstad och består af sex direktörer, hvilka väljas af samtliga delegare bland embets- och tjenstemän, hörande till de fem första pensionsklasserna. Af dessa direktörer afgå hvar annat år de tre uti direktionen äldste och ersättas genom val af nye. Ordföranden i direktionen åtnjuter 1,200 och enhvar af ledamöterna 800 mk i årligt arvode. Till biträde har direktionen en *sekreterare*, en förste och en andre *kamrerare*, en *kassör* samt en *ombudsman*. Aflöningen utgör för förste kamreraren 3,200 mk och för enhvar af de öfrige tjenstemännen 2,500 mk om året. Dessa tjenstemän antagas till sina befattningar af direktionen.

De från pensionsinrättningen utgående pensionerna fördelas i åtta klasser, nemligen

1 kl., med årlig pension af 2,000 mk och årlig afgift 300 mk.

2	”	”	1,600	”	”	”	240	”
3	”	”	1,200	”	”	”	180	”
4	”	”	880	”	”	”	132	”
5	”	”	560	”	”	”	84	”

6 kl., med årlig pension af	400 mk och årlig afgift	60 mk.
7 ” ” ” ”	280 ” ” ” ”	42 ”
8 ” ” ” ”	100 ” ” ” ”	12 ”

Pensionsreglering försiggår i Juni och December månad hvarje år.

Pensionskassans behållning, inberäknadt en ogulden lånesumma af 20,382 mk 38 pni, steg vid 1886 års utgång till 10,044,391 mk 60 pni enligt följande balans:

Kontant i kassan	120,368: 80.
Utestående årliga afgifter	37: 50.
Lånekapitaler	8,086,460: —
Låneräntor	202,289: 37.
Obligationer	1,635,235: 93.

Beloppet af utbetalda pensioner utgjorde samma år 768,854 mk 99 pni samt årsafgifterna af delegarne 178,008 mk 34 pni. Totalinkomsterna, inberäknadt lönebesparingar (306,892 mk 87 pni), intressemedel, statsanslag m. m., stego till 1,130,501 mk 30 pni och utgifterna till sammanlagdt 875,898 mk 80 pni.

Kassans fond ökades i följd häraf under berörda år med 254,602 mk 50 pni.

2. Finska militärens enke och pupillkassa.

(Helsingfors.)

Denna pensionsinrättning, som bildades genom kejsrerliga reglementet af 11 Oktober 1819, trädde i stället för den svenska arméns pensionskassa, uti hvilken Finlands militär under föreningen med Sverige hade delaktighet. Kassans primitiva fond uppstod genom ett af den år 1809 upplösta finska arméns officerare och civila tjänstemän insamladt kapital. Dess tillgångar utgöras af 1:0 förenämnda

kapital jemte ränta derå, 2:0 inkomster af vakanser och nådårsbesparingar, 3:0 årliga afgifter samt 4:0 ett årligt bidrag af allmänna medel, hvars belopp Hans Majestät Kejsaren på skild framställning bestämmer, hvarje gång för fem år i sender.

Kassans nu gällande reglemente är utfärdadt den 4 Februari 1885. Pensionsinrättningen förvaltas af en direktion, som har sitt säte i landets hufvudstad och består, inberäknadt ordföranden, af fyra ledamöter, af hvilka de två äldste hvartannat år afgå samt ersättas genom val af inrättningens delegare inom de sex första pensionsklasserna bland personer hörande till dessa klasser. Ordföranden åtnjuter i årligt arvode 1,200 mk och enhvar af ledamöterna 800 mk. Vid pensionsinrättningen tjenstgöra en *kamrerare* med 3,500 mk i arvode, en *sekreterare*, som tillika är ombudsman, med 3,000 mk i aflöning, och en *kassör* med arvode af 2,000 mk.

Delegarne i pensionsinrättningen, äfvensom de till deras enkor och barn utgående pensioner, äro fördelade i sju klasser, hvilka hvad pensionernas belopp beträffar motsvara de sex första och den åttonde af finska civilstatens enke- och pupillkassas klasser. Årsafgifterna äro för delegarne inom de förstnämnda klasserna 12 % och för delegarne tillhörande 7:de klassen 10 % af den blifvande pensionen. Pensionsreglering verkställles i Mars och September månad hvarje år.

Finska militärens enke- och pupillkassas behållning utgjorde vid 1887 års slut 2,444,419 mk 48 pni. I pensioner utbetaltes under samma år 165,017 mk 74 pni. Årsafgifterna utgjorde tillhopa 55,910 mk 68 pni. Summa inkomster, inberäknadt lönebesparingar (178,599 mk 93 pni), räntor, statsanslag (40,000 mk) m. m., stego till 389,160 mk 49 pni samt utgifterna till inalles 202,452 mk 43 pni.

3. Finska ecklesiastikstatens enke- och pupillkassa.

(Åbo).

Ecklesiastik- och skolstatens enke- och pupillkassa, som räknade sin början från den 1 Maj 1842, delades jemlikt kejs. resolution af den 23 Maj 1878 emellan ecklesiastik- och skolstaten. Vid delningen af den samfälda kassan, som verkställdes år 1879, tillföll ecklesiastikstatens enke- och pupillkassa ett kapital af 3,567,453 mk 92 pni. Förutom af räntor på utlånade medel utgöras kassans inkomster af särskilda densamma tillförsäkrade vakansbesparingar, äfvensom af de afgifter, hvilka samtliga delegare i kassan samt vikarier, äfven om de icke äro delegare i densamma, äro skyldige att årligen erlægga.

Ecklesiastikstatens enke och pupillkassa förvaltas i öfverensstämmelse med reglementet den 2 December 1880 af en direktion af fem ledamöter, valda af pensionsinrättningens delegare ibland embets- och tjänstemän hörande till andra och tredje pensionsklassen, hvarje gång på fyra års tid. Af direktionens medlemmar afgå hvartannat år tre eller två de äldste vaxelvis. Ordföranden i direktionen, hvilken ledamöterna, så ofta nytt val försiggått, utse bland sig, uppbär i årligt arvode 1,000 mk. Af ledamöterna åtnjuta en, som tillika är kassainspektor, 600 mk samt de tre öfrige enhvar 400 mk om året. Den vid pensionsinrättningen tjänstgörande sekreteraren, som tillika är ombudsman, har i aflöning 2,800 mk och kamreraren 3,200 mk.

Pensionerna fördelas i fem klasser, af hvilka somliga underafdelas i afdelningar. De äro

1:sta klass, med pension	1,600 mk	och årlig afgift	240 mk.
2:a klass 1:a afd. „	1,000 „	„	„ 150 „
„ „ 2:a „	600 „	„	„ 90 „

3:djeklass	1:a	afd.	pension	560	mk	och	årlig	avgift	84	mk
”	”	2:a	”	320	”	”	”	”	48	”
”	”	3:e	”	200	”	”	”	”	30	”
4:de	”	”	”	160	”	”	”	”	24	”
5:te	”	1:a	”	120	”	”	”	”	18	”
”	”	2:a	”	60	”	”	”	”	9	”

Enligt 1887 års bokslut steg pensionskassans kapital vid årets utgång till 4,520,468 mk 95 pni. Inkomsterna, hvaribland ingå pensionsbidrag 109,375 mk 14 pni och lönebesparingar 50,758 mk 42 pni, utgjorde under nämnda år 384,786 mk 20 pni samt utgifterna 303,948 mk (deraf utbetalda pensioner 291,532 mk).

4. Finska skolstatens pensionskassa.

(Åbo).

Skolstatens pensionskassas grundfond utgöres af det kapital, stort 1,698,059 mk 3 pni, som vid delningen af ecklesiastik- och skolstatens enke- och pupillkassa mellan presterskap och skollärare tillföll densamma. Pensionskassans inkomster äro vakansbesparingar äfvensom årliga avgifter, utgörande 10 % af den blifvande pensionen. Enligt nu gällande reglemente för kassan af den 19 Maj 1883 förvaltas den af en direktion, som har sitt säte i Åbo och består af tre af inrättningens delegare hvarje gång på tre års tid valde ledamöter. Af ledamöterna, hvilka väljas ibland sådana uti nämnda stad bosatte delegare, som höra till någon af de fyra första pensionsklasserna, afgår årligen medelst lottning en och ersättes genom nytt val. Direktionsens medlemmar utse årligen ibland sig en ordförande och kassainspektor. Ordföranden åtnjuter i årligt arvode 600 mk och enhvar af ledamöterna 300 mk samt kassainspek-

torn derutöfver 150 mk. Vid pensionsinrättningen äro anställda en sekreterare, som derjemte är ombudsman, och en kamrerare, hvardera med af direktionen faststæld aflöning. Pensionerna äro fördelade i sex klasser och utgör årlig pension i 1:sta kl. 1,000 mk, i 2:dra kl. 560 mk, i 3:e kl. 320 mk, i 4:e kl. 200 mk, i 5:e kl. 120 mk och i 6:e kl. 60 mk. Pensionsreglering försiggår årligen under senare hälften af November månad. Skolstatens pensionskassas kapital utgjorde vid 1887 års utgång 2,572,659 mk 5 pni.

5. Folkskollärarnes i Finland enke- och pupillkassa.

(Helsingfors)

Denna pensionskassa, som begynte sin verksamhet den 1 April 1880, bildades af 1:0 en dels genom frivilliga inbetalningar, dels genom gåfvor för ändamålet sammanbragt grundplåt, uppgående till omkring 32,000 mk, 2:0 ett af Hans Majestät Kejsaren den 18 Januari 1877 beviljadt statsanslag af 200,000 mk; och 3:0 ett af landets ständer 1878 beviljadt bidrag af 50,000 mk. Kassans inkomster utgöras af de årliga afgifter, hvilka samtliga delegare äfvensom i densamma icke delaktige vikarierande lärare äro skyldiga att erlägga, samt af räntor på utlånade medel.

Enligt reglemente af den 11 Mars 1880 förvaltas kassan af en direktion, bestående af tre ledamöter. Desse jemte tre suppleanter utses vid allmänt folkskolläraremöte för tre år i sender. Direktionens ordförande, som samtliga ledamöter och suppleanter inom sig välja, åtnjuter i arvode 1,000 mk om året. Ledamöterna och suppleanterne erhålla enhvar 20 mk för sammanträde.

Pensionerna äro fördelade i tvenne klasser och ut-

gör hel pension i 1:sta kl. 408 mk och i 2:dra kl. 204 mk. Afgifterna äro i 1:sta kl. 40 mk, och i 2:dra kl. 20 mk. Tvenne gånger om året, inom Maj och November månader, försiggår pensionsreglering.

Pensionsinrättningens kapital utgjorde vid 1888 års utgång 538,078 mk 62 pni och kapitaltillväxten under samma år omkring 35,000 mk.

6. Pensionsanstalten till förmån för befälhafvare och sjöfolk från finska handelsfartyg.

(Åbo).

Reglementet för sjömanna-pensionsanstalten, som är en blandad lifränte- och enke- och pupillkassa, är stadfäst den 28 Mars 1879. Enligt detsamma äro kassans tillgångar: a) ett statsanslag af 40,000 mk årligen under 10 års tid; b) lästafgift; c) en årlig kollekt i landets kyrkor, samt d) de årliga pensionsavgifterna. Pensionsanstalten är stäld under förvaltning af en direktion i Åbo stad, bestående af ordförande och fyra ledamöter, af hvilka ordföranden tillsättes af senatens ekonomie-departement och ledamöterna utses genom val af samtliga direktioner för sjömanshusen i landet bland pensionskassans delegare för fyra år i sender, på så sätt att halfva antalet hvartannat år genom lottning afgår. Ordföranden uppbär i årligt arvode 1,000 mk. Enhvar af ledamöterna godtgöres med 20 mk för sammanträde.

Pensionerna äro fördelade i tre klasser, nemligen:

för sjökaptener	390 mk årligen
„ kofferdiskeppare, styrmän och maskinister	260 „ „
„ öfrigt sjöfolk och eldare	130 „ „

De årliga pensionsavgifterna utgöra i de skilda klasserna resp. 60 mk, 40 mk och 20 mk. Kassans be-

nällning steg vid 1887 års utgång till 1,152,973 mk 86 pni.

7. Pensionskassan för statsjernvägarna i Finland.

(Helsingfors).

Denna pensionsinrättning, som trädde i verksamhet den 1 Juli 1882, har till ändamål att utgifva pension åt tjänstemän och betjente vid statsjernvägarna, hvilka till följd af ålder, sjuklighet eller i tjensten ådragen kroppsskada blifvit urståndsatte att sina befattningar behörigen sköta, samt åt enkor och barn efter aflidna delegare. Kassans inkomster utgöras af: a) delegarnes bidrag i pensionsafgifter, b) böter, ådömda tjänstemän och betjente vid statsjernvägarna för tjenstefel, c) försäljningspriset för inom jernvägarnes område tillvarataget icke reklameradt gods, d) afgifterna för rättighet till restauration, annonsering, försäljning af tryckalster samt hötäkt inom sagda område, och e) bidrag af jernvägsmedlen till visst belopp.

Enligt för pensionsinrättningen den 8 December 1881 fastställt reglemente representeras delegarne deri af sex för tre år i sender valde fullmäktige. Desse välja jemväl för tre år trenne ledamöter till den inrättningen förvaltande direktionen, hvaremot senaten utser ordförande och vice-ordförande deri. Pensionerna äro fördelade i 10 klasser och variera för afskedstagande tjänstemän och betjente emellan 150 och 2,000 mk, samt för enkor och barn emellan 80 och 800 mk. Pensionsafgiften utgår med 12 % af beloppet utaf den för afskedstagande tjänsteman och betjente fastställda pensionen.

Pensionskassans nettobehållning utgjorde vid 1887 års utgång 525,114 mk 91 pni.

Försäkrings bolag.

1. Städernas Allmänna Brandstodsbolag.

(Helsingfors).

Sedan det år 1816 inrättade *Brandförsäkrings kontoret* i Finland till följd af den Åbo stad år 1827 öfvergångna brand blef urståndsatt att fullgöra sina förbindelser, bildades ett nytt allmänt brandstodsbolag af hus- och gårdsegare i städerna och på landet, för hvilket bolag reglemente stadfästades den 11 December 1832. Följande året den 1 Oktober trädde detta bolag i verksamhet och erhöll den 26 November 1861 benämning af *Städernas Allmänna Brandstodsbolag i Finland*. Nu gällande reglemente för bolaget är fastställt den 27 Oktober 1885.

Bolagets ändamål är försäkring af hus och byggnader samt annan fast egendom mot brandskada, såvida densamma icke inträffar under krig och har sin orsak antingen i fiendens anfall eller uti vidtagna anfalls eller försvars åtgärder emot fienden. Hvarje delegare i bolaget är skyldig att för inträde i detsamma erlägga en inträdes afgift, beräknad enligt fastställt tariff efter egendomens värde, läge och beskaffenhet. Denna afgift betalas ovilkorligen i fem års tid. Bolagets kassa utgöres af grundfonden (48,000 mk), hvaraf endast den inflytande räntan, men icke någon del af kapitalet får till inrättningens utgifter användas, äfvensom af reservfonden, som bildats genom inträdes- och extra afgifter och hvilken minst bör motsvara två procent af bolagets ansvarssumma för året. Skulle reservfonden, till följd af inträffade brandskador, nedgå under detta belopp, utskrifvas ibland alla delegare utan afseende å tiden, då de inträdt i bolaget, extra afgifter, som utgå efter behof årligen till lika belopp med eller hälften af ett års inträdes-

afgift och fortfara till dess kassan åter stigit till två procent af ansvarssumman.

Den 31 December 1888 steg antalet försäkringar till 7,943 med ett sammanlagdt försäkringsvärde af 189,768,408 mk 8 pni. Kassabehållningen, med afdrag af grundfonden samt reserverad brandskade-ersättning m. m., utgjorde samma dag 4,340,126 mk 4 pni. De utbetalda brandskade-ersättningarna äfvensom de uppdebiterade försäkringsafgifterna stego till:

	Brandskadeersättningar.	Uppdebiterade försäkringsafgifter.
År 1879	282,978: 59.	376,047: 71.
„ 1880	415,749: 86.	403,703: 79.
„ 1881	285,361: 69.	359,912: 78.
„ 1882	153,721: 98.	433,768: 13.
„ 1883	770,090: 48.	1,202,682: 60.
„ 1884	184,124: 24.	469,973: 52.
„ 1885	210,028: 30.	437,191: 2.
„ 1886	247,990: 37.	491,141: 21.
„ 1887	725,662: 35.	415,453: 47.
„ 1888	210,109: 85.	882,957: 98.

Bolagets angelägenheter förvaltas af en *direktion*, bestående af *ordförande* och två *ledamöter* samt fyra suppleanter, hvilka samtliga vid allmän bolagsstämma, som hålles hvart tredje år i Helsingfors den 10 Juni eller första helgfria dag derefter, väljas för en tid af tre år. Direktionen biträdes af en ombudsman, en kamrerare, en kassör och kontorsbiträden, hvilka samtliga antagas af direktionen. Aflöningen utgör för ordföranden 3,000 mk, hvardera ledamoten 1,200 mk, ombudsmannen 7,000 mk, kamreraren 6,000 mk och kassören 5,000 mk. För aflönande af nödigt kontorsbiträde är å bolagets stat upptaget ett årligt anslag af 4,000 mk. Ombudsman, kamrerare och kassör

erhålla vid afgång från bolagets tjenst under vissa vilkor årlig pension af bolaget.

2. Brandstodsbolaget för landet.

(Helsingfors).

Bolaget till försäkring mot eldskada af byggnader och lösegendom på landet konstituerade sig om hösten år 1856 och erhöll sitt reglemente stadfäst den 20 Oktober 1857. Reglementet har sedan dess särskilda gånger blifvit förändradt. Det nu gällande är af den 12 December 1882. Bolaget utgöres af dem, som inbördes gifva och taga brandstod enligt förenämnda reglemente, och är enhvar bolagsman i förhållande till det belopp, han gifver brandstod, hvilket kallas hans ansvarighetsbelopp. Någon kassa samlar bolaget icke, utan utgå bidragen till brandskadeersättningar och omkostnader i mån af hvar och en bolagsmans för hus och lösegendom sammanräknade ansvarighetsbelopp samt med afseende å hvad som brunnit och skall ersättas. Dessa bidrag, som sålunda bero af brandskadornas storlek och bolagsmännens mängd och ansvarighetsbelopp, uppbäras engång om året.

Bolagets styrelse handhafves af en vid ordinarie bolagsstämma för två år i sender vald *direktion*, bestående af sju ledamöter, hvilken har sitt säte i landets hufvudstad. Vid direktionen äro anställda en förste och en andre ombudsman samt en kamrerare. För handhafvandet af den lokala förvaltningen är landet indeladt i *distrikt*, hvilka omfatta flere eller färre församlingar. I hvarje distrikt har bolaget en aflönad *agent*, som tillsättes af direktionen och som jemte tvenne *gode män*, utsedde den ene af bolaget och den andra af vederbörande sakesgare, verkställer värde-

ring af till försäkring anmäld egendom, äfvensom brandsyner och brandskadeundersökningar, m. m.

Sedan bolagets stiftelse och intill den 14 Mars 1889 har det i brandskadeersättningar utbetalat samt i afgifter af delegarne uttaxerat följande summor i jemna mark från hvarje län:

L ä n	Brandskadornas		Uttaxerade afgifter, mk	Ansvarighetsbelopp den 14 Mars 1889.
	antal	belopp, mk		
Nylands län	1,023	1,515,408	2,353,153	33,110,670
Abo o. Björneborgs „	1,919	2,129,224	2,959,639	39,465,530
Tavastehus „	1,041	1,328,626	1,859,844	34,800,480
Viborgs „	601	1,560,645	1,587,464	24,052,450
S:t Michels „	416	707,190	624,816	11,129,420
Kuopio „	844	1,098,879	818,131	16,441,730
Vasa „	825	1,015,749	1,164,316	14,269,970
Uleåborgs „	810	739,197	982,972	11,346,980
Summa	7,479	10,094,918	12,350,335	184,617,230

Af förestående 10,094,918 mk, som af bolaget i brandskadeersättningar utbetalats, ha på senaste åren belöpt sig:

året 1884—1885	238,710 mark
„ 1885—1886	269,749 „
„ 1886—1887	386,582 „
„ 1887—1888	534,867 „
„ 1888—1889	519,063 „

Bolagets ansvarighetsbelopp har under dessa fem år stigit med något öfver 35 miljoner mk.

3. Städernas i Finland brandstodsbolag för löse- egendom.

(Åbo).

Bolaget, som meddelar försäkring mot eldsvåda, explosion och åskslag å löseegendom, som förvaras i stad eller inom dess närmaste granskap, i köping eller å annan ort, der ordnad styrelse och ordnad brandväsande förekomma, bildades 1871. Dess nu varande stadgar äro af den 22 Mars 1881. Delegare i bolaget är enhvar försäkringstaggare och bolaget är, liksom de tvenne föregående, s. k. ömsesidigt. Till ersättande af brandskada användes i första rummet, efter afdrag af bolagets förvaltningskostnader, delegarnes årspremier. Dessa utgå enligt särskilda af bolagsstämman hvarje år fastställda tariffer, hvilkas satser dock bolagets direktion i enskilda fall eger rätt att förhöja. Af årets ordinarie bruttointrad afsättes 10 procent för bildande af en stående reservfond, hvilken på fördelaktigaste sätt förräntas, intill dess densamma uppgår till två procent af bolagets hela ansvarsumma, hvarefter räntan deraf jemte öfriga användbara tillgångar får till ersättning af brandskador användas. Kan brandskada ej med dessa tillgångar ersättas, utskrifves af hvarje delegare en tillskottspremie i förhållande till enhvars årspremie, dock så, att derest denna tillskottspremie stege till dubbla beloppet af årspremien, delegarne på bolagsstämma ega besluta om bolagets verksamhet skall fortsättas eller upphöra. Bolagets direktion, som har sitt säte i Åbo, består af tre ledamöter, som alla äro delegare i bolaget och för tre års tid vid ordinarie bolagsstämma utses. En *ombudsman*, som antages af direktionen, handhar kontors- och sekreterare-göromålen. I hvarje stad äfvensom i sådana köpingar och andra kommuner, der bolaget meddelar försäkring, skall finnas en

brandstodskomit , bestående af tre ledamöter, af hvilka en årligen väljes för tre  r i sender af delegarne på orten. Bolagets ansvarighets belopp uppgick d. 31 Maj 1889 till 37,825,100 mk, fördeladt på 5,197 försäkrings policer. De influtna premiernas belopp utgjorde 112,246 mk 53 pni. I brandskadeersättningar utbetalade bolaget 32,731 mk 74 pni. Bolagets nettovinst utgjorde 74,428 mk 24 pni. Reservfondens belopp uppgick till 295,705 mk 8 pni.

4. Brandförsäkringsaktiebolaget Fennia.

(Helsingfors).

Detta bolag, stiftadt i enlighet med den 17 Maj 1881 fastställda stadgar, har till ändamål att meddela försäkring mot skador, förorsakade af eld och brand, åskslag eller explosion. Bolagets aktiekapital utg r fyra miljoner mk, fördeladt i 2,000 aktier, lydande enhvar   2,000 mk. Detta kapital består af 1:0 *grundfonden*, till hvilken 25  /0 af hvarje aktie kontant inbetalats, samt 2:0 *garantifonden*, hvar till hänföras återstående 75  /0 af aktier och f r hvars eventuella inbetalning aflemnats skriftlig förbindelse.

Förvaltningen handhafves af en   bolagsstämma vald direktion, bestående af fem ledamöter. Direktionen utser inom eller utom sig en verkställande direktör, hvilken åligger ombesörja verkställigheten af bolagets och direktionens beslut äfvensom ordna och leda kontorsg rom len m. m.

De af Fennia utbetalda brandskadeers ttningarne äfvensom de influtna försäkringspremierna stego till:

	Brandskadeersättningar.	Premier.
�r 1882	176,521: 87.	102,568: 69.
� 1883	27,828: 93.	235,986: 37.
� 1884	210,012: 56.	279,816: 85.
� 1885	11,267: —	294,725: 34.

	Brandskadeersättningar.	Premier,
år 1886	85,013: 72.	317,673: 50.
« 1887	168,941: 67.	338,374: 80.
« 1888	103,165: 15.	375,215: 76.

Den 31 December 1888 utgjorde bolagets ansvarighetssumma 74,048,287 mk, hvaraf dock i utländska bolag ett försäkringsbelopp af 34,436,908 mk var reassureradt.

5. Försäkringsaktiebolaget Kaleva.

(Helsingfors).

Försäkringsaktiebolaget Kaleva, stiftadt i enlighet med den 2 Juni 1874 fastställda stadgar, har till föremål för sin verksamhet att meddela försäkring å lif, lifränta och kapital samt att ingå dertill hörande eller dermed likartade aftal. Bolagets aktiekapital utgör två miljoner mk och är fördeladt på 2,000 aktier, hvarje lydande å 1,000 mk. Af detta kapital bildas 1:o grundfonden, utgörande kontant inbetalda 20 % af aktiekapitalet, samt 2:o garantifonden, hvar till hänföras återstående 80 % af aktiekapitalet och för hvars eventuella inbetalning aktieegarne äro ansvarige. Bolagets öfriga fonder äro 3:o försäkringsfonden, till hvilken afsättes ett belopp lika med det vid bokslutet beräknade värdet af bolagets risker, samt 4:o reserv- och vinstutdelningsfonden, hvartill hänföres all sådan behållning, som icke tages i anspråk för någon af förenämnda fonder. Bolagets angelägenheter handhafvas af en direktion, bestående af sju ledamöter. Desse väljas vid ordinarie bolagsstämma för två år i sender. Direktionen väljer inom sig årligen ordförande och vice ordförande samt utser, inom eller utom sig, en verkställande direktör och en aktuarie hvarje gång för ett års tid.

Bolagets ansvarsbelopp, antalet personer på hvilka detsamma varit fördeladt, äfvensom utbetalda försäkringar under de senaste fem åren voro:

	Ansvarssumma den 31/12	Antalet försäk- rade personer.	Utbetalda försäkringar.
år 1884	17,667,300	1,936	174,200
„ 1885	19,221,573	2,124	119,000
„ 1886	21,143,980	2,400	134,000
„ 1887	23,688,182	2,739	221,541
„ 1888	25,923,207	3,094	146,550

Nettoinkomsten har under dessa fem år i jemma mk utgjort:

år 1884	108,581 mk
„ 1885	172,818 „
„ 1886	196,141 „
„ 1887	189,119 „
„ 1888	266,735 „

6. Olycksfall-försäkringsaktiebolaget Patria.

(Helsingfors).

Aktiebolaget Patrias verksamhet afser olycksfall-försäkring samt försäkring emot förlust genom sådant afbräck i personlig arbetsförmåga, som uppkommit annorledes än genom olycksfall. Bolaget, hvars stadgar äro af senaten stadfästa den 15 Februari 1888, begynte sin rörelse den 15 September sagda år. Dess aktiekapital utgör 500,000 mk, fördeladt i 1,000 aktier à 500 mk. Förvaltningen af bolagets angelägenheter handhafves af en vid bolagsstämman vald direktion, bestående af tre ledamöter, hvilka alla böra vara aktieegare. Direktionen utser inom eller utom sig en verkställande direktör för ett år i sänder. Den 31 Decem-

ber 1888 voro i Patria 1,215 personer försäkrade för en summa af inalles 5,031,400 mk. I premier hade till sagda dag influtit 19,558 mk 71 pni.

Privata Bankinrättningar.

1. Finlands Hypoteksförening.

(Helsingfors).

Då behovet af större rörelsekapitaler inom landet för jordbrukets höjande allt mera gjorde sig kännbart, utfärdades den 25 Maj 1859 nådig kungörelse angående villkoren och de allmänna grunderna för hypoteksföreningar i Finland. Kort derefter sammanträdde ett antal jordegare i Helsingfors och beslöto inrättandet af en allmän hypoteksförening för hela landet med filialföreningar i de särskilda länen. Det förslag till reglemente, som af den då tillsatta komitén uppgjordes, blef sedermera på allmänna landtbruksmötet i Fredrikshamn (Juli 1860) granskadt samt derefter öfverlemnadt till styrelsens pröfning och stadfästelse. Sedan den nådiga resolutionen, enligt hvilket berörda reglemente i det väsendtligaste godkändes, blifvit gifven den 24 Oktober 1860, trädde hypoteksföreningen i verksamhet. Den egentliga lånerörelsen begynte dock först den 1 Februari 1862. Reglementet har sedermera undergått särskilda förändringar, hvilka vunnit nådig stadfästelse genom resolutioner af den 23 December 1879 samt den 17 Maj och 25 September 1883.

Hypoteksföreningens ändamål är att dels genom utställande af räntebärande obligationer, dels genom direkt upplåning under delegarnes gemensamma ansvarighet bereda desse tillfälle till amorterings lån mot inteckning. Endast en på laga åtkomst grundad full eganderätt till jord af frälse- eller skattenatur af minst åtta tusen marks värde, be-

rättigar till inträde och lånerätt i föreningen. Dock kunna äfven stads- och landskommuner, utan att ställa inteckning såsom säkerhet eller ingå såsom delegare i föreningen, af densamma erhålla amorteringslån för längre tid. Angående lånevilkoren är stadgadt, att annuiteten, d. v. s. sammanlaggda beloppet af ränta, kapitalafbetalning samt bidrag till föreningens förvaltning och reservfond, icke får öfverstiga sex för hundra å det primitiva lånekapitalet samt att annuiteten skall under hela lånetiden utgå med samma belopp för hvarje år. På kapitalafbetalningarna godtgöres dock låntagaren ränta på ränta efter samma procent, som han för sitt lån erlägger.

Hypoteksföreningen utfärdar under delegarnes gemensamma ansvarighet räntebärande obligationer till ett belopp, som, inberäknadt föreningens öfriga förbindelser, icke får öfverstiga föreningens intecknade fordringar hos delegarne. Obligationerna, som underskrivas af tvenne direktionsledamöter och kontrasigneras af kamreraren, äro ställda till innehafvaren och utgifvas till följande värden: 100, 300, 500, 1,000 och 5,000 mk, eller motsvarande värden i utländska myntslag. Räntan utbetalas å half års terminer. Årligen inlöses, efter lottning, ett så stort antal obligationer, som böra amorteras, för att i rörelsen varande obligationer icke må öfverstiga det stadgade högsta beloppet.

Föreningens angelägenheter förvaltas af en i Helsingfors befintlig *direktion*, som utgöres af en verkställande direktör, fyra ledamöter och tre suppleanter, hvilka väljas af allmän bolagsstämma helst bland delegare i föreningen. Verkställande direktören utses för en tid af fem år, de öfriga ledamöterna, af hvilka tvenne årligen efter tur afgå, väljas för två år. Direktionen utser inom sig ordförande för hvarje år. I hvarje län, utom Nylands, finnes dessutom en af fyra ledamöter och två suppleanter bestående *låne-*

komité, hvilken upptager till granskning inkommande låneansökningar och jemte eget utlåtande öfversänder dem till direktionen. En gång om året, i slutet af Juni månad, sammanträda delegarne i hypoteksföreningen till allmän ordinarie bolagsstämma i Helsingfors, då revisorernas berättelse, val af direktion m. fl. ärenden föredragas och afgöras.

Den 31 December 1888 utgjorde antalet af utgifna amorteringslån äfvensom dessas ursprungliga kapitalbelopp:

	Antal lån.	Kapitalbelopp.
i Nylands län	396	6,139,200
„ Åbo och Björneborgs „	181	4,036,900
„ Tavastehus „	174	3,668,300
„ Viborgs „	86	1,734,300
„ S:t Michels „	378	2,563,600
„ Kuopio „	494	2,353,050
„ Vasa „	760	3,262,400
„ Uleåborgs „	194	621,500
Summa	2,663	24,379,250

Hypoteksföreningens ställning den 31 December 1888 utvisar följande siffror: aktiva, 23,577,722 mk, deraf utestående lån 21,330,785 mk, utestående resterande räntor 553,123 mk, kontant i kassan 3,052 mk o. s. v. Ibland passiva må nämnas inhemska obligationer 10,200 mk, utländska obligationer 22,539,200 mk, vinsten för året 128,823 mk.

2. Föreningsbanken i Finland.

(Helsingfors).

Samtidigt med hypoteksföreningen bildade sig ett bolag i ändamål att underlätta penningrörelsen för Finlands jordbruk, industri och handel. Sedan nödiga förberedande arbeten i afseende å bolagets bildande och stad-

garnes utarbetande vidtagits under senare hälften af år 1860 öppnades definitiv aktieteckning den 1 Maj derpå följande år, hvarefter bolaget konstituerade sig och erhöi den 21 Maj 1862 nådig stadfästelse af sina stadgar. Förändrade stadgar för bolaget antogos af delegarne vid bolagstämmor åren 1875 och 1876 samt fastställdes till esterrättelse den 26 Juli sistnämnda år. Föreningsbankens verksamhet vidtog den 1 Juli 1862, då bankens hufvudkontor i Helsingfors samt filialkontoren i Åbo, Tammerfors, Tavastehus, Lovisa, Viborg och Kuopio samt agenturen i Borgå öppnades. Sedan dess ha tillkommit kontor i Björneborg, Vasa, Brahestad, Uleåborg, Borgå, G:la Karleby, Fredrikshamn, Joensuu, S:t Michel, Jyväskylä, Ekenäs, Jakobstad, Torneå och Sordavala,

Den 1 Augusti 1866 beviljades föreningsbanken sedelutgifningsrätt till belopp af 1,500,000 mk, eller hälften af bankens kontant inbetalda grundkapital. Sedlarne lyda å 15, 25 och 100 mk. Följande siffersammanställning lemna en bild af bankens verksamhet under de senaste tio åren:

	Totalomsättningen i kredit.	Innestående de- positioner den 31 December.	Resultatet af bankrörelsen, brutto- vinst.	netto- vinst.
1879	291,808,070	20,396,056	1,355,472	671,018
1880	338,987,027	22,539,199	1,133,815	665,037
1881	379,088,123	24,621,002	1,119,854	718,762
1882	422,628,124	26,326,345	1,169,632	730,777
1883	450,383,702	27,916,937	1,568,404	717,413
1884	488,532,868	28,917,236	1,477,596	858,918
1885	530,414,866	31,344,969	1,342,954	777,673
1886	439,371,221	30,995,748	1,418,409	660,656
1887	482,505,237	30,535,213	1,197,781	669,309
1888	510,486,332	29,897,128	1,321,341	805,252

Föreningsbankens utelöpande sedelstock utgjorde den 31 December sistupptagna år 1,382,730 mk, dess aktiekapital 3,000,000 och dess reservfonder 3,813,633 mk.

Totalbeloppet af bankens aflöningar för samma år steg till 379,889 mk 31 pni.

3. Nordiska aktiebanken för handel och industri.

(Viborg).

I ändamål att för landets industri och handel underlätta tillgången till erforderligt förlagskapital samt affärsförbindelsen med utländska handelsplatser stiftades i Viborg ett aktiebolag under benämning: „Nordiska aktiebanken för handel och industri“ i enlighet med stadgar, hvilka vunno nådig stadfästelse den 11 April 1872. Sedan 12 miljoner mk, motsvarande 40 % af bolagets till 30 miljoner mk bestämda grundkapital blifvit inbetalda, begynte banken sin verksamhet den 21 Februari 1873. Redan samma år öfverenskommo dock delegarne på extra bolagsstämma att nedsätta bankens grundkapital till redan inbetalda 12 miljoner mk. En ytterligare nedsättning af grundkapitalet inträffade några år senare, efter det bankens kommandit i S:t Petersburg trädte i liquid. Bankens grundkapital fastställdes då till 8 miljoner mk, hvilket beslut stadfästes den 24 Maj 1877. Detta grundkapital är fördeladt i 40 tusen aktier lydande enhvar å 200 mk.

Ledningen och förvaltningen af bolagets angelägenheter handhafves af bolagsstämman, som hålles årligen under April månad, förvaltningskonseljen, bestående af 9 ledamöter, samt direktionen, som utgöres af generalbankdirektören och så många direktörer, förvaltningskonseljen anser nödigt bestämma.

Bolagets styrelse har sitt säte i Viborgs stad. Afdelningskontor finnas till antalet 21 i följande städer: Helsingfors, Åbo, Uleåborg, Brahestad, Gamla Karleby, Nikolaistad, Björneborg, Raumo, Nystad, Mariehamn, Hangö, Borgå, Kotka, Tammerfors, Tavastehus, Jyväskylä, Kuopio, Joensuu, Nyslott, Heinola och Villmanstrand.

Till belysande af bankens verksamhet under de senaste fem åren meddelas nedanstående tablå:

	Totalomsättningen i debet och kredit tillsammans.	Innestående depositioner den 31 December.	Resultatet af bankrörelsen	
			brutto- vinst.	netto- vinst.
1884	885,892,877	16,380,091	1,250,864	742,885
1885	885,097,305	17,613,899	1,037,618	573,189
1886	874,633,744	17,891,110	888,072	329,981
1887	767,838,244	15,597,713	923,263	441,932
1888	907,295,883	19,619,959	1,238,636	776,764

Beloppet af aflöningar och agenturernas provision utgjorde för sistupptagna år 339,015 mk 89 pni.

4. Vasa aktiebank.

(Nikolaistad).

Denna bank inrättades af ett i Nikolaistad stiftadt aktiebolag i enlighet med den 14 Maj 1879 fastställda stadgar. Ny bolagsordning är stadfäst den 23 November 1887. Bolagets grundkapital, 1,500,000 mk, är fördeladt i 3,000 aktier lydande enhvar å 500 mk. Ledningen och förvaltningen handhafves af en bestyrelse, bestående af fem ledamöter, hvilka af ordinarie bolagsstämma årligen väljas. Bland ledamöterna i styrelsen utser bolagsstämman en till verkställande direktör. Två kontrollanter öfvervaka styrelsens förvaltning.

Vasa aktie bank, som begynte sin rörelse den 4 Augusti 1879, har förutom hufvudkontoret i Nikolaistad, afdelningskontor i Helsingfors, Åbo, Kristinestad och Nykarleby.

Bankens verksamhet under de sista fem åren belyses af följande siffersammanställning:

	Omsättning på kassa räkning i kredit	Innestående de- positioner den 31 December.	Resultatet af bankrörelsen, brutto- netto- vinst. vinst.	
1884	32,919,940	4,669,495	180,851	91,075
1885	37,235,847	5,137,525	201,293	91,395
1886	40,371,020	7,161,124	209,186	95,889
1887	68,431,829	9,686,128	224,641	95,749
1888	80,871,858	11,556,526	427,194	196,531

5. Nylands aktiebank.

(Helsingfors).

Det under firma „Nylands aktiebank“ i Helsingfors för bedrivande af bankrörelse bildade bolag begynte, sedan dess bolagsordning erhållit nådig stadfästelse den 23 Mars 1887, den 10 påföljande Oktober sin verksamhet. Bankens grundkapital, 300,000 mk, är fördeladt i 300 aktier à 1,000 mk. Ledningen och förvaltningen af bolagets angelägenheter handhafves af en utaf tre ledamöter bestående direktion, som årligen väljes vid ordinarie bolagsstämma.

Nylands aktiebank, hvars hufvudkontor finnes i Helsingfors, har afdelningskontor i Salo köping. Totalomsättningen i debet och kredit under tiden från bankens öppnande till den 31 December 1888 utgjorde 19,065,906 mk. Vid sagda tidrymds utgång steg bruttovinsten till 62,263 mk och nettovinsten till 21,645 mk.

6. Aktiebolaget Helsingfors folkbank.

(Helsingfors).

I ändamål att i Helsingfors stad bedriva bankrörelse, företrädesvis för tillgodoseende af smärre industriidkares behof af kredit och förlag samt för att af dessa emottaga och till egarnes nytta förkofra gjorda besparingar, stiftades i sagda stad under benämning „Aktiebolaget Helsingfors folkbank“ ett bolag i enlighet med den 13 Februari 1889 fastställda stadgar. Bolaget, hvars grundkapital, 300,000 mk, är fördeladt i 3,000 aktier, hvarje å 100 mk, begynte sin rörelse den 1 Augusti 1889.

Bolagets förvaltning handhafves af en direktion, som har sitt säte i Helsingfors och består af 6 ledamöter, valda för tre år. Direktionen utser inom eller utom sig en verkställande direktör för två år i sender.

7. Kansallis osakepankki.

(Helsingfors).

För att under benämning „Kansallis-osakepankki“ bedriva bankrörelse har under innevarande år bildat sig ett nytt bolag, hvars stadgar vunnit nådig stadfästelse den 12 September 1889. Bolagets grundkapital är bestämdt till två miljoner fem hundra tusen mk, fördeladt i 12,500 aktier å 200 mk. Dess styrelse består af ett förvaltningsråd och en direktion. Till förvaltningsrådet utses bland aktieegarne nio ledamöter för tre år, sålunda att årligen tre afgå. Direktionen utgöres af tre ledamöter, hvilka förvaltningsrådet utser och bland hvilka det förordnar en till verkställande direktör.

Kansallis-osakepankki kommer att i Februari 1890 begynna sin affärsrörelse.

Litterära och Vetenskapliga samfund.

Finska Bibelsällskapet.

(Åbo).

Finska Bibelsällskapet, hvars uppgift, såsom dess namn angifver, är att befordra spridningen af de heliga skrifterna i allt vidare kretsar i Finland, stiftades den 24 Mars 1812. Sällskapet står under Hans Kejslerliga Majestäts höga beskydd, samt eger filialafdelningar eller auxiliärbibelsällskaper i Helsingfors, Borgå, Viborg, Kuopio, Joensuu, Björneborg, Vasa och Uleåborg. I sin verksamhet har bibelsällskapet hvarje år fått röna understöd af Brittiska och utländska bibelsällskapet i London. Antalet af genom finska bibelsällskapet försålda och utdelade heliga skrifter, biblar, nya testamenten och psaltaren, utgjorde år 1885: 5,608; år 1886: 5,438 *), och år 1887: 7,085 exemplar**). Sammanlagdt har sällskapet i Åbo intill utgången af 1887 från trycket utgivit omkring 74,250 helbiblar och 72,500 nya testamenten samt af sitt eget lager och af de från brittiska och utländska bibelsällskapet inköpta lagren af nya testamenten gratis utdelat och försålt 404,691 helbiblar och nya testamenten, äfvensom filialsällskapen omkr. 190,000 heliga skrifter. Vid sistnämnda års utgång egde bibelsällskapet i Åbo ett boklager, hvars värde utgjorde 35,002 mk 37 pni samt en behållning i kassan af 71,098 mk 37 pni. Auxiliärbibelsällskapens tillgångar voro betydligt mindre. Finska bibelsällskapet i Åbo firar sin årshögtid i medlet af September, då äfven berättelse om dess äfvensom om auxiliärbibelsällskapens verksamhet afgifves.

*) Förutom af bibelsällskapet i Viborg försålda skrifter, hvilkas värde utgjorde 643 mk.

***) Oberäknadt hvad Joensuu samma år bildade bibelsällskap utdelade.

Finska Vetenskaps societeten.

(Helsingfors).

Finska vetenskaps societeten, som bildades af 15 finska vetenskapsmän, för det mesta professorer vid universitetet, erhöll den 21 Maj 1838 högvederbörlig stadfästelse. Societeten består af tre sektioner: den *matematisk-fysiska* (12 ledamöter), den *naturalhistoriska* (12 ledamöter) och den *historisk-filologiska* (15 ledamöter). Till ordinarie ledamöter i societeten inväljas män af vetenskaplig förtjenst och isynnerhet de, hvilka genom utgifna arbeten inom vetenskaps societetens område gjort sig kände såsom sjelfständiga forskare. Till hedersledamöter åter inbjudas män, utmärkte såsom vetenskapernas idkare och gynnare. Societetens ordinarie ledamöter utvälja bland sig ordförande och vice ordförande, sålunda att val af vice ordförande försiggår hvarje år på societetens högtidsdag (den 29 April), och denne sedan följande året utan vidare val öfvertager ordförandens äligganden. Sekreteraren är ständig och väljes bland societetens ledamöter.

Finska vetenskaps societeten åtnjuter ett ärligt statsanslag af 15,000 mk, till bekostande af tryckning af societetens arbeten m. m. Dessa sistnämnda, eller arbetena, ha utkommit under titel: *Acta societatis scientiarum Fennicae* (16 tomer in 4:to). Dessutom har societeten utgifvit *Öfversigter af förhandlingarne* (30 delar); *Bidrag till Finlands naturkännedom, etnografi och statistik* (10 delar) samt *Bidrag till kännedom om Finlands natur och folk* (48 delar). Finska vetenskaps societeten stod 1888 i literärt utbyte med 161 utländska lärda samfund, deraf 23 i Ryssland, 12 i Sverige, 4 i Norge, 3 i Danmark, 64 i Tyskland och Österrike, 3 i Schweiz, 12 i Holland och Belgien, 13 i Frankrike, 5 i Italien, 12 i Stor-Britannien och Irland samt 2 i Amerika,

4 i Asien och 4 i Australien. Vetenskapssocietetens bibliotek är i en del brancher ganska rikt, samt innehåller omkring 10,000 volymer.

År 1880, den 1 Juli, öfvertog Finska vetenskapsso- cieteten ledningen af universitetets *magnetiska observato- rium*, hvilket redan genom kejs. reskript af d. 17 April 1874 blifvit stäldt under vetenskapssocietetens inseende. På vetenskapssocietetens förslag omorganiserades denna anstalt derefter, genom kejs. kungörelse af d. 27 Oktober 1881, till en centralanstalt för den meteorologiska forskningen i lan- det under benämning *Finska vetenskapssocietetens meteo- rologiska centralanstalt* samt erhöll af senaten stadfäst in- struktion den 27 Januari 1882. Centralanstalten förestås under närmaste inseende af ett meteorologiskt utskott inom vetenskapssocieteten af en *direktor*, som på förslag af so- cieteten och efter inhemtadt yttrande af dess matematisk- fysiska sektion utnämnes af kejsaren. Vid anstalten äro dessutom anställda en *assistent*, som utnämnes af senatens ekonomie-departement på förslag, som vetenskapssocieteten eger uppgöra efter inhemtadt yttrande af direktor och me- teorologiska utskottet, samt en *amanuens*, som på direk- tors förslag antages af vetenskapssocieteten efter inhemtadt yttrande af meteorologiska utskottet. Direktorn bör hafva aflagt filosofie licentiatexamen eller genom utgifna veten- skapliga arbeten ådagalagt för tjensten erforderliga insigter och assistenten bör vara filosofie kandidat eller hafva genom- gått polytekniska institutet samt minst i två år deltagit i arbe- tena vid centralanstalten. Aflönningen är för direktorn, utom fri bostad, 6,500 mk, för assistenten 4,000 mk och för amanuensen 2,000 mk. Direktorn och assistenten undfå efter 5 och 10 års tjenst lönetillökning, direktorn med 750 mk och assistenten med 500 mk hvardera gången. Jemte anslag till aflönande af observatörer vid centralanstalten och

vid landsortsstationerna, räknebiträden m. m. stiger meteorologiska centralanstaltens ordinarie utgiftsstat till 30,000 mk.

Sekreterare vid Vetenskaps societeten:

Nathanael Gerhard af Schultén, 1838—1855.

Adolf Edvard Arppe, 1855—1867.

Lorenz Leonhard Lindelöf, 1867

Direktor för Meteorologiska Centralanstalten:

Nils Karl Nordenskiöld, 1882 † 1889.

Sällskapet pro Fauna et Flora Fennica.

(Helsingfors).

Detta sällskap stiftades den 1 November 1821 af professorerne *C. R. Sahlberg* och *J. M. af Tengström*, doktor *M. Kalm*, magister *F. G. Sanmark* samt studenterne *F. J. Rabbe*, *A. von Nordmann*, *F. W. Brummer*, *A. W. Wegelius*, *A. W. Dammert* och *C. S. M. Tams*. Sällskapets nuvarande stadgar äro af d. 2 November 1858. Dess ändamål är att sammanbringa och bearbeta nödiga materialier till en i möjligaste måtto fullständig finsk fauna och flora. I denna afsigt insamlar sällskapet alla slags inom Finlands område befintliga organiska naturalster samt söker skaffa sig uppgifter och underrättelser rörande dem, hvilka underrättelser sedan offentliggöras. För anställande af naturhistoriska undersökningar och excursioner i olika delar af Finland och de till Finlands naturhistoriska område hörande grannländerna anslår Flora et Fauna sällskapet årligen understöd. Sina samlingar af finska djur och växter förärade sällskapet år 1858 på vissa vilkor till universitetets naturhistoriska museum, hvilket äfven erhållit alla sedan dess af sällskapet gjorda samlingar. Årsmötet firas den 13 Maj

eller någon annan dag i medlet af nämnda månad. Sällskapet's utgifna arbeten ha utkommit under titel: *Notiser ur sällskapet's pro Fauna et Flora Fennica förhandlingar, Acta societatis pro fauna et flora fennica* och *Meddelanden af societas pro fauna et flora fennica* (15 häften).

Finska Historiska Samfundet.

År 1864 bildade sig inom Finska litteratursällskapet's sköte en *historisk sektion*, till hvilken efterhand kallades alla de medlemmar af finska litteratursällskapet, hvilka på verksamare sätt sysslade med forskning i finsk historia eller arkeologi. Såsom resultat af denna sektion's verksamhet uppstod tidskriften *Historiallinen Arkisto*, hvars första häfte utkom 1866 och som af sektionen fortsattes till sitt fjärde häfte, hvarefter utgifningen öfvertogs af det emellertid af särskilda medlemmar af sektionen bildade *Finska Historiska Samfundet*, hvars stadgar stadfästes den 25 Februari 1875. Stiftarne af detta samfund voro *F. J. Rabbe, G. Z. Forsman, S. G. Elmgrén, K. A. Bomansson, och K. E. F. Ignatius*. Finska historiska samfundet har till syftsmål att sprida ljus i Finlands häfder genom detaljforskningar i finsk historie, arkeologi och dithörande hjälpvetenskaper, genom historiska urkunders utgivande i tryck, samt, då tillgångarne sådant medgifva, genom anslag till arkiv-forskningar eller för undersökning af historiskt märkvärdiga orter. Antalet af samfundets ledamöter, som ursprungligen icke fick öfverstiga 15, har genom kejs. resolutionen af d. 18 Januari 1889 fastställts till högst 24. Ledamöterna inväljas, efter af någon medlem framställt skriftligt förslag, bland landsmän, som genom utgifna arbeten visat prof på förmåga af vetenskaplig forskning i finska historien. Till korresponderande ledamot kan väljas utländsk veten-

skapsman, som bidragit till uppnående af samfundets syften. Samfundets möten hållas i regeln månadligen, undantagande sommarmånaderna, och upptagas af vetenskapliga meddelanden, diskussioner i finska historien rörande ämnen m. m. Årsdagen firas på Porthans födelsedag, den 9 November, med bland annat ett tal af ordföranden, behandlande något historiskt ämne. Samfundets funktionärer väljas för ett år i sender på årsmötet. Bland dem får icke ordföranden omedelbart återväljas. Ledamöternas antal är för närvarande 19. Af samfundets tidskrift har 10:de häftet utkommit. Såsom donation har samfundet af sin forna ledamot kamrarrådet F. J. Rabbe fått emottaga 10,000 mk.

Sällskapet för Finlands Geografi.

(Helsingfors).

Redan 1881 hade åtskilliga personer i Helsingfors, nemligen d. v. chefen för de ryska topografiska mätningarna i landet *A. A. Järnefelt*, direktorn *K. E. F. Ignatius*, professorn *J. P. Norrlin*, docenten *J. A. Palmén*, samt filosofie magistrarne *R. Hult* och *C. P. Solitander* uppgjort planen till bildandet af ett geografiskt sällskap. Särskilda mellankommande omständigheter gjorde dock att planen först 1888 förverkligades. På inbjudning sammankommo då, den 27 Januari, ett större antal personer, hvilka förenade sig om bildandet af en dylik förening, hvilken skulle afse åstadkommandet af beröring och samverkan mellan de sakkunnige, som på skilda områden sysselsatte sig med geografiska spörsmål rörande Finland af vare sig vetenskaplig eller rent praktisk art. För föreningen antogs på ett följande möte benämningen *Sällskapet för Finlands geografi*, samt stadgar, som stadfästes af kejs. senaten den 6 Juni 1888.

Enligt dessa stadgar har sällskapet till ändamål att befordra undersökningar inom Finlands matematiska och fysiska geografi samt af geografiska frågor rörande Finlands naturförhållanden, kultur och befolkning, men kan äfven utsträcka sin verksamhet till allmännare geografiska frågor eller undersökningar beträffande områden utom landets gränser, så vidt de bidraga till utredningen af Finlands geografi eller finske forskare deri deltagit. Till ledamöter i sällskapet inväljas, efter skriftligt af tvenne ledamöter gjordt förslag, personer, „hvilka genom insigter, arbeten eller på annat sätt kunna befordra sällskapets syften“. Dessutom kan sällskapet invälja korresponderande, äfvensom hedersledamöter. Sällskapets möten hållas under tiden från September till Maj hvarje eller hvarannan månad. Under sammanträdena göras meddelanden samt diskuteras åtgärder i sällskapets syften. Årsmöte hålles i medlet af Mars. Ledamöternes antal var i Mars 1889 49. Af sällskapets tryckskrift *Fennia*, har ett häfte utkommit.

Finsk-Ugriska Sällskapet.

Sedan ett först inom Finska litteratursällskapet samt sedan inom Finska vetenskaps societeten af professorn *O. Donner* väckt förslag, att inom respektive samfund bilda en särskild sektion för finsk-ugrisk forskning, fallit samt ett större antal personer derefter tecknat sig såsom stiftare af ett särskildt Finskt-ugriskt sällskap, hvars syftemål skulle blifva att inom landet utgöra en medelpunkt för den lingvistiska, etnografiska och historiska forskningen rörande de finsk-ugriska folken, konstituerade sig nämnda sällskap vid sammanträde i Helsingfors den 15 November 1883 och antogo stadgar, hvilka af kejsrerliga senaten fastställdes den 13 derpå följande December. Sitt ändamål, som i dessa anföres

vara, «att befordra kännedomen om de finsk-ugriska folken genom vetenskaplig undersökning af desses språk, arkeologi, fornhistoria och etnografi», söker sällskapet uppnå genom vetenskapliga undersökningar i de trakter, som bebos eller fordom bebotts af finsk-ugriska folk, genom utgifvande af arbeten hörande till sällskapets forskningsområde, genom föredrag, diskussioner m. m. Sällskapets verksamhet ledes af en bestyrelse, som har sitt säte i Helsingfors. Medlemmarne inkallas medelst val efter förslag af annan medlem och utgöras af *stiftare*, hvilka en gång för alla erlagt en inträdes afgift af 200 mk eller deröfver, *årsmedlemmar*, som första året erlagt en inträdesafgift af 20 mk och der-efter årligen erlægga 10 mk, intill dess de inbetalda afgifterna uppgå till 200 mk, hvarefter de qvarstå såsom ständiga medlemmar, och *korresponderande* samt *hedersmedlemmar*. Sällskapets sammanträden hållas en gång i månaden, dock icke under sommaren, och årsmöte den 2 December. Sedan 1886 utgifver sällskapet en tidskrift under finsk och fransk titel: *Suomalais-Ugrilaisen Seuran Aikakauskirja* („Journal de la Société Finno-Ougrienne“), af hvilken tidskrift 7 häften utkommit. Stiftarnes antal var vid utgången af 1888 157 och sällskapets kassabehållning 37,677 mk 97 pni.

Finska Läkaresällskapet.

(Helsingfors).

För att åstadkomma ett litterärt samband mellan Finlands läkare, äfvensom för att genom gemensamt uppköp af tidskrifter m. m. förskaffa aflägsset stationerade läkare tillgång till den nyare tidens medicinska litteratur, bildades på förslag af dåvarande t. f. generaldirektören för medicinalverket von Haartman d. 11 Oktober 1835 det Finska

läkaresällskapet, som samma år också erhöll öfverhetlig sanktion. Läkaresällskapets tjänstemän utgöras af en för året vald ordförande, samt af sekreterare, skattmästare och bibliotekarie, hvilka utses för tre år i sender. Sällskapet sammanträder under månaderna September—Maj hvarannan lördag eller oftare, om så behof göres. Dessutom har läkaresällskapet under de senaste 24 åren sammanträdt hvar annat år till s. k. allmänna möten, vid hvilka diskuteras frågor, berörande såväl läkarekorpens intressen, som de medicinska förhållandena i landet. Förhandlingarna vid sällskapets ordinarie möten upptagas dels af föredrag och meddelanden inom den medicinska vetenskapens särskilda grenar, dels af diskussioner m. m. Årsmötet hålles vanligen i Januari eller Februari. Läkaresällskapets inkomster utgöras af ett årligt statsanslag af 3,000 mk, äfvensom af ledamotsafgifter (20 mk af ledamot i Helsingfors och 12 mk af ledamot i landsorten). Inkomsterna användas till tryckning af en periodisk tryckskrift samt uppköp af medicinska tidskrifter m. m. Af läkaresällskapets tryckskrift, som utgifves under titel: *Finska läkaresällskapets handlingar*, har 31 årgången utkommit, de första årgångarna med 4—6 häften årligen, men sedan 1887 med månadliga häften. Tidigare utgafs af läkaresällskapet äfven tidskriften *Notisblad för läkare och farmaceuter*, hvilken begynte utkomma år 1849, men upphörde med sin 20 årgång år 1869. Förhandlingarna vid sällskapets allmänna möten utgifvas särskildt från trycket.

Föreningen Duodecim.

(Helsingfors).

Föreningen, som 1881 bildades af 12 medicine studerande vid universitetet, och af detta antal äfven erhöll sitt

namn, har sedermera utvidgats till ett vetenskapligt sällskap, som räknar sina medlemmar bland en stor del af landets yngre läkare. Föreningens stadgar äro stadfästa den 1 Maj 1889, och uppgifves häruti dess ändamål vara att arbeta på läkarevetenskapens och läkarekonstens område samt på detta område befordra finska språket och litteraturen. Till medlemmar inkallas personer, som på ett eller annat sätt kunna befordra föreningens syften. Årsafgiften för ordinarie medlem är högst 20 mk. Korresponderande och hedersmedlemmar eger föreningen rätt att kalla. Föreningen sammanträder till ordinarie möte hvarannan vecka under läseterminerna, samt till årsmöte på föreningens stiftelsedag den 18 November. Föreningen utgifver, sedan 1885, en medicinsk tidskrift på finska, *Duodecim*, hvilken utkommer i månadliga häften, samt, sedan 1889, en populär tidning i helsovård, *Terveyshoitolehti*, hvilken utgifves i 8 häften om året.

Finska Litteratursällskapet.

(Helsingfors).

Detta i det finska nationalitetsarbetets och i den finska litteraturens historia städse minnesvärda sällskap stiftades den 16 Februari 1831 af ett antal yngre universitetsmedlemmar. Desse voro lektorn i finska språket *K. N. Keckman*, adjunkten, sedermera professorn och riksarkivarien i Sverige, *J. J. Nordström*, adjunkten, sedan professorn *I. Ilmoni*, docenterna, derefter professorerna *G. Rein*, *N. A. Gyldén*, *J. A. Gadolin*, och *B. O. Lille*, kandidaten, sedan professorn *E. Lönnrot*, doktorn *M. J. Lindforss*, konrektorn *A. G. Lindforss*, samt magistrarne *K. H. Ståhlberg* och *J. F. Ticklén*. Till dessa slöto sig efterhand ett antal äldre och yngre vetenskapsmän så att stiftarnes antal blef inalles 31. Sällskapets stadgar

ha under årens lopp undergått särskilda förändringar. De nu gällande äro af den 30 Mars 1858. Sällskapets systemål angifves deri vara befordrandet af fäderneslandets kännedom och finska språkets odling, till följd hvaraf sällskapets uppgift är 1:mo att insamla ej allenast allehanda Finlands historia, poesi, mytologi, geografi och statistik samt språk och öfriga liknande fosterländska ämnen berörande arbeten, vare sig tryckta verk eller handskrifter på finska eller fremmande språk, utan ock finska sånger, traditioner, fornsaker och böcker i hvad ämne som helst blott de äro på finska språket; samt att såvida tillgångarne medgifva såväl låta trycka arbeten, som äro af gagn för landets historia och litteratur, som äfven ombesörja en särskild tidskrift för nyssanförda ämnen; 2:o att genom utfästandet af premier uppmuntra personer med förmåga såväl att utgifva arbeten i förenämnda ämnen, som ock att öfversätta till finskan lämpliga böcker både för folket och mera bildade läsare; samt 3:o bestämma och offentliggöra täflingsämnen i Finlands historia, språk och litteratur. Finska litteratursällskapet sammanträder till ordinarie möte första onsdagen i hvarje månad, förutom under Juli och Augusti. Årsmötet, då val af ordförande, vice ordförande, sekreterare, bibliotekarie, skattmästare och öfriga tjenstemän försiggår, är den 16 Mars, eller Porthans dödsdag.

Inom Finska litteratursällskapet har under senare tid uppstått följande sektioner, hvilka på samma gång de utgjort granskningsutskott, derjemte bildat vetenskapliga föreningar med sjelfständig verksamhet.

Historiska sektionen, stiftad den 4 April 1864.

Skönlitterära sektionen, „ 16 Mars 1865.

Lingvistiska sektionen, „ 16 Mars 1868.

Af Finska litteratursällskapets tidskrift *Suomi* ha utkommit inalles 42 band, fördelade på trenne serier. De 20 första banden utkommo under svensk titel. Af historiska sektionens tidskrift *Historiallinen Arkisto* offentliggjordes fyra delar. Finska litteratursällskapets „toimituksia“ (verk) omfatta för öfrigt undar sina 70 nummer en stor del af det bästa, den finska litteraturen har att uppvisa.

Sedan Finska litteratursällskapets stiftelse ha följande varit ordförande och sekreterare i detsamma:

Ordförande:

Erik Gabriel Melartin, professor, 1831—1833, sedan erkebiskop.

Johan Gabriel Linsén, professor, 1833—1841, † 1848.

Gabriel Rein, professor, 1841—1853.

Frans Johan Rabbe, assessor, 1853—1854, † 1879.

Elias Lönnrot, professor, 1854—1863, † 1884.

Gabriel Rein, andra gången, 1863 † 1867.

Mattias Akiander, professor emeritus, 1868—1870, † 1871.

Johan Wilhelm Snellman, senator, 1870—1874, † 1881.

Georg Zacharias Forsman, adl. *Yrjö-Koskinen*, senator,
1874

Sekreterare:

Elias Lönnrot, se ofvan, 1831. † 1884.

Karl Niklas Keckman, lektor, 1831 † 1838.

Mattias Akiander, se ofvan, 1838—1839.

Karl Henrik Ståhlberg, magister, 1839—1840.

Mattias Alexander Castrén, magister, 1840—1841, sedan professor, † 1852.

Fabian Collan, magister, 1841—1844, sedan universitetets adjunkt, † 1851.

Erik Alexander Ingman, magister, 1844—1845, sedan professor, † 1858.

Herman Abraham August Kellgren, magister, 1845—1846, sedan professor, † 1856.

Sven Gabriel Elmgren, magister, 1846—1861, vice bibliotekarie.

Karl Gustaf Borg, lektor, 1861—1863.

August Engelbrekt Ahlqvist, professor, 1863—1865, † 1889.

Julius Leopold Fredrik Krohn, docent, 1865—1868, † 1888.

Karl Alexander Slöör, magister, 1868—1870.

Frans Wilhelm Rothsten, magister, 1870

Kontanta tillgångarna i sällskapets fonder stego enligt redovisning för den 31 December 1888 till inalles 299,775 mk 48 pni. Fonderna utgjordes af sällskapets allmänna fond, till hvilken ingick ledamotsafgifter, statsanslag, inkomst för försålda böcker m. m. (å denna fond hvilade för tillfället en skuld af 78,500 mk.); *Rabbe'ska* fonden (testamenterad af afidne kammarförvandten Fabian Fredrik Rabbe d. 3 Mars 1860) 20,000 mk; *Blomberg'ska* fonden (testamenterad af afidne bagarmästaren i Helsingfors Karl Blomberg och dess hustru den 31 Oktober 1857) 60,000 mk; *Sirén'ska* fonden (donerad af kyrkoherden K. Sirén d. 23 Augusti 1856) 4,440 mk; *Kellgren'ska* fonden (af afidne professor H. A. Kellgrens sterbhus) 4,000 mk, *Collan'ska* fonden (don. af öfverforstmästaren T. G. Collan d. 9 Augusti 1869), 9,241 mk. 37 pni; *Schening'ska* fonden (don. af kyrkoherden i Narva svensk-finska församling A. Schening d. 4 November 1868) 2,200 mk; *Stenberg'ska* fonden (don. af handlanden i Helsingfors J. D. Stenberg d. 5 Oktober 1864) 10,000 mk; *Torsten Churberg'ska* fonden

(test. af studeranden T. Churberg d. 21 Mars 1882) 10,000 mk; *Elis Holm's* fond (test. af hofrättsnotarien E. Holm) 2,000 mk; *Ahlgrén'ska* fonden (test. af handlanden i Tammerfors G. F. Ahlgrén d. 10 April 1883) 156,000 mk; *Elias Lönnrot's* fond (stiftad d. 9 April 1882 till minne af E. Lönnrot) 3,726 mk 14 pni, och *Lang'ska* fonden (test. af handlanden i Borgå J. A. Lang) 17,190 mk 57 pni.

Sällskapets utgifter för kalenderåret 1888 voro 55,102 mk 4 pni, deraf författarearvoden, korrekturläsning o. dyl. 13,587 mk 50 pni, trycknings och inbindningskostnad 31,629 mk 35 pni, aflöningar, hyror m. m. 6,630 mk 34 pni o. s. v. Utgifterna bestredos dels af räntor, 7,964 mk 37 pni, och försålda böcker, 19,941 mk 87 pni, dels af statsunderstöd 10,000 mk, det årliga understödet ur H. K. Majestäts handkassa 1,200 mk, m. fl. inkomster.

Sällskapets boklager vid utgången af året 1888 egde, värderadt enligt bokhandels pris, ett värde af 250,419 mk 60 pni. Biblioteket och manuskriptsamlingen (Alexandersgatan n:o 16) äro temmeligen betydande; den senare samlingen ensamt upptog 1885 omkr. 820 nummer. För finska litteratursällskapets räkning uppföres för närvarande ett eget hus å tomten n:o 1 Regeringsgatan.

Svenska Litteratursällskapet i Finland.

Sedan å ett förberedande möte d. 5 Februari 1885 beslut fattats om bildandet af ett svenskt Litteratursällskap i Finland, och sällskapets ekonomiska ställning genom anteckningar å utfärdade inbjudningslistor befunnits betryggad, hölls d. 7 Maj s. å. ett konstituerande möte dervid stadgar antogos, hvilka sedermera äfven erhöillo öfverhetlig stadfästelse. Sällskapets uppgift är, a) att samla vittnesbörden om den svenska kulturens uppkomst och utveckling i

Finland, sådana, som icke offentliggjorda eller sällsyntare litterära alster, svensk folksång och saga, upplysningar om äldre litterära föreningar och företag, historiska handlingar, särskildt rörande undervisningsväsendet, biografiska underättelser, bref af litterärt eller kulturhistoriskt intresse, samt att bearbeta och offentliggöra det sålunda samlade materialet; b) att främja svenska språkets studium och rätta begagnande genom undersökning af landets svenska dialekter, offentliggörande af grammatikaliska och lexikaliska arbeten öfver desamma, ombesörjande af för undervisningen i landets skolor lämpliga läro- och läseböcker på svenska språket samt andra liknande åtgärder; äfvensom c) att främja litterär verksamhet på svenska språket genom prisbelöningar och understöd. Medlem af sällskapet är enhvar, som på anmälan blifvit dertill kallad. De utgöras af *stiftare*, hvilka i inträdesafgift en gång för alla erlagt 200 mk eller deröfver, *beständiga medlemmar*, hvilka erlagt 100 mk en gång för alla eller 10 mk årligen i tolf års tid, och *årsmedlemmar*. Äfven korresponderande och hedersmedlemmar eger sällskapet rätt att kalla. Sällskapets bestyrelse sammanträder i Helsingfors. I mån af behof utses *ombudsmän* för att hvar å sin ort för sällskapets räkning uppbära medlemsafgifter, besörja utdelningen af sällskapets skrifter, anmäla nya medlemmar, efterforska och mottaga skrifter och upplysningar, som höra till sällskapets verksamhet m. m. Sällskapets publikationer utgifvas i fria häften under titeln: *Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland*. Af dessa häften hafva till denna dag 13 utkommit. Sällskapets årsmöte hålles den 5 Februari, Runebergs födelsedag. Den genom afgifterna af sällskapets stiftare bildade grundfonden uppgick vid senaste års utgång till 60,330 mk 2 pni, ständiga medlemmarnes fond till 14,159 mk 25 pni och sällskapets samtliga kontanta tillgångar till

155,585 mk 27 pni, hvaribland af V. Höckert († 1887) testamenterade medel 81,096 mk.

Folkupplysningssällskapet.

Frågan om bildande af ett folkupplysningssällskap väcktes i Jyväskylä år 1872, vid det derstädes då hållna folkskolläraremötet, och sedan ett slutligen antaget förslag till stadgar den 30 Oktober s. å. blifvit af senaten fastställt, konstituerade sig sällskapet på ett möte i Jyväskylä den 12 Juni 1873, hvilken dag sedermera blifvit ansedd såsom sällskapets stiftelsedag. Sällskapets nu gällande stadgar äro af d. 16 Februari 1888. I dessa anföres sällskapets ändamål vara „att utgifva nyttig, populär och billig litteratur samt att utsprida en sådan litteratur bland folket och väcka håg för vetande och bildning äfven genom andra ändamålsenliga medel“. Sällskapets angelägenheter vårdas af en bestyrelse i Helsingfors, hvilken väljes vid sällskapets festmöte, som hvar tredje år hålles i Jyväskylä i sammanhang med folkskollärareseminariets derstädes årsförhör. Sällskapets årsmöten hållas deremot i Helsingfors, i Februari månad. För underlättandet af sällskapets verksamhet tillsätter bestyrelsen ombudsmän i skilda trakter efter behof, och der ett vidsträcktare intresse för sällskapets ändamål visar sig, kunna medlemmarne på trakten förena sig till en särskild afdelning med egna af centralbestyrelsen stadfästa ordningsregler. Dylika filialafdelningar finnas i Åbo, Björneborg, Fredrikshamn, Tammerfors, S:t Michel, Viborg m. fl. orter äfvensom en i Amerika. Medlemsafgiften är tre mk årligen eller 40 mk en gång för alla. Af sällskapets skriftserie „*Folkupplysningssällskapets skrifter*“ (hvaraf 67 nummer utkommit, på finska och svenska), erhåller hvarje medlem ett exemplar. För öfrigt har sällskapet utgifvit en serie skrifter

under titeln „kansakirjasto“, en dylik under titeln *Naturvetenskapligt bibliotek* (*Luonnontieteellinen kirjasto*) samt flere skrifter nottryck. Dessutom utgifver sällskapet årligen en *kalender* på finska. I testamentariska donationer har sällskapet mottagit af H. Jaatinen 10,000 mk (1879), och af E. Holm 2,000 mk (1881).

Finska Konstföreningen.

(Helsingfors).

Finska konstföreningen, hvars ändamål är att inom fäderneslandet väcka sinne för bildande konst samt uppmuntra till dess utöfning, stiftades 1846. Konstföreningen håller sitt årsmöte den 10 Mars, årsdagen af föreningens höge beskyddare H. M. Kejsar Alexander III:s födelse. Föreningen inlöser hufvudsakligast af inhemska artister konstalster, af hvilka en del årligen inom föreningen utlottas, anställer en offentlig exposition af konstverk i Oktober månad hvarje år, underhåller en konstsamling, äfvensom skolor i Helsingfors och Åbo, samt uppmuntrar genom belöningar och understöd utvecklingen af lofvande konstnårsanlag. Enligt föreningens nu gällande stadgar af den 7 Augusti 1879 erlägger hvarje ledamot i föreningen antingen en gång för alla 150 mk, eller också 10 mk i 20 års tid samt är med en lott delaktig i de årliga utlottningarna af konstverk och eger tillträde utan afgift till föreningens museum och års exposition. Af staten åtnjuter konstföreningen ett årligt anslag af 12,000 mk för skolornas underhåll. Konstföreningen disponerar öfver följande donationsfonder:

1) *Hovingska fonden* (testamenterad 1876 af handlanden Viktor Hoving i Viborg), hvars kapital, disponibelt sedan 1879, uppgår för närvarande till omkring 238,000 mk. Af den årliga räntan ur denna fond användas 5,000 mk till

inköp af konstverk för samlingarna, 3,000 mk till resestipendium för sjelfständigt arbetande finske målare och skulptörer, 1,200 mk till understöd åt yngre artister m. m.

2) *Lindemarckska fonden* (skänkt af enkefru J. C. Lindemarck 1869) uppgår f. n. till omk. 16,000 mk. Årsräntan 800 mk användes till understöd åt yngre målare vid studier utomlands.

3) *Löfgrenska fonden* (skänkt af fröken J. V. Löfgren 1885) uppgår f. n. till omk. 4,700 mk. Årsräntan 200 mk är anslagen till understöd åt elever utgångna från föreningens skolor.

Dessutom har konstföreningen 1883 erhållit genom testamente af arkitekten *August Boman* en större del af hans qvarlåtenskap, öfver hvilket konstföreningen dock ännu icke disponerar.

Konstföreningens angelägenheter besörjas af en direktion, bestående af ordförande och sex ledamöter, af hvilka senare en är sekreterare, en intendent för konstsamlingarna, en inspektor för skolan i Helsingfors, samt en skattmästare. Direktionen väljes för en tid af tre år och förnyas successivt sålunda att första året två ledamöter, andra året likaledes två och tredje året de tre öfrige underkastas omval. Utom på årsdagen den 10 Mars sammanträder föreningen den 25 Maj.

Finska konstföreningens samlingar, som förvaras i Atheneum, bestå af 462 oljemålningar och handteckningar samt 132 skulpturverk.

Finska konstföreningens ordförande:

Friherre *Karl Johan Walleen*, 1846—1849, † 1867.

(Friherre) *Karl Olof Cronstedt*, 1849—1855, † 1883.

Friherre *Casimir von Kothen*, 1855—1861, † 1880.

(Friherre) *Sebastian Gripenberg*, 1861—1863, † 1869.
Fredrik Cygnaeus, 1863—1878, † 1881.
Karl Gustaf Estlander, 1878

Sekreterare:

Zachris Topelius, 1847—1869.
Karl Gustaf Estlander, 1869—1876.
Hugo af Schultén, 1876

Intendent för samlingarne:

Berndt Otto Schauman, 1869—1887.
Torsten Wænerberg, 1887

Juridiska Föreningen.

(Helsingfors).

Genom kejs. resolution af den 11 Februari 1862 meddelades tillstånd till bildande af en juridisk förening, med ändamål att bereda idkare af lagfarenhet och öfrige för rättsvetenskap och rättegångsväsendet intresserade medborgare tillfälle att offentligen utbyta åsikter och erfarenhet i hithörande ämnen. Juridiska föreningens centralafdelning är i Helsingfors; filialafdelningar finnas i Åbo, Vasa och Viborg. Vården om föreningens angelägenheter är anförtrodd åt en bestyrelse, bestående af ordförande, fyra ledamöter och två suppleanter, hvilka väljas af och inom föreningen å årsmötet, som hålles på tid, som af centralafdelningen bestämmes. Föreningens förhandlingar och beslut äfvensom af ledamöterna författade uppsatser i juridiska frågor m. m. offentliggöras i „*Juridiska Föreningens i Finland tidskrift*“, hvaraf 25 årgångar utkommit.

Pedagogiska Föreningen.

(Helsingfors).

I öfverensstämmelse med den önskan, som å det första allmänna skolläramötet i Tavastehus (i Juni 1863) uttalats om bildandet af en hela landet omfattande pedagogisk förening, sammanträdde på inbjudning af professor *Z. J. Cleve* ett antal personer i Helsingfors d. 11 November 1863 och fattade beslut om förberedande åtgärder för åstadkommande af en sådan förening. Det härefter uppgjorda förslaget till stadgar vann öfverhetlig sanktion den 24 Mars 1864, och om hösten samma år hade icke blott *pedagogiska centralafdelningen* i Helsingfors, utan äfven filialföreningar i de flesta af landets städer, der skolinrättningar funnos, samt äfven i landsortskommuner organiserat sig. Dessa filialföreningar hafva dock sedermera upphört.

Pedagogiska föreningen i Finland har till ändamål att genom spridande af bättre insigt angående uppfostran och undervisning befrämja det uppvexande slägtets bildning. I föreningen kunna föräldrar samt lärare och lärarinnor äfvensom andra för uppfostran och undervisning intresserade samhällsmedlemmar inträda under särskildt fastställda villkor. Föreningen har allt sedan 1864 utgifvit en egen tidskrift, för hvars bekostande föreningen för närvarande åtnjuter ett statsunderstöd af 1,600 mk.

Föreningen för konstfliten i Finland.

(Helsingfors).

Föreningen bildades den 24 Oktober 1874 samt erhöll stadfästade stadgar d. 28 April 1875. Föreningen har till ändamål att befrämja konstfliten i landet, för hvilket ändamål den 1875 öfvertog den af enskilde 1871 grund-

lagda slöjdskolan i Helsingfors, den n. v. *centralskolan för konstflit*, samt underhåller ett bibliotek i konstindustrielt syfte, en *konstindustriell samling* af inhemska och utländska mönstergilla arbeten, modeller och råmaterial, samt en *permanent utställning* af inhemska konstflitsalster. Grundstommen till konstindustriella samlingen bildades genom af enskilda insamlade medel. Medlem i föreningen är hvarje person, som inbetalar medlemsafgiften, hvilken icke får understiga 10 mk. Medlemmarne ega afgiftsfritt tillträde till institutets bibliotek, samling och expositioner. Föreningens bestyrelse har sitt säte i Helsingfors. Föreningens årsmöte försiggår i Februari. Bland donationer, som föreningen fått mottaga, må nämnas: af doktor *J. A. Friman* († 1875) genom testamente af d. 23 Juni 1873 10,000 mk (behållning d. 31 December 1888: 17,529 mk 79 pni), af *borgerliga klubben* i Helsingfors vid sin upplösning 1877 4,000 mk, af apotekaren *A. Björklund*, medelst testamentarisk disposition af d. 25 Juni 1881, sitt i Mustasaari socken befintliga apotek, andel i fastighet m. m., hvilken donation efter försäljning uppgick till öfver 28,000 mk, (n. v. kapital 31,391 mk 93 pni). Föreningens skola och samlingar äro inrymda i „Ateneum“, hvilken byggnad för konst och konstindustri invegs d. 18 November 1887.

Den i Helsingfors 1871 öppnade slöjdskolan, med ändamål att hos yngre yrkesidkare och handverkare utveckla konstsinne och konstfärdighet samt tillika meddela undervisning i de för dem erforderligaste kunskapsgränar, sammanslogs från den 1 September 1873 med Helsingfors aftonskola, så att slöjdskolans plan och förvaltning bibehölls, men skolan derjemte åtog sig de för aftonskolorna föreskrifna uppgifterna. Skolan stängdes 1874, af brist på lokal, men öppnades ånyo såsom „Föreningens för konstfliten i Finland“ skola 1875.

Genom kungörelsen af d. 25 November 1885 förklarades, att, så länge slöjdskolan behörigen vidmakthölls, den samma vore att betraktas såsom en *centralskola för landets konstflit*. Den tillförsäkrades statsbidrag, såframt undervisningen motsvarade bestämningarna angående högre handverksskolor (se ofvan) samt derjemte omfattade högre ornamentteckning, ornamentmålning, modellering och ornamentskulptur, deskriptiv geometri och byggnadsritning. Såsom vilkor för statsbidrags åtnjutande ålades skolan ock, att anordna kurser för blifvande lärare vid handverksskolorna samt att mot pris, som fastställdes af industristyrelsen, bereda undervisningsmaterial för handverksskolorna. Den omorganisation, som skolan i enlighet härmed undergick, vidtog 1886. Den 8 November 1887 öppnades en *förbere-dande skola* till centralskolan, motsvarande en lägre handverksskola. Såsom bidrag till hvardera skolan uppbar föreningen af statsverket läsåret 1888—1889 10,676 mk och af Helsingfors stad 12,154 mk.

Elevantalet i skolan har utgjort:

	Manliga.	Qvinliga.	Summa.
hösten 1880	131	42	173
„ 1881	142	32	174
„ 1882	116	39	155
„ 1883	138	46	184
„ 1884	148	44	192
„ 1885	164	51	215
„ 1886	126	44	170
„ 1887	144	59	203
„ 1888	168	86	254
„ 1889	242	127	369

Finska Fornminnesföreningen.

(Helsingfors).

Detta sällskap bildades år 1870 och erhöll öfverhettig stadfästelse af sina stadgar den 9 September s. å. Fornminnesföreningens syftemål är att belysa, samla samt från förstörelse och glömska rädda fäderneslandets fornlemningar, konstminnen, runor, sånger och traditioner, äfvensom väcka hos finska folket intresse för dess fornminnen. Fornminnesföreningen sammanträder under September—Maj en gång i månaden till ordinarie möte. Mötena upptagas af anmälningar af föräringar, strödda vetenskapliga meddelanden och föredrag, äfvensom behandling af frågor rörande fornforskningen i landet. Föreningen har sedan 1873 åtnjutit statsunderstöd, för närvarande 3,000 mk. Utom särskilda konsthistoriska expeditioner för undersökning af landets kyrkor har föreningen sedan längre tid årligen utsändt stipendiater för en häradsvis anordnad uppteckning och beskrifning af landets fasta fornminnen. Stipendiaternas berättelser offentliggöras i en af föreningen i spridda häften utgifven tidskrift, af hvilken 9 häften utkommit. Under åren 1887, 1888 och 1889 har genom föreningens initiativ trenne expeditioner under ledning af statsarkeologen J. R. Aspelin blifva gjorda till Minusinska och Atschinska kretsarne i Sibirien samt till Mongoliet för kopiering af derstädes funna inskrifter på klippor och grafstenar och undersökning af dessa inskrifters samband med öfriga fornlemningar vid öfra Jenisei. Första publikationen af inskrifterna utgafs 1889 och framlades vid orientalist kongressen i Stockholm s. å. Föreningens rika samlingar af fornminnen förvaras i universitetets historiska museum.

Finska Forstföreningen.

För att befordra en närmare samverkan af landets forstmän, jordegare, skogsnäring idkande samt öfrige för skogsväsendet intresserade medborgare och sålunda framkalla väckelser till en bättre skogshushållning, bildades på konstituerande möte den 15 Oktober 1877 *Finska forstföreningen*, för hvilken stadgar stadfästes den 23 Maj. Ledamöterna utgöras af *stiftare*, *ständiga ledamöter*, hvilka en gång för alla erlagt en afgift af 100 mk eller årligen i fem års tid 20 mk, och *årsledamöter*, hvilkas årliga afgift är 5 eller 10 mk. Ledamot antages af föreningens direktion efter anmälan af någon tidigare ledamot. Direktionen består af sju ledamöter och två suppleanter, hvilka väljas för två år i sänder vid årsmöte. Direktionen utser genom val inom sig för året en ordförande, en vice ordförande samt en sekreterare och en kassör, hvilken dock icke behöfver vara medlem i direktionen. Direktionen ombesörjer äfven publikation af föreningens förhandlingar samt af anmälda uppsatser och afhandlingar uti en periodisk skrift *Finska forstföreningens meddelanden*, hvaraf till närvarande tid 6 band utkommit.

Geografiska Föreningen.

(Helsingfors).

Stadgarne för *Geografiska föreningen i Finland* stadfästades den 23 Februari 1888. Föreningen leder liksom Geografiska sällskapet (se ofv.) sin uppkomst tillbaka till 1881, till diskussionerna om bildandet af ett geografiskt samfund. Förtjensten af geografiska föreningens bildande tillkommer doktor *R. Hult*. Föreningen har till ändamål att främja intresset för geografi och närbeslägtade vetenskaper samt att befordra geografisk forskning främst inom eget

land. Sitt ändamål söker föreningen vinna hufvudsakligen på populär väg genom föranstaltande af föredrag, genom diskussioner, förevisning af kartor och arbeten af geografiskt intresse, genom understödande af geografiska undersökningar, utgifvande af skrifter m. m. Till medlemmar inväljas personer intresserade för föreningens syften. Medlemsafgiften är högst 5 mk årligen. Den som engång för alla eller under loppet af 3 år erlagt 50 mk är ständig medlem. Föreningen sammanträder i regeln en gång i månaden, utom Juni, Juli, Augusti och December månader, och till årsmöte i senare hälften af Maj eller början af Juni. Föreningens angelägenheter skötas af en bestyrelse i Helsingfors, hvilken vid beredningen af förslag i vetenskapliga eller anslags frågor samt vid inkallande af heders- och korresponderande medlemmar förstärkes af en nämnd af vetenskapligt förfarne personer. Föreningen utgifver en geografisk tidskrift med 6 häften om året, samt eger en donation af 12,000 mk, hvaraf räntorna utgifvas till stipendier för undersökning af landet i geografiskt afseende.

Fängelsetföreningen i Finland.

(Helsingfors).

Denna förening, hvars nuvarande stadgar äro af den 21 Juli 1882, konstituerade sig den 19 Januari 1870. Dess ändamål är att söka från återfall i brott bevara frigifne straffångar, åt dem bereda arbete eller tjänst vid deras frigifning efter utståndet straff, samt jemväl taga vård om unga vanartade personer, äfven om de för brott ännu icke blifvit till ansvar dömda. För frigifne fångar, åt hvilka försörjning icke hunnit anskaffas, inrättar föreningen assyler eller nattherbergen, i hvilka desse tillsvidare erhålla husrum och i förekommande fall, mot arbete, kläder och föda. Förening-

gen är äfven berättigad att inrätta uppfostringsanstalter. Medlem af föreningen är enhvar, som antingen genom personlig verksamhet befrämjar föreningens ändamål eller till densamma erlägger en årlig afgift af minst tre mk. Föreningen består af en centralafdelning i Helsingfors samt filialafdelningar i Tavastehus, Björneborg, Villmanstrand, S:t Michel, Uleåborg, Åbo, Nikolaistad, Viborg och Tammerfors.

Nycterhetens vänner.

Föreningen «nycterhetens vänner» leder sin uppkomst tillbaka till år 1853, då i Helsingfors en komité bildades med ändamål att genom utgifvande af ströskrifter motarbeta missbruket af starka drycker. Medlemmarne i denna komité voro *Gabriel Rein, J. W. Snellman, S. Baranowskij, M. Akiander* och *A. Schauman*. Författare af den första ströskriften var Elias Lönnrot. I stället för komitén trädde 1860 sällskapet «Kohtuuden ystävä», hvilken benämning sedermera utbyts mot «nycterhetens vänner», (på finska „Raittiuden ystävä“). Föreningens nuvarande stadgar äro af d. 8 April 1884. Föreningens centralbestyrelse sammanträder i Helsingfors. Filialafdelningarna, hvilka begynte grundläggas 1883, finnas för närvarande till ett antal af 145. Sedan 1883 har föreningen utgifvit omkr. 90 särskilda skrifter på finska och ett 70-tal på svenska samt tidskrifterna „Nykterhetsvännen“ och „Aamunairut“, hvardera i månadliga häften. Den årliga inträdesavgiften är 2—5 mk; en inbetalning engång för alla af 100 mk berättigar till ständigt medlemskap, och af 500 mk till erhållande af alla af föreningen utgifna skrifter.

Finska Missionssällskapet.

(Helsingfors).

Finska missionssällskapet, som stiftades den 19 Januari (S:t Henriksdagen) 1859, har till ändamål att befrämja den evangelisk-lutherska lärans utbredande bland de icke kristna folken. Ständig ledamot af sällskapet är en hvar, man eller qvinna, som till sällskapets kassa inbetalt minst 40 mk; betalande ledamot med rättighet att i sällskapets offentliga förhandlingar taga del under det år inbetalningen skett, är den som på en gång erlagt minst 2 mk till samma kassa. Sällskapet, hvars bestyrelse, bestående af nio valda ledamöter, är i Helsingfors, underhåller efter behof en egen missionsskola, i hvilken personer, som efter anställd pröfning anses ega dertill erforderliga egenskaper, utbildas för missionärkallet.

Finska missionssällskapet har ett eget missionsfält i Ovambo landet och Ondonga området i sydvestra Afrika, norr om Damara vid pass 18° sydlig bredd och 850—950 km aflägsset från närmaste hamn.

Missionssällskapets inkomster för hednamissionen, hvilka influtit genom ledamots afgifter, frivilliga gåfvor och testamenten, kollekter samt försålda missionstidningar och skrifter m. m., utgjorde under året Maj 1888 — Maj 1889 88,016 mk 39 pni. Behållningen i fonden för inre missionen utgjorde den 30 April sistnämnda år 13,494 mk 92 pni, i fonden för judemission 2,469 mk 13 pni, i fonden för uppförande af ett missionshus i Finland 9,695 mk 21 pni, i fonden för räddningshemmet för fallna qvinnor 3,850 mk 46 pni, i fonden för ett missionsskepp 2,871 mk 91 pni, i fonden för utbildande af ynglingar för hemlandsmissionen 2,428 mk 31 pni samt i pensions

fonden 924 mk 19 pni. Missionssällskapets inkomster för hednamissionen har utgjort i jemna mark:

År 1884	78,175 mk.
„ 1885	91,095 „
„ 1886	79,548 „
„ 1887	74,867 „
„ 1888	97,412 „

Finska förlagsföreningen.

(Helsingfors).

Finska förlagsföreningen, hvars ändamål är att trygga finska förläggares rätt medelst garanti för förlaget samt derigenom medverka till befordrandet af de materiela vilkoren för en inhemsk litteratur, bildades 1858. Föreningens nu gällande stadgar äro af den 25 September 1889. Medlem i föreningen kan blifva enhvar i landet bosatt förläggare af böcker, musikalien, kartor och planscher. Föreningen antager kommissionärer i landsorts-städerna mot ett efter omständigheterna lämpadt belopp såsom säkerhet för det kommissionslager, kommissionären komme att anförtros. Föreningens ledamöter förbinda sig deremot att på hvarje ort, der föreningen har kommissionär, icke utlemna sina förlagsartiklar till försäljning i kommission eller fast räkning åt någon annan person än föreningens kommissionär. Föreningens direktion, bestående af 5 ledamöter, hvilka sig emellan välja ordförande, sammanträder i Helsingfors, der äfven föreningens samtliga ledamöter sammankomma till allmänt årsmöte den 25 Maj. År 1889 hade Finska förlagsföreningen 44 kommissionärer, deraf 3 i hvardera af städerna Helsingfors och Åbo, 2 i Wiborg, Tammerfors och Nikolaistad samt 1 i enhvar af landets öfriga städer, förutom i Nådendal Kaskö och Kemi, der inga kommissionärer

finnas. Deremot voro sådana antagne i Idensalmi, Jokkas och Salo köping, äfvensom utom landet i S:t Petersburg. Desses sammanlaggda borgesförbindelser utgjorde en summa af 189,000 mk.

Finska Pass-Expeditionen.

(S:t Petersburg.)

Under ministerstatssekreterarens inseende finnes i S:t Petersburg inrättad en passexpedition, som eger att utfärda förpassningar åt finnar, som uppehålla sig i Ryssland. Pass-expeditionen utgöres af en *chef*, som på ministerstatssekreterarens framställning utnämnes af kejsaren, en förste och en andre *sekreterare*, en *sekreterareadjoint*, en *kassör*, en *kontrollör*, en *registrator*, två *bokhållare*, en *bokhållareadjoint*, fem *kopister*, äfvensom ett *rättegångsbiträde* för finske undersåtar i S:t Petersburg och en *läkare*.

Löneförmånerna utgöra för chefen 15,000 mk, förste sekreteraren 9,500 mk, andra sekreteraren, kassören och kontrollören, enhvar 5,200 mk, rättegångsbiträdet 6,400 mk, registratorn och ena bokhållaren, hvardera 4,000 mk, andre bokhållaren 4,600 mk, sekreterare- och bokhållareadjointen, hvardera 3,100 mk, kopisterna, enhvar 2,600 mk, och läkaren 4,500 mk.

Finske handelsombudsmän.

Genom kejsarliga förordningen af 17 Juli 1835 erhöll finska styrelsen rättighet att i särskilda ryska städer tillförordna *handelsombudsmän*, med åliggande att lemna finska handlande, skeppare och näringsidkare allt slags lagligt biträde vid tullväsendet och andra verk, så väl i hänseende till inkommande och utgående varor, som vid finska inne-

Kejsrerliga Ryska Riddarordnarne.

Någon särskild riddarordning eger Finland icke, utar ha de kejsrerliga ryska ordnarne alltsedan år 1808, likasom tidigare de kongliga svenska ordnarne, utdelats såsom belöningar och tecken på regeringens ynnest åt finske tjenstemän och andre, hvilka deraf ansetts förtjente. Då de ryska ordnarne sålunda vunnit så att säga burskap i Finland, torde en kort redogörelse för desamma här böra lemnas. De kejsrerliga ryska riddarordnarne äro:

S:t Andreas orden, ryska rikets högsta orden, stiftad den 30 November (12 December) 1698 af Peter den store. Ordenstecknet består af: 1:o et mörkblått, emailleadt Andreaskors i guld, med apostelen Andreas bild i midten samt en krona deröfver och bokstäfverna S. A. P. R. (Sanctus Andreas, Patronus Russiae) å korsets fyra armar. Korset bäres vid ett bredt himmelsblått vattradt band öfver högra axeln. 2:o en åttkantig silfverstjerna med ett blått kors, i hvars midt läsas orden: «за вѣру и вѣрность» (för tro och trohet). Alla de manliga medlemmarne af kejsrerliga huset eller storfurstarne erhålla Andreasorden genast vid dopet. Orden utdelas såsom ett tecken af vänskap och aktning åt utländska monarker och furstar, äfvensom för utmärkta förtjenster åt rikets högsta embetsmän. Andreasorden består blott af en klass; dock utgör det en särskild utmärkelse att erhålla ordens insignierna i diamanter.

S:t Katarina orden, en orden för fruntimmer, stiftades den 24 November (6 December) 1714 af Peter den Store till dess gemål Katarina 1:stas ära. Ordenstecknet består af en silfverstjerna samt en röd emailleerad guldsköld, hvilken hänger vid ett rödt band med silfver infattning och bär på sin framsida den heliga Katarinas bild med

ett hvitt kors i handen. Orden sönderfaller i två klasser. Kejsarinnan är stormästarinna för denna orden.

S:t Georgs orden, stiftad den 26 November (8 December) 1769 af Katarina II för militära förtjenster. Ordenstecknet är: 1:o ett gyllene hvitt emailleradt kors med S:t Georgs bild till häst ridande öfver draken, hängande vid ett brandgult och svartrandigt band, samt 2:o en fyrkantig gyllene kraschan med S:t Georgs namnchiffer i midten. S:t Georgs orden, som åtnjuter ett högt anseende, består af fyra klasser, af hvilka den 1:sta endast utdelas åt de fältherrar, hvilka vunnit seger öfver rikets fiende eller eröfrat en vigtigare fästning.

S:t Wladimirs orden, stiftad af Katharina II den 22 September (4 Oktober) 1782 och indelad i fyra klasser. Ordenstecknen äro för första och andra klassen: ett mörkrött band med svarta ränder, vid hvilket hänger ett rödt emailleradt guldkors. I korsets midt är ett B (Storfurst Wladimirs namnchiffer) uppå en utbredd hermelinsmantel. Vidare bäres på venstra bröstet en silfverkraschan med omvexlande silfver- och guldstrålar och med bokstäfverna C. P. K. B. samt omskriften «ПОЛЬЗА, ЧЕСТЬ И СЛАВА» (gagn, ära och beröm) i midten. Riddarne af 3:dje och 4:de klasserna bära endast korset, de förre å halsen, de senare på bröstet vid smalare band.

S:t Alexander Newski orden, stiftad af Peter den store den 30 Augusti (11 September) 1722, och bestående af endast en klass, hvaraf dock ordenstecknet i briljanter utgör en högre afdelning. Insignierna äro ett högrödt band öfver venstra axeln, ett rödt emailleradt kors med en fläckterörn i inskärningarne samt storfursten Alexander Newskis bild till häst i midten, samt en silfverskraschan med furstens namnchiffer och omskriften «за труды и отечество» (för mödor och fosterland).

Hvita örns orden, ursprungligen kunglig polsk och stiftad af Wladislaw I år 1325, samt förnyad af August II år 1705. Insignierna äro en svart krönt fläckter örn med gyllene hufvuden samt i midten inom en guldstjerna ett rödt kors, i hvilket en hvit örn befinner sig. Tecknet bäres vid ett mörkblått vattradt band öfver vensta axeln. Å venstra bröstet bäres derjemte en guld kraschan.

S:t Annae orden, stiftad den 3 (15) Februari 1736 i Kiel af Hertig Karl Fredrik af Holstein-Gottorp till dess gemål Anna Petrowna's ära. Genom sonen Peter III kom den till Ryssland och förklarades af Paul I 1791 för en rysk orden. Insignierna äro: ett rödt hand med gula kanter öfver venstra axeln med vidhängande rödt kors, hvarpå den heliga Annas bild framställes, samt på högra bröstet en silfverkraschan med ett rödt kors i midten och omskriften «Aman-tibus Pietatem, Justitiam, Fidem». Orden är indelad i 4 klasser. Första klassens riddare bära ofvannämnda insignier, andra klassens korset i smalare band kring halsen och tredje klassens korset i band på bröstet. Annæ ordens fjerde klass utdelas endast åt militärer och bäres på värfästet.

S:t Stanislai orden, likasom hvita örns orden ursprungligen polsk och stiftad år 1765 af Stanislaus Ponia-towski. Orden består af tre klasser. Första klassens insignier äro en silfverkraschan med bokstäfverna S. S. i hjert-skölden, ett rödt vattradt band med hvita kanter öfver venstra axeln och dervid hängande rödt emailleadt kors med mellanstående örnar. Andra klassen bär korset om halsen och tredje på bröstet.

I Finlands statskalender för år 1889 upptagas följande antal riddare af:

Andreas orden	1.
Geors ordens 4:de klass	4.
Wladimirs ordens 1:sta klass	2.
,, 2:dra ,,	20.
,, 3:dje ,,	72.
,, 4:de ,,	61.
Alexander Newski orden	6.
Hvita örns orden	10.
Annæ ordens 1:sta klass	33.
,, 2:dra ,,	165.
,, 3:dje ,,	340.
,, 4:de ,,	48.
Stanislai ordens 1:sta klass	54.
,, 2:dra ,,	279.
,, 3:dje ,,	423.
Antalet andliga ledamöter var af:	
Wladimirs ordens 3:dje klass	3.
Annæ ordens 2:dra klass	10.
,, 3:dje ,,	74.
Stanislai ordens 1:sta klass	1.
,, 2:dra ,,	19.
,, 3:dje ,,	23.

Antalet ryska ordnar, som buros af finske tjenstemän, militärer och andre, utgjorde således 1,648. De i Finlands statskalender upptagne dekorerade personernas antal åter uppgick till 988.

II.

Statistiska tabeller.

— * —

1. Domsagornas och tingslagens kyrkskrifna folk-
mängd vid utgången af 1887.

(Grupperingen enligt 1888 års statskalender).

Domsaga.	Tingslag.	Folkmängd i		Domarens adress.
		tings- laget.	domsa- gan.	
	Åbo Hofrätt.			
Ruovesi.	1. Ruovesi s.	11,054	} 25,548	Ruovesi.
	2. Orihvesi s.	6,684		
	3. Kuru o. Teisko snr. . . .	7,810		
Birkkala.	1. Kangasala o. Messuby snr.	7,859	} 25,934	Lembois.
	2. Lempäälä o. Vesilahti snr Tottijärvi k.	11,320		
	3. Birkkala s. o. Ylöjärvi k.	6,755		
Ikaalis.	1. Parkano och Ikaalis snr. samt Jämijärvi k	16,831	} 38,497	Ikaalis.
	2. Kankaanpää s., Karvia o. Honkajoki kpr.	12,035		
	3. Tavastkyrö s. o. Viljakka- la k.	9,631		
Tyrvis.	1. Mouhijärvi s., Suodennie- mi k., Lavia o. Karkku snr samt Suoniemi k.	15,181	} 45,965	Tammer- fors och Karkku.
	2. Tyrvis s., Kiikka o. Kii- kois kpr.	12,431		
	3. Hvittis s., Vampula o. Kauvatsa kpr samt Punka- laitio s.	18,353		

Domsaga.	Tingslag.	Folkmängd i		Domarens adress.
		tingslaget.	domsagan.	
Ulfsby.	1. Ulfsby s., Kullaa k., Björneborgs landsförs., Nakki-la s	15,901	} 37,409	Björneborg.
	2. Norrmarks s., Hvittisbo-fjärds o. Påmarks kpr. .	11,107		
	3. Sastmola o. Siikais snr.	10,401		
Eura.	1. Euraåminne s., Luvia k., Raumo landsförs., Lappi o. Hinnerjoki snr.	15,473	} 36,617	Eura och Kauttua.
	2. Eura s., Kiukais o. Honki-lahti kpr., Kjulo o. Sä-kylä snr	12,873		
	3. Kumo o. Harjavalta snr.	8,271		
Vehmo.	1. Virmo s., Karjala k., Mie-tois s.	6,810	} 34,065	Nystad.
	2. Vehmo s., Lokalahti k, Töfsala s., Iniö o. Velkua kpr., Gustafs s.	11,215		
	3. Nykyrko s., Nystads lands-förs., Letala s., Kodisjoki predikogäll, Pyhämaa s.	16,040		
Masku.	1. Lemo s., Villnäs k., Ri-mito s., Merimasku k. .	5,431	} 30,657	Åbo.
	2. Nousis o. Masku snr., Rus-ko o. Vahto kpr., Reso s., Nädendals landsförs. . .	8,287		
	3. St Marie s., Paattis k., Lundo s., Brunkkala k. .	9,330		
	4. Nagu, Korpo o. Hout-skärs snr	7,609		
Loimjoki.	1. Loimjoki s., Metsämaa k., Alastaro s.	14,128	} 30,212	Loimjoki.
	2. Pöytis s., Orihpää k., Ylä-ne s.	8,552		

Domsaga.	Tingslag.	Folkmängd i		Domarens- adress.
		tings- laget.	domsa- gan.	
Piiikkis.	3. S:t Märrens s., Koskis, Eu- ra o. Karinäs kpr.	7,532	} 31,418	Kimito.
	1. S:t Karins s., Kakskerta k., Piiikkis s., Kuustö k., Pemar s.	9,049		
	2. Pargas s.	6,480		
	3. Sagu s., Karuna k.	4,612		
	4. Kimito s., Dragfjärds o. Vestanfjärds kpr.	9,714		
Halikko.	5. Hiittis s.	1,563	} 28,795	Salo.
	1. Halikko s., Angelnieniemi k., Vaskis hol., Uskela s., Muurla k., S:t Bertils s. . .	13,989		
	2. Bjerno s., Finnby o. Öf- verby kpr.	7,949		
Ålands.	3. Kiikala o. Kisko snr., Suomusjärvi k.	6,857	} 21,098	Mariehamn o. Jomala.
	1. Saltviks s.	2,224		
	2. Sunds o. Vårdö snr.	2,929		
	3. Kunlinge o. Brändö snr.	2,005		
	4. Föglö s., Kökar o. Sot- tunga kpr.	2,764		
	5. Lemlands s. o. Lumpar- lands k.	2,420		
	6. Hammarlands o. Eckerö snr	3,015		
	7. Jomala s.	2,635		
Jämsä.	8. Finströms s o. Geta k. . .	3,106	} 40,307	Padasjoki.
	1. Jämsä o. Korpilahti snr.	20,960		
	2. Längelmäki o. Kuorehvesi snr, Eräjärvi k. o. Pajula byalag af Sahalahti s.	8,263		
	3. Padasjoki o. Kuhmois snr.	11,084		

Domsaga.	Tingslag.	Folkmängd i		Domarens adress.
		tingslaget.	domsagan.	
Hollola.	1. Hauho, Tuulos o. Luopiois snr.	10,112	} 45,309	Lampis.
	2. Hollola, Nastola o. Kärkölä snr.	16,757		
	3. Asikkala	8,947		
	4. Lampis o. Koskis snr.	9,493		
Janakkala.	1. Loppis o. Renko snr.	8,562	} 38,209	Tavastehus.
	2. Vänä, Janakkala o. Hausjärvi snr.	15,766		
	3. Pälkäne o. Sahalahti snr, Kuhmalahti k.	7,423		
	4. Hattula s. Tyrväntö k., Tavastehus landsförs.	6,458		
Sääksmäki.	1. Kalvola o. Sääksmäki snr.	8,664	} 48,593	Kuurila.
	2. Urjala o. Akkas snr. Kylmäkoski k.	12,634		
	3. Tammela s., Jokkis, Berttula o. Humppila kpr.	18,941		
	4. Somero s. o. Sommarnäs k.	8,354		
Raseborgs.	1. Pojo, Tenala o. Bromarfs snr, Ekenäs landsförs.	12,068	} 25,424	Ekenäs.
	2. Ingå s., Degerby k., Fagerviks bruksförs.	5,015		
	3. Karis s., Snappertuna k., Svartå brukstörs.	5,648		
	4. Karislojo s., Sammatti k.	2,693		
Lojo.	1. Kyrslätts o. Sjundeå snr.	9,298	} 29 281	Nummela.
	2. Vichtis o. Pyhäjärvi snr.	9,370		
	2. Lojo, Nummis o. Pusula snr	10,613		
Helsinge.	1. Helsinge s.	8,729	} 26,195	Helsingfors och Helsinge.
	2. Thusby s.	5,051		
	3. Nurmijärvi s.	7,325		
	4. Esbo s.	5,090		

Domsaga.	Tingslag.	Folkmängd i		Domarens adress.
		tingslaget.	domsagan.	
Mäntsälä.	1. Orimattila o. Artsjö snr.	11,008	} 25,847	Orimattila
	2. Mäntsälä s., Askola o. Pukkila kpr	12,351		
	3. Mörsköm s.	2,488		
Borgå.	1. Perno s., Liljendals k. . .	7,564	} 27,381	Borgå.
	2. Borgå s., Borgnäs k. . . .	13,821		
	3. Sibbo s., Östersundom k.	5,996		
Iittis.	1. Iittis o. Jaala snr.	12,868	} 28,831	Kausala.
	2. Elimä o. Anjala snr. . . .	7,995		
	3. Lappträsk o. Strömfors snr	7,968		
Vasa hofrätt.				
Lappmarken.	1. Muonionniska s., Enontekis k.	1,756	} 8,524	Kittilä.
	2. Sodankylä s.	3,020		
	3. Kittilä s.	2,396		
	4. Enare s.	988		
	5. Utsjoki s.	364		
Torneå.	1. Nedertorneå o. Karunki snr.	7,163	} 25,596	Torneå.
	2. Öfvertorneå s., Turtola o. Kolari kpr.	6,341		
	3. Kemiträsk o. Kuolajärvi snr.	6,031		
	4. Rovaniemi s.	6,061		
Kemi.	1. Pudasjärvi o. Taivalkoski snr.	10,399	} 41,086	Kemi.
	2. Kuusamo s.	7,718		
	3. Kemi, Simo o. Tervola snr.	9,126		
	4. Ijo s., Kuivaniemi k., Kii- minki s., Haukipudas o. Öfverkiiminki kpr.	13,843		

Domsaga.	Tingslag.	Folkmängd i		Domarens adress.
		tingslaget.	domsagan.	
Kajana.	1. Hyrynsalmi s., Ristijärvi k., Suomussalmi o. Puolanko snr.	14,118	} 38,789	Kajana.
	2. Sotkamo s.	7,974		
	3. Kuhmoniemi s.	6,771		
	4. Paltamo s., Kajana landsförs.	6,597		
	5. Säräisniemi s.	3,329		
Uleå.	1. Uleå s., Uleåsalö k., Karlö s.	6,409	} 34,888	Uleåborg.
	2. Siikajoki s., Revolaks k., Paavola o. Frantsila snr.	9,985		
	3. Muhos o. Utajärvi snr. .	8,013		
	4. Limingo s., Lumijoki, Tyrnävä, Temmes o. Kempele kpr.	10,481		
Salo.	1. Salo s., Salo o. Vihanti kpr.	6,187	} 39,495	Brahestad.
	2. Pyhäjoki s., Merijärvi k., Oulais o. Haapavesi snr.	15,393		
	3. Kalajoki o. Alavieska snr, Rautio k., Ylivieska o. Sievi snr.	17,915		
Piippola.	1. Piippola s., Pulkkila k., Kestilä s.	7,423	} 28,212	Nivala.
	2. Haapajärvi, Pidisjärvi o. Reisjärvi snr.	13,638		
	3. Kårsämäki o. Pyhäjärvi snr	7,151		
Gamla-karleby.	1. Lohteå s., Himanko k., Ylikannus o. Toholampi snr. Lestijärvi k.	13,297	} 39,550	Gamla-karleby.
	2. Gamlakarleby s., Nederve-til k., Kelviå s., Ullava k.	11,379		

Domsaga.	Tingslag.	Folkmängd i		Domarens adress.
		tingslaget.	domsagan.	
Nykarleby.	3. Perho o. Vetil snr, Halso k., Kautsby s.	8,749	} 40,757	Nykarleby.
	4. Kronoby o. Teerijärvi snr.	6,128		
	1. Pedersöre, Purmo, Esse o. Larsmo snr.	13,584		
	2. Nykarleby s., Jeppo k., Munsala s.	11,094		
	3. Kauhava, Ylihärmä o. Alahärmä snr.	16,079		
Korsholm.	1. Oravais, Vöörä o. Maksmo snr.	14,271	} 44,279	Nikolai-stad.
	2. Mustasaari, Replot o. Qveflaks snr.	14,872		
	3. Lillkyro s.	4,575		
	4. Laihela o. en del af Jurva s.	10,261		
Närpes.	1. Malaks s., Petalaks o. Bergö kpr, Solf o. Pörtom snr.	13,793	} 54,213	Kaskö.
	2. Närpes. Öfvermark o. Korsnäs snr	18,618		
	3. Östermark o. en del af Jurva s.	6,421		
Ilmola.	4. Lappfjärd o. Sideby snr.	8,429	} 60,052	Östermyra.
	5. Bötom o. Isojoki snr. .	6,952		
	1. Ilmola s., Seinäjoki k., Peräseinäjoki, Kauhajoki, Kurikka o. Jalasjärvi snr.	43,348		
Alavo.	2. Storkyro o. Ylistaro snr.	16,704	} 53,603	Alavo.
	1. Lappo o. Nurmo snr. .	14,302		
	2. Kuortane o. Alavo snr, Töysä k. samt en del af Peräseinäjoki s.	14,570		
	3. Alajärvi s., Soini o. Lehtimäki kpr	9,902		

Domsaga.	Tingslag.	Folkmängd i		Domarens adress.
		tingslaget.	domsagan.	
Jyväskylä.	4. Lappajärvi, Evijärvi, Kor- tesjärvi o. Vindala snr. .	14,829	} 36,793	Etseri.
	1 Jyväskylä o. Petäjävesi snr.	12,135		
	2. Virdois o. Etseri snr. .	11,558		
	3. Keuruu s., Pihlajavesi k., Multia s.	13,100		
Laukas.	1. Laukas s., Sumiais k. .	11,385	} 50,539	} Laukas. Saari- järvi
	2. Saarijärvi, Urais o. Kars- tula snr.	20,585		
	3. Pihtipudas o. Viitasaari snr, Konginkangas k. . .	14,045		
	4. Kivijärvi s.	4,524		
Viborgs hofrätt.				
Kymmene.	1. Säkki järvi s.	10,746	} 43,854	Fredriks- hamn.
	2. Vederlaks o. Michikkälä snr.	10,109		
	3. Pyttis o. Kymmene snr, Hogland o. Tytärsaari .	8,976		
	4. Vekkelaks o. Sippola snr.	14,023		
Lappvesi.	1. Valkeala s.	8,728	} 37,809	Willman- strand.
	2. Luumäki s.	5,772		
	3. Klemis o. Taipalsaari snr.	7,492		
	4. Savitaipal o Suomennie- mi snr	8,531		
	5. Lappvesi s.	7,286		
Jääskis.	1. Joutseno s.	3,235	} 33,743	Willman- strand.
	2. Ruokolahti o. Rautjärvi snr	10,304		
	3. Jääskis s.	5,518		
	4. Kirvus s.	6,288		
	5. S:t Andree s.	8,398		

Domsaga.	Tingslag.	Folkmängd i		Domarens adress.
		tingslaget.	domsagan.	
Stranda.	1. Björkö o. S:t Johannis snr. Seitskär, Lavansaaari o. Pienisaari öar	12,476	} 43,994	Viborg.
	2. Nykyrka o. Kuolemajärvi snr	14,022		
	3. Viborgs s.	17,496		
Äyräpää.	1. Valkjärvi s.	6,046	} 34,179	Viborg.
	2. Rautus s.	4,633		
	3. Mohla o. Heinjoki snr. .	13,484		
	4. Kivinebb s.	10,016		
Kexholms.	1. Räisälä s.	5,227	} 29,667	Räisälä.
	2. Kexholms o. Kaukola snr.	5,050		
	3. Sakkola s., Metsäpirtti k.	8,142		
	4. Pyhäjärvi s.	5,025		
	5. Hiitola s., Ilmes o. Tiurula kpr.	6,223		
Kronoborgs.	1. Parikkala s.	11,148	} 26,597	Jaakimvaara.
	2. Jaakimvaara s.	9,310		
	3. Kronoborgs s.	6,139		
Sordavala.	1. Uukuniemi s.	4,670	} 23,267	Sordavala.
	2. Ruskeala s., Leppälahti k.	4,461		
	3. Sordavala s.	14,136		
Salmis.	1. Salmis s.	9,078	} 31,195	Impilahti.
	2. Impilahti s., Kitelä k. .	10,434		
	3. Suistamo s.	5,727		
	4. Suojärvi s.	4,179		
	5. Korpiselkä k.	1,777		
Pielisjärvi.	1. Pielisjärvi s.	11,015	} 31,129	Nurmis.
	2. Nurmes s., Rautavaara k.	11,794		
	3. Juuka s.	8,320		
Ilomants.	1. Ilomants s.	13,243	}	
	2. Eno s.	4,956		

Domsaga .	Tingslag.	Folkmängd i		Domarens adress.
		tingslaget.	domsagan.	
Kides.	3. Tohmajärvi o. Pälkjärvi snr	10,302	} 36,027	Joensuu.
	4. Kiihtelysvaara s.	7,526		
	1 Kides s.	11,145	} 34,309	Nyslott.
	2. Bräkylä	6,522		
	3. Kesälahti s.	3,274		
4. Kerimäki s.	11,179			
Libelits.	5. Savonranta s.	2,189	} 34,152	Joensuu.
	1. Kaavi s.	7,818		
	2. Libelits o. Kuusjärvi snr.	15,906		
	3. Polvijärvi s.	2,906		
Kuopio.	4. Kontiolahti s.	7,522	} 36,810	Kuopio.
	1. Kuopio Maaninka o. Karttula snr	29,939		
Idensalmi.	2. Tuusniemi s.	6,871	} 34,453	Idensalmi.
	1. Idensalmi o. Lapinlahti snr.	25,880		
Pielavesi.	2. Kiuruvesi s.	8,573	} 29,978	Kuopio.
	1. Pielavesi o. Keitele snr.	13,387		
Rautalampi.	2. Nilsiä s.	16,591	} 34,748	Rautalampi.
	1. Pieksämäki s., Jäppilä k.	3,611		
	2. Rautalampi s., Vesanto k.	15,187		
Leppävirta.	3. Hankasalmi s.	5,950	} 29,658	Leppävirta.
	1. Leppävirta s.	15,375		
	2. Suonenjoki s.	6,676		
Rantasalmi	3. Jorois s.	7,607	} 27,172	Nyslott.
	1. Rantasalmi s., Kangaslampi k.	10,705		
	2. Heinävesi s.	7,840		
Jokkas.	3. Sääminki s.	8,627	} 22,859	Puumala.
	1. Jokkas s.	11,637		
	2. Puumala s.	5,622		
	3. Sulkava s.	5,600		

Domsaga.	Tingslag.	Folkmängd i		Domarens adress.
		tingslaget.	domsagan.	
S:t Michels.	1. S:t Michels s.	11,016	} 27,343	S:t Michel.
	2. Kangasniemi s.	10,449		
	3. Haukivuori s.	3,547		
	4. Anttola s.	2,331		
Mäntyharju.	1. Mäntyharju s.	12,628	} 25,372	Kristina.
	2. Hirvensalmi s.	6,461		
	3. Kristina s.	6,283		
Heinola.	1. Heinola s.	5,862	} 33,040	Heinola.
	2. Sysmä s.	9,173		
	3. Gustaf Adolfs s.	7,708		
	4. Luhanko, Joutsa o. Leivonmäki snr.	10,297		

2. Öfversigt af länens i Finland indelning i administrativt och judicielt hänseende år 1888.

L ä n.	Administrativ indelning.				Hofrätts om- råde:	Judiciell indelning.		
	Städer.	Landsbygd.		Härader.		Rådstuf- vurätter.	Häraderätter.	
		Antal stads- kommun- er.	Läns- mans- distrikt.				Kommun- er.	Domsa- gor ¹⁾
Nylands län	5	4	24	38	Åbo	5	6	20
Åbo o. Björneborgs "	6	10	45	125		5	10	38
Tavastehus "	2	6	26	48	Viborgs	2	6	21
Viborgs "	6	9	41	48		6	9	37
S:t Michels "	3	4	21	27	Vasa	3	5	21
Kuopio "	2	6	28	35		2	9	24
Vasa "	7	6	40	82	Vasa	7	8	29
Uleåborgs "	5	6	37	68		4	7	28
Hela landet	36	51	262	471		34	60	218²⁾

¹⁾ I de fall, då en domsaga är fördelad på två län, är den hänförd till det län, till hvilket större delen af dess område hör.

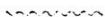
²⁾ År 1889 hade tingslagens antal ökats till 223.

3. Öfversigt af Finlands ecklesiastika indelning år 1889.

L. ä n.	Evangelisk-lutherska kyrkan.										Summa kristna kyrkoförsamlingar.			
	Åbo erkestift.					Kuopio stift.								
	Borgå stift.		Borgå stift.			Kuopio stift.		Kuopio stift.						
	Prosterin ¹⁾ .	Pastorat.	Kyrkoförsamlingar.	Prosterin ¹⁾ .	Pastorat.	Kyrkoförsamlingar.	Prosterin ¹⁾ .	Pastorat.	Kyrkoförsamlingar.	Prosterin ¹⁾ .		Pastorat.	Kyrkoförsamlingar.	
Nylands län	2	14	18	3	19	23	—	—	—	—	—	1	1	43
Åbo o. Björneborgs "	8	72	117	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	118
Tavastehus "	3	21	34	2	11	13	—	—	—	—	—	—	—	47
Viborgs "	—	—	—	8	44	46	—	—	—	—	—	3	17	64
S:t Michels "	—	—	—	4	22	26	—	—	—	—	—	—	1	27
Kuopio "	—	—	—	—	—	—	3	25	36	1	3	—	—	39
Vasa "	5	54	72	1	10	12	—	—	—	—	—	1	—	85
Vieåborgs "	—	—	—	—	—	—	6	47	67	—	—	—	—	67
Hela landet	18	161	241	18	106	120	9	72	103	4	24	2	2	490

¹⁾ Prosteri, som omfattar församlingar från två eller flera län, är upptaget under det län, dit flertalet af dess församlingar höra.

REGISTER.

	Sid.		Sid.
Abnormskolorna	223	Arkitekter	124
Adliga ätter, introducerade å finska riddarhuset	318	Arméskarpsskyttebataljonerna .	191
Agronomer	282	Astronomiska observatorium .	203
Aktiebolaget Helsingfors folk- bank	349	Augmentshemman	179
Aktiva trupperna	182	Bankfullmäktige, ständernas .	130
Alexander Newski orden	380	Barnmorskor	93
Alexanders universitetet	198	" undervisning åt ele- ver	93
Allmänna brandstodsbolaget, städernas	334	Bataljonskommendörer för fin- ska gardet	194
" byggnaderna, öfver- styrelsen för	122	Befälhafvare för finska armén	193
" helsovården	97	Bergsstyrelsen	293
" ploginstruktören	282	Bibelsällskapet	350
" revisionskontoret	155	Biblioteket, allmänna	202
" revisionsrätten	155	" ryska	202
" sjukhuset i Helsing- fors	86	" student-	205
" straffanstalter	119	Biskopar, i Kuopio	247
Andreas orden	380	" " Viborg och Borgå	246
Annæ "	382	" " Åbo	244
Apotek, antal	96	Borgå stift	240
Apotekare	95	Blinda, läroanstalter för	225
Apotekslådor	96	Bondeståndet	313
Arkeologiska kommissionen .	249	Bonsdorffska museum	203
		Borgareståndet	311
		Boställsinspektörer	171
		Botaniska trädgården	204

	Sid.		Sid.
Brandförsäkringsaktiebolaget		Direktorer för statistiska byrån	101
Fennia	339	Divisionschefer för finska ar-	
Brandstodsbolaget för landet .	336	mén	193
" städernas		Djurläkare	94
allmänna	334	Domsagor	49
Brofogdar	59	Domsagornas folkmängd 1887,	
Båtsmanshåll	179	tabell öfver	385
Chefer för civil-expeditionen .	30	Drätselkammaren	71
" " ecklesiastik-expedi-		Duodecim	358
" " tionen	32	Dårvården	88
" " finans-expeditionen	31	Döfstumma, läroanstalter för	223
" " finska gardet . . .	194	Ecklesiastik-expeditionen	17, 198
" " forstväsendet . . .	169	" " chefer för	32
" " handels- o. industri-		Ecklesiastikstaten	237
" " expeditionen	31	Ecklesiastikstatens enke- o. pu-	
" " jordbruksexpeditio-		pillkassa	329
" " nen	32	Ekonomie-departementet .	16, 54
" " kammar-expeditio-		Ekonomiedivisionen	201
" " nen	31	Elementarläroverken	213
" " kansli-expeditionen	31	Elementarskolor	217
" " militie-expeditionen	32	Expeditionen, civil-	16, 55
" " strömmrensings- el-		" ecklesiastik-	17, 198
" " ler ingenjörkorp-		" finans-	16, 128
" " sen	257	" handels- o.	
Civil-expeditionen	16, 55	" industri-	18, 285
Civilstatens enke- o. pupill-		" jordbruks-	17, 252
kassa	325	" kammar-	17, 155
Collegium medicum	79	" kansli-	16, 106
" " generaldi-		" militie-	17, 172
" " rektörer i	83	Expeditionschefer, förteckning å	30
" " ordföran-		Farmaceutiska laboratorium .	203
" " de i	83	Fattigvårdsinspektör	104, 106
Departement, Ekonomie-	16	Finans-expeditionen	16, 128
" Justitie-	15	" " chefer för	31
Direktorer för kadetkorpser .	178	Finlands administrativa, eckle-	
" " meteorologiska		siastika och judiciela	
" " centralanstalten	353	indelning, tabell öf-	
" " myntverket	154	" " ver	396, 397
" " polyteknikum	301	" " bank	128

	Sid.		Sid.
Finlands hypoteksförening	342	Folkskollärarnes enke- o. pup.	
” statsarkiv	126	kassa	331
” statskontor	138	Folkskolorna	233
” ständer	309	Folkupplysningssällskapet	365
Finska bibelsällskapet	350	Fornminnesföreningen	372
” civilstatens enke- o. pup.		Forstinspektionsdistrikt	167
kassa	325	Forstinstitutet å Evois	170
” dragonregementet	192	Forststyrelsen och forststaten	164
” ecklesiastikstatens enke-		Friherrar, introducerade å fin-	
o. pup. kassa	329	ska riddarhuset	118
” fornminnesföreningen	372	Fruentimmersskolor	217
” forstföreningen	373	Fremmande trosförvandter	247
” förlagsföreningen	377	Fyrar	289
” gardet	190	Fysiologiska laboratorium och	
” handelsombudsmän	378	anatomiska inrättningen	203
” historiska samfundet	354	Fysiska laboratorium	203
” hushållningssällskapet	273	Fångvårdsstyrelsen	116
” kaderekipaget	181	Fäktsalen, universitetets	204
” kadetkorpser	172	Fängelseföreningen i Finland	374
” ” chefer o.		Fängelser, härads-	119
direktorer för	178	” läns-	119
” konstföreningen	366	” straff- o. arbets-	119
” krigskommissariatet	195	Föredragande i finska komitén	11
” litteratursällskapet	359	Föreningen för konstfliten i Fin-	
” läkaresällskapet	357	land	369
” militären	178	Föreningsbanken i Finland	344
” militärens enke- o. pup.		Föreståndare för kejs. palatset	
kassa	327	i Helsingfors	13
” missionssällskapet	376	” för statistiska by-	
” passexpeditionen	378	rån	101
” riddarhuset	315	Försäkringsaktiebolaget Kaleva	340
” skolstatens pensions-		Försäkringsbolag	334
kassa	330	Landshöfdingar och guvernö-	
” strömrrensningsskorpser	253	rer under inneva-	
” vetenskapssocieteten	351	rande århundrade:	
” ” meteoro-		i Kuopio län	65
logiska centralan-		” ” i Nylands län	62
stalt	352	” ” i Nylands och Ta-	
Finsk-ugriska sällskapet	356	vastehus län	62

	Sid		Sid.
Landshöfdingar och guvernörer under innevarande århundrade:		Guvernörer, förteckning öfver	
i S:t Michels län	64	i S:t Michels län	64
" " i Tavastehus län.	63	" " i Tavastehus län	63
" " i Vasa län . . .	66	" " i Vasa län . . .	66
" " i Viborgs län . .	64	" " i Viborgs län . .	64
" " i Uleåborgs län .	66	" " i Uleåborgs län.	66
" " i Åbo och Björneborgs län . . .	63	" " i Åbo o. Björneborgs län . . .	63
Generaldirektören för statsjernvägarna . . .	272	Handels- och industri-expeditionen	18, 285
" i collegium medicum . . .	83	Handelsombudsmän	378
" i medicinalstyrelsen . . .	83	Handelsskolor	305
" i tullstyrelsen	146	Handverksskolor	303
Generalguvernörskansliet . . .	54	Hangö—Hyvinge banan	265
Generalguvernören	3	Helsingfors—Tavastehus—S:t Petersburg banan	262
Generalguvernörens embetsålganden	3	Historisk-etnografiska museum	203
Generalguvernörer i Finland . .	5	H. M. K:s kansli för Finland	11
Generalguvernörsadjointer . . .	6	Hofrätten i Vasa	42
Generalpostdirektörer	110	" " Viborg	44
Geografiska föreningen	373	" " Åbo	39
Geologiska kommissionen	297	Hofrätterna	37
Georgs orden	380	Hospitalet å Sjählö	88
Grefvar, introducerade å finska riddarhuset	118	Hushållningssällskapet	273
Grekisk-ryska kyrkan	247	Hvita örns orden	381
Grekisk-ryska andliga styrelsen i Viborg	247	Hypoteksföreningen	342
Guvernörer	57	Häkten, stads-	120
Guvernörer, förteckning öfver i Kuopio län	65	" tingslags-	120
" " i Nylands län	62	Häradsfängelser	119
" " i Nylands o. Tavastehus län	62	Häradshöfding	48
		Häradsnämnd	49
		Häradspostföreningen	112
		Häradsrätter	48
		Häradsskrifvare	58
		Idiotanstalt	226
		Indelningsverket	179
		Industriskolor	301
		Industristyrelsen	292

	Sid.		Sid.
Ingeniörkorpsen för väg- o. vat-		Klassiska lyceer	216
tenkommunikationerna	253	Komitén för finska ärenden . .	8
Inkomsten från forstväsendet .	188	Kommendörer för skarpskytte-	
Inspektören för finska armén .	193	bataljonerna	194
" " fiskerierna 272, 273		Kommissionslandtmätare	159
" " öfver fångelserna .	117	Kommunalfullmäktige	77
Institut, landtbruks-	276	Kommunalnämnden	78
Intendent för konstföreningens		Kommunalstyrelsen på landet .	75
samlingar	367	Kommunalstämma	76
" " vid öfverstyrelsen för		Konstföreningen	366
allmänna byggnaderna	125	" intendent för	
Jernvägarna	269	samlingarna	368
Jernvägsstyrelsen	268	" ordförande	367
Jordbruksexpeditionen	17, 252	" sekreterare	368
" " chefer för	32	Krigsrätt	47
Jordbruksskolor	280	Kronoborgs landtbruksinstitut .	278
Juridiska föreningen	368	Kronofogde	58
Justeringsinspektör	161	Kronolänsman	59
Justeringskommissionen	161	Kronomagasin	59
Justeringsverket	160	Kuopiobanan	267
Justitie-departementet	15, 37	" stift	240
Kaderekipaget	181	Kyrkoråd	238
Kadetkorpsen	172	Kämmersrätter	53
Kammar-expeditionen	17, 155	Lagberedningen i Finland . . .	36
" " " chefer för	31	Lagmansrätter	53
Kanaler	258	Lagtima ting	49
Kansallis-osakepankki	349	" landtdag	309
Kansli-expeditionen	16, 106	Landshöfdingar	55
" " " chefer för	31	Landskamrerare	57
Kartasigillatakontoret	150	Landskansli	57
Katarina orden	380	Landskontor	58
Kejs. Alexanders universitetet .	198	Landssekreterare	57
" palatset i Helsingfors . .	12	Landsstaten	57
" ryska riddarordnarne . . .	379	Landtbruksingeniörer	283
" senaten för Finland	13	Landtbruksläroverken	276
" senatens plenum	15	Landtbruks- o. mejerainstitut .	276
" öfverkrigsdomstolen i Fin-		Landtbrukssällskap	284
land	45	Landtdagen	309
Kemiska laboratorium	203	Landtmarskalkar	314

	Sid.		Sid.
Landtmäteristaten	159	Löneförmåner för länedjurlä-	
Landtränmästare	58	kare	95
Lappviks sjukhus	88	" " ministerstatssekretera-	
Ledamöter i ekonomie-departe-		ren	7
mentet	25	" " ministerstatssekretera-	
" " finska komitén	10	readjointen	7
" " justitie-departe-		" " ploginstruktörer	283
mentet	21	" " presterskapet	241
Lifgardets skarpskyttebataljon.	190	" " polismästare	74
Lots- o. fyrinrättningen, öfver-		" " provincialläkare	85
styrelsen för	286	" " stadsläkare	85
Lotsdirektörer	292	" " statsmejerister	283
Lotsinspektörer	292	" " stats- o. läneagrono-	
Lotsstaten	287	mer	282
Läkare, provincial-	83	" vid abnormskolorna 224, 225	
" stads-	83	" " allmänna revisions-	
Läkaresällskapet	357	rätten o. revisions-	
Läneagronomer	282	kontoret	156
Länebyggnadskontor	124	" " arkeologiska kommis-	
Länedejor	283	sionen	250
Länelandtmätare	159	" " arméskarpskyttebatal-	
Länenämnd	196, 197	jonerna	191
Länsfängelser	119	" " befälhafvarestyrelsen . 188	
Länsmansdistrikt	58	" " civilstatens enke- o.	
Länesjukhus	86	pupillkassa	326
Länestyrelserna o. landsstaten	55	" " ecklesiastikstatens en-	
Läroanstalterna för blinda . .	225	ke- o. pupillkassa . 329	
" " döfstumma 223		" " elementarläroverken 219	
Löneförmåner för boställsin-		" " Finlands bank	136
inspektörer	172	" " " statsarkiv . 128	
" " fattigvårdsinspektören	106	" " " statskontor . 140	
" " fängelsedirektörer och		" " finska dragonregemen-	
personal	121	tet	192
" " generalguvernören	5	" " " gardet	190
" " häradshöfdingar	50	" " " kadetkorpser . 177	
" " inspektören för fiske-		" " " militärens re-	
rierna	273	serv	193
" " krigsministern, ryska	189	" " " passexpeditio-	
" " landtbruksingenjörer . 284		nen	378

	Sid.		Sid.
Löneförmåner vid finska skol-		Löneförmåner vid landtmäteri-	
statens pensionskassa	330	staten	158, 160
” ” folkskollärares en-		” ” lotsstaten	290
ke- o. pupillkassa .	331	” ” lotsstyrelsen	291
” ” forststyrelsen o. forst-		” ” länenämnderna	198
staten	168	” ” medicinalstaten	
” ” forstinstitutet å Evois	171	85, 86, 88, 89	
” ” fruntimmersskolorna .	220	” ” medicinalstyrelsen .	82
” ” fångvårdsstyrelsen .	118	” ” mejeriskolorna	281
” ” generalguvernörskan-		” ” meteorologiska cen-	
sliet	54	tralanstalten	352
” ” generalguvernörens		” ” myntverket	154
stab	188	” ” Nygårds uppfostrings-	
” ” geologiska kommis-		anstalt	236
sionen	298	” ” pensionsanstalten för	
” ” grekisk-ryska kyrkan	248	befälhafvare o. sjöfolk	332
” ” guvernörsembetet . .	60	” ” polyteknikum	301
” ” H. M. Kejsarens kan-		” ” postexpeditionen	114
sli för Finland	12	” ” postsparbanken	115
” ” häradsnämnden	51	” ” poststyrelsen	110
” ” industriskolorna	303	” ” poststaten	114
” ” jernvägen	270	” ” prokuratörsembetet	34
” ” jernvägsstyrelsen	269	” ” revisionsrätten o. re-	
” ” jordbruksskolorna	280	visionskontoret	156
” ” justeringskommissio-		” ” seminarium i Ekenäs	230
nen	164	” ” ” i Jyväskylä	229
” ” kartasigillatakotoret	151	” ” ” ” Nykarleby	231
” ” kejsarliga senaten	20	” ” ” ” Sordavala	232
” ” ” öfverkrigs-		” ” skolorna för blinda	225
domstolen	48	” ” ” ” döfstumma	224
” ” komitén för finska ären-		” ” statistiska centralby-	
den	9	rån	101
” ” krigskommissariatet,		” ” statsarkivet	128
finska	195	” ” statsjernvägarna i Fin-	
” ” Kronoborgs landt-		land	269
bruksinstitut	279	” ” tullstyrelsen	145
” ” lagberedningskomitén	36	” ” tullstaten	149
” ” landtbruks- o. mejeri-		” ” universitetet	207
institutet å Mustiala .	278	” ” uppådsnämnderna	197

	Sid		Sid
Löneförmåner vid Vasa hofrätt	43	Nordiska aktiebanken för han-	
" " Viborgs	44	del och industri	346
" " Åbo	39	Nykterhetens vänner	374
" " ägodelningsrätten i Vi-		Nylands aktiebank	348
" " borgs län	52	Olycksfall-försäkringsaktiebola-	
" " öfverstyrelsen för all		get Patria	341
männa byggnaderna	125	Orden, se Riddarordnar.	
" " " landtmäteriet	158	Ordförande i arkeologiska kom-	
" " " pressärendena	104	missionen	251
" " " skolväsendet	213	" " bankodirektionen	137
" " " väg- o. vattenbyggnaderna	256	" " collegium medicum	83
Magistraten	70	" " finska litteratursällskapet	361
Magnetiska observatorium	352	" " komitén för finska ärenden	10
Medicinalstaten	83	" " manufakturdirektionen	297
Medicinalstyrelsen	78	" " pressöfverstyrelsen	104
Mejeriskolor	281	" " öfverkrigsdomstolen	48
Militie-expeditionen	17, 172	" " konstföreningen	367
" " chefer för	32	Ordningsrätter	72
Mineraliekabinettet	203	Palatset, kejsrerliga i Helsingfors	12
Ministerstatssekreterare för Finland	8	Passexpeditionen	378
" " embetsåligganden	7	Pastorer eller kyrkoherdar	237
" " löneförmåner	7	Patologisk-anatomiska inrättningen	203
Ministerstatssekreterareadjointens embetsåligganden	7	Pedagogiska föreningen	369
Ministerstatssekreterareadjointer	8	Pensionsanstalten för befälhåvare och sjöfolk från finska handelsfartyg	332
Ministerstatssekreterareadjointens löneförmåner	7	Pensionskassor	325
Missionssällskapet	376	" " finska civilstatens enke-	
Musikaliska kapellet	204	o. pupillkassa	325
Mynt	152	" " ecklesiastik- o.	
Mynt- o. medaljkabinettet	204	skolstatens	329, 330
Mynttillverkningen	153		
Myntverket	151		
Mått, mål och vigt	162		
Navigationsskolorna	306		

	Sid.		Sid.
Pensionskassor, läkarnes	85	Riddarordnarne, S:t Alexander	
” ” militärens	327	Newski orden	381
” för apotekare o. farmaceuter	96	” S:t Andreas orden	380
” ” statsjernvägarna i Finland	333	” S:t Annæ ”	382
Pielis kanal	259	” S:t Georgs ”	380
Pliginstruktörer	282	” S:t Katarina ”	380
Polisen	74	” S:t Stanislai ”	382
Poliskamrar	73	” S:t Wladimirs ”	381
Polismästare	74	Riddaresynerätter	53
” under-	74	Riddarhusdirektionen	317
Polytekniska institutet	299	Riddarhuset	315
Poststyrelsen	106	Ridders- o. adelsmän, introducerade å finska riddarhuset	319
Postdirektörer	110	Ridderskapet o. adeln	310
Postporto	112	Ritsalen	204
Postsparbanken	114	Rotering eller rotellä	179
Poststaten	111	Rusthåll	179
Presidenter i Vasa hofrätt	43	Rådstufvurätter	52
” ” Viborgs ”	45	Räkenskapsafdelningen vid poststyrelsen	108
” ” Åbo ”	40	Saima kanal	258
Prestaståndet	311	Sekreterare i finska konstföreningen	368
Privata läroanstalter	221	” ” ” litteratursällskapet	361
” bankinrättningar	342	” vid vetenskapsso- cieteten	353
Prokuratorn i Kejs. Senaten	32	Seminarier för bildande af folk- skollärare och -lärarinnor	226
Prokurators embetsåligganden	32	Seminarium i Ekenäs	229
Prokuratorsembetet	32	” ” Jyväskylä	226
Prokuratorer i Finland	34	” ” Nykarleby	230
Prokuratorsadjoint-embetet	34	” ” Sordavala	231
Prokuratorsadjointer	35	Senaten	13
Provincialläkare	83	Senatens plenum	15
Reallyceer	217	Senatens ledamöter	21
Reserven	184	Sjukvårdsanstalter	85
Revier	167	Skallfogde	59
Revisionskontoret	155	Skogsinstruktörer	169
Revisionskommissarie	155		
Revisionsrätten	155		
Riddarordnarne, kejs. ryska	379		
” Hvita örns orden	381		

	Sid.		Sid.
Skulptursamlingen	204	Talmän för bondeståndet . . .	315
Skogsvaktareskolan vid Evois	170	” ” borgareståndet . . .	315
Slottsätter	53	” ” prestandet . . .	314
Stadsfullmäktige	67	Tidningsexpeditören	108
Stadshäkten	120	Tillförordnade inspektören öfver	
Stadsläkare	83	fängelserna	119
Stanislai orden	382	Ting	49
Statens kostnader för fångelser-		Tingslagens folkmängd . . .	385
na och fångvården	121	Tingslagshäkten	120
Staten för allmänna sjukhuset		Topografiska korpsen på Haa-	
i Helsingfors	86	paniemi	172
Statistiska byrån	99	Trafikafdelningen vid poststy-	
” ” föreståndare för	101	relsen	108
” centralbyrån	100	Tullbevakningsstationer . . .	147
” ” direktorer för	101	Tullexpeditioner	146
” centralkommissionen	99	Tullkamrar	146
Statsagronomen	282	Tullstaten	146, 149
Statsarkeologen	252	Tullstyrelsen	141
Statsarkivarier	128	” generaldirektör i .	146
Statsarkivet	126	Tulluppbördens, tabell öfver .	145
Statsjernvägarna i Finland . .	262	Tullförvaltare	148
Statsmejerister	283	Underdomstolar	48
Statssekretariatet för Finland .	6	Underpolismästare	74
Stift, Borgå	240	Universitetet	198
” Kuopio	240	Universitetets inkomster	198, 206
” Åbo erke-	240	” kanslerer	208
Straffanstalter	119	” kansli	204
Studenthuset	205	” rektorer	211
Ståndrätt	47	” ränteri	204
Städernas allmänna brandstods-		” t. f. och biträ-	
bolag	334	dande kanslerer	210
Städernas i Finland brandstods-		” vice kanslerer .	210
bolag för lösegendom	338	Uppbådsnämnder	196
Städernas styrelser	67	Uppfostringsanstalten för fattiga	
Ständerhuset	310	o. värnlösa barn å Kyllialä	
Ständerna	309	eller Nygård	236
Svenska litteratursällskapet .	363	D:o d:o d:o å Käyrä	237
Sällskapet för Finlands geografi	355	Urtima landtdag	310
” pro fauna et flora fennica	353	Urtima ting	49

	Sid.		Sid.
Vaccinationen	90	Öfverdirektörer i öfverstyrelsen	
Vaccinatriser	91	för landtmäteriet	159
Vaccinatörer	91	" " öfverstyrelsen för	
Vargering	180	skolväsendet	213
Vasa aktiebank	347	" " öfverstyrelsen för	
Vasabanan	265	väg- och vattenbygg-	
Vasa hofrätt	42	naderna	257
Vetenskaps societeten	351	Öfverkommissarien vid allmän-	
Viborgs läns ägodelningsrätt	52	na revisionsrätten	156
Vice ordförande i justitie-departementet	21	Öfverinspektör för folkskolorna	237
" " " ekonomidepartementet	25	Öfverintendent vid industristyrrelsen	297
Vice presidenter i Vasa hofrätt	44	" " krigskommissariatet	196
" " " Viborgs "	45	Öfverstyrelsen för allmänna	
" " " Åbo "	41	byggnaderna	122
Vladimirs orden	381	" " för landtmäteriet	157
Zoologiska museum	203	" " lots- o. fyrinrättningen samt lots-	
Åbo erkestift	240	staten	285
" hofrätt	39	" " medicinalväsendet	79
Ägodelningsrätter	51	" " pressärendena	102
" " i Viborgs län	52	" " skolväsendet	211
Öfverdirektörer i generaltulldirektionen	146	" " väg- o. vattenbyggnaderna samt ingenjör-	
" i Finlands statskontor	140	staten	252
" " fångvårdsstyrelsen	119		
" " öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna	125		

Tillägg.

Sid. 25. Bland senatorerne i Justitie-Departementet tillkommer såsom, efter det tryckningen vidtagits, utnämnd.

Oskar Fredrik Wilhelm Gylling, 1889.
